

ספר

מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ

המנקד

הספר הקדוש הזה מאמין ומחזק כל הנפשות העיפות והחלשות והנדחות, ומודיע להם שגם במקום שהם יכולים לחזור ולשוב אליו יתברך ואין שום יאוש בעולם כלל, כמבאר בהקדמת הספר, לך נא ראה שמה: מלקט ומקבץ מספרי לקוטי מהר"ן הקדושים מאדונו מורנו ורבנו הקדוש אור הגנוז והצפון הרב רבי נחמן זכר צדיק וקדוש לברכה מברסלב, נכד הפעל-שם-זוב זכר צדיק וקדוש לברכה, ומספרי לקוטי הלכות הקדושים מתלמודו הקדוש רבי נתן זכר צדיק וקדוש לברכה.

התודה והברכה
למכון תורת הנצח על הסיוע הרב

הַקְדָּמָה

אָמַר הַמַּעֲתִיק: כָּבֵד יְדוּעַ וּמְפָרָסָם מִקְצֵה הָעוֹלָם וְעַד קְצֵהוּ גִדְל
נִפְלְאוֹת קִדְשַׁת אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ, אֹר הָאוֹרוֹת וְכו' מוֹרְנוּ
הַרְבַּ רַבִּי נַחֲמָן זְכוֹר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָהּ, בַּעַל הַמַּחְבֵּר סִפְרֵי
"לְקוּמֵי מוֹהַר"ן" וְ"סִפְּרֵי מַעֲשִׂיֹת" וְ"סִפְּרֵי הַמִּדּוֹת" וְשָׂאֵר סִפְרֵים
קְדוּשִׁים וְנוֹרָאִים מְאֹד אֲשֶׁר בְּכָל הָאָרֶץ יֵצֵא קוֹם וּבִקְצֵה תֵּבֵל
מְלִיָּהֶם. וְהִנֵּה לְבָד מֵהַנִּרְאָה לְכָל מַעֲנֵן בְּסִפְּרֵי הַקְדוּשִׁים עִמְקוֹת
עֲצוּתוֹ בַּעֲבוּדַת הַשָּׁם, אֲשֶׁר אֵין דְּבַר עֲצָה קְדוּשָׁה שְׁלֵא יִמָּצֵא
הָאָדָם בְּסִפְּרֵי הַקְדוּשִׁים. הַפְּלִיא עֲצָה הַגִּדִיל תּוֹשִׁיָה בְּיוֹתֵר, לְחִזּוֹק
וְלִאֲמֹץ כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַחַלּוּשׁוֹת וְהַעֵיפּוֹת אֶפְלוּ הַמִּנְחוֹת לְמַטָּה בְּעֵשֶׂר
כְּתָרִין דְּמִסְּאֻבוֹתָא, שְׂיִרְדוּ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם עַד הַשְּׂאוֹל תַּחְתּוֹת וּמִתַּחְתּוֹתָיו,
לְכַלֵּם יַעֲזוּר וְיִקְיֵץ וְיַחֲיֶה לְכָל יִתְיַאֲשׁוּ, חַס וְשְׁלוֹם, מִן הַרְחָמִים
וְכוֹשֵׁל יְקִימוֹן מְלִיו וּבְרַפִּים פּוֹרְעוֹת יֵאֲמִין, כִּי הִשִּׁיג גִּדְלָתוֹ וְחִסְדּוֹ
יִתְבָּרַךְ וְרַחֲמָיו הַמְרַבִּים עַד אֵין חֶקֶר אֶפְלוּ עַל הַנְּפָשׁוֹת הַפְּגוּמוֹת
מְאֹד, וְהוֹדִיעַ לָהֶם הַבְּחִינָה שֶׁל "וְאִצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד" כְּמוֹ שְׂמוּבָא
בְּ"לְקוּמֵי מוֹהַר"ן" סִימָן ו' וְגַם הַבְּחִינָה שֶׁל "הַקִּיצוֹ וְרַנְּנוֹ שׁוֹכְנֵי עִפְרָה"
וְהַשָּׁם אֲתֶם וְעַמְּם וְאֶצְלֶם בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר יִרְדוּ לְשָׁם וְגַם מִשָּׁם
יְכוּלִים לְחַזֵּר וּלְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שְׂמוּבָא בְּ"לְקוּמֵי מוֹהַר"ן" חֶלֶק
ב' סִימָן ז'. וְצַעֲק בְּקוֹלוֹ הַקְדוּשׁ גִּינוּוָאֵלְד! זֵיִט אֵיִיד נֵיט מִיֵּאֲשׁ
[גִּינוּוָאֵלְד! אֵל תִּתְיַאֲשׁוּ] וּמִשָּׁד מְאֹד תַּבַּת גִּינוּוָאֵלְד לְהוֹרוֹת וְלִרְמוֹ

לְכַל אֶחָד לְדוֹרוֹת, שְׁלֹא יִתְיַאֵשׁ בְּשׂוּם אִפְּן בְּעוֹלָם אִפְּלוּ אִם יַעֲבֹר
עָלָיו מָה.

וְרִמְזוּ לָנוּ מִדְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים אֲשֶׁר כָּל עֵינָנוּ שָׁבָא לְזֶה הָעוֹלָם הוּא
רַק בְּשִׁבִיל לְתַנּוּן כָּל הַנְּפִשׁוֹת הַנְּפִלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת
הַמְּטַנְּפִים. וּפְעַם אַחַת אָמַר, כִּמְהָ וְכוּ' הָיוּ מְנַחִים בְּרַפְּשׁ וְכוּ' וְאֲנִי
הוֹצֵאתִים מִשָּׁם, וְכֵן אָמַר: עוֹד פְּעַם אַחַת עַל עֲצָמוֹ, וְאֲנִי יְדֵי
מְלַכְלָכוֹת בְּדָם וּבִשְׁפִיר וּבִשְׁלֵיָא כְּדֵי לְמַהֵר וְכוּ'. וְכֵן כָּל יִסּוּרָיו
שֶׁסָּבַל בְּעוֹלָם הַזֶּה וְגַם כָּל הַתְּנַבְּרוֹת הַהֶעֱלָמָה שֶׁנַּעֲלָם אוֹרוֹ הַקְּדוּשׁ
מִהָעוֹלָם, עַד שֵׁשׁ רַבִּים שְׁלֹא זָכוּ לְהַנּוֹת מְאוּרוֹ הַקְּדוּשׁ הוּא רַק
בְּשִׁבִיל זֶה, כִּמּוֹ שֶׁכָּתַב בְּמִכְתָּבוֹ הַנֶּדְפָס בְּסִפְר "חַי מוֹהֲר"ן בְּזוֹ
הַלְשׁוֹן: יְדַעְתִּי גַם יְדַעְתִּי, שֶׁגַם הָעֶסֶק שֶׁעָסַקְתִּי עִמָּכֶם לְהוֹצִיא
אֶתְכֶם מִשְׁנֵי הַס"ם [הַסְּמֻךְ מ"ם] הֵן עַל כָּל אֵלֶּה עֵינָיו לְמִשׁ וְשְׁנֵי
חָרַק עָלָי. בְּכֵן אֶהוּבִי, אַחִי וְרַעִי חֲזָקוּ וְאַמְצוּ וְכוּ' וְלֹא יִהְיֶה לְרִיק יַגְעִי
וְשָׁמְרוּ תוֹרַת מוֹשֶׁה עֶבֶד ה', כִּי אֲשֶׁר לְמִדְתִּי אֶתְכֶם וְכוּ' עַיִן שָׁם.

וְהִנֵּה בְּיוֹתֵר מֵעַל כָּל תְּלַמִּידָיו הַקְּדוּשִׁים תִּמְךָ יְדוּ עַל תְּלַמִּידוֹ
הַקְּדוּשׁ הָרַב הַצַּדִּיק רַבִּי נִתָּן, זָכַר צַדִּיק לְכַרְכָּה, בְּעַל הַמַּחְפֵּר
סִפְרֵי "לְקוּמֵי הַלְּכוֹת" הַקְּדוּשִׁים וְסִפְרֵי "לְקוּמֵי תְּפִלוֹת", וְנִתְּן מְהוֹדוּ
עָלָיו וְסִמְךָ אֶת יְדוּ עָלָיו לְהַכְנִים דַּעְתוֹ הַקְּדוּשָׁה בְּכָל מִינֵי דְבוּרִים
הַמְּשִׁיבִים אֶת הַנְּפִשׁ בְּכָל הַנוֹפְלִים וְהַיּוֹרְדִים שֶׁיִּחְזְקוּ עֲצָמָם וְלֹא
יִתְיַאֵשׁוּ בְּשׂוּם אִפְּן.

וְהִנֵּה עֵתָה בְּעֶקְבָא דְמִשְׁיחָא בְּעַת הַתְּפִשְׁטוֹת הַחֲשָׁד הַנּוֹרָא מְאֹד
כְּפֹל וּמְכַפֵּל תְּהוּ וְבִהוּ וְחֲשָׁד וְכוּ' מִמֶּשׁ, אֲשֶׁר גַּם נִבְיָאֵינוּ
הֲרֵאשׁוּנִים, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה, רְאוּ בֵּן תְּמָהוּ אִידּ יוֹכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הַקְדוּשִׁים לְהִתְחַזֵּק בִּירְאַת הַשֵּׁם בְּתוֹךְ הַחֲשֻׁכוֹת הַזֶּה. וּבְרוּךְ הַשֵּׁם
אֲשֶׁר הַקְדִּים רְפוּאָה לְמַפְתָּנוּ וְשִׁלַּח לָנוּ מוֹשִׁיעַ וְרֹב, נִחַל גְּזֵיבַע
מִ'קוֹר חֵ'כְמָה הוּא אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַקְדוֹשׁ, זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה,
אֲשֶׁר הוּא וְתַלְמִידָיו הַקְדוּשִׁים הוֹדִיעוּ לָנוּ רֹב רַחֲמוֹ וְחַסְדָּיו עַד אֵין
חֶקֶר. אִיד דְּבִרְיָהֶם הַקְדוּשִׁים בְּהִתְחַזְּקוֹתֵם הַעֲצוּמָה מִפְּזָרִים בְּדוּשִׁים
הַקְדוּשִׁים שְׂבַסְפְּרֵי "לְקוּמֵי מוֹהַר" וּבְסַפְּרֵי "לְקוּמֵי הַלְכוֹת" וְלֹא כָּל
אֶחָד יִמְצָא בְּהֶם מִבְּקָשׁוֹ בְּנֶקֶל. לְזֹאת לְקַט וְקִבֵּץ מוֹרְנוּ הֶרֶב הַצְּדִיק
רַבִּי נְתָן, זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה, הַסֵּפֶר הַקְדוֹשׁ "לְקוּמֵי עֲצוֹת" בְּאוֹתִיּוֹת
וְעִנְיָנִים וְיֻכַל הַמְעַנֵּן לְמִצָּא שֵׁם גַּם דְּבָרֵי הַתְּחַזְּקוֹתוֹ הַגְּדוֹל הַנּוֹבְעִים
מִסֵּפְרָיו הַקְדוּשִׁים. וְאַחֲרָיו קָם הֶרֶב הַקְדוֹשׁ מִפְּשַׁעְרָיו, זְכַר צְדִיק
לְבִרְכָה, וְלְקַט וְקִבֵּץ הַסֵּפֶר "לְקוּמֵי עֲצוֹת" חֲדָשׁ בְּאוֹתִיּוֹת וְעִנְיָנִים כָּל
הַעֲצוֹת הַקְדוּשׁוֹת הַמִּפְּזָרִים בְּסַפְּרֵי "לְקוּמֵי הַלְכוֹת" הַקְדוּשִׁים.

וְיֻכַּל הַמְעַנֵּן לְמִצָּא שֵׁם גַּם דְּבָרֵי הַתְּחַזְּקוֹת הַנּוֹבְעִים מִסֵּפְרֵי
"לְקוּמֵי הַלְכוֹת" הַקְדוּשִׁים. וְרֵאזָה רְאִינוּ אֲשֶׁר עֵתָה בְּתַקְוָה
הַחֲשֻׁכוֹת בְּעֶקְבָא דְמִשְׁיחָא, שְׁיֵשׁ רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל שְׂנֹכְסִים מְאֹד
לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם אִיד גְּדָמָה לָהֶם כִּי אִפְסֵי תַקְוָתָם חָלִילָה. לְזֹאת
נִתְעוֹרְרָנוּ לְקִבֵּץ אֶל מְקוֹם אֶחָד דְּבָרֵי הַתְּחַזְּקוֹת שְׂנֹדְפָסוּ בְּסַפְּרֵי
"לְקוּמֵי עֲצוֹת" הַקְדוּשִׁים מִהוֹרָא קָמָא וּבִתְרָא, וּבְסֵפֶר הַקְדוֹשׁ

"לקוטי עצות" חדש להדפיסם בקנטרס הקטן הזה, למען יוכל כל איש להשיב נפשו השוקקה לדבר השם וידע אשר עדין לא אבדה תקותו חלילה. וקראנו שם הקנטרס הזה "משיבת נפש" כי כלו הוא אמרות השם אמרות מהורות מזקקות שבעתים, להחיות ולהשיב כל הנשמות הנפולות בבחינת שבעה משיבי טעם, עד שיהיה בבחינת שבע יפל צדיק וקם, פמוכן מזה במאמר "תקעו ימונה" ("לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ה'). וכן נזכה לקימם פאמת, עד שנוזכה לשוב בתשובה שלמה ולשוב לארצנו בביאת משיחנו במהרה
במינו אמן.

מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ

א

מִי שְׂרוּצָה לָשׁוּב לַהֲשֵׁם יִתְבַּרַךְ, צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּקִי בַּהֲלָכָה מְאֹד, שֶׁלֹּא יִפֹּל וְלֹא יִרְחַק אֹתוֹ שׁוֹם דְּבַר בְּעוֹלָם בֵּין בַּעֲלִיָּה וּבֵין בִּירִידָה. וּבְכָל מָה שְׁיַעֲבֹר עָלָיו יִחֹק אֶת עֲצָמוֹ (שְׁקוֹרֵין דְּעַר הַאֲלֵמִין וְיָד) וַיִּקְיֵם אִם אָסֶק שְׁמַיִם שֵׁם אֶתָּה וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּנֶךְ, שְׂגַם בְּשְׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת יִכּוֹלִין לְקַרֵּב אֶת עֲצָמוֹ לַהֲשֵׁם יִתְבַּרַךְ, כִּי גַם שֵׁם הוּא יִתְבַּרַךְ נִמְצָא, בְּכַחֲנִית וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּנֶךְ ("לְקוֹמֵי מוֹהַרֵּן" ח"א סִימָן ו') וּבְלִקְוֵמֵי עֲצוֹת תְּשׁוּבָה אוֹת ו' מוֹסַפֵּר הַעֲנִין זֶה לְשׁוֹנוֹ שֵׁם: כְּשְׂרוּצָה אָדָם לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּקִי בַּהֲלָכָה וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת לוֹ שְׁנֵי בְּקִיאוֹת, הֵינּוּ בְּקִי בְּרִצּוֹא בְּקִי בְּשׁוֹב שְׂזָהוּ בְּחִינַת עֵיל וְנִפְיָק, בְּחִינַת: "אִם אָסֶק שְׁמַיִם שֵׁם אֶתָּה וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּנֶךְ". הֵינּוּ מִי שְׂרוּצָה לָשׁוּב לַהֲשֵׁם יִתְבַּרַךְ, צָרִיךְ לְחַגֵּר מִתְּנִיּוֹ שְׂיִתְחַזַּק עֲצָמוֹ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם תָּמִיד בֵּין בַּעֲלִיָּה בֵּין בִּירִידָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אִם אָסֶק שְׁמַיִם שֵׁם אֶתָּה וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּנֶךְ, הֵינּוּ בֵּין שְׂזִיבָה לְאִיזָה עֲלִיָּה לְאִיזָה מְדַרְגָּה גְדוֹלָה אוֹ קְמֻנָה, אֶף-עַל-פִּי-כֵן אַל יַעֲמֹד שֵׁם וְלֹא יִסְתַּפֵּק עֲצָמוֹ בְּזָה וְצָרִיךְ שְׂיִהְיֶה בְּקִי בְּזָה מְאֹד, לֵידַע וְלִהְאָמִין שֶׁהוּא צָרִיךְ לֵילֵךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ' שְׂזָהוּ בְּחִינַת בְּקִי בְּרִצּוֹא וְכוּ'.

וְכֵן לְהַפְּדָה, שְׂאֶפְלוֹ אִם יִפֹּל חֵם וְשְׁלוֹם, לְמָקוֹם שְׂיִפֹּל, אֶפְלוֹ בְּשְׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת חֵם וְשְׁלוֹם, גַּם שֵׁם אַל יִתְיַאֲשׁ אֶת עֲצָמוֹ לְעוֹלָם בְּשׁוֹם

אִפֹּן יִהְיֶה אִיךָ שְׂיִהְיֶה, רַק יִחַפֵּשׂ וַיִּבְקֹשׂ אֶת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ וַיִּחַזַּק עֲצֻמוֹ
 בְּכֹל מְקוֹם שֶׁהוּא וּבְכֹל מָה שְׂיִיכַל. כִּי גַם בְּשִׂאוֹל תַּחֲתוֹת נִמְצָא הַשֵּׁם
 יִתְפַּרֵּךְ, וְגַם מִשֵּׁם יְכוֹלִין לְדַבֵּק אֶת עֲצֻמוֹ אֵלָיו יִתְפַּרֵּךְ. וְזֶה בְּחִינַת:
 "וַאֲצִיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד" בְּחִינַת בְּקוֹי בְּשׁוֹב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְתִשׁוּבָה כִּי
 אִם כְּשֶׁבְקוֹי שְׁתִּי בְּקִיאוֹת אֵלָיו. וּבִקְאֻמַּת הִיא בְּקִיאוֹת גְּדוֹל מְאֹד שְׂיִזְכָּה
 לִידַע, שְׂצָרִיכִין לְגַע עֲצֻמוֹ וְלַטְרַח בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם תָּמִיד וּלְצַפּוֹת בְּכֹל עַת
 לְהַגִּיעַ לְמַדְרַגָּה גְבוּהָה יוֹתֵר. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵל יִפַּל מִשׁוּם דְּבַר וַאֲפֹלוֹ אִם
 יִהְיֶה אִיךָ שְׂיִהְיֶה חֵס וְשְׁלוֹם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵל יִפַּל בְּדַעְתּוֹ כִּלְל וַיִּקְיֵם
 וַאֲצִיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד כִּנ"ל. וּכְשֵׁיִשׁ לוֹ שְׁתִּי בְּקִיאוֹת אֵלָיו אִזִּי הוּא הוֹלֵךְ
 בְּדַרְכֵי הַתִּשׁוּבָה, וְאִזִּי יְמִין הַשֵּׁם פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל תִּשׁוּבָתוֹ וְזוֹכָה לְכַבּוֹד
 הַשֵּׁם וְנַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי-זֶה אָדָם לְשִׁבְתָּ עַל הַפֶּסֶא - אֲשֶׁרִי לוֹ (שָׁם):

ב

עֵקֶר גְּדֻלְתּוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוּא שְׁגָם הַרְחוּקִים מִמֶּנּוּ יִתְפַּרֵּךְ
 מְאֹד מְאֹד גַּם הֵם יִתְקַרְבוּ לְעִבּוּדָתוֹ וּבִזְהָ גַתִּיקָר וְנִתְעַלָּה שְׁמוֹ
 יִתְפַּרֵּךְ לְמַעְלָה וְלִמְטָה. עַל כֵּן אִין לְאָדָם לִיאִשׁ עֲצֻמוֹ מִלְּהַתְקַרֵּב
 לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם מִחֲמַת שְׁנַתְרַחַק מְאֹד מִהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ עַל-יְדֵי חֲמָאוֹ
 הַמְרַבִּים אֶף שֶׁהִרְבָּה לַעֲשׂוֹת רַע חֵס וְשְׁלוֹם. כִּי אֲדַרְבָּא, מִמֶּנּוּ דִּיקָא
 יִתְעַלָּה וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְפַּרֵּךְ בְּיוֹתֵר כִּנ"ל. אֲבָל עֵקֶר הַתְּקַרְבוֹת
 הַרְחוּקִים לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ הוּא עַל-יְדֵי צְדִיקֵי הַדּוֹר(לְקוּטֵי מוֹהֲרֵי א' סִימָן י):

ג

הַחֲבֵרִים הַמְקַרְבִּים לְצַדִּיקֵי אֲמַת וְאוֹחֲזִים אֶת עֲצָמָם בָּהֶם, רְאוּי שְׂיַחֲזִקוּ זֶה אֶת זֶה וְיַעֲזְרוּ זֶה אֶת זֶה. וְעַקֵּר הַהֲתַחֲזָקוֹת הוּא בְּגִדְל כַּח הַצַּדִּיק הָאֲמֵת שֶׁהוּא גָדוֹל כֹּל כֶּךָ, עַד שְׂיִכּוֹל לְהַעֲלוֹת גַּם נֶפֶשׁ הַפְּגוּמָה בְּיוֹתֵר וְלֹא יֵצֵאָה עֲדוֹן מֵחַל אֶל הַקִּדְשׁ אֲפֹלוּ כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה, גַּם אוֹתוֹ יִכּוֹל הַצַּדִּיק לְהַעֲלוֹת וּלְחַדְשׁוֹ לְטוֹבָה בְּגִדְל כְּחוֹ וְזֶה עַקֵּר הַהֲתַחֲזָקוֹת שֶׁל כֹּל אֶחָד. כִּי אֲפֹלוּ הַגְּרוּעַ שֶׁבְּגְרוּעִים יִהְיֶה מִי שְׂיִהְיֶה אֲפֹלוּ אִם עֲכָשׁוּ עוֹבֵר עָלָיו מַה שְּׁעוֹבֵר כֹּל זְמַן שְׂאוֹחֲזוֹ אֶת עֲצָמוֹ בְּהַצַּדִּיק הָאֲמֵת יֵשׁ לוֹ תְּקוּנָה טוֹבָה וְנִפְלְאָה לְנִצָּחַ. גַּם צְרִיכִין שֶׁכֹּל אֶחָד יַחֲזִק אֶת חֲבֵרוֹ וְיַעֲזְרוּ זֶה אֶת זֶה וְיַחֲזִקוּ זֶה אֶת זֶה בְּעַבְדוּתוֹ וְיִתְבַּרְךָ, וְיִזְכִּיר כֹּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ כֹּל הָעֲצוֹת טוֹבוֹת שְׂיִוָּדְעִים וּמְבִינִים כֹּל אֶחָד כְּפִי מַה שְּׁקִבְלוּ מִרְבֵּם (שָׁם י"ג):

ד

צְרִיךְ לְדַעַת, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ מִתְפָּאֵר אֲפֹלוּ עִם הַקֵּל שֶׁבְּקָלִים שְׂבִיִּשְׂרָאֵל אֲפֹלוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כֹּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו יֵשׁ בּוֹ הַתְּפָאוֹת פְּרִטֵי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ מִתְפָּאֵר עִמוֹ. עַל כֵּן אִסוּר לְאָדָם לֵיאֹשׁ עֲצָמוֹ מִהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ אֲפֹלוּ אִם קִלְקַל וּפָגַם הַרְבֵּה מְאֹד חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי עֲדוֹן לֹא פֶסֶק חֲבִיבוֹת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ מִמֶּנּוּ כַּנֵּ"ל וְעַל כֵּן עֲדוֹן יִכּוֹל לְשׁוֹב לְשֵׁם. וְהַעֲקָר הוּא עַל־יְדֵי אֲנָשֵׁי אֲמַת שֶׁהֵם יִכּוֹלִים לְמַצֵּא גַם הַטּוֹב וְהַהֲתַפְּאוֹת שְׂיֵשׁ אֲפֹלוּ בְּהַגְרוּעַ שֶׁבְּגְרוּעִים וְלְהַשִּׁיב הַכֹּל לְשֵׁם יִתְבַּרְךָ. (שָׁם י"ז):

ה

כְּשֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְעֹלֹת מִדְּרָגָא לְדְרָגָא צָרִיךְ שְׂיֵהְיֶה לוֹ יְרִידָה קֹדֶם
הַעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תְּכֵלִית הַעֲלִיָּה. וּמִזֶּה יָכוֹל כָּל אָדָם
לְהִבִּין כִּמָּה הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם וְלֹא יִפֹּל לְעוֹלָם בְּדַעְתּוֹ
מִכָּל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁבְּעוֹלָם כִּי אִם יִתְאַמֵּץ וְיִתְחַזֵּק לְכָלִי לְהִסְתַּכֵּל
עַל זֶה בְּשׁוּם אִפֵּן שֶׁבְּעוֹלָם אִפְלוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, יִזְכֶּה לְכַסּוֹף
שְׂיִתְהַפְּכוּ כָּל הַיְרִידוֹת לְעֹלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת, כִּי הַיְרִידָה הִיא תְּכֵלִית הַעֲלִיָּה.
וַיֵּשׁ בְּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר כִּי כָּל אֶחָד שֶׁנֶּפֶל לְמָקוֹם שֶׁנֶּפֶל נִדְמָה לוֹ שֶׁעָלָיו
אֵינָם נְאֻמִּים דְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּי נִדְמָה לוֹ שֶׁעָלָיו אֵינָם נְאֻמִּים רַק
לְגִדּוּלִים בְּמַעֲלֵה הַעוֹלָיִם בְּכָל פַּעַם מִדְּרָגָא לְדְרָגָא אֲבָל בְּאֵמַת תִּדְעַ
וְתִאֲמִין, כִּי כָּל דְּבָרִים אֵלּוּ נְאֻמִּים גַּם עַל הַקָּטָן שֶׁבְּקַטָּנִים וְהַגְּרוּעַ
שֶׁבְּגִרוּעִים, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ טוֹב לְכָל תְּמִיד (שָׁם כ"ב):

ו

כָּל אָדָם שֶׁבְּעוֹלָם אִפְלוּ מִי שֶׁהוּא בְּמִדְרָגַת הַתְּחַתּוּנָה מְאֹד וְאִפְלוּ אִם
הוּא בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מִמָּשׁ עִם כָּל זֶה כְּשֶׁרוּצֶה לְכַנֵּס בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם,
בְּיָדָא צָרִיךְ שְׂיִלָּךְ וַיַּעֲלֶה מִדְּרָגָא לְדְרָגָא. וּבְכָל פַּעַם וּפַעַם שְׂיִוָּצֵא מִדְּרָגָא
לְדְרָגָא כְּפִי בְּחִינָתוֹ, אֲזִי מִתְנַבְּרִים עָלָיו מִחֲדָשׁ הַקְּלָפוֹת שֶׁהֵם הַתְּאֻוֹת
וְהַדְּמִיּוֹנוֹת וְהַמְחַשְׁבוֹת וְהַבְּלוּלִים וְהַמְּגִיעוֹת וּמִתְפַּשְׁטִים כְּנִגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם
מְאֹד וְאֵינָם מְנַחִימִים אוֹתוֹ לְכַנֵּס לְשַׁעְרֵי קִדְשָׁהּ. וּבְזֶה טוֹעִים הַחֲסִידִים
הַכְּשָׁרִים הַרְבֵּה, כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁפְּתֹאֵם מִתְנַבְּרִים עָלָיו תְּאֻוֹת וּבְלוּלִים

ומניעות ונדמה לו שנפל ממדרגתו מחמת שבזמן הקדם לא היו אלו התאוות והבלבולים מתגברים עליו כל כך והיו נחים קצת על פן הוא סובר שנפל חס ושלום. אבל באמת אין זה נפילה כלל רק שזה מחמת שצריך לעלות מדרגא לדרגא לפי בחינתו, ומחמת זה מתגברים עליו מחדש בהתגברות גדול יותר כל התאוות והבלבולים והמניעות והעקמימות שבלב וכו', וצריך בכל פעם ופעם להתחזק את עצמו הרבה ולכלי לפל מזה בדעתו כלל, עד שיתגבר עליהם וישבר אותם מחדש (שם כ"ד):

ז

והעצה לזה - לתן צדקה לעניים הגונים, כי עקר גדלת הפורא יתברך נתגלה על ידי צדקה שנותנים לעני הגון שעל ידי זה תקדוש ברוך הוא מתגדל ומתפאר ועל ידי זה יזכה להכניע הקלפות שהם המניעות והבלבולים וכו' שמתגברים בכל דרגא ודרגא כנ"ל (שם).

ח

עוד עצה לזה, שישמח את עצמו ויגיל וישש בנקדתו הטובה בזה שזכה להיות מורע ישראל ולהתקרב לאנשי אמת המוליכין ומדריכין אותו בדרך האמת, אשר על ידי זה איך שיהיה יש לו תקוה טובה לנצח ועל ידי השמחה הזאת הוא משבר הקלפות שהם המניעות וכו' שבכל דרגא (שם):

ט

כְּשִׁמְתֶחֱזַק וּמְשִׁבֵר הַמְּנִיעוֹת וְכוּ' וְכָל פַּעַם עוֹלָה לְמַדְרַגָּה הַשְּׁנִיָּה
הַגְּבוּהָה יוֹתֵר לְפִי בְּחִינָתוֹ, בְּזֶה עוֹשֶׂה טוֹבָה גַם לְחֻבְרוֹ
שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּאוֹתוֹת הַמַּדְרַגָּה שֶׁהוּא נִכְנָס בָּהּ עִתָּה, כִּי חֻבְרוֹ יוֹצֵא מִמֶּנָּה
וְעוֹלָה לְמַדְרַגָּה יוֹתֵר עֲלִיוֹנָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנֵּי בְּנֵי אָדָם שֶׁיַּעֲמִדוּ
בְּמַדְרַגָּה אַחַת וְזֶה בְּחִינַת הַרְמָה (שְׁקוּרִין הֵיבִיז), מֵה שֶׁאֶחָד מֵרִים וּמְגַבִּיהַ
אֵת חֻבְרוֹ, הֵינּוּ בְּנֹזֵכֵר לְעִיל (שָׁם).

כְּשֶׁרֹאָה אָדָם שְׂבָאִים עַל מַחְשְׁבָתוֹ הַרְהוּרֵי זְנוֹת וְהוּא מְשַׁבֵּר תְּאוֹתוֹ
וּמְסִיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם, זֶהוּ עֵקֶר תְּשׁוּבָתוֹ וְתִקּוּנוֹ עַל פְּנֵי הַבְּרִית
שֶׁפָּנָם מִקֶּדֶם, כֹּל אֶחָד כְּפִי עֲנִינּוּ כִּי זֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמְּשַׁקֵּל מִמֶּשׁ.
עַל כֵּן אֵל יֵפֵל בְּדַעְתּוֹ כְּשֶׁרֹאָה שְׂמֵתִגְבְּרִין עָלָיו הַרְהוּרִים רָעִים וּמְגַנְגִּים
מְאֹד, כִּי אֲדַרְבָּא, זֶה דִּיקָא תִּקּוּנוֹ וְתְשׁוּבָתוֹ כִּי דִּיקָא עַל־יְדִיזָה שְׂבָאִים
עָלָיו אֱלוֹ הַרְהוּרִים וְהוּא מְתַגְבֵּר עֲלֵיהֶם עַל־יְדִיזָה דִּיקָא הוּא עֵקֶר
תִּקּוּנוֹ וְתְשׁוּבָתוֹ כִּי וְכֵן הוּא מוֹצִיא נִיּוֹצֵי הַקְּדָשָׁה שֶׁנִּפְּלוּ עַל־יְדֵי פָּנָם
הַבְּרִית וְכוּ' (שָׁם כ"ו):

,

צְרִיךְ לְדַעַת, שְׂמָלָא כֹּל הָאָרְץ כְּבוֹדוֹ וְלִית אַתֵּר פָּנּוּי מִנָּה וְאִיהוּ מְמַלָּא
כֹּל עֲלָמִין וְסוֹכֵב כֹּל עֲלָמִין. וְאֶפְלוּ מִי שְׁעוּסָק בְּמִשְׁאָ וּמִתֵּן בְּגוּיִים
לֹא יוֹכֵל לְהַתְנַצֵּל וְלוֹמֵר אִי אֶפְשִׁי לְעַבֵּד אֵת הַשָּׁם יִתְפַּרֵּד מַחֲמַת עוֹבְדוֹת
וְגַשְׁמִיּוֹת שֶׁנֹּפֵל תְּמִיד עָלָיו מַחֲמַת הָעֶסֶק שְׁעוּסָק תְּמִיד עִמָּהֶם, כִּי בְּכָל

הַדְּבָרִים גְּשָׁמִיִּים וּבְכָל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִּים יִכּוֹל לְמַצֵּא בָהֶם אֱלֻקוֹתוֹ, כִּי בְּלֹא אֱלֻקוֹתוֹ אֵין לָהֶם שׁוֹם חַיּוֹת וְקִיּוּם כָּלָל רַק כֹּל מֵה שֶׁהַמְּדַרְגָּה יוֹתֵר תַּחְתּוֹנָה אֵזִי אֱלֻקוֹתוֹ שֶׁם בְּצַמְצוּם גְּדוֹל וּמְלִבֵּשׁ בְּמַלְבוּשִׁים יוֹתֵר (שֶׁם ל"ג):

יא

גָּלַל בֶּן צְרִיף שֶׁתַּדַּע, שֶׁאֵפְלוֹ אִם אֵתָה מְשַׁקַּע בְּמִדּוֹר הַקְּלָפוֹת וְאֵתָה בְּמִדְרָגָה תַּחְתּוֹנָה מְאֹד עַד שֶׁנִּדְמָה לָךְ שְׂאִי אֶפְשֶׁר עוֹד לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְפָּרֵד, מַחֲמַת שֶׁנִּתְרַחֲקַת מְאֹד מִמֶּנּוּ אֶף-עַל-פִּי-כֵן תַּדַּע, שֶׁאֵפְלוֹ בְּמִקּוּמָךְ גַּם בֶּן שֶׁם תּוֹכַל לְמַצֵּא אֱלֻקוֹתוֹ וּמִשֶּׁם אֵתָה יִכּוֹל לְדַבֵּק אֵת עֲצָמְךָ בּוֹ יִתְפָּרֵד וּלְשׁוֹב אֵלָיו בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי לֹא רְחוּקָה הִיא מִמְּךָ, אֲלֹא שֶׁבְּמִקּוּמְךָ שֶׁם רַבּוֹ הַלְּבוּשִׁים (שֶׁם):

יב

יֵשׁ שֶׁעֲבָרוּ עֲבֻרוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּפְּלוּ בְּבַחֲיִנַת הַסִּתְרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסִּתְרָה וּמַחֲמַת זֶה נִדְמָה לָהֶם שְׂאִין לָהֶם עוֹד תִּקְוָה חֵם וְשְׁלוֹם, כִּי עֲבַר וְשָׁנָה נַעֲשֶׂה לוֹ כְּהִתָּר זֶה בַּחֲיִנַת הַסִּתְרָה אַחַת, אֲבָל כְּשֶׁעֲבַר יוֹתֵר חֵם וְשְׁלוֹם, אֵזִי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד נִסְתָּר מִמֶּנּוּ בְּבַחֲיִנַת הַסִּתְרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסִּתְרָה, וְאֵזִי קָשָׁה מְאֹד לְמַצֵּא אוֹתוֹ יִתְפָּרֵד, אֲבָל בְּבַחֲיִנַת עֶסֶק הַתּוֹרָה יִכּוֹלִין לְעוֹרֵר גַּם אוֹתוֹ וּלְהוֹדִיעוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, שְׂיֵשׁ לוֹ תִקְוָה גַּם בֶּן עַד שֶׁיִּשׁוּב אֶל הָאֵמֶת וְיִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, כִּי בְּאֵמֶת בְּכַח הַצַּדִּיקִי אֵמֶת יִכּוֹלִים לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד תָּמִיד בְּכָל עַת אִיךְ שֶׁהֵם בְּכָל מְקוֹם שֶׁהֵם (שֶׁם נ"ו):

יג

בְּמִקְוֹמוֹת הַנְּמוּכִים מְאֹד וְרַחוּקִים מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁם דִּיקָא מְלַבֵּשׁ חַיּוֹת גְּבוּהָ מְאֹד בְּבַחֲיִנַת סִתְרֵי תוֹרָה, עַל כֵּן מִי שֶׁנֶּפֶל מְאֹד חֵם וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ שִׁדְעָה זֹאת שֵׁשׁם בְּמִקְוֹמוֹ דִּיקָא יִכּוֹל לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר כִּי שֵׁם דִּיקָא נֶעְלָם חַיּוֹת גְּבוּהָ מְאֹד וְכַשְׂיִזְכָּה לְשׁוּב אֶל הַשֵּׁם, יִתְגַּלֶּה עַל יְדוֹ דִּיקָא תוֹרָה גְּבוּהָה, דְּהִינּוּ סִתְרֵי תוֹרָה (שם):

יד

אִם מִתְעוֹרֵר אָדָם לְתוֹשׁוּבָה אֲזִי כְּשֶׁרוֹצֶה לְכַנֵּס בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם וּלְנַסֵּעַ לְהִצְדִּיק, מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל פְּעַם יֵצֵר הָרַע יוֹתֵר גָּדוֹל, עַל כֵּן צָרִיךְ בְּכָל פְּעַם הַתְּגַבְּרוֹת בְּיוֹתֵר וְהַתְּחַזְּקוֹת חֲדָשׁ נֶגֶד הַיֵּצֵר הָרַע הַחֲדָשׁ שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל פְּעַם וּמִזֶּה בָּא מֵה שְׁלֹפְעָמִים כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר הָאָדָם לְנַסֵּעַ לְאֲנִשֵּׁי אֲמַת, יֵשׁ לוֹ תְּשׁוּקָה גְּדוֹלָה וְאַחֲר־כֵּן כְּשֶׁמִּתְחִיל לְנַסֵּעַ נִחְלָשׁ חֲשָׁקוֹ, וְלִפְעָמִים כְּשֶׁבָּא לְהִצְדִּיק בְּעִצְמוֹ נוֹפֵל מִתְּשׁוּקָתוֹ לְגַמְרֵי, כֹּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבַּחֲיִנַת הַנּוֹכַח לְעִיל, כִּי תִיכַף כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר לְנַסֵּעַ לְהִצְדִּיק הָאֲמַת אֲזִי הַמִּית יֵצֵרוֹ הָרַע שֶׁהָיָה לוֹ בְּתַחֲלָה וְאַחֲר־כֵּן כְּשֶׁרוֹצֶה לְנַסֵּעַ, נִתְהוּהָ לוֹ יֵצֵר הָרַע חֲדָשׁ חֲזָק מִבְּתַחֲלָה, כִּי כֹל הַגְּדוֹל מִחֲבֵרוֹ יֵצֵרוֹ גְּדוֹל מִמֶּנּוּ. עַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַרֵּב אֶת עִצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֲמַת צָרִיךְ הַתְּחַזְּקוֹת חֲדָשׁ בְּכָל פְּעַם נֶגֶד הַיֵּצֵר הָרַע הַחֲדָשׁ שֶׁמִּתְחַדָּשׁ עָלָיו בְּכָל פְּעַם. (שם ע"ב):

טו

כִּי יֵשׁ כִּמָּה בְּחִינֹת בְּיַצֵּר הָרַע וְהָרַב הָעוֹלָם הַיַּצֵּר הָרַע שְׁלָהֶם הוּא נִמּוּד וּמְגֻשֵׁם מְאֹד, רוּחַ שְׁמוֹת מִמּוֹשׁ. וְמִי שֵׁיֵשׁ לוֹ דַּעַת צַח כָּל שֶׁהוּא וּמִשְׁעַר בְּלָבוֹ קִצַּת אֵת גְּדֻלַּת הַבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ, בְּיֹדָאֵי הַיַּצֵּר הָרַע הַזֶּה הוּא אֲצִלּוֹ שְׁמוֹת גְּדוֹל וְשִׁנְעוֹן וְאֶפְלוֹ נִסְיוֹן שֶׁל תְּאוֹת נְאוּף הוּא אֲצִלּוֹ שְׁמוֹת וְאִין צְרִיךְ שׁוֹם הַתְּנַבְרוֹת נִגְדוֹ, רַק שֵׁיֵשׁ לוֹ יַצֵּר הָרַע אַחַר גְּבוּהַ מְזַה הַרְבֵּה, אֲבָל זֶה הַיַּצֵּר הָרַע שֶׁל רַב הָעוֹלָם הוּא שְׁמוֹת גְּדוֹל בְּאַמַּת לְמִי שֶׁהוּא רַק בְּעַל שִׁכָּל אַמַּת לְבַד (שָׁם):

טז

וַיֵּשׁ שְׁהַיַּצֵּר הָרַע שְׁלָהֶם הוּא בְּחִינַת קְלָפָה דְּקָה וְזֶה הַיַּצֵּר הָרַע אִין מְנַרֵין אֵלָא בְּאִישׁ חֵיל גְּדוֹל בְּמַעֲלָה קִצַּת, אֲבָל עֲדֵין אִין זֶה הַיַּצֵּר הָרַע שֶׁל הַצְּדִיקִים אֲמַתִּיִּים, כִּי הַיַּצֵּר הָרַע שְׁלָהֶם הוּא מְלֶאכֶד הַקְּדוּשׁ מִמּוֹשׁ (שָׁם):

יז

גַּם בְּעִנְיַן הַהִתְקַרְבוֹת עֲצָמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ יֵשׁ יַצֵּר הָרַע גְּדוֹל, הַיְנוּ שְׁלִפְעָמִים רַבּוּי הַהִתְלַהְבוֹת חוּץ מִהַמְדָּה הוּא מִהַיַּצֵּר הָרַע, וְזֶה בְּחִינַת: "פֶּן יִהְרָסוּ לְעוֹלוֹת אֵל ה'", וְצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לְהַנְצִיל גַּם מְזַה (שָׁם):

יח

מִי שֵׁישׁ עָלָיו דִּינִים חֵם וְשָׁלוֹם, וַיֵּשׁ לוֹ אִיזָה צָרָה רַחֲמָנָא לְצַלָּן, צָרִיד לְרֵאוֹת לְהַתְּגַבֵּר וּלְהַתְּחַזֵּק אִזּוּ בְּיֹתֵר לְהַנְצִיל מֵהִיצֵר הָרַע, כִּי אִזּוּ מֵהַתְּגַבֵּר עָלָיו הִיצֵר הָרַע בְּיֹתֵר, כִּי עָקֵר שָׂרֵשׁ הִיצֵר הָרַע הוּא גְבוּרוֹת וְדִינִים רַחֲמָנָא לְצַלָּן (שם):

יט

גַּם עֲצִבוֹת מִזִּיק מְאֹד וְנוֹתֵן כַּח לְהִיצֵר הָרַע, עַל כֵּן צָרִיד לְהַתְּגַבֵּר מְאֹד לְשַׁמַּח אֶת נַפְשׁוֹ בְּכָל דַּרְכֵי הָעֲצוֹת הַמְּבֹאָרִים בְּמִקּוּמָם, כִּי עָקֵר הַהִתְּחַזְּקוֹת הוּא עַל יְדֵי שְׂמֻחָה וְחִדּוּה, כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב: כִּי חִדּוֹת ה' הֵיא מְעֻזָּכֶם (שם):

כ

הַהִתְּרַחֲקוֹת הוּא תַּחֲלַת הַהִתְּקַרְבוֹת, הֵינּוּ כְּשֶׁאָדָם רוֹצֵה לְהַתְּקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִזּוּ עַל פִּי רַב בָּאִים עָלָיו דִּינִים וְיִסּוּרִים וּמְנִיעוֹת רַבּוֹת וְעֲצוּמוֹת וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלּוּ מְרַחֲקִים אוֹתוֹ, אֲבָל כָּל זֶה לְמוֹכָה בְּשִׁבִיל הַתְּקַרְבוֹת, וְצָרִיד לְהַתְּחַזֵּק וּלְהַתְּגַבֵּר וּלְהַתְּאַמֵּץ וּלְעַמּוֹד בְּנִסְיוֹן הַזֶּה שְׁלֵא יִתְרַחֵק חֵם וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הַיִּסּוּרִים וְהַמְּנִיעוֹת וְהַהִתְּרַחֲקוֹת, וְאֵל יִמְעָה בְּעֲצָמוֹ לֹמֵר שְׂמַרְחִיקִין אוֹתוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, רַק יִדַע וַיֵּאֱמִין, שְׁכָל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו הַכֹּל לְמוֹכָתוֹ, כְּדֵי שְׂיִתְגַּבֵּר לְהַתְּקַרֵּב יוֹתֵר, כִּי הַהִתְּרַחֲקוֹת הֵיא רַק בְּשִׁבִיל הַהִתְּקַרְבוֹת (שם ע"ד):

כא

עצה להתחזקות הוא הדבור, דהיינו שאפלו אם נפל למקום שנפל אף-
 על-פי-כן יתחזק גם שם לדבר דבורי אמת, דהיינו דבורי תורה
 ותפלה ויראת שמים ולשוח בינו לבין קונו ולשוח עם חברו ומכל שכן
 עם רבו, כי הדבור יש לו כח גדול להזכיר את האדם בהשם יתברך
 ולחזקו תמיד אפלו במקומות הרחוקים מהקדשה מאד, (שם ע"ח), עין
 בלקוטי עצות דבור אות י"ט וזו לשונו שם: גם הדבור הוא בחינת אם
 הבנים, הינו כמו שהאם הולכת תמיד עם בניה אפלו למקומות
 המטנפים, ואינה שוכחת אותם, כמו כן הדבור הולך עם האדם תמיד
 אפלו במקומות המטנפים, ומזכיר אותו תמיד את השם יתברך. הינו
 שאפלו אם האדם מנח חס ושלום, בשפל המדרגה מאד במקום שהוא
 חס ושלום, אף-על-פי-כן על ידי הדבור יכול להזכיר את עצמו בהשם
 יתברך לעולם, דהיינו שאפלו אם הוא במקום שהוא אם יתחזק גם שם
 לדבר על כל פנים דבורים קדושים של תורה ותפלה ושיחה בינו לבין
 קונו או לשוח עם רבו או חברו ביראת שמים, יכול להזכיר את עצמו
 בהשם יתברך לעולם, אפלו שם במקומות הרחוקים מאד מהשם יתברך
 שהם בחינת מקומות המטנפים, אפלו אם נפל למקום שנפל רחמנא
 לצלן. כי הדבור אינו מניח אותו לשכח את השם יתברך. והבן הדבר
 היטב מגדל כח הדבור, והוא עצה נפלאה ונוראה למי שחפץ באמת
 לבל יאבד עולמו לגמרי חס ושלום (שם):

כב

צָרִיךְ לְהִיזוֹת תְּמִיד בְּשִׂמְחָה וְלַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם בְּשִׂמְחָה. וְאִם לִפְעָמִים
נוֹפֵל מִמְּדַרְגָּתוֹ צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים, שֶׁהִיא
מְזַרְיחַ לוֹ אֵיזָה הָאָרֶה קָצֵת וַיֵּאָחוֹז אֶת עֲצָמוֹ עִתָּה בְּהִתְעוֹרְרוֹת וְהִזְרִיחָה
שֶׁהִיא לוֹ מְאֹד וּמְקַדֵּם (שָׁם רכ"ב):

כג

כִּי שֶׁהוּא מְעַרְבֵב בֵּין הַעֲבוּרִים, דְּהֵינּוּ שְׂיֵישׁ לוֹ עֶסְקִים וּמִשָּׂא וּמִתֵּן עִמָּהֶם
צָרִיךְ לְשָׁמֵר אֶת עֲצָמוֹ מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא יִזְיַק לוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, לְקַדְּשֵׁת
יְהוּדוּתוֹ, כִּי בְּקָל יוּכַל לְהִתְפַּסֵּם בְּרִשְׁתָּם חֵם וְשָׁלוֹם, וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק מְאֹד
וְלִהְיוֹת אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל פֶּעַם בְּקַדְּשֵׁת יְהוּדוּתוֹ וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ
הַרְבֵּה שֶׁלֹּא יִלְמֹד מִמַּעֲשֵׂיהֶם וְדַרְכֵיהֶם (שָׁם רמ"ד):

כד

עֵקֶר הַגְּבוּרָה הוּא בְּלִב, כִּי כִי שֶׁלְבוֹ חֲזָק אֵינוֹ מִתּוֹרָא מִשׁוּם אָדָם
וּמִשׁוּם דְּבַר וְהוּא יְכוּל לַעֲשׂוֹת גְּבוּרוֹת נוֹרָאוֹת וּלְכַבֵּשׁ מַלְחָמוֹת
חֲזָקוֹת עַל־יְדֵי חֲזָק וְאִמִּין לְבוֹ שֶׁאֵינוֹ מִתְפַּחַד וְרֵץ לְקִשְׁרֵי הַמְּלַחְמָה
הַחֲזָקָה, וְכִמוֹ כֵּן הוּא מִפִּישׁ בְּעִבוּרַת הַשֵּׁם וְהֵבֵן הַיָּטִב (שָׁם רמ"ט):

כה

כְּשֶׁנוֹפֵל אָדָם מִמְּדַרְגָּתוֹ, יַדַּע שֶׁמֶן הַשָּׁמַיִם הוּא, כִּי הִתְרַחֲקוֹת הוּא
תְּכִלִּית הִתְקַרְבוּת, עַל כֵּן נִפֵּל בְּיַד שְׂיִתְעוֹרֵר יוֹתֵר לְהִתְקַרֵּב

לְהֵשֵׁם יִתְבַרְךָ. וְעֲצָתוֹ שְׂיִתְחִיל מִחֲדָשׁ לִפְנֵים בְּעִבּוֹדַת הַשֵּׁם כְּאִלוֹ לֹא
הִתְחִיל עֲדוֹן כָּלָל מֵעוֹלָם, וְזֶה כָּלָל גְּדוֹל בְּעִבּוֹדַת ה' שְׁצָרִיכִין מִמֶּשׁ בְּכָל
יוֹם לְהִתְחִיל מִחֲדָשׁ (שָׁם רס"א):

כו

כְּשִׁמְתַחִיל הָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל עַל עֲצָמוֹ וְרוּאָה שְׁרָחוֹק מִטּוֹב וְהוּא
מֵלֵא עֲוֹנוֹת, אֵיזוֹ יוֹכֵל לִפְלֵ עַל־יְדִיזָה וְלֹא יוֹכֵל לְהִתְפַּלֵּל
כָּלָל, עַל כֵּן הוּא מְחִיב לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ וּלְמַצֵּא בְּעֲצָמוֹ אֵיזָה טוֹב, כִּי אִיךְ
אֲפָשֶׁר שְׂלֵא עֲשֵׂה מִימְיוֹ אֵיזָה מַצְוָה אוֹ דְבַר טוֹב וְאִף כְּשִׁמְתַחִיל
לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ טוֹב שְׁעֲשֵׂה, הוּא רוּאָה שֶׁהַטּוֹב בְּעֲצָמוֹ הוּא מֵלֵא
פְּצָעִים וְאֵין בוֹ מְתוּם, כִּי הַטּוֹב מְעַרֵב בְּפָנִיּוֹת וּבְפִסְלֵת הַרְבֵּה אֶף־עַל־
פִּיכֵן אִי אֲפָשֶׁר שְׂלֵא יִהְיֶה בְּהַמְעַט טוֹב אֵיזָה נִקְדָּה טוֹבָה, וְכֵן צָרִיךְ
לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ עַד שְׂיִמְצֵא בְּעֲצָמוֹ עוֹד אֵיזָה דְבַר טוֹב וְאִף שְׁגֵם זֶה
הַטּוֹב מְעַרֵב גַּם כֵּן בְּפִסְלֵת הַרְבֵּה, עִם כֵּל זֶה עַל כָּל פְּנִים יֵשׁ בוֹ אֵיזָה
נִקְדָּה טוֹבָה וְכֵן יַחַפֵּשׁ וּיְבַקֵּשׁ עוֹד, עַד שְׂיִמְצֵא בְּעֲצָמוֹ עוֹד אֵיזָה נִקְדוֹת
טוֹבוֹת, וְעַל־יְדִיזָה שְׂמוּצָא בְּעֲצָמוֹ אֵיזָה זְכוֹת וְטוֹב עַל־יְדִיזָה יוֹצֵא
בְּאִמָּת מִכַּף חוֹבָה לְכַף זְכוֹת וְיִוְכַל לָשׁוּב בְּתַשׁוּבָה עַל־יְדִיזָה, וְעַל־יְדִי
זֶה יוֹכֵל לְהַחִיּוֹת אֶת עֲצָמוֹ וּלְשַׁמַּח אֶת עֲצָמוֹ אִיךְ שֶׁהוּא, וְאֵז יוֹכֵל
לְהִתְפַּלֵּל וּלְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לְשֵׁם. (שָׁם רפ"ב):

כז

וְצָרִיךְ הָאָדָם לְזַהֵר מְאֹד לִילֵךְ עַל דְּרָךְ זֶה, כִּי הוּא כָּלָל וְיִסוֹד גְּדוֹל לְמִי
שִׁירְצָה לְהִתְקַרֵב לְהֵשֵׁם יִתְבַרְךָ לְכָל יַאֲבֵד עוֹלָמוֹ לְגַמְרֵי חַס

ושלום. פי העקר הוא להרחיק מעצמו עצבות ומרה שחורה בכל מה דאפשר, פי רב בני אדם שרחוקים מהשם יתברך עקר רחוקם הוא מחמת מרה שחורה ועצבות ומחמת שנופלים בדעתם על ידי שרואים בעצמם עצם קלקולם, שרב מעשיהם מקלקלים כפי מה שיודע כל אחד בנפשו את נגעי לבבו ומכאוביו, ומחמת זה הם נופלים בדעתם ורבים מואשים עצמם לגמרי רחמנא לצלן, ואינם מתפללים בכונה כלל ואינם עושים בעבודת השם אפלו מה שהיו יכולים לעשות עדין. על פן צריך האדם להשכיל מאד על דבר זה, פי הרבה נפשות שקעו על ידי זה, פי היאוש חס ושלום, קשה מן הכל. על פן צריכין להתחזק מאד לילך עם הדרך הזה הנזכר לעיל לחפש בעצמו נקודות בכל פעם, כדי להחיות את עצמו ולחזק את עצמו תמיד ועל ידי זה יוכל להתפלל בחשק ובחיות ובשמחה תמיד ולשוב אל השם באמת, בנזכר לעיל (שם):

כח

יש נשמות שנפלו וצריכים להחיותם ולהשיבם בכל מיני מטעמים המשיבין את הנפש, ועל ידי התנוצצות המחין בחינת תפלין שזוכין על ידי שמושברין התגברות הרהורי גאוף (כמו שמוכא בלקוטי עצות ברית אית כ"ו) על ידי זה נעשים דבורים בשרים להחיות ולהשיב את אלו הנשמות הנפולות ("לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ה):

כט

אָסוּר לְאָדָם לֵיאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ חֵם וְשִׁלּוּם, וְאַפְלוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנֶּפֶל חֵם וְשִׁלּוּם, וּמִנַּח בְּשֵׁאוֹל תַּחֲתִיּוֹת רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ, אַף־עַל־פִּי־בֶן אֵל יִתְיַאֵשׁ עֲצָמוֹ מִהֶשֶׁם יִתְבָּרֵךְ בְּשׁוּם אַפֵּן בְּעוֹלָם, כִּי גַם מִשֵּׁם יְכוּלִין לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְהַצְדִּיק הָאֵמֶת אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם צְדִיק, כִּי אִם בְּשֵׁשׁ לוֹ זֶה הַכַּח שְׂיוּכַל לְהַחֲיוֹת וּלְהַרְיֵם אֶת אֵלוֹ שֶׁנֶּפְלוּ מְאֹד מְאֹד, לְחֻזְקָם וּלְאִמְצָם לְעוֹרְרָם וּלְהַקְיָצָם וּלְגַלּוֹת לָהֶם, כִּי עֲדִין הֵשֶׁם אִתָּם וְעִמָּם וְאַצְלָם וְקָרוֹב לָהֶם, כִּי מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְכֵן לְהַבְרָה, צְרִיךְ הַצְדִּיק לְהִרְאוֹת לְאֵלוֹ שֶׁהֵם בְּמִדְרַגָּה גְדוֹלָה, שֶׁעֲדִין אֵינֶם יוֹדְעִים כָּלֵל בִּידְעֵתוֹ יִתְבָּרֵךְ, בְּחִינַת מָה חִמּוּת מָה פְּשִׁשְׁתָּהּ וְכוּ' (שם ז):

ל

בְּשֵׁאֲדָם נוֹפֵל מִמִּדְרַגָּתוֹ וּלְפַעֲמִים נִפְּלֵתוֹ וְיִרִידָתוֹ גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ, כִּי יֵשׁ שֶׁנוֹפֵל לְמָקוֹמוֹת מְגֻנִים מְאֹד שֶׁנִּקְרָאִים בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטַנְנִים וְנוֹפֵל לְסַפְקוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וּמְגֻנִים וְזָרִים מְאֹד וּלְכַלְבּוּלִים רְבִים וּלְבוֹ סִחְרָחַר, שֶׁהַקְלָפָה מַעֲקָמָת וּמִסַּבְכַּת לְבוֹ בְּעַקְמוּמוֹת וּלְכַלְבּוּלִים עֲצוּמוִים (עַם פֶּאָר דְּרִיט דָּאֵם הָאָרֶץ). אַף־עַל־פִּי שֶׁבְּמָקוֹמוֹת אֵלוֹ אֵי אֶפְשֶׁר לְמַצֵּא הֵשֶׁם יִתְבָּרֵךְ, אַף־עַל־פִּי־כֵן גַּם שֵׁם יֵשׁ תִּקְוָה גְּדוֹלָה עַל־יְדֵי שִׁחִפְשׁ וּיְבִקֵּשׁ מִשֵּׁם אֶת הֵשֶׁם יִתְבָּרֵךְ וְיִתְהִי שׂוֹאֵל וּמִבְקֵשׁ אֵיךְ מָקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְכָל מָה שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת עֲצָמוֹ רְחוֹק בְּיֹתֵר מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ, יִצְמַעַר וְיִשְׁאֵל וּיְבַקֵּשׁ יוֹתֵר אֵיךְ מָקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְעַל־יְדִידָהּ

בְּעֲצוֹם שֶׁהוּא מְחַפֵּשׁ וּמְבַקֵּשׁ וּמְתַנַּעֲנַע אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְפַּרֵּךְ וּמְצַטְטֵר וְצוֹעֵק וְשׂוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ אֵיזָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעֲצוֹם הוּא עוֹלָה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי זוֹכָה לְעֹלוֹת לְבַחֲיַת אִי"ה שֶׁהִיא הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיוֹנָה מְאֹד מְאֹד. וְזֶה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה שְׂיִחַפֵּשׁ תָּמִיד וּיְבַקֵּשׁ אֵיזָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ כַּנֶּ"ל, שְׂעַל־יְדֵי־זֶה הִירִידָה נִתְּהַפֵּךְ לְעֲלִיָּה גְדוֹלָה וְזֶהוּ בַחֲיַת יְרִידָה תַכְלִית הָעֲלִיָּה הַמּוֹבֵא בְּכָל סִפְרֵי קִדְשׁ וְעִין בְּפָנִים וְהֵבֵן שֵׁם הַיֵּטֵב כִּי עִמּוֹק הוּא (שם י"ב):

לא

צָרִיךְ לִהְיוֹת עֹקֵשׁן גְּדוֹל בְּעַבְדוֹת הַשֵּׁם וְהֵבֵן הַדְּבָר הַיֵּטֵב, כִּי עַל כֵּן אָדָם שְׂרוּצָה לְהַכְנִס בְּעַבְדוֹת הַשֵּׁם וְאִפְלוּ הַקְּטָן שְׂפִקְטָנִים, בְּהַכְרַח שְׂיַעֲבֹר עָלָיו עֲלִיּוֹת וְיִרְדוֹת בְּלִי מִסְפָּר וְכַמּוֹה מִיַּי נִפְלוֹת וְהַשְּׁלָכוֹת. כִּי לְפַעְמִים יֵשׁ שְׂמִפְּלִין אַחַד בְּכּוֹנֵה מַעְבְּדוֹת הַשֵּׁם. וְעַל כֵּן זֶה צְרִיכִין לְהַתְחַזְקוֹת גְּדוֹל בְּלִי שְׂעוֹר וְכַמּוֹבֵא מְזֶה קֶצֶת לְמַעְלָה. וְכַמּוֹה פְּעָמִים הוּא צָרִיךְ לְהַתְחַזֵּק וְלְהַתְאַחֵז עֲצוֹמוֹ רַק בְּדֶרֶךְ עֹקְשָׁנוֹת וְצְרִיכִין עֹקְשָׁנוֹת גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד בְּזֶה, וְזָכַר דְּבָר זֶה הַיֵּטֵב כִּי תִצְטַרֵּךְ לָזֶה מְאֹד (שם מ"ח):

לב

וְדַע, שְׂפָל אֵלּוּ הַנְּפִילוֹת וְהִירְדוֹת וְהַפְּלָבוּלִים וְכו' צְרִיכִים בְּהַכְרַח לְעֹבֵר בָּהֶם קִדְשׁ שְׂנֹכְנָסִין בְּשַׁעְרֵי הַקְּדוּשָׁה, וְכָל הַצְּדִיקִים וְהִירָאִים הָאֲמֵתִיִּים עָבְרוּ בְּכָל זֶה (שם):

לג

וְאִם אַתָּה רְחוּק מְאֹד מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבַּרַךְ וְנִדְמָה לְךָ שְׂאֵתָה פּוֹגִים מִמֶּשׁ
 בְּכָל שְׁעָה נִגְדוּ יִתְבַּרַךְ, נִגְדָה זֶה תִּדְעֵה שְׂאִישׁ כְּזֶה שֶׁהוּא מְגַשֵּׁם כֹּל
 כֶּהָ, כֹּל תְּנוּעָה וְתַנוּעָה שֶׁהוּא מְנַתֵּק אֶת עֲצָמוֹ מְעַט מְעַט מִן גְּשָׁמֵיאוֹתוֹ
 אֲפֹלוֹ תְנוּעָה בְּעֹלְמָא שֶׁהוּא מִמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמוֹ מִגְּשָׁמֵיאוֹתוֹ אֵלָיו יִתְבַּרַךְ
 הִיא גְדוּלָה וְיִקְרָה מְאֹד מְאֹד אֲצֵלוֹ יִתְבַּרַךְ וְהוּא רִץ בְּזֶה אֵלָפִי אֵלָפִים
 פְּרִסְאוֹת בְּעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים (שם):

לד

וְהֶעֱקַר לְחֹזֵק אֶת עֲצָמוֹ בְּשִׂמְחָה בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת כִּי עֲצָבוֹת מִזִּיק מְאֹד
 עַל בֶּן צָרִיף לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כּוֹחַ לְהִרְחִיק וּלְגַרֵּשׁ אֶת הָעֲצָבוֹת
 וְהַמְרָה שְׁחוּרָה, הֵן עַל-יְדֵי שְׂיַחֲפֵשׁ וְיִמְצָא בְּעֲצָמוֹ עֲדִין נִקְדוּת טוֹבוֹת וְכוּ'
 הֵן עַל יְדֵי שְׂלֵא עֲשֵׂנִי גוֹי. וְעַל פִּי רַב אִי אֶפְשֶׁר לְשַׁמַּח אֶת עֲצָמוֹ כִּי אִם
 עַל יְדֵי עֲנִינֵי צָחוֹק וְשִׂחוֹק וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כֹּל זֶה בְּלִקְוֵי עֲצוֹת אוֹת
 שִׂמְחָה עֵין שָׁם (שם):

לה

וְדַע, שֶׁהָאָדָם צָרִיף לְעֵבֶר בְּזֶה הָעוֹלָם עַל גֹּשֶׁר צָר מְאֹד, וְהַכֶּלֶל
 וְהֶעֱקַר, שְׂלֵא יִתְפַּחַד כֶּלֶל (שם):

לו

לְפִי גְדֵלַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעֶצֶם רוּמָמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בְּתוֹנְעָה קְלָה בְּעֵלְמָא
 וּבְהִסְתַּכְּלוּת בְּעֵלְמָא שְׂאִינוּ פְּרָאוּי לְפִי פְּבוּדוֹ יִתְבָּרַךְ, הִיָּה רְאוּי לְבוּא
 עַל הָאָדָם מַה שְּׂרָאוּי חֵם וְשְׁלוֹם. אֵךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְלֵא רַחֲמִים וְכָל הָעוֹלָם
 מְלֵא רַחֲמָנוֹת וְהוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֵה מְאֹד בְּהָעוֹלָם, עַל כֵּן אֶהוּבִי, אַחִי, אֵתָהּ
 הַמְּעִיץ, נֶפֶשׁי וּלְבָבִי, חֲזֹק וְאַמִּץ מְאֹד וּבְטַח בְּשֵׁם כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ, כִּי כָּל
 מַה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ הַכֹּל לְמוֹכְרְךָ וְתִסְמָךְ עַל רַחֲמָיו הַמְרַבִּים בְּלִי שְׁעוֹר, כִּי
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גְּדוֹל מְאֹד וְלִגְדֵלְתוֹ אֵין חֶקֶר, וַיֵּשׁ עֲנִין שְׁנַתְּהֶפֶךְ הַכֹּל לְטוֹבָה
 וְדוֹנוֹת נְתִיבָיו לְזִכְיוֹת רַק חֲזֹק וְאַמִּץ (שֵׁם מ"ט):

לו

וְהִיא מַעֲלָה גְדוֹלָה כְּשֵׁיִשׁ עֲדוּן יֵצֵר הָרַע לְאָדָם, כִּי אִזּוֹ יִכּוֹל לַעֲבֹד אוֹתוֹ
 יִתְבָּרַךְ עִם הַיֵּצֵר הָרַע דִּיקָא. דְּהִינּוּ לְהַתְגַּבֵּר מִתּוֹךְ חֲמִימוֹת הַיֵּצֵר
 הָרַע, לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ לְתוֹךְ אֵיזוּה עֲבוּדָה מַעֲבוּדְתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִם אֵין יֵצֵר
 הָרַע לְאָדָם - אֵין עֲבוּדְתוֹ נְחֻשְׁבֵּת כְּלָל. וּבְשִׁבְלֵי זֶה מְנִיחַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 אֵת הַיֵּצֵר הָרַע שְׂיִתְפַּשֵּׁט כָּל כֹּף עַל הָאָדָם וּכְיוֹתֵר עַל מִי שְׁחָפִץ בְּאַמֶּת
 לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אַף־עַל־פִּי שְׁעַל יְדֵי הַתְּפַשְׁטוֹתוֹ וְהַתְּגַרוֹתוֹ כֹּל כֹּף
 הוּא מְבִיא אֵת הָאָדָם לְמַה שְּׂמַכִּיא לְכַמָּה עוֹנוֹת וּפְנָמִים גְּדוֹלִים. אַף־
 עַל־פִּי־כֵן הַכֹּל כְּדָאֵי אֶצְלוּ יִתְבָּרַךְ בְּשִׁבְלֵי הַתְּנֹעָה טוֹבָה מַה שְּׂבִתְקָה
 הַתְּגַבְּרוֹתוֹ שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע מִתְגַּבֵּר עָלָיו הָאָדָם בְּאֵיזוּה תְּנֹעָה וּבוֹרַח מִמֶּנּוּ,
 שְׂוָה יִקָּר אֶצְלוּ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר מְאֹלוֹ עֲבַד אוֹתוֹ אֶלְף שָׁנִים בְּלִי יֵצֵר הָרַע.

כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת לֹא נִבְרְאוּ כִּי אִם בְּשִׁבִיל הָאָדָם שֶׁכָּל מַעֲלָתוֹ וְחַשִּׁיבוֹתוֹ הוּא מִחַמַּת שְׁשִׁישׁ לוֹ יֵצֵר הָרַע כְּזֶה וְהוּא מִתְחַזֵּק כְּנִגְדּוֹ. עַל כֵּן כָּל מִה שֶׁהוּא מִתְפַּשֵּׁט בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּמוֹ כֵּן הוּא יִקָּר בְּעֵינָיו יִתְפָּרֵךְ יוֹתֵר כָּל תְּנוּעָה בְּעֵלְמָא שֶׁהוּא מִתְחַזֵּק נִגְדּוֹ וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ בְּעֶצְמוֹ עוֹזְרוֹ לְזֶה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר: "ה' לֹא יַעֲזֹבֵנו בְּיָדוֹ" (שָׁם):

לח

הַיֵּצֵר הָרַע נּוֹקֵשׁ בְּכָל פַּעַם וּמַעֲזֹרָרוֹ לְמַה שְׁמַעֲזֹרָרוֹ וְאִם אֵין אָדָם שׁוֹמֵעַ לוֹ וּפּוֹנֶה עֵרְף מִמּוֹ אֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא נּוֹקֵשׁ בּוֹ עוֹד פַּעַם שְׁנֵי וּשְׁלִישִׁי וּרְבִיעִי וְיוֹתֵר. אֲבָל אִם הָאָדָם הוּא חֹזֵק בְּדַעְתּוֹ וְעִקְשָׁן נִגְדֵּי הַיֵּצֵר הָרַע וְאִינוֹ פּוֹנֶה אֵלָיו כְּלָל, אֲזִי הַיֵּצֵר הָרַע מְסַתְּלֵק וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְכֵן בְּתַפְלָה בְּעֵנֵן הַמְחַשְׁבוֹת הַבָּאִים לְבַלְבְּלוֹ הוּא מִמַּשׁ כְּנִ"ל, שֶׁהַמְחַשְׁבָּה בָּאָה כְּמִה פְּעָמִים פַּעַם אַחֵר פַּעַם לְבַלְבְּלוֹ, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת חֹזֵק לְבָלִי לְהַסְתַּכֵּל עָלֶיהָ כְּלָל בְּשׁוֹם אִפֵּן וְעֵין בְּמִקּוֹמוֹת אַחֵרִים מִזֶּה (שָׁם נא):

לט

כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס לְקַדְשָׁה גְבוּהָה, כְּגוֹן כְּשֶׁמִּתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת וְכִיּוֹצֵא לְפַעְמִים אֲזִי דִיקָא יִקְרָה לוֹ מִקְרָה בְּלִתֵּי טְהוֹר חֵם וְשְׁלוֹם. וְאֵל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִפְּנֵי זֶה כִּי אֲדַרְבְּא לְפַעְמִים זֶה סִימֵן שְׁנַתְקָרֵב אֶל הַקַּדְשָׁה וְלְפַעְמִים הִיא טוֹבָה גְדוֹלָה (שָׁם קי"ז):

מ

כָּבֵד מְבַאֵר שְׂאִין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם בְּלָל, וּבֹזֵה בְּעֵצְמוֹ שֶׁהוּא רוֹאֵה אֶת עֵצְמוֹ רְחוֹק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּתַכְלִית הַרְחוֹק, בֹּזֵה בְּעֵצְמוֹ רְאוּי לוֹ לְהַחְיֹת אֶת עֵצְמוֹ מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פְּנִים הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא רְחוֹק. כִּי הִיָּה אֶפְשָׁר שְׂיִהְיֶה רְחוֹק כָּל כֵּךְ עַד שְׁלֹא יוֹדֵעַ בְּלָל שֶׁהוּא רְחוֹק, וּמֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פְּנִים הוּא יוֹדֵעַ גְּדֹל רְחוֹקוֹ אִף עַל פִּי שֶׁהֶאֱמַת הוּא כֵּן, אִף־עַל־פִּיכֵן זֶה בְּעֵצְמוֹ הוּא חָשׁוּב אֲצֵל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מֵה שֶׁהוּא עַל כָּל פְּנִים יוֹדֵעַ רְחוֹקוֹ. וְעַל־יִדְרִיזוֹה בְּעֵצְמוֹ רְאוּי לוֹ לְהַחְיֹת אֶת עֵצְמוֹ וּלְחַזֵּק אֶת עֵצְמוֹ בְּכָל מֵה שְׂיִוְכַל:

מא

אֲפֹלוֹ הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים (שְׁקוֹרִין פְּרַאסְטַאקֶס) וְאֲפֹלוֹ הַרְשָׁעִים וְאֲפֹלוֹ אֲמוֹת הָעוֹלָם לְהַבְדִּיל, בְּלֶם מְקַבְּלִים חַיּוֹת מֵהַתּוֹרָה. וְעַל כֵּן אֲפֹלוֹ מִי שֶׁהוּא אִישׁ פְּשׁוּט, בְּגוֹן שְׂאִינוֹ יִכּוֹל לְלַמֵּד אוֹ שֶׁהוּא בְּמִקּוֹם שְׂאִינוֹ יִכּוֹל לְלַמֵּד, אִף־עַל־פִּיכֵן גַּם אוֹ הוּא מְקַבֵּל חַיּוֹת מֵהַתּוֹרָה. עַל כֵּן גַּם אוֹ צְרִיךְ לְהַחְזִיק עֵצְמוֹ בִּירְאֵת שָׁמַיִם בְּכָל מֵה שְׂיִוְכַל אֲפֹלוֹ בְּשַׁעֲהָ שֶׁהוּא בְּטַל מִן הַתּוֹרָה וְאֲפֹלוֹ מִי שְׂאִינוֹ יִכּוֹל לְלַמֵּד, כִּי בְּלֶם מְקַבְּלִים חַיּוֹת מִן הַתּוֹרָה הַנְּעֻלְמַת עַל יְדֵי הַצְּדִיק הַגְּדוֹל, שְׂמַתְנַהֵג בַּפְּשִׁיטוֹת לַפְּעֻמִּים וְעֵינַן בְּפָנִים (שֵׁם ע"ה):

מב

וְאֶפְלוּ מִי שֶׁנֶּפֶל חֵם וְשָׁלוֹם מְאֹד מְאֹד וּמִנַּח בְּשֵׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת חֵם וְשָׁלוֹם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לוֹ תַקּוּה גְדוֹלָה עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגְּדוֹל הָאֱמֵת, כִּי עַל-יְדֵי יְכוּלִין הַכֹּל לְקַבֵּל חַיִּית מִהַקְדִּשָׁה בְּכֹל מְקוֹם שֶׁהֵם, עַל כֵּן בְּאֵמֶת אֵין שׁוֹם יְאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל (קִיין יְאוֹשׁ אִיו גָּאָר נִיט פֶּאָר הָאֲנָדִין). וְאִידֵי שֶׁהוּא אֶפְלוּ אִם נֶפֶל לְמְקוֹם שֶׁנֶּפֶל רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אֶף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁמַּחֲזִיק אֶת עֲצָמוֹ בְּמָה שֶׁהוּא, עֲדִין יֵשׁ לוֹ תַקּוּה לְשׁוֹב וְלַחֲזוֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְהַעֲקָר הוּא "מִבְּטָן שֵׂאוֹל שְׁוֹעֵתִי", כִּי גַם צָעֲקָה מִשֵּׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת אֵינָה נֶאֱבָרֶת לְעוֹלָם, וְיִצְעַק וְיִצְעַק וְלֹא יִתְיַאֵשׁ עֲצָמוֹ מִן הַצָּעֲקָה לְעוֹלָם, רַק יִצְעַק וְיִתְחַנֵּן לְפָנֵי ה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד יְהִיֵּה אִידֵי שִׁיְהִיֵּה עַד יִשְׁקִיף וְיֵרָא ה' מִשְׁמַיִם (שָׁם ע"ח):

מג

אֶפְלוּ בְּשֵׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת יְכוּלִים לְהִיּוֹת סְמוּכִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ (שָׁם):

מד

אִם אַתָּה מֵאֲמִין שִׁיְכוּלִין לְקַלְקֵל, תֵּאֲמִין שִׁיְכוּלִין לְתַקֵּן (שָׁם קי"ב):

מֵהַדוֹרָא בְּתָרָא

א

לְפַעֲמִים יֵשׁ אָדָם שֶׁכֹּבֵד הוּא אֵצֶל הַפֶּתַח שֶׁל הַקִּדְשָׁה וְהוּא חוֹזֵר
 לְאַחֲרָיו, מִחֲמַת שְׂמֵת־גִּבּוֹר אֲזִי עָלָיו הַסְטֵרָא אַחְרָא וְהַבְעֵל
 דְּבַר בְּהַתְגַּבְרוֹת גְּדוֹל מְאֹד רַחֲמֵנָא לְצַלּוֹ, וְאִין מְנִיחִין אוֹתוֹ לְכִנּוּס לְתוֹךְ
 הַפֶּתַח, וְעַל־יְדִירוֹהּ הוּא נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ וְחוֹזֵר לְאַחֲרֵי לְגַמְרֵי חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי
 כֵּן דִּרְךָ הַבְעֵל דְּבַר וְהַסְטֵרָא אַחְרָא כְּשֵׁרֵאוּיִן שְׁהָאָדָם סְמוּךְ מִמֶּשׁ לְשַׁעְרֵי
 הַקִּדְשָׁה וְכַמְעַט שְׂיִכְנֵם, אֲזִי הֵם מִתְפַּשְׁטִים עָלָיו בְּהַתְגַּבְרוֹת גְּדוֹל מְאֹד
 רַחֲמֵנָא לְצַלּוֹ, עַל־כֵּן צְרִיכִין אֲזִי הַתְחַזְקוֹת גְּדוֹל נִגְדָם לְעִמּוּד עַל עִמּוּדוֹ
 וְלִבְלֵי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וְלִבְלֵי לְהַשְׁגִּיחַ עַל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת וְהַבְּלָבוּלִים
 שֶׁעוֹבְרִין עָלָיו, רַק לְהַתְחַזֵּק מְאֹד לְהַתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְלַעֲשׂוֹת מַה שְׂיִוִּבֵל
 בְּעִבּוֹדַת הַשֵּׁם. וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים יִכְנָס לְבִטָּח בְּעִזְרַתוֹ יִתְבַּרְךְ לְתוֹךְ
 שַׁעְרֵי הַקִּדְשָׁה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ מְלֵא רַחֲמִים וְרוּצָה בְּעִבּוֹדַתְנוּ מְאֹד. וְדַע,
 שְׂכָל הַתְּנוּעוֹת וְהַהֶעֱתָקוֹת שְׁהָאָדָם נִתְקַ וְנִעְתָק בְּכָל פַּעַם אֵיזָה מְעַט מִן
 גְּשָׁמֵיאוֹתוֹ לְעִבּוֹדַתוֹ יִתְבַּרְךְ בְּלָם מִתְקַבְּצִים וּמִתְחַבְּרִים וְנִתְקַשְּׂרִין וּבָאִים
 לְעִזְרַתוֹ בְּעַת הַצָּרָה, דְּהֵינּוּ כְּשֵׁישׁ חֵס וְשְׁלוֹם, אֵיזָה דַּחַק וְעַת צָרָה חֵס
 וְשְׁלוֹם. וְדַע, שְׂיֵישׁ אֵילָן שְׁגָדְלִים עָלָיו עָלִים שְׂכָל עָלָה צְרִיךְ לְהִיּוֹת גְּדֹל
 מְאֹד שָׁנִים וּמִסְתַּמָּא בְּאֵלוֹ הַמְּאָה שָׁנִים בְּוֹדָא עוֹבֵר עָלָיו מַה שְׁעוֹבֵר,
 וְאַחַר כֵּךְ בְּסוֹף הַמְּאָה שָׁנִים הוּא יוֹרֵה בְּקוֹל גְּדוֹל כְּמוֹ קִנְיָה שְׂרַפָּה
 שְׂקוּרִין אֲוִרְמָמוּעַ, וְהַנְּמֻשָּׁל מוֹכֵן מִמּוּלָא ("לְקוּפֵי מוּהַר־וִן" חֵלֶק ב' סִימָן מ"ח):

ב

צָרִיךְ הָאָדָם לְחַזֵּק עֲצָמוֹ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם בְּכָל מָה שְׂיִוָּכַל אָף אִם הוּא
 כְּמוֹ שֶׁהוּא וְיִסְמְךָ עַל רַחֲמָיו יִתְפָּרֵךְ הַמְרַבִּים מְאֹד בְּלִי שְׁעוֹר, כִּי
 בְּיָדָאֵי לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ אָף אִם עֵבֶר מָה שְׁעֵבֶר, הָעֵבֶר אֵינֶן וְהָעֶקֶר מִכָּאֵן
 וּלְהַבֵּא לֹא יַעֲשֶׂה עוֹד וְיִהְיֶה שֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה עַל כָּל פְּנִים הֵן בְּמַעֲשֵׂה הֵן
 בְּמַחֲשָׁבָה, כִּי גַם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁל אֲנָשִׁים כְּאֵלוֹ הוּא גַם בֶּן עֲשִׂיָּה, כִּי גַם
 בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה יֵשׁ מַחֲשָׁבָה וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת 'שֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה' בְּמַעֲשֵׂה
 וּבְמַחֲשָׁבָה, כִּנּוּכָר לְעֵיל, וּמָה שְׁנַעֲשֶׂה עִמּוֹ מִמִּילָא אֵל יַחֲוֹשׁ וְאֵל יִסְתַּכַּל
 עַל זֶה כָּלָל. וְדַע, כִּי בְּהִכְרַח שְׁיַעֲבֹר עָלָיו כָּל זֶה הַנּוּכָר לְעֵיל, כִּי זֶה עֶקֶר
 הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה כְּשֶׁאָדָם עוֹבֵר בְּאֵלוֹ הַמְקוּמוֹת וְהַבְּחִינּוֹת אֵלוֹ מִמֹּשׁ
 שֶׁהִיָּה בְּהֵם מְקַדֵּם וְעִכְשָׁו הוּא פּוֹנֵה עֶרְף מֵהֵם וְכוּפָה יִצְרוּ לְבָלִי לַעֲשׂוֹת
 עוֹד מָה שְׁעֲשֶׂה הֵן בְּמַעֲשֵׂה הֵן בְּמַחֲשָׁבָה, כִּנּוּכָר לְעֵיל, וְזֶהוּ עֶקֶר
 הַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה (שָׁם מ"ט):

ג

כָּבָר מְבֹאָר לְעֵיל מַעֲגֵן הָעֲלִיּוֹת וְהַיְרִידוֹת אֲלֵפִים וְרַבּוֹת עַד אֵינֶן שְׁעוֹר,
 שְׁצָרִיכִין לְעֵבֶר עַל הָאָדָם קִדְּם שְׂזוּכִין לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם בְּשִׁלְמוֹת,
 וְשָׁם עַל גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים עֵבֶר עֲלֵיהֶם כָּל זֶה. וְהָעֶקֶר לְהִיּוֹת חוֹק בְּדַעְתּוֹ
 מְאֹד שְׂיֵאָחוּז בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם לְעוֹלָם, וְלֹא יִסְתַּכַּל עַל שׁוּם דְּבָר בְּעוֹלָם,
 וְלֹא יִנִּיחַ עִבּוּדָתוֹ יִתְפָּרֵךְ לְעוֹלָם, וְאִפְלוֹ אִם יַעֲבְרוּ עָלָיו חֵם וְשִׁלּוּם, כָּל

הִירִידוֹת שְׁבַעֲוֹלָם אַף־עַל־פִּי־כֵן יְהִי מִתְחֹזֵק בְּעִבּוֹדַת הַשֵּׁם בְּכָל מָה שְׁיֻכַּל. וְהַעֲקֹר שְׁלֵא לְיֵאֵשׁ עֲצֻמוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, רַק לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ בְּאֵלֹו לֹא הִתְחִיל עֲדוּן כָּלֵל לְכַנֵּם בְּעִבּוֹדָתוֹ יִתְפָּרֵד, רַק עֵתָהּ הוּא מִתְחִיל מִחֲדָשׁ, וְכֵן בְּכָל פַּעַם וּפַעַם תְּמִיד וְלַפְעָמִים צְרִיכִין לְהִתְחִיל מִחֲדָשׁ כַּמּוֹה פְּעָמִים בְּיוֹם אֶחָד (שֵׁם מ"ח):

ד

כְּשֶׁרוֹאֵה הָאָדָם שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל וּמַעֲתִיר וּמַפְצִיר הַרְבֵּה זֶה זְמַן רַב כָּל כָּד, שְׁיֻכַּה לְהִתְקַרֵּב לְעִבּוֹדָתוֹ יִתְפָּרֵד וְאַף־עַל־פִּי־כֵן אֵין מִסְתַּבְּלִין עָלָיו כָּלֵל וְאֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, רַק אֲדַרְבֵּה, נִדְמָה לוֹ שְׁמַרְחִיקוּן אוֹתוֹ מִעִבּוֹדָתוֹ יִתְפָּרֵד בְּכָל מִינֵי הַרְחָקוֹת וּכְאֵלֹו אֵין רוֹצִין בּוֹ כָּלֵל וּכְלָל, וְעַל־יְדִירִיזָה הוּא נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ וּמִרְפָּה עֲצֻמוֹ מִעִבּוֹדַת הַשֵּׁם חֵם וְשָׁלוֹם, אֵין צְרִיךְ לְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעֲצֻמוֹ עַל זֶה מְאֹד, עַל שֶׁהִרְהַר אַחֵר מִדּוֹתָיו יִתְפָּרֵד, כִּי בְּאֵמַת בְּיָדָאֵי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד חֲנוּן וְרַחוּם וְכוּ' וּבְיָדָאֵי רוֹצֵה לְקַרְבוֹ וְכוּ', עַל כֵּן צְרִיךְ לְחֹזֵר וּלְהִתְחֹזֵק בְּדַעְתּוֹ לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ כַּנ"ל (שֵׁם):

ה

כָּל אֶחָד לְפִי עֲרַבּוֹ כָּל מָה שְׁרוֹצֵה יוֹתֵר לְכַנֵּם בְּעִבּוֹדַת הַשֵּׁם, מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַבַּעַל דְּבַר וּמִתְגַּרְהַ בּוֹ בְּיוֹתֵר, כְּדָרְךְ שְׁנֵי אֲנָשִׁים הַגְּלַחְמִים זֶה בְּזֶה, כְּשֶׁאֶחָד רוֹאֵה שְׁחִבְרוֹ מִתְגַּבֵּר נִגְדּוֹ אֵין הוּא מִתְחֹזֵק בְּכָל כַּחוֹ וּמִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר כְּנִגְדּוֹ. וּמִזֶּה בָּא מָה שְׁלַפְעָמִים מִתְגַּרְהַ הַבַּעַל דְּבַר בְּיוֹתֵר בְּהָאָדָם וְזֶה מִחֲמַת שֶׁהָרַע רוֹאֵה, שֶׁהִתְחִיל אֵיזָה טוֹב לְהִתְעוֹרֵר בְּאָדָם אֵין הוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר כְּנִגְדּוֹ. וְעַל כֵּן צְרִיךְ הָאָדָם לְהִיּוֹת מְשֻׁכֵּיל עַל דְּבַר

זה ובתחבולות יעשה מלחמה להתגבר על הרע בהתגברות גדול בכל פעם. (שיחות הר"ן י):

ד

לפְעָמִים נדמה לאדם שרחוק הוא שיזכה לחיי עולם־הבא לפי גדל התרחקותו מה' ותברך אף־על־פִּי־כֵן יהיה חזק ואמיץ בדעתו, למשך ולהשתוקק ולהתגעגע תמיד אליו ותברך ולעשות בשמחה מה שיוכל בעבודת ה' ויהיה מרוצה לעבוד את ה' תמיד כל ימי חייו גם בלא עולם הבא. ואפלו אם נראה לו שיהיה לו גיהנם גם־כן חס ושלום, יהיה איך שיהיה הוא מחייב לעשות את שלו תמיד ולעסוק בעבודת ה' כל מה שיוכל לחטף ולעשות איזה מצוה או תורה ותפלה וכיוצא וה' הטוב בעיניו יעשה (שם מ"ח):

ז

אפלו אם אין האדם זוכה לעבודת השם, אף־על־פִּי־ כֵן כל זמן שמיוחד עדן להשם ותברך, בודאי צריך לחזק ולאמץ עצמו מאד בזה לכד גם כן, בבחינת 'חזקו ואמצו לבבכם כל המיחלים לה'. ואל יפל בדעתו משום דבר שבעולם, כי אין רעה גדולה מנפילה רחמנא לצלן. וכן צריך כל אחד ואחד לחזק את חברו לבל יפל בדעתו משום דבר שבעולם ואפלו אם הוא יודע בעצמו שהוא כמו שהוא, אף־על־פִּי־כֵן יחזק את חברו, כי את חברו בקל יותר לחזקו מלחזק את עצמו, כי אין חבוש מתיר את עצמו וכו'. וכשיזכה לבלי להפיל את חברו חס ושלום,

אף על פי שהוא יודע בעצמו שהוא רחוק מעבודתו רק אֲדַרְבָּא, יחזקו בכל מיני התחזקות ויחיהו וישיבהו בכל מיני דבורים המְשִׁיבִין את הנפש, על ידי זה יכול להיות, שאחר־כֵּן יזכה גם הוא לחזר ולשוב לעבודת השם. עֵינֵי שָׁם (שם ק"כ):

ח

לְעֵינֵי קֶצֶת אַנְשִׁים שְׂמֵתֶקְרִיבִין לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַחַר כֵּן מִתְרַחֵקִין. וְאַף־עַל־פִּי־כֵן גַּם הַהִתְקַרְבוּת שְׁלִפֵי שְׁעָה יָקָר גַּם בֵּן בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַף־עַל־פִּי שְׂאֵחַר כֵּן נַעֲשֶׂה מֶה שְׁנַעֲשֶׂה חֵם וְשָׁלוֹם (שם קכ"ג):

קְנוּה אֵל ה' חֹזֵק וַיֵּאמֶן לִפְדָּה וְקָנוּה אֵל ה': חֹזֵקוּ וַיֵּאמֶן לְבַבְכֶם
כָּל הַמַּיְחָלִים לָה': הַלּוֹא צְוִיתִיךָ חֹזֵק וַיֵּאמֶן אֵל תַּעֲרִץ וְאֵל תַּחַת
כִּי עָמַד ה' אֱלֹהֶיךָ כְּכֹל אֲשֶׁר תִּלְדָּה (יהושע א, ט):

א

עַל יְדֵי שְׂמֵחַפְשֵׁין וּמְבַקְשֵׁין עַד שְׂמוֹצְאֵין בְּעֶצְמָן אִיזָה נִקְדוֹת טוֹבוֹת
בְּכַדֵי לְהַחִיּוֹת אֶת עֶצְמָם וּלְחַזֵּק אֶת עֶצְמָם בְּעִבּוֹדָתוֹ יִתְבַּרְךָ, עַל-
יְדֵיזָה נִמְשָׁכִין כָּל הַתְּקוּנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יְדֵי כְּהֻנִים בְּעִבּוֹדָתָם וְלוֹיִים
בְּדוּכָם וַיִּשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם וְכֵן כָּל הַתְּקוּנִים שֶׁנִּמְשָׁכּוּ עַל יְדֵי קְרִבְנוֹת
וּקְטָרֹת (הַלְכוֹת הַשְּׂכָמַת הַבֶּקֶר הַלְכָה א' אוֹת ה):

ב

אֶפְלוּ בַּמְדְּרָגוֹת הַתַּחֲתוֹנוֹת מְאֹד מְאִיר אוֹר הָאֵין סוֹף יִתְבַּרְךָ, כַּמּוֹכֵן
בְּכַתְּבִים רַק שֶׁהוּא בְּהַעֲלֵם גְּדוֹל וּבְלִבְבוֹשֵׁין רַבִּים, אֲבָל כָּל מִי
שֶׁרוֹצֶה לְדַבֵּק אֶת עֶצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ יְכוּל לְדַבֵּק אֶת עֶצְמוֹ מִכָּל מְקוֹם
שֶׁהוּא, וְעַל זֶה נֶאמַר: "אֲשֶׁרִי אִישׁ שְׂלֵא יִשְׁכַּחְךָ וְכֵן אָדָם יִתְאֲמֵן בְּךָ", כִּי
צְרִיכִין הַתְּאֲמִצוֹת וְהַתְּחֻזָּוֹת גְּדוֹל לָזֶה. וְכֵל מִי שֶׁהוּא בַּמְדְּרָגָה נְמוּכָה
בְּיוֹתֵר צְרִיךְ לְהַתְּחֻזֵּק וְלְהַתְּאֲמִץ בְּזֶה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי גַם בְּתַקְרָה הַחֹשֶׁךְ
בְּגִיָּא צְלָמוֹת יְכוּלִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עֶצְמוֹ אוֹר הָאֵין סוֹף עַל-יְדֵי שְׂיִסְתָּם
עֵינָיו וּבִפְטָל עֶצְמוֹ אִיזָה שְׁעָה אֵלָיו יִתְבַּרְךָ וְעַל זֶה נֶאמַר: "גַּם כִּי אֵלֶיךָ
בְּגִיָּא צְלָמוֹת לֹא אִירָא רַע כִּי אַתָּה עֹמְדִי", וְכַתִּיב: "כִּי אֲשַׁב בַּחֹשֶׁךְ ה'
אוֹר לִי" (הַלְכוֹת נְטִילַת יְדַיִם שַׁחֲרִית הַלְכָה ד' אוֹת א):

ג

צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע שֶׁכָּבֵל עַת שְׁמַתְנוּצִיץ לֹא אִיזָה הַתְּנוּצָצוֹת אֶלְקוֹת אוֹ אִם נִתְעוֹרֵר בְּאִיזָה הַתְּעוֹרְרוֹת חֲדָשׁ לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, אִיזִי מִתְגָּרִים בּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת חֲזוֹק הַרְבֵּה לְכָל יִפְל מְזָה וְאֵל יִחְלֹשׁ דַּעְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה אֶפְלוּ אִם יִהְיֶה כֵּן אֶלְפִים וְרִכְבוֹת פְּעָמִים חֵס וְשְׁלוֹם, רַק צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק הַרְבֵּה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, הֵינּוּ שְׂוִיתֶחֱזֵק לְהַמְשִׁיךְ חֲדוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים וְאֶפְלוּ מִי שְׂאִינֹו זֹכֶה לָזֶה, יִחְזַק אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל פְּנִים לְעִסֵּק בַּתּוֹרָה בְּהַתְּעוֹרְרוֹת חֲדָשׁ וְלִקְנִים אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה בְּפִשְׁיטוֹת וְתַמִּימוֹת וְלֹא יֵצֵא מִדְּרָכֵי הַתּוֹרָה חֵס וְשְׁלוֹם. כִּי אֶף-עַל-פִּי שְׁלָפִי אוֹר הַתְּלַהֲבוֹת לְכַבּוֹ הוּא נִכְסֵף לְהִיּוֹת קְדוֹשׁ וּפְרוֹשׁ וּמִבְדָּל לְגַמְרֵי מַהֲבֵלֵי עוֹלָם הִזָּה לְפִי הַזְּרִיחָה שֶׁל הַהַתְּנוּצָצוֹת הַזֶּה, וּבִאֲמַת כֵּךְ רָאוּי לְהִיּוֹת. אֵךְ אִם אֶף-עַל-פִּי כֵּן יֵצְרוּ מִתְגַּבֵּר עָלָיו וּמִתְגַּבֵּר בּוֹ עַתָּה בְּיוֹתֵר דִּיקָא, אֵל יִפְל לְגַמְרֵי עַל יְדֵי זֶה חֵס וְשְׁלוֹם, רַק יִתְחַזֵּק לְבָלֵי לְצֵאת עַל כָּל פְּנִים מִדְּרָכֵי הַתּוֹרָה בְּפִשְׁיטוֹת וְיִקְנִים מְקָרָא שְׁכַתּוּב: "אֵל תִּצְדַּק הַרְבֵּה וְאֵל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה" שְׁלֹא יִרְשַׁע הַרְבֵּה חֵס וְשְׁלוֹם, עַל יְדֵי שְׂרָצָה לְצַדֵּק הַרְבֵּה וְלֹא עֲלֵתָה בִּידּוֹ. וְאִזּוֹ כִּשְׂיִלֵךְ בְּדַרְךְ זֶה וְיִהְיֶה חֲזוֹק בְּזֶה הַרְבֵּה, אִזּוֹ יִלְךְ לְכַטַּח דְּרָבּוֹ וְיִוֹכַל בְּכָל פְּעַם לְעוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ וְלִסְתֵּם עֵינָיו בְּכָל עַת מַחִיזוֹ דְּהֵאֵי עֲלָמָא וְלְכַפֵּל עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. וְאִם יִזְכֶּה לְכַפֵּל אֶת עַצְמוֹ בְּאֲמַת מַעֲתָה לְצֵאת מַחִיזוֹ דְּהֵאֵי עֲלָמָא לְגַמְרֵי כְּרָאוּי בְּאֲמַת בּוֹדָאֵי מַה טוֹב, וְאִם לָאו חֵס וְשְׁלוֹם, עַל כָּל פְּנִים לֹא יִפְל מְזָה כָּלֵל וְכָלֵל רַק יִחְזַק אֶת עַצְמוֹ לְהִיּוֹת אִישׁ כְּשֶׁר בְּפִשְׁיטוֹת גְּמוֹר עַל-פִּי דְּרָכֵי

התורה הקדושה כי התורה משפּרת ומבטלת כל הסטרא אחרא הרוצים להתגרות בּנו חס ושלום (שם ט"ז):

ד

מי שרוצה להתקרב להשם יתברך, צריך תמיד לבקש את ה' בכל מקום אשר הוא שם ולקשר ולהעלות בחינת המקום אשר הוא שם, לבחינת למעלה מהמקום, דהיינו להשם יתברך שהוא מקומו של עולם ואז זוכה לעבד את ה' באמת ואין שום מקום שימנעהו. ואפלו מי שנפל לאיזה מקום לא טוב בחטאיו ואפלו למקום נמוך ומגשם ומלכך מאד חס ושלום רחמנא לצלן, אף-על-פי-כן צריך שיזכר בהשם יתברך שהוא מקומו של עולם וששם יש מקום לכל אחד ואחד. ועל פן אין שום נפילה בעולם כלל, כי מפל המקומות אשר נדח לשם יכול לחזור להשם יתברך, בבחינת: "ובקשתם משם את ה' אלקיך", משם דיקא - ממקום אשר הוא שם כמובא. (הלכות ציצית הלכה ג' אות ט')

ה

כל מעשה האדם הם בזמן ובמקום ושם עקר אחיזת הסטרא אחרא. אבל השם יתברך הוא כביכול, למעלה מהזמן והמקום ושם כלו טוב ואין שם אחיזת הסטרא אחרא כלל ושם נמתק הכל, וזה בחינת: "אם אפק שמים שם אתה וכו' ימים יוצרו ולא אחד בהם". הינו שאין שום מקום וזמן לברח ולהתיאש חס ושלום מהשם יתברך כי כל המקומות שבעולם הם אצלו והוא מחיה את כל המקומות והמדרגות שבעולם וכן לענין הזמן. ועל פן בכל זמן ובכל מקום יכולין למצא אותו

יִתְבַּרְךָ, כִּי הַמָּקוֹם בְּכֻלּוֹ וְכֵן הַזְמַן בְּכֻלּוֹ הַכֹּל הוּא מֵהֵשֶׁם יִתְבַּרְךָ. וְעַל
כֵּן עַל־יְדֵי תְשׁוּבָה יְכוּלִין לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם
וְהַזְמַן (שָׁם אוֹת ט"ו):

ד

נִגְדָה כָּל הַבְּלִבּוּלִים וְהַתְּאוּוֹת וְהַמַּחְשְׁבוֹת רַעוֹת וְזוֹרוֹת הַרוֹדְפִים אַחַר
הָאָדָם וּמִבְּלִבָּלִים אוֹתוֹ בְּכָל עֵת וּבַפֶּרֶט בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה וְהָאָדָם יֵשׁ
לוֹ יְסוּרִים גְּדוֹלִים מֵהֶם, הַעֲקָר הוּא בְּחִינַת אַרְיֵכַת אֲפִים שֶׁהוּא בְּחִינַת
אֲמוּנָה כַּמְבֹאָר בַּפְּנִים, הֵינּוּ שֵׁיחִיָּה לוֹ אֲמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהֵשֶׁם יִתְבַּרְךָ
וּבְהַצְדִּיקִים וּבְכֻשְׂרִים אֲמִתִּיִּים וְיִתְחַזֵּק בְּעִבּוּדְתוֹ וְלֹא יִפֹּל מִשׁוּם דְּבָר וְלֹא
יִכְפַּת לֵהּ וְלֹא תִקְצֵר רוּחוֹ מִשׁוּם בְּלִבּוּל וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, מֵה שֶׁהַבַּעַל
דְּבָר רוּצָה לְהַכְנִים בְּדַעְתּוֹ כְּאִלּוּ אָפֶס תִּקְוָה חֵם וְשְׁלוֹם. כִּי צָרִיד לְבָלִי
לְהִסְתַּבֵּל עַל זֶה כֻּלָּל רַק לְהִתְחַזֵּק מְאֹד, כִּי אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כֻּלָּל.
וְאִידֵךְ שֶׁהוּא אֵף עַל כֵּן שֶׁכִּבְּרָה נִפְלָה זֹאת בְּעִצְמוֹ כַּמּוֹה פְּעָמִים בְּלִי
שְׁעוֹר אֵף־עַל־פִּי־כֵן אֵין יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כֻּלָּל וְצָרִיד לְהִתְחַזֵּק וְלִהְיֵת חַיִּיל בְּכָל
פְּעַם מַחְדָּשׁ וְאֵל יִפֹּל לְזַקְנָה דְסִמְרָא אַחֲרָא כֻּלָּל.

כִּי כָּל הַנְּפִילוֹת שֶׁבְּעוֹלָם הֵם מִבְּחִינַת זַקְנָה דְסִמְרָא אַחֲרָא, שְׁנַדְמָה
בְּעֵינָיו שֶׁכִּבְּרָה נִזְקָן בְּחִמְאָיו וּבְמַעֲשָׂיו שֶׁרָגִיל בָּהֶם, עַד שֶׁאֵין אֲפָשָׁר לוֹ
לְצִאת מֵהֶם בְּשׁוּם אֲפָן חֵם וְשְׁלוֹם. וּבְאֲמַת הוּא צָרִיד לִידַע וְלִהְיוֹת חַיִּיל,
שֶׁבְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה יֵשׁ כַּח בְּהָאָדָם לְהִתְחַדָּשׁ וְלִהְיוֹת נַעֲשָׂה
בְּרִיָּה חַדָּשָׁה מִמֶּשׁ, כִּי הֵשֶׁם יִתְבַּרְךָ עוֹשֶׂה חַדָּשׁוֹת בְּכָל יוֹם וְאֵין שְׁעָה
דּוֹמָה לְחִבְרָתָהּ.

על בן צריף להתחזק ולהתחיל בכל פעם מחדש ולפעמים גם ביום אחד צריכין להתחיל במה פעמים, ואפלו אם יהיה בך זמן ארץ יהיה ארץ שיהיה, צריף להזכיר את עצמו בה' יתברך בכל עת ובכל שעה, ולשפח לגמרי כל מה שעבר עד הנה ולהתחיל מעתה מחדש ממש כל מה שיוכל, ואל יסתכל על שום בלבול וחלישות הדעת כלל. וכל זה הוא בחינת אריכת אפים שצריף להאריך רוחו, לעבר על כל הבלבולים והמניעות ולבלי להסתכל על שום דבר ולא תקצר רוחו מכל מה שעובר עליו. רק יתחזק בהשם יתברך בכל מה שיוכל, כי ה' יתברך מלא רחמים בכל עת ו"חסדי ה' לא תמנו ולא כלו רחמיו" (הלכות תפלין הלכה ה' אות ו'):

ז

כל ההתרחקות של רב העולם מהשם יתברך הוא רק מחמת נפילות וחלישות הדעת. כי רבם התנסו במה פעמים והתחילו בעבודת ה' ואחר-כך נפלו למה שנפלו כל אחד בפני נפילתו רחמנא לצלן, וקצתם התעוררו להתחיל עוד הפעם או במה פעמים, אבל אחר-כך כשראו שאף-על-פי-כן נפלו אחר-כך על בן נתיאשו בעצמן. אבל באמת כל זה מעשה בעל-דבר בעצמו שהוא זקן דסמרא-אחרא, כי נקרא "זקן וכסיל" והוא רוצה להפיל את האדם לידי זקנה ותשות ב"ח חס ושלום, כאלו כבר נזקן בחטאיו ובמעשיו עד שאי אפשר להשתנות עוד. ובאמת לא בן הוא, כי בכל יום האדם הוא בריה חדשה ממש כמו שמברכין על זה במה ברכות בברכת השחר. ועל בן צריף להתחזק בכל עת ויהיה דומה בעיניו כאלו היום נולד וכאלו היום מקבל התורה מחדש (שם):

ח

הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ וְתוֹרָתוֹ הוּא אֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלֶת וְכִמוֹ שְׂאֵין עֲלֶיהָ בְּעוֹלָם לְפִי גְדֻלָּתוֹ יִתְפָּרֵךְ כִּי גְבוּהָ מֵעַל גְּבוּהָ וְכוּ', כִּמוֹ כֵּן אֵין יְרִידָה בְּעוֹלָם, כִּי בְּכָל הַיְרִידוֹת חֵם וְשָׁלוֹם, יֵשׁ יְרִידָה גְרוּעָה בְּיוֹתֵר וּמֵאַחֵר שְׂיֵשׁ יְרִידָה גְרוּעָה מִזֶּה חֵם וְשָׁלוֹם, צְרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְבָלִי לְפָל יוֹתֵר חֵם וְשָׁלוֹם. וְעַקֵּר הַהִתְחַזְּקוֹת הוּא בְּכַח הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים, שְׁלֵא עָמְדוּ לְעוֹלָם עַל מַדְרָגָה אַחַת וְעָלוּ בְּכָל פְּעַם יוֹתֵר וְאִפְלוּ כִּשְׁהִגִּיעוּ לְמַדְרָגָה גְבוּהָ שְׁבַפְמַדְרָגוֹת אִפְלוּ לְמַדְרָגָה עֲלִיוֹנָה וְנוֹרָאָה מְאֹד אַף־עַל־פִּירְכֵּן לֹא הִסְתַּפְּקוּ אֶת עֲצֻמֵּן בְּזוֹה וְאוֹמְרִים, הֲלֹא הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ אֵין סוּף וְכִי יוֹדֵעַ מַה שְׂיִכּוֹלִים בְּזוֹה הָעוֹלָם לְהַשְׁיֵג עוֹד. עַל כֵּן הֵם מִתְחִילִים בְּכָל פְּעַם מִחֲדָשׁ עַד שְׁבֻאֲמַת בָּאִים בְּכָל פְּעַם לְמַדְרָגָה גְבוּהָ יִתְרָה מְאֹד וְכֵן לְעוֹלָם.

עַל כֵּן בְּכַח צְדִיקִים אֵלוּ יֵשׁ תְּקוּוּהָ לְכָל הַנוֹפְלִים וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בְּעוֹלָם כְּלָל. כִּי אַף־עַל־פִּי שְׁנַדְמָה לוֹ שְׁמִירִידָה כְּזוֹאת אֵי אִפְשָׁר לְעֵלוֹת חֵם וְשָׁלוֹם. אַף־עַל־פִּירְכֵּן מִי יוֹדֵעַ גְּדֻלַּת חֲסִדֵי ה', כִּי יֵשׁ חֲסֵד כְּזוֹה אֲצִלוֹ יִתְפָּרֵךְ שְׁגֵם מִשֵּׁם יִכּוֹלִין לְעֵלוֹת וְכָל צְעָקָה וְצְעָקָה שְׁצוּעָק אִפְלוּ בְּשִׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת אֵינוּ נֹאכְד לְעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שְׂיִהְיֶה אַחֲרֵיכֶם. כִּי הַצְּדִיקִים הַנִּזְכָּרִים מִשְׁיָגִים, שְׁכִמוֹ שְׂאֵין עֲלֶיהָ לְעוֹלָם כִּמוֹ כֵּן אֵין יְרִידָה לְעוֹלָם שְׁלֵא יוֹכְלוּ לְעֵלוֹת מִשֵּׁם וּבְקֻאֲמַת הַכָּל אַחַד, כִּי כָּל מַה שְׁהַצְּדִיק עוֹלָה לְמַדְרָגָה גְבוּהָ יוֹתֵר וּמִשְׁיָג יוֹתֵר גְּדֻלַּת הַשֵּׁם, הוּא מִשְׁיָג יוֹתֵר חֲסִדֵי הַשֵּׁם שְׁזָהוּ עַקֵּר גְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, כִּי מִדַּת הַחֲסֵד נִקְרָאת גְּדֻלָּה כִּידוּעַ. וְעַל כֵּן אֵלוּ הַצְּדִיקִים שְׂזוֹכִים לְהַשְׁיֵג בְּכָל פְּעַם גְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ בְּיוֹתֵר, הֵינּוּ גְדָל חֲסִדָּיו עַל־יְדִיּוּתָהּ זוֹכֵין

לְהַשִּׁיג כִּי אֵין שׁוּם יְרִידָה וּנְפִילָה בְּעוֹלָם וְאֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כִּי מִשְׁיָגִין בְּכָל פְּעַם חֲסָדִים כְּאֵלוֹ שְׁהֵם עֵקֶר גְּדֻלַּת הַבוֹרָא עַד שְׁעַל-יְדִיזָה הַכֹּל יְכוּלִין לַעֲלוֹת.

וְעַל כֵּן בְּאֵמַת אֶפְלוֹ הַקְּמָנִים בְּמַעֲלָה מְאֹד וְאֶפְלוֹ אִם נִפְלו לְרַשְׁעוֹת גְּמוּר חֵם וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן כֹּל זְמַן שֶׁהַנְּשֻׁמָּה בְּקִרְבָּם כֹּל זְמַן שֶׁיְכוּלִים לָזוּז עוֹד בְּאִיבָר אַחַד, צְרִיכִין לְהֶאָרִיךְ אַפְס וְרוּחָם וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָה תְּמִיד וּלְהִתְגַּבֵּר לְהִתְחִיל בְּכָל פְּעַם מִחֲדָשׁ בְּכָל מַה שֶׁיְכוּלִין יִהְיֶה אִיךְ שֶׁיְהִי, כִּי אֵין שׁוּם תְּנוּעָה דְקִדְשָׁה וְלֹא שׁוּם אֲנָחָה וּצְעָקָה וְכֹסְפוּיִן דְקִדְשָׁה וְכו' נֶאֱבָד כָּלֵל לְעוֹלָם, "כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם ה'" כִּי רַבִּים רַחֲמֵיו וְחֲסָדָיו עַד אֵין סוֹף וְאֵין תְּכֵלִית, בְּנוֹכַר לְעִיל (שָׁם ט):

ט

לְפַעֲמִים הַנְּפִילָה וְהִירִידָה הִיא תְּכֵלִית הָעֲלִיָּה. כִּי עֵקֶר הַנְּפִילָה הוּא כְּדֵי שְׁיִתְחַזֵּק וְיִחְזוֹר וְיִתְחִיל וְיַחֲדֵשׁ חַיּוֹתוֹ וּמַחֲוֹ שְׁזָה עֵקֶר הָעֲבוּדָה, לְחַיּוֹת חַיִּים חֲדָשִׁים בְּעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל עַת (שָׁם אוֹת כ"ב):

,

מַה שְׂרַב בְּנֵי אָדָם מוֹעִים בְּעַצְמָם וְסוֹבְרִים, שֶׁנִּפְשָׁם אֵינָה קְדוּשָׁה מְשֻׁרְשָׁה וְקוּשָׁה לָהֶם לְשׁוֹב אֶל ה' לְחַיּוֹת אִישׁ צְדִיק אוֹ אִישׁ כָּשֵׁר בְּאֵמַת כְּמוֹ שְׂאֵר צְדִיקִים וְכֹשְׁרִים כְּמִרְגְּלָא בְּפוּמָא דְאִינְשֵׁי לְזוּמָה, כְּשִׁמְסִפְרִין מְאִישׁ צְדִיק אוֹ מְאִישׁ כָּשֵׁר וְיֵרָא בְּאֵמַת וּמִתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר בְּהֵם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה גַם כֵּן לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל

מְלֵאִים מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְהִתְקַרְבוֹת לַה'שֵׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, אֵד אַחֲרֵיכֶם תִּכְפֹּף אוֹמְרִים, מִי יִכּוֹל לְהִתְדַמּוֹת לְזֶה הָאִישׁ צַדִּיק וְכוּ' כִּי הִיָּה נִשְׁמָה קְדוֹשָׁה מְנַעֲרָיו. כְּאֵלּוּ צַדִּיקַת הַצַּדִּיקִים וְכַשְׂרִים הוּא רַק מִצַּד הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֵׁישׁ לָהֶם מִתּוֹלְדֹתָם אֲשֶׁר בְּאֵמֶת אֵינּוּ בֶן. כִּי עֵקֶר צַדִּיקַת הַצַּדִּיק הוּא רַק עַל יְדֵי יַגִּיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּמָּה וְכַמָּה יָמִים וְשָׁנִים הֶרְבֵּה וְהִתְגַּבֵּר וְהִתְחַזַּק בְּכֹל פְּעַם וְלֹא הִנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לְפַל בְּשׁוּם אַפֵּן וְהֶרְבֵּה בְּתַפְלָה וְתַחֲנוּנִים עַד שְׂזָכָה לָמָּה שְׂזָכָה. וְכֹל אָדָם יִכּוֹל לְהִיּוֹת כְּמוֹתָם כִּי הַבְּחִירָה חֲפְזִית כְּמֵאֲמֵר רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָתָה, כְּתֹר שֵׁם טוֹב מִנַּח וְכוּ'.

וּבְאֵמֶת עֲנִין הַטְּעוֹת הִזָּה שְׁפוֹבְרִים שְׁנַפְשָׁם אֵינָה קְדוֹשָׁה מִשְׁרָשָׁה וּמְחַמֵּת זֶה אֵינָם מִתְגַּבְּרִים לַעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, כֹּל זֶה נִמְשָׁד מִבְּחִינַת הַיְכָלֵי הַתְּמּוּרוֹת שְׁמוֹשָׁם בְּחִינַת הַחֲלוּף, שְׁנַחֲלָף הַבֶּן מִלֶּדֶת לְבֶן הָעֶבֶד כְּמִבְּאֵר בְּ"סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת", שְׁמַחֲמַת זֶה נָפַל לְמָקוֹם שְׁנַפַּל וְהִלָּךְ בְּדַרְכֵים לֹא טוֹבִים, עַד שֶׁהָיָה מְסַפֵּק בְּעַצְמוֹ אִם הוּא בֶן הַמֶּלֶךְ אוֹ בֶן הָעֶבֶד. כְּמוֹ כֵּן הוּא בְּכֹל אָדָם הֶרְחוּק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּפֶרֶט בְּתַקְוָה סוּף הַגְּלוּת הַמֵּר הַזֶּה, שֶׁהִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דְּבַר מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁכַּמָּה בְּנֵי אָדָם מִיֵּאֲשִׁין אֶת עַצְמָן כְּאֵלּוּ נַפְשָׁם אֵינָה מְסַגֵּלַת כָּלֵל לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם וְכֹל זֶה הוּא רַק פְּתוּי הַיְצֵר. כִּי בְּאֵמֶת צְרִיךְ הָאָדָם לִידַע וְלִהְיוֹת מִיֵּן, שְׁנַפְשָׁה כֹּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל גְּבוּהָה וְיִקְרָה מְאֹד מְאֹד וְכֵלָם הֵם בְּחִינַת בְּנֵי מְלָכִים וְיִכּוֹלִים לְזַכּוֹת לְמַדְרָגוֹת גְּבוּהוֹת וְקְדוּשׁוֹת מְאֹד כְּמוֹ כֹּל הַצַּדִּיקִים וְהַכַּשְׂרִים, כִּי גַם עֲלֵיהֶם עָבְרוּ מִחֲשָׁבוֹת וְחַלִּישׁוֹת הַדַּעַת כְּאֵלָה וְכְאֵלָה.

אך היו משפילים לבלי להניח להטעות אותם והתגברו והתחזקו מאד עד שזכו למה שזכו אשרי להם. וזה בחינת: "ויגבה לבו בדרכי ה'" (הלכות ברפת השחר הלכה ג' אות ו):

יא

עקר ברפת התורה הוא שצריך כל אחד לברך את השם יתברך, אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו שנה בחינת סגלה ומקור, שאי אפשר להשיג על מה בחר בנו ביותר מכלם, כמו שטען שרו של מצרים באמת הללו עובדי עבודה זרה וכו'. ועל כן באמת נקראים ישראל "סגלה", כי התקרבות ישראל לאביהם שבשמים יותר מכל העולם הוא רק כמו סגלה שהוא למעלה מהשכל, ואי אפשר להשיג שנה בחינת סוד הנקדה הקדושה הפלולה מכל הנקודות שבישראל שהוא בחינת נקדת משה רבנו עליו השלום, שמלבש בכל אחד מישראל, אשר הנקדה הזאת עומדת בין שמד לרצון שזאת הנקדה היא עקר ההבדל בין ישראל לעמים, שעל-ידי-זה זוכים לעלות מהרע של השבעים אמות שהוא בחינת שמד ולכנס לכלל קדשת ישראל שהוא בחינת רצון. ועל כן כל אחד מישראל אפלו אם נפל למקום שנפל עד שכמעט אינו יודע להבחין בין קדשת ישראל לזהמת העפושם מחמת עצם רבוי קלקוליו חס ושלום, אף-על-פי-כן צריך לחזק עצמו בנקדת יהדותו שיש לו מצד התולדה שהוא מזרע ישראל, אף-על-פי שכמעט אינו מרגיש בעצמו קדשת ישראל מעצם קלקוליו. אף-על-פי-כן צריך להאמין בזה מאד, כי הנקדה הקדושה הפללית הזאת שהוא בחינת

נקדת משה שְׁמַלְבֵּשׁ בְּכָל אֶחָד בְּנֵי ל הוא סוד גדול אֲשֶׁר בְּאֵמַת אֵי אֶפְשֶׁר לְהַשִּׁיגוֹ.

וְעַל כֵּן אֲדַרְבָּא, מִי שֶׁנֶּפֶל בְּדַעְתּוֹ כֹּל כֶּךָ בּוֹדְאֵי הוּא בְּיוֹתֵר צְרִיךְ לְהוֹדוֹת וּלְבָרֵךְ עַל חֲלָקוֹ, שֶׁהוּא מוֹרַע יִשְׂרָאֵל וְלֹא עֲשֵׂנִי גוֹי וּמְלַבֵּשׁ בּוֹ נִקְדָּה קְדוֹשָׁה בְּזֹאת, אֲשֶׁר הוּא עֶקֶר הַהֶבְדֵּל בֵּין קְדֻשַׁת יִשְׂרָאֵל לְבֵין הָעַמִּים, וְעַל-יְדֵי הַנִּקְדָּה הַזֹּאת יִכּוֹלִין הַכֹּל לַעֲלוֹת מִשְׁמֵד מִמּוֹשׁ חֵם וְשִׁלּוּם, לְרַצּוֹן. וּבְלִבְדֵּי שָׁלֹא יִתְיַאֲשׁוּ אֶת עַצְמָם שְׁלֹא יִהְיוּ בְּבַחֲיִינַת וְאֲשֶׁר אִמְרַתֶּם נִהְיָה כְּגוֹיִם, שְׁזָה הָיָה בַּחֲיִינַת הַפָּנִים שְׁלֹא בְּרַכּוֹ בַּתּוֹרָה תַּחֲלָה, מַחֲמַת שֶׁנֶּפְלוּ בְּדַעְתָּם מְאֹד עַל-יְדֵי שִׁדְעוֹ עֵצֶם קִלְקוּלָם עַד אֲשֶׁר מַחֲמַת זֶה הָיָה קִשָּׁה לָהֶם לְבָרֵךְ בְּרַכַּת הַתּוֹרָה, מֵאַחַר שְׂאִינִים מְקִימִין אוֹתָהּ וּפָנִים זֶה דִּיקָא גַּרְם חֲרַפְנָן בֵּיתֵי הַמְּקַדָּשׁ וְהַגְּלוּת בְּמֵאֵמֶר רְבוּתֵינוּ זְכוּנָם לְבְרַכָּתָהּ, כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא אֶף-עַל-פִּי כֵּן אִסּוּר לְיֵאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ חֵם וְשִׁלּוּם, רַק אֲדַרְבָּא, הוּא בְּיוֹתֵר צְרִיךְ לְבָרֵךְ עַל חֲלָקוֹ עַל נִקְדוּת קְדֻשַׁת יְהוּדוּתוֹ שְׁזָה עֶקֶר בְּרַכַּת הַתּוֹרָה בְּנֵי ל וְלַחֲפֹשׁ אַחַר נִקְדוּת טוֹבוֹת מְקַדְּשַׁת יִשְׂרָאֵל שִׁישׁ בּוֹ עֲדִין וְלַחֲזוֹק אֶת עַצְמוֹ בְּהֵם, עַד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִכּוֹל בְּאֵמַת לַעֲלוֹת מִשְׁמֵד לְרַצּוֹן. אֵךְ לְזִכּוֹת לְכֹל זֶה בְּאֵמַת הָעֶקֶר הוּא עַל-יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת לְצַדִּיקִים שֶׁהֵם בַּחֲיִינַת מוֹשֶׁה וְהֵם מְעוֹרְרִין וּמְאִירִין בְּנֵי הַנִּקְדָּה הַזֹּאת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְמַתְּקִין כֹּל הַדִּינִים וּמַעֲלִין אוֹתָנָו מִשְׁמֵד לְרַצּוֹן בְּנֵי ל (הַלְכוֹת בְּרַכּוֹת הַשַּׁחַר הַלְכָה ה' אוֹת ז' ח').

יב

עֶקֶר מְצוֹת קְרִיאַת-שְׁמַע שֶׁהיא אֲמוּנַת הַרַצּוֹן שֶׁהַכֹּל מִתְּנַהֵג רַק בְּרַצּוֹנוֹ וְתַבְרָךְ, הוּא לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו אֲמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ

בחינת: "בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְעֵינֶיךָ בְּחַדָּשִׁים". וְלִהְיוֹת עַל עֲצֻמוֹ הַרְצוֹן דְקִדְשָׁה וְלִקְשָׁר כָּל מַחְשְׁבוֹתָיו וְלִבּוֹ וְדַעְתּוֹ לַרְצוֹן הַזֶּה, שִׁיְהִי תָמִיד כָּל תְּשׁוּקָתוֹ וְכִסּוּפָיו וְרְצוֹנוֹ חֶזֶק רַק לַתְּכִלִּית הָאֲמִתִּי הַנִּצְחִי, וְלִהְיוֹסִיף בְּכָל יוֹם מִחֻדָּשׁ לְהִתְחַזֵּק בְּהַרְצוֹן דְקִדְשָׁה בְּכָל פֶּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְאִם עוֹבֵר עָלָיו מִה שֶׁעוֹבֵר, אֶף-עַל-פִּי־כֵן אֵל יִרְפָּה אֶת הַרְצוֹן בְּשׁוּם אִפְּן בְּעוֹלָם, וְהַעֲקָר שֶׁצָּרִיךְ לְהֵאֱמִין, שֶׁבְּכָל יוֹם נַעֲשִׂים חֲדָשׁוֹת לְגַמְרִי, עַל פֶּן צָרִיכִין לְהִמָּתִין וְלִהְיוֹת עַד שִׁיִּגִיעַ יוֹם יְשׁוּעָתוֹ, כִּי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד מִצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת חֲדָשׁוֹת בְּכָל יוֹם. כִּי כָּל מִה שֶׁבָּא וְנִתְחַדָּשׁ יוֹם אַחֵר נִתְוַסֵּף וְנִתְחַדָּשׁ קִדְשָׁה יִתְרָה מְלֻמְעָלָה, כִּי רַק בְּשִׁבִּיל זֶה הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד מִקְּנִים עוֹלָמוֹ וּבְטוֹבוֹ מִחֻדָּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, בְּכַדִּי לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ לְהִתְחַדָּשׁ בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּרִצּוֹנוֹת חֲדָשִׁים וְחֻזְקִים לְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד.

וְזֶה בְּחִינַת טְהָרַת הַטְּמָאִים שֶׁתְּלוּי בְיָמִים, כִּי יֵשׁ שְׁמַעוֹנִין רַק הַעֲרֵב שְׁמֵשׁ, הֵינּוּ שְׁגֹמֵר טְהָרְתוֹ וְיִשׁוּעָתוֹ תְּלוּי עַד שֶׁיָּבֹא הַיּוֹם שֶׁאַחֲרָיו, וְיֵשׁ שְׁמַעוֹנִין שְׁבַעַה יָמִים לְטְהָרְתוֹ. וְכִשְׁצִיָּאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, סָפְרוּ שְׁבַעַה שְׁבֹתוֹת תְּמִימוֹת עַד שֶׁזָּכוּ לְקַבֵּלַת הַתּוֹרָה. וְהַעֲקָר לְהִתְחַזֵּק בְּכָל אֵלוֹ הַיָּמִים שֶׁאֵינּוּ זוֹכֵה עֲדִין לְשִׁלְמוֹת טְהָרְתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבֵּלַת הַתּוֹרָה, אֶף-עַל-פִּי־כֵן יִתְחַזֵּק בָּהֶם בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּרִצּוֹנוֹת חֻזְקִים חֲדָשִׁים וְיִהְיֶה חֶזֶק בְּזֶה מְאֹד מְאֹד בְּכָל מִה שֶׁיַּעֲבֵר עָלָיו, עַד שִׁזְכֹּה לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ וְטְהָרְתוֹ בְּשִׁלְמוֹת. וְיֵשׁ שֶׁעֲקָר גְּמֵר טְהָרְתוֹ יִזְכֶּה רַק אַחֵר בִּיְאֵת שְׁמֵשׁוֹ לְגַמְרִי, הֵינּוּ אַחֵר פְּטוּרְתוֹ מִן הָעוֹלָם שֶׁזֶה בְּחִינַת וּבֵא הַשְּׁמֵשׁ וְטָהַר וְאַחֵר יֹאכֵל מִן הַקִּדְשִׁים, שֶׁהוּא חֶלְקוֹ הַטּוֹב לְעוֹלָם הַבָּא שִׁזְכֹּה אֵלָיו תִּכְף אַחֵר

ביאת שְׁמֹשׁוֹ וְלֹא יִצְטָרֵף לְהַתְגַּלְגֵּל וְלִסְבֹּל מִה שְׁצָרִיךְ לְסַבֵּל מִי שְׁלֹא
 הֵכִין אֶת עֲצָמוֹ כְּלָל כֹּל יְמֵי חַיָּיו וְלֹא הִתְחַזַּק אֶת עֲצָמוֹ לְהַמְשִׁיךְ עַל
 עֲצָמוֹ הַרְצוֹנוֹת הַקְדוּשׁוֹת הַנ"ל בְּכָל יוֹם וְיוֹם. כִּי אִזּוֹ בַּיּוֹם הָאֲחֵרוֹן
 מִתְקַבְּצִין כָּל מַה שְׁחַמֵּף טוֹב בְּזֵה הָעוֹלָם וְכָל רִצּוֹן וְרִצּוֹן טוֹב שֶׁהָיָה לוֹ
 בְּכָל יוֹם וְיוֹם כֹּל יְמֵי חַיָּיו, וְרַק זֶה הוּא תִקְוֹתוֹ וְהַשְׁאֲרָתוֹ לְנִצְחָה (שָׁם אוֹת
 מ"א מ"ב):

יג

הַמְקַרְבִּים לְצַדִּיק הָאֵמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת זְקֵן דְקָרָשָׁה הֵם נִזְהָרִים לְכָלִּי
 לְפַל חֵם וְשָׁלוֹם לְיָדֵי זְקֵנָה לְעוֹלָם, וְאִיךְ שֶׁהוּא אִיךְ שֶׁעוֹבֵר
 עַל הָאֵדָם בְּכָל יוֹם הֵם מְאֻמְיָנִים, שְׁכָּל יוֹם וְיוֹם הוּא עֲנִיָּן חֲדָשׁ לְגַמְרֵי. כִּי
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וּבְדֹאֵי לֵית יוֹם
 דְּלֵית בֵּה טוֹב רַק שֵׁיִשׁ לוֹ גֵּדֵר מְלַכְר. וּמֵאֻמְיָנִים בְּחִסְדּוֹ הַגָּדוֹל שְׁאִינוֹ
 נִפְסָק לְעוֹלָם עַד שְׁמֹמְשִׁכִּין חֲסֵדִים חֲדָשִׁים לְעוֹלָם בְּכָל יוֹם וְעַל־יְדִיָּזָה
 זוֹכִין לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם אוֹר קָרָשָׁה וְדַעַת, שְׁעַל־יְדִיָּזָה מְאִיר הַתְגַּלוֹת
 הַרְצוֹן בְּכָל יוֹם יוֹתֵר וְיוֹתֵר (הַלְכוֹת בְּרֻכּוֹת הַשַּׁחַר, הַלְכָה ה', אוֹת פ"ג):

יד

כָּל מִי שְׁרוּצָה לְחוּם עַל עֲצָמוֹ וְלַחֲשֹׁב עַל תְּכֵלִיתוֹ הַנִּצְחָי, כָּל תִּקְנָתוֹ
 שְׁאִיךְ שֶׁהוּא אִיךְ שֶׁהוּא יֵהִיָּה בְּעֵינֵי עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּבָרִיָּה
 חֲדָשָׁה מִמּוֹשׁ, כִּי בְּאֵמֶת נַעֲשֶׂה הָאֵדָם כְּבָרִיָּה חֲדָשָׁה בְּכָל יוֹם, שְׁבִשְׁבִיל
 זֶה מְבָרְכִין כָּל בְּרֻכּוֹת הַשַּׁחַר כְּמִבְאֵר בְּשִׁלְחֵן עֲרוּדָה, וְעַל כֵּן אִיךְ שֶׁהוּא

צָרִיךְ שְׁתַּהַיֵּה הָעֲבוּדָה שְׁעוֹסֵק בְּכָל יוֹם חֲדָשָׁה אֲצִלוֹ לְגַמְרֵי, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה כַּמָּה מִצְוֹת בְּכָל יוֹם צִיּוּת וּתְפִלִּין וְכַיּוֹצֵא, אֲךָ הַעֲקָר שְׂיִרְאָה לִישֵׁב דַּעְתוֹ בְּכָל יוֹם שֶׁזֶה הַיּוֹם שְׁעוֹמֵד בּוֹ עֲדִין לֹא הָיָה בְּעוֹלָם וְכֵן לֹא יִהְיֶה עוֹד הַיּוֹם הַזֶּה בְּעוֹלָם. וְהָעֲבוּדָה לְהַשִּׁים יִתְבַּרְךָ שְׂצָרִיכִין בְּזֶה הַיּוֹם הַיּוֹם חֲדָשָׁה לְגַמְרֵי, וְרַק עֲלֶיךָ נִפְּל חוֹבַת הַיּוֹם עַל זֶה הָאָדָם שְׁעוֹמֵד בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, הוּא דִּיקָא צָרִיךְ לַעֲסֵק בְּעֲבוּדָה זֹאת וְלֹא מִלְּאָדָּךְ וְלֹא שְׂרָף וְאֲפִלּוֹ נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שֶׁבָּגַן עֲדָן עֲלִיוֹן אֵינֶם יְכוּלִים לְהַשְׁלִים הָעֲבוּדָה הַזֹּאת. רַק "חֵי חַי הוּא יוֹדוּךָ כַּמוֹנֵי הַיּוֹם" - כַּמוֹנֵי הַיּוֹם דִּיקָא, הֵינּוּ כְּמוֹ שְׂאֵנֵי הַיּוֹם בְּאִיזָה מְדֻרְגָּה פְּחוּתָה שֶׁהוּא אֶף-עַל-פִּי כֵן מֵאֲחֵר שְׂאֵנֵי חַי אֲנִי צָרִיךְ לְהוֹדוֹת לְךָ דִּיקָא. אֲדַרְבְּא, כָּל מָה שְׂיִוְדַע בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהוּא גְרוּעַ וּמְקַלְקַל בְּיוֹתֵר, עַל יְדוֹ דִּיקָא יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר כְּשִׁיתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ בְּכַחֲנִית כִּד אֲתִי יִתְרוֹ וְאָמַר (כֹּאשֶׁר בֵּא יִתְרוֹ וְאָמַר) וְכוּ' כִּדִּין אֶסְתַּלַּק וְאֲתִיקֵר שְׁמָה דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (אִז) נִתְעַלָּה וְנִתְקַר שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא) וְכוּ'. כִּי עַקֵּר גְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ הוּא דִּיקָא כְּשֶׁהִרְחוּקִים מִתְקַרְבִּים אֵלָיו יִתְבַּרְךָ.

וְעַקֵּר הַעֲצָה לְקִיּוֹם הַתּוֹרָה הוּא לְהִתְחִיל בְּכָל פְּעַם מִחֲדָשׁ כַּנִּל, וְאֲפִלּוֹ אִם אֵין יְכוּלִין לַעֲשׂוֹת כְּלוּם מִגְּדֵל הַתְּנָרוֹת וְהַתְּנַבְרוֹת הַגְּלוּת בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן, אֶף-עַל-פִּי-כֵן יִתְחִיל בְּכָל פְּעַם לְהַכִּין וּלְהוֹמִין אֶת עֲצֻמוֹ מִחֲדָשׁ לְעֲבוּדָתוֹ יִתְבַּרְךָ שֶׁזֶה בְּחִינַת "אֶהְיֶה" דָּא אֲנָא זְמִין לְמַהוּי. וְלַפְעָמַיִם צָרִיכִין לְהִתְחִיל בְּיוֹם אֶחָד כַּמָּה וְכַמָּה הַתְּחִלוֹת חֲדָשׁוֹת מִכָּל שָׁבִין בְּכָל שָׁבוּעַ וְכוּ'. עַד שְׂאֲחֵר-כֶּךָ מִצְטַרְפִּין כָּל הַתְּחִלוֹת הַנִּל וְכֵאֵין לְעוֹרְתוֹ כִּי לִית רְעוּתָא מְבָא דְאֲתָאבִּיד (כִּי אֵין רְצוֹן טוֹב שְׁנֵאבִיד). וְעַל-

יְדִיזָה זוכה אחר־כֵּן לְהִתְחִיל וְלִגְמַר עֲבוּדָתוֹ בְּשִׁלְמוֹת כְּרֹאוּי. וְהַעֲקָר שְׁצָרִיךְ הָאָדָם לְסַלֵּק מִדַּעְתּוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם כֹּל מַה שְּׁעֵבֵר עָלָיו עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתָהּ הַשְּׁעָה, וְכֵן הֵהֱתַחֲלוֹת מִכָּל הָעֲבוּדוֹת שֶׁהִתְחִיל לְעַבֵּד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד עֵתָה לֹא יַעֲלֶה אֶצְלוֹ בְּחֻשְׁבוֹן כָּלֵל רַק כְּאִלוֹ לֹא הִתְחִיל עַדִּין מֵעוֹלָם כָּלֵל. כִּי עָקֵר הִירִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא מִחֲמַת שְׁנֵדָמָה לוֹ בְּדַעְתּוֹ שֶׁכִּבֵּר הִתְחִיל קִצַּת בְּעֲבוּדַת ה' וְנִפְלַ מְזָה, וְאַחֲר־כֵּן הִתְחַזַּק לְהִתְחִיל עוֹד וְנִפְלַ עוֹד הַפַּעַם וְכֵן הִרְבָּה פַּעַמִּים, וְעַל כֵּן מִתִּיאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם, וּמִתְרַשֵּׁל בְּעֲבוּדָתוֹ מִלְּהִתְחִיל עוֹד הַפַּעַם.

עַל כֵּן עָקֵר הַעֲצָה לְשִׁכַּח בְּכָל פַּעַם כֹּל מַה שְּׁעֵבֵר עָלָיו, אֶף־עַל־פִּי שֶׁכִּבֵּר הִתְחִיל אֲלֵפִים וּרְבֻבּוֹת פַּעַמִּים אִין מִסְפָּר, רַק עֵתָה יִתְחִיל מִחֲדָשׁ לְגַמְרֵי לְהַכִּין וְלְהוֹמִין אֶת עֲצָמוֹ לְעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מַה שְּׁיֻכַּל, אִם לְצַעֵק אֶל הַשֵּׁם מַעֲמֹק הַלֵּב כְּמוֹ שְׁצָרִיךְ עֵתָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, אִם לְהִתְחִיל לְלַמֵּד וְלְהַתְפַּיֵּל וְלַעֲשׂוֹת מִצְוֹת, אִם לְשַׁמַּח אֶת עֲצָמוֹ בְּמָה שֶׁלֹּא עֲשֵׂנוּ גוֹי כו', וְכֵן בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת לְעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שְׁעַל־יְדִיזָה יִשְׁאָר קָיָם בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה תְּמִיד. כִּי בְּאִמַּת אֶפְלוֹ מִי שֶׁחֲטָא כָּל יָמָיו וְשָׁב בְּאַחֲרוֹנָה מוֹחֲלִין לוֹ הַכֹּל כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹנָם לְבִרְכָה, מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁכִּבֵּר הִתְחִיל בְּמָה פַּעַמִּים לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְעָקֵר הַנְּפִילוֹת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת מְזָה שְׂרָאוֹ שֶׁכִּבֵּר נִסּוֹ אֶת עֲצָמוֹ וְהִתְחִילוֹ בְּמָה פַּעַמִּים וְנִפְלוֹ הוּא רַק מַעֲשֵׂה בְּעַל־דָּבָר שְׂרוּצָה לְהַפִּיתָם עַל־יְדִיזָה וְלַעֲרַבֵב דַּעְתָּם לְיֵאֵשׁ אֶת עֲצָמָם חֵם וְשָׁלוֹם.

עַל כֵּן צְרִיכִין לְהַזְהִיר מְאֹד לֵילֵךְ בְּדַרְךְ הַנִּלְ, לְהִתְחִיל מִחֲדָשׁ בְּאִיזוֹ בְּחִינָה שֶׁהִיא וְיִשְׁכַּח מִדַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי כֹּל מַה שְּׁעֵבֵר עָלָיו, וְכֵן

ההתחלות שהתחיל עד עתה לא יעלה לו מן החשבון כָּלֵל, רק עתה צריך להתחיל מחדש לגמרי וכן לעולם, עד שיזכה לתשובה שלמה ולהתחיל ולגמור בשלמות פראוי. ובשזוכה להתחזק בכל הנ"ל, אזי זוכה על־ידיה לדררים גבוהים ועליונים מאד. פי נמשך הארה משלש פעמים שם אהיה ופעם אחת שם הויה שהודיע השם יתברך למשה רבנו עליו השלום, בעת ששאל אותו "ואמרו לי מה שמו" וכו'. וכן זוכה על־ידיה להשיר והנגון שיתער לעתיד שהוא פשוט, כפול, משלש, מרבע, ונארג על שם הוי"ה ברבוע שהוא י', י"ה, יה"ו, וכו', כמבאר בפנים (הלכות קריאת התורה הלכה ו')

טו

כל אחד מישראל שרוצה לחוס על נפשו ולצאת מזהמתו ולהתקרב לצדיקי אמת וכוונתו באמת לשוב להשם יתברך, צריך לידע, שבהכרח שיעברו עליו כמה וכמה משברים וגלי הים ובהינות ונסיונות וצרותים ואם לא יניח את מקומו בכל מה שיעבר עליו בודאי יזכה לאחרית טוב לנצח. ולכל זה מקבלין כח רק מהצדיק האמת בחינת משה שהוא עושה כמה תחבולות בחכמה גפלאה כדי להחיות ולקים את כל הנפשות החפצים להתקרב להשם יתברך. שזה בחינת מה שהצדיק מבטל את עצמו לפעמים מהשגתו ומדבקותו בכדי להחיות ולחזק את כל האנשים הפשוטים הבטלים מן התורה וכן את הלומדים בשעה שצריכין לבטל את עצמם. פי בהכרח צריכין לבטל את עצמם לפעמים, פי העבודה צריכה להיות בבחינת רצוא ושוב עיל ונפיק, שזה בחינת כל

העליות וירידות שצריכין לעבר על כל אחד. וזה בחינת ההפסקות שבין פרשה לפרשה שבתורה שזה בחינת הכפול שמכיל עצמו הצדיק בכל פעם ומפסיק עצמו מעבודתו, בכדי להחיות ולחזק את כל בחינת הכמלים הנ"ל. וזה מרמז בדברי רבותינו זכרונם לברכה, מה היו הפסקות משמשות לתן רוח למשה וכו' קל וחומר להדיוט הלמד מן ההדיוט וכו'. כי עקר כח ההדיוטות לחזק את עצמם בעת כפולם וירידתן הוא רק על-ידי הפסקות הנ"ל. ועל-ידי שמחזקין את עצמם בכל מה שעובר עליהם על-ידי זה מבררין בחינת עין הדעת טוב ורע שמשם כל הנסיונות של האדם. ועל-ידי זה זוכין לתקון הדעת ועל-ידי זה ממילא נתתקנון כל השלשה מחין וזוכין לאמונת חדושי העולם הזה, וחדושי העולם שלעתידי (שם אות ל"ח):

טז

כמו שהשם יתברך מניח כל העליונים ומלאכים ושרפים וכו' ורוצה דיקא בעבודת בני אדם הגשמיים, בן כל מה שהמדרגה נמוכה ופחותה ביותר בשמעתוררים משם באיזה התעוררות כל שהוא נעשה מזה שעשועים נפלאים למעלה בבחינת כד אתי יתרו וכו' כדן אסתלק ואתיקר שמה דקדשא בריך הוא וכו'. ועל בן על-ידי שהצדיק הגדול מעלה נפשות הפגומות מאד על-ידי זה דיקא נעשה יחוד נפלא, וזה סוד נשיכת הנחש לאילתא המבאר בזהר הקדוש בסוד קריעת ים-סוף. ועקר היחוד נעשה על-ידי שממשיך הצדיק הארה על הנפשות הנ"ל מבחינת עתיק שזה בחינת מה שכתוב שם: "מה תצעק אלי" בעתיקא תליא

מִלְתָּא. כִּי מַחֲמַת שְׁהֵם חוֹלֵי הַנֶּפֶשׁ וּפְגוּמִים בְּיוֹתֵר, עַל כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לְהוֹשִׁיעֵם כִּי אִם הַצְדִּיק הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שְׂיֻכּוֹל לְהָאִיר בָּהֶם מִבְּחִינַה גְבוּהָ מְאֹד שֶׁהוּא אֹרִיָתָא דְעֵתִיקָא (הַלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם לְסַעֲדָה הִלְכָה ו' אוֹת מ'):

יז

הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הֵם רַחֲבִים מְאֹד בְּלִי קֶץ וְתַכְלִית (כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: "לֹכֵל תִּכְלֶה רְאִיתִי קֶץ רַחֲבָה מִצְוֹתַי מְאֹד") וְאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיגָם, וְעַל־יְדֵי זֶה עָקַר הַהֲתַחֲזָרוֹת וְהַהֲתַחֲזָקוֹת עַל־יְדֵי שְׂמֵינִיִּים בְּהַדְעַת הַקְדוּשָׁה שְׂמֵאִיר לָנוּ הַצְדִּיק הָאֱמֶת שְׂמֵלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ', אֲבָל תַּכְף כְּשֶׁבָאִין עָלָיו קִשְׁיוֹת, וְאֶפְלוּ כְּשֶׁקָּשָׁה לוֹ עַל עֲצָמוֹ עַל שְׂאֵף־עַל־פִּירְכֵן הוּא פָּגוּם וּמְגֻשָּׁם כָּל כָּךְ וְרַחוּק כָּל כָּךְ מִקְדֻשַׁת הַתּוֹרָה, אֲזַי תַּכְף צָרִיךְ לְבָרַח מִכָּל אֵלוֹ הַקִּשְׁיוֹת, כִּי אִם יִרְצֶה לְתַרְץ הַקִּשְׁיוֹת אֲזַי יִבְנֶם בְּקִשְׁיוֹת וּנְפִילוֹת עִמְקוֹת עוֹד יוֹתֵר. עַל כֵּן צָרִיךְ לְשַׁתַּק בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וּלְקַיֵּם סִיג לְחֻכְמָה שְׂתִיקָה, רַק לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל עֵז לְחַטֵּף אִיזָה נִקְדוּת טוֹבוֹת כָּל מָה שְׂיֻכּוֹל תּוֹרָה וּמִצְוֹת וּבִפְרָט תְּפִלָּה וְתַחֲנוּגִים וְשִׂיחָה לְפָנֵי קוֹנֵו וּלְבָלֵי לְהַסְתַּכֵּל עַל כָּל מָה שְׂעוֹבֵר עָלָיו. כִּי צָרִיכִין לְהִיּוֹת עֹקֵשׁן גָּדוֹל בְּעַבְדַּת הַשֵּׁם, כִּי בְּאֱמַת אֵין יוֹדְעִין כָּלֵל רַק לְקַיֵּם כְּמוֹ שְׂצוּנֵו רַבְּנֵו זְכוּרֵו לְבָרְכָה, לְבָלֵי לְיֵאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּשׁוּם אֶפֶן כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל. רַק לְכַסֵּף וּלְהַשְׁתַּוֵּקֵק וּלְצַפּוֹת בְּכָל עַת לְיִשׁוּעַת הַשֵּׁם, כִּי לְגַדְלָתוֹ יִתְבַּרַךְ אֵין חֶקֶר כְּמִבְּאֵר מְזִיָּה עוֹד הִרְבֵּה בְּמִקוּמוֹת אַחֲרָיִם (שֵׁם אוֹת ס):

יה

לפַעַמִּים נִדְמָה לְהָאָדָם הַשׁוֹמֵעַ אוּ מַעֲיִן בַּסְּפָרִים וְרוֹאֵה הַהִתְחַזְקוֹת שְׂחֻקוֹ אוֹתָנוּ הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְתַלְמִידֵיהֶם הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם וְהוֹדִיעוּ לָנוּ שְׂאִין שׁוֹם יָאוֹשׁ בְּעוֹלָם וְאֶפְלוּ אִם נָפַל כְּמוֹ שְׁנֶפֶל רַחֲמָנָא לְצִלָּן, אֶף-עַל-פִּי-כֵן הַשֵּׁם אֶתוֹ וְעָמוּ וְאֶצְלוּ וְסָמוּךְ לוֹ כִּי "מִלֵּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" וְגַם מִשֵּׁם מִצְפָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְתִשׁוּבָתוֹ בְּאַיִזָּה מִדְּרָגָה שְׁהוּא. אִךְ מִחֲמַת חֲלִישוֹת הַדַּעַת שֵׁישׁ לוֹ מִמַּעֲשָׂיו שְׂאִינִם מִזְכִּיר כִּי יָדַע אֵינֶשׁ בְּנַפְשָׁה (כִּי אָדָם מִכִּיר אֶת עֲצָמוֹ) וְנִדְמָה לוֹ שְׁהוּא גְרוּעַ מִן הַכֹּל וְלֹא עָלָיו נֶאֱמָר דְּבָרִים הַלְלוּ, הֵנִם כִּי הַצְּדִיקִים בָּאָרוּ בְּפְרוֹשׁ שְׁהֵם מִדְּבָרִים אֶפְלוּ עִם הַגְּרוּעַ שְׁבַגְרוּעִים, אֶף-עַל-פִּי-כֵן נִדְמָה לוֹ כְּאֵלוֹ הֵם רוֹצִים רַק לְפַתּוֹת אוֹתוֹ וְלִהְיִיתוֹ וְלִכְנֹס עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ פֶּשֶׁר בְּעֶלְמוֹ, כִּדִּי שְׂלֵא יִפֹּל עוֹד יוֹתֵר וְיִהְיֶה גְרוּעַ עוֹד בְּיוֹתֵר רַחֲמָנָא לְצִלָּן. אֲבָל הָאֲמַת הוּא יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ פְּחִיתוֹתוֹ וְשִׁפְלוֹתוֹ וְשִׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ רַחוּק מִמֶּנּוּ מְאֹד וְכִבֵּר אֲבָדָה תְּקוּנָתוֹ חֵם וְשְׁלוֹם, וְכִיּוֹצֵא בְּחִלְישוֹת וּנְפִילוֹת כְּאֵלוֹ שְׂרוּצָה תְּבַעַל דְּבַר לְהִסִּיתוֹ וְלִהְדִּיחוֹ מִדְּרָךְ הָאֲמַת. אֲבָל אוֹתָם שְׂזָכוּ לְהַפְלִיל בְּתוֹךְ הַקְּבוּץ הַקְּדוֹשׁ הָאוֹחֲזִין עֲצָמָן בְּהַצְּדִיק הָאֲמַת, הֵם מְאִמִּינִם בְּאֲמַת וּבְאִמוּנָה שְׁלָמָה, כִּי כָּל דְּבָרֵי הַצְּדִיק וְהִתְחַזְקוֹתוֹ אֵינֶם בְּדֶרֶךְ פֶּשֶׁר וּפְתוּי וְהִסְתָּה חֵם וְשְׁלוֹם, רַק כֶּךָ הוּא הָאֲמַת לְאֲמַתוֹ. כִּי בְּגִדֵל הַשְּׁגָתָם הַעֲצוּמָה הַשִּׁיגוֹ הָאֲמַת, כִּי רַבִּים רַחֲמָיו וְחֶסְדָּיו יִתְבָּרַךְ עַד אֵין חֶקֶר וְחוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת לְכֻלָּתִי יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדַּח אֶפְלוּ מִי שְׁכַבְרֵי נִדַּח לְגַמְרֵי חֵם וְשְׁלוֹם. וְכָל הַדְּבוּרִים שֶׁהַצְּדִיקִים מְחַזְּקִים אוֹתָנוּ וּמְנַחֲמִים אוֹתָנוּ

ומעוררים ומקיצים אותנו לידע, כי עֲדֵינּוּ הַשֵּׁם אֶתְנוּ וּבִמְקוֹמֵינוּ מִמֶּשׁ כִּי "מֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", לֹא מִלֶּפֶס הוֹצִיאוּ דְבָרִים אֱלֹהִים, רַק הֵם דְּבָרֵי ה' מִמֶּשׁ וְהוּא יִתְפָּרֵךְ בְּעֶצְמוֹ הוֹדִיעַ לָנוּ הַדְּבָרִים הַקְּדוּשִׁים הַלְלוּ עַל-יְדֵי הַצְּדִיקִים וְתִלְמִידֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים שֶׁנִּשְׁאָרוּ אַחֵר הַסֵּתֶלְקוֹתָם, לִידַע כִּי עֲדֵינּוּ הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ עִמָּנוּ בְּכֹל דּוֹר וְדוֹר וְלֹא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ לְעוֹלָם עַד יְכוֹנֵן וַיִּשִׂים אֶת יְרוּשָׁלַיִם תְּהִלָּה בְּאָרֶץ. וְלַעֲתִיד לְבֹא יִזְכּוּ לְרֵאוֹת זֹאת בְּעֵינֵיהֶם מִמֶּשׁ בְּכַחֲנִית "וְנִגְלָה כְבוֹד הַשֵּׁם וְרָאוּ וְכוּ' כִּי כִּי הַשֵּׁם דִּבֵּר" (שם אוֹת פ"ב):

יט

צָרִיךְ כָּל אָדָם לִידַע, בְּשִׁרְוֹצָה לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ וְרוֹאֶה שֶׁהַמְּנִיעוֹת וְהַמַּסְכִּים מִתְּפַשְׂטִים כִּנְגָדוּ מְאֹד מְאֹד וּבְכַרְמֵת כְּשֶׁכָּבַר הַתְּחִיל מְעַט וְרוֹאֶה, שֶׁבְּכֹל פְּעַם מִשְׁתַּטַּחִים כִּנְגָדוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְלִפְעָמִים רוֹאֶה שֶׁאַחַר כַּמָּה שָׁנִים שֶׁנִּדְמָה לוֹ שֶׁכָּבַר הַתְּחִיל לְהִטָּהֵר קֶצֶת חוֹר וְנִפְלָא, וְהַתְּנַבְּרוּ עָלָיו הַתְּאוֹת וְהַרְהוּרִים בְּהַשְׁתַּטַּחוֹת עֲצוּם מְאֹד רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ, צָרִיךְ שִׁידַע שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁעֲדֵינּוּ לֹא נִדְבַּךְ מֵהֶם שְׂמֵהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַתְּנַבְּרוֹת, וּמַחֲמַת גְּדֵל הַיְּגִיעוֹת שֶׁצָּרִיכִין לָזֶה לְהַפְּשִׁיט מַעֲצָמוֹ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים בְּשִׁלְמוֹת וְלֹא כָּל אָדָם זוֹכֵה לַעֲמֹד בְּזֶה, מִזֶּה בָּא כָּל מִה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם. וְאֶפְלוּ מִי שֶׁכָּבַר הַתְּחִיל קֶצֶת בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם וְהַתְּחִיל לְטָהֵר עֲצָמוֹ מְעַט, וְאֶפְלוּ אִם כָּבַר עָלָה קֶצֶת מִדְּרָגָא לְדְרָגָא וּבְכֹל פְּעַם נִדְבַּךְ בְּיוֹתֵר, אֶף-עַל-פִּי-כֵן יוֹכֵל לְהִיזוֹת שֶׁאַחֲרֵיכֵךְ יִחֹזַר וְיִתְּפַשֵּׁט עָלָיו כָּל הַתְּאוֹת וְהַרְהוּרִים בְּהַתְּפַשְׁטוֹת יוֹתֵר מִבְּתַחֲלָה וְהַפֵּל עַל-יְדֵי הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁעֲדֵינּוּ לֹא

הפשיט אותם מעצמו לגמרי, אף-על-פי שפבר התחיל לטהר את עצמו קצת.

ודבר זה יכולין ללמוד ולהבין היטב ממה שרואין בחוש מענין ברור הלחם שהוא חיות האדם, שצריכין לבררו בברור אחר ברור וצריכין לחרש ולרע ולקצר ואחר-כך לנקות התבואה ממוץ ותבן ואחר כך לטחנה ולנקות הקמח מסבין ומורסן. וכל אלו הפסלת הנאחזין בהתבואה, הכל נמשך מהבגדים הצואים שנתאחזו בהמאכלים מעת שנפגמה האכילה על-ידי אכילת עץ הדעת. נמצא שכל אלו הברורים הם לנקות התבואה מאחיות הבגדים הצואים. ואף-על-פירכין אין זה תכלית הברור, כי עקר הברור הוא בשעת האכילה ואז עקר היגיעה לאכל בקדשה ולברך עליה בכונה, עד שעל-ידי זה עולה הטוב הנדף שבהלחם ומחיה את האדם, שיוכל להודות ולהלל להשם יתברך ולהפלל על-ידי זה באין סוף בחי החיים יתברך ואז נדחה הפסלת ונעשה קיא צואה ממש. נמצא שכל אלו הברורים שנתברר הלחם עד הנה מהפסלת הנאחזו בו אינם נחשבים כלל נגד הברור האחרון שבשעת האכילה עצמה, שאז עקר הברור מבגדים הצואים ממש. וזה ממש ענין כל מה שעובר על האדם שיש שפבר התחיל לברר ולזכר עצמו והברור הוא בבחינת ברור החטה ממוץ ותבן, ואף שגם זה טוב מאד, אף-על-פירכין צריכין עדיו הברור מבחינת סבין ומורסן ועוד שאר תקוניים עד שיהיה בבחינת לחם ומאכל אדם בשלמות.

אך אפלו מי שפבר זכה לכל זה, עדין צריך לזכות לגמור הברור בשלמות, דהינו לבחינת גמור הברור שנעשה בשעת אכילה עצמה

כַּנְל. וּמִי שְׁאִינוּ זֹכֵר לְהַתְגַּבֵּר וּלְהִתְחַזֵּק וְלִסְבֹּל הַיְגִיעוֹת שְׁצָרִיכִין אֲזַי כְּשֶׁמֻּמְדֵי לְתַכְלִית הַבְּרוּר, אֲזַי יִכְוֹלִין לְהַתְגַּבֵּר עָלָיו מְנִיעוֹת וּמִסְכִּים וּבְלִבּוּלִים הַרְבֵּה יוֹתֵר מִבְּתַחֲלָה מַחֲמַת שְׁעֵכֶשׁוּ נִתְעוֹרְרִין הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים מִמֶּשׁ שְׁצָרִיכִין לְדַחוֹתָם בְּשַׁעַת הָאֲכִילָה דִּיקָא שֶׁהוּא שְׁעַת גְּמֵר הַבְּרוּר. וְזֶה בְּפִרְטִיּוֹת וּבְכִלְיוֹת כִּי עַל כָּל הָאָדָם צָרִיךְ לַעֲבֹר כָּל זֶה שְׁצָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ לְבָרֵר אֶת עֲצֻמוֹ בְּבָרוּר אַחַר בְּרוּר וְהַבְּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה קִשָּׁה לְפַעֲמִים מִכָּלֵם, כִּי אֲזַי צָרִיכִין לְבָרֵר הַטּוֹב וּלְדַחוֹת הָרַע קִיא צוֹאָה שֶׁהֵם כָּל הַסְטֵרָא אַחֲרָא וְהַקְלָפוֹת לְגַמְרֵי אֶל הַחוּץ. וְכֵן בְּכִלְיוֹת הָעוֹלָם שְׁעָקֵר עֲצֵם הַיְגִיעוֹת שֵׁשׁ עֲכָשׁוּ לְמוֹ שְׁרוּצָה לְכַנֵּם בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם וְכָל עֲצֵם מְרִירַת הַגְּלוּת שְׁמַתְגַּבֵּר עֲכָשׁוּ בְּעִקְבָא דְּמִשִּׁיחָא, הוּא מַחֲמַת שְׁעֵכֶשׁוּ צָרִיכִין לְבָרֵר תַּכְלִית הַבְּרוּר בְּשִׁלְמוֹת עַד שְׁתַּהֲיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שְׁאִין אַחֲרֶיהָ גְּלוּת וְהַבְּרוּר הַזֶּה הוּא בְּחִינַת הַבְּרוּר שְׁבִשְׁעַת הָאֲכִילָה עֲצֻמָּה שְׁאִי עָקֵר הַתְגַּבְרוֹת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים כַּנְל.

עַל כֵּן צָרִיכִין עֲכָשׁוּ מְרִירוֹת וַיְגִיעוֹת הַרְבֵּה קִדְּם שְׁזוֹכִין לְדַבֵּר שְׁבִקְדֻשָּׁה בְּפִרְט לְזַכֵּר וּלְנַקוֹת אֶת עֲצֻמוֹ מִתְּאֻוֹת וְהַרְהוּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת קִיא צוֹאָה מִמֶּשׁ, וְצָרִיךְ עֵתָה לְהִתְחַזֵּק מְאֹד בְּכָל מִינֵי הַתְּחַזְּקוֹת לְבָלִי לְפַל בְּדַעְתּוֹ מִזֶּה כָּלֵל, רַק לְהִשְׁתַּדֵּל לְגַרְשֵׁם מֵאִתּוֹ עַל פִּי הַדְּרָכִים וְהַעֲצוֹת שְׁגֻלוֹ לְנוֹ הַצְּדִיקִי אֲמַת, כִּי כִּבֵּר הַקָּדִים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה לְמִכָּה עַל-יְדֵי הַסְּפָרִים וְהַעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שְׁנִתְגַּלוּ בְּדוּרוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי שְׁעַל-יְדֵי זֶה יִכְוֹלִין אֲנַחְנוּ לְהִתְחַזֵּק וּלְהַחֲיוֹת עֲצֻמָּנוּ גַם עֵתָה וּלְהִשְׁאֵר עַל עַמְדָנוּ לְהַמְשִׁיד אֶת עֲצֻמוֹ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל פֶּעַם עַד שְׁנוֹכַח לְהַטְהַר לְגַמְרֵי

מהבגדים הצואים הנ"ל. פי הטהרה מפל זה הוא רק על־ידי התורה כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, פנחלים נטיו - מה נחלים מעלין את האדם מטמאָה לטהרה אף דברי תורה כן (הלכות בציעת הפת הלכה ה' אות ה' ו' ז'):

ב

רבים נכשלו ונפלו פשהגיעו סמוך לגמר שלמותם, פי יש שפבר היו אצל פתח הקדשה ובקל היו יכולין פבר לכנוס אל הקדשה בשלמות, אך חזרו משם מחמת שאז התפשטו עליהם המניעות והבלבולים כל פך, עד שנדמה להם שאי אפשר לעמוד נגדם וכל זה מחמת הנ"ל ועקר התקון והעצה לזה הוא עסק התורה וצריך האדם להיות חזק מאד בזה לבלי להתרשל מדברי תורה חס ושלום, בכל אשר יעבר עליו ואז בכל מה שעובר עליו יוכל להתגבר על־ידי התורה, פי כל התקונים והברורים דקדשה מההתחלה עד הסוף הכל רק על־ידי התורה (שם אות ל"ח):

כא

אי אפשר להיות איש ישראלי באמת ולעבד אותו יתברך כראוי פי אם על־ידי עזות ועקשנות גדול דקדשה, פי הרבה הרפתקאות ועליות וירידות צריכין לעבר על כל אחד ואחד בלי שעור. ואם לא יהיה עקשן גדול לבלי להניח על־ידי זה מעט עבודתו שהתחיל, אזי אי אפשר לו שישאר על עמדו. בפרט בשרוצה לעשות דבר גדול, כגון לנסע ולבא

לְאַרְצֵן יִשְׂרָאֵל שָׁנָה עֵקֶר קִרְשֵׁת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי וְהוּא עֵקֶר נִצְחוֹן הַמְּלַחְמָה כְּמִבְאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּוֹדָאֵי אִי אֶפְשֶׁר לְנַצַּח מְלַחְמָה זֹאת כִּי אִם עַל־יְדֵי עֲקֻשָׁנוֹת גָּדוֹל מְאֹד. וְזֶה עֵקֶר הַהִתְפָּאוֹרוֹת שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מִתְּפֹאֵר בְּיִשְׂרָאֵל, הָעֵקֶר הוּא בְּהַעֲזוֹת וְהַעֲקָשָׁנוֹת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שֶׁמְפִילִין אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם וְהוּא מִתְחַזֵּק בְּכָל עֵת בְּעֲקֻשָׁנוֹת גָּדוֹל וְאִינוּ מְנִיחַ לְהַפִּיל אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֶפֶן. וְעֵקֶר קִבְּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא כָּלֵל הַהִתְפָּאוֹרוֹת הוּא רַק עַל־יְדֵי זֶה כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ וְכַרְנֵם לְכַרְכָּה: "מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁהֵם עֲזוּיִן" וְכֵּן תְּלוּי כָּל עֲבוֹדַת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי מִתְחַלָּה וְעַד סוֹף (הַלְכוֹת בְּרַפְת הַמְּזוּן הַלְכָה ד' אוֹת י"ב):

כב

צְרִיכִין לִידַע, שֶׁכֵּשֶׁם שְׂאִין עֲלֶיהָ לְעוֹלָם כִּי "לְגַדְלָתוֹ אִין חֲקֵר", וְעַל כֵּן הַצְּדִיק הָאֱמֵת אֶף־עַל־פִּי שְׂזֻכָּה לְתַכְלִית מְדֻרְגָה עֲלִיוֹנָה בְּהַשְׁגַּת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֶף־עַל־פִּי כֵּן אִינוּ מִסְתַּפֵּק בְּזֶה וּמְחַפֵּשׁ וּמְבַקֵּשׁ לְהַשִּׁיג עוֹד יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵּן מִמֶּשׁ אִין יְרִידָה לְעוֹלָם, הֵינּוּ שְׂאֶפְלוֹ אִם נִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא בְּמְדֻרְגָה תַּחְתּוֹנָה מְאֹד שְׂאִין לְמַטָּה מִמֶּנָּה, אֶף־עַל־פִּי כֵּן צְרִיךְ לְחַתֵּר וּלְבַקֵּשׁ עֲדוּן אוֹלָי יֵשׁ תַּקְוָה, כִּי בְּאֱמֵת אִין שׁוּם יֹאוֹשׁ כָּלֵל לְעוֹלָם, כִּי רַבִּים רַחֲמֵיו וְחֲסֵדָיו יִתְבָּרַךְ עַד אִין חֲקֵר. אֲבָל אִי אֶפְשֶׁר לְזַכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצְּדִיק הָאֱמֵת שֶׁהוּא בְּתַכְלִית תַּכְלִית בְּחִינַת נִקְדָּה הָעֲלִיוֹנָה, עַל כֵּן הוּא יָכוֹל לְהַאִיר הַתְּחִיבוֹת הָאֱמֵתִי בְּתַכְלִית תַּכְלִית נִקְדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי כָּל מָה שֶׁמְשׁוּיג יוֹתֵר גְּדָלָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא גְּדָלַת רַחֲמֵיו וְחֲסֵדָיו, עַל־יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְהַאִיר הָאֱמֵת

גם בתכלית דיוטא התחתונה לעוררם גם כן שעדין יש להם תקנה. אבל צריכין לסבל בזיונות ושפיכות דמים הרבה קדם שזוכין להתקרב לזה הצדיק האמת. כי עקר התחברות זה הצדיק שהוא בחינת נקדה העליונה עם התלמיד שרוצה לקבל ממנו שהוא בחינת נקדה התחתונה, העקר הוא על-ידי בזיונות ושפיכות דמים שסובלין בשביל ההתקרבות אליו כי זה עקר תשובתו ותקונו. ואדרבה, על-ידי זה בעצמו שבאין עליו בזיונות ושפיכות דמים על שהוא אוהו עצמו בהצדיק האמת, מזה בעצמו ראוי לו להבין שעדין יש לו תקנה גדולה ואחרית טוב. כי מאחר שזוכה לסבל בזיונות ושפיכות דמים בשביל לאחוז את עצמו בהנקדה העליונה זה עקר תקונו כי הצדיק בחינת נקדה העליונה יכולה לתקנו בכל מקום שהוא (ברפת הפרות הלכה ה' אות י"א):

כג

עקר ההתחזקות והבקיאות בהלכה של תשובה הנ"ל, העקר הוא על-ידי אמונה שלמה להאמין שהשם אחד ראשון ואחרון ובכל מקומות ממשלתו, וכל מה שעובר עליו ועל כל העולם פלו אור וחשך, לילה ויום, חרפן ובגין - יקשר הכל להשם יתברך שזה בחינת התקשרות נקדה התחתונה בנקדה העליונה, ועל-ידי זה יזכה שלא יהא נאכד שום יום מימי חייו ובכל יום יזכה למצא האבדות השיכים לשרש נשמתו (שם אות ט"ו):

כד

הַצְדִּיקִים הֵם מְרַבְּתוּ שֶׁל מְקוֹם, וְכֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי תְקוּן תְּשׁוּבָתוֹ בֵּן זוֹכֵה לְהַשְׁלִים בְּחֵינַת הַמְּרַבְּבָה, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב "וְעַמֵּד בְּלִים צְדִיקִים", רַק שֶׁצְּרִיכִין לְזוֹה הַתְּחִינּוֹת גְּדוֹל מְאֹד בְּכָל אֲשֶׁר יַעֲבֹר עָלָיו. כִּי קִדְּם שְׂזוּכִין לְבְּחֵינַת הַמְּרַבְּבָה יֵשׁ בְּחֵינַת רוּחַ סַעְרָה וְעֵנָן גְּדוֹל וְאִשׁ מִתְּלַקַּחַת וְכוּ', שֶׁהֵם בְּחֵינַת כָּלֵל הַקְּלָפוֹת וְסִטְרָא אַחְרָא שְׂמִשְׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַתְּאֻוֹת וְכוּ' וְחֲרָפוֹת וּבִיּוֹנוֹת מֵהַחֻלְקִים עָלָיו. וְכִשְׂמִתְחַזֵּק נִגְדַּ כָּל זֶה בְּבְּחֵינַת הַבְּקִיאוֹת הַנִּזְ"ל בְּחֵינַת כְּפִי בְּעִיל כְּפִי בְּנִפְיָק אִזּוֹ זוֹכֵה לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְלִהְיוֹת נִכְלָל בְּכָלֵל הַצְדִּיקִים שֶׁהֵם מְרַבְּתוּ שֶׁל מְקוֹם. וּמַחֲמַת שֶׁעָקַר הַתְּחִלַּת הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל־יְדֵי שִׁשׁוּמַע חֲרָפְתוֹ וְשׁוֹתֵק, שֶׁעַל־יְדִיזוּה נִכְנַע הַדָּם שֶׁבְּחָלָל הַשָּׁמַאֲלִי שֶׁבְּלֵב שְׂזוּה בְּחֵינַת מְצוֹת מִיִּלָּה (עֵין בְּפָנִים), עַל־כֵּן הַתְּחִלַּת קִדְּשַׁת הַמְּרַבְּבָה הוּא מִבְּחֵינַת חֲשֵׁמ"ל שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת ח"ש מ"ל, הֵינּוּ שֶׁעַל־יְדֵי הַשְּׁתִּיקָה שִׁשׁוֹתֵק עַל חֲרָפְתוֹ, עַל־יְדִיזוּה נִכְנַע הַדָּם הַנִּזְ"ל בְּבְּחֵינַת מְצוֹת מִיִּלָּה וְעַל־יְדִיזוּה זוֹכֵה לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְלִהְיוֹת בְּחֵינַת הַמְּרַבְּבָה, עַד שְׂזוּכֵה לְהַפְּלִל בְּהָאֲדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכְּפֵא. (שֵׁם אוֹת י"ח):

כה

כֹּה שְׂאֵנוּ רוֹאִים כְּמָה אֲנָשִׁים שֶׁהֵם רְשָׁעִים גְּדוֹלִים כְּמָה שְׁנַיִם וְעוֹכְרִים עֲבָרוֹת גְּדוֹלוֹת וְחַמּוּרוֹת רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְאַחֲרֵיכֵן נִתְעוֹרְרִים בְּתִשׁוּבָה וְנַעֲשִׂים בְּעַלִּי תְּשׁוּבָה גְּמוּרִים, כְּמוֹכָא כְּמָה מַעֲשִׂוֹת כְּאִלָּה

בְּמִטְרָא וּמִדְרָשִׁים וּשְׂאֵר סִפְרִים הַקְדוּשִׁים וּכְמַעֲשֵׂה דְרָבִי אֶלְעָזָר בֶּן דּוֹרְדָיָא וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה מַעֲשֵׂיּוֹת הַרְבֵּה מְאֹד בְּכָל דּוֹר וְדוֹר. וְלִכְאוּרָה תְּמוּנָה הַדְּבָר, הֲלֵא עֲבָרָה גְּזֵרְתָּ עֲבָרָה וְכָל מָה שְׁעוֹבֵר עֲבָרָה יוֹתֵר הוּא נוֹפֵל בְּיַד הַסְּמִטָּא אַחֲרָא בְּיוֹתֵר, וּמֵאַיִן בָּא שְׁלֵבְסוּף יִתְגַבֵּר נֶגַד הַסְּמִטָּא אַחֲרָא וַיַּחֲזֹר בְּתִשׁוּבָה.

אֲדָךְ הֶעֱנִין הוּא כִּי בְּאַמְתַּת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נִשְׁמָה יִקְרָה שֵׁישׁ לָהּ בַּח גְּדוּל לְעַמּוּד נֶגַד הַיֵּצֵר הָרַע וְחִילוּתֵינוּ, כִּי אִם לֹא הָיָה לוֹ כַּח לְעַמּוּד נֶגַד הַיֵּצֵר הָרַע לֹא הָיָה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן לוֹ יֵצֵר הָרַע כְּזֶה, כִּי אִין הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בָּא בְּמִרוּגְיָא עִם בְּרִיּוֹתֵינוּ, וְאִין הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ נוֹתֵן שׁוּם מְנִיעוֹת לְאָדָם מָה שְׁלֹא יוּכַל לְעַמּוּד בְּהֵם.

אֲדָךְ עֵקֶר כָּל הַחֲטָאִים וְכָל הַתַּאֲוֹת שְׁהָאָדָם נֹלְכָד בְּהֵם וְהַעֲקָר תַּאֲוֹת נְאוּף רַחֲמֵנָא לְצִלָּן, שֶׁהוּא עֵקֶר הַיֵּצֵר הָרַע כְּמֵאַמֵּר רַבּוֹתֵינוּ וְכַרוֹנָם לְבִרְכָה, הַעֲקָר הוּא מַחֲמַת שְׁמֹות שְׂאִינוּ יוֹדַע מִכַּחוּ, וְזֶה עֵקֶר בְּחִינַת מַחֲזִין דְּקַמְנֹת שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל לְתַאֲוֹת נְאוּף שֶׁהוּא כָּלֵל כָּל הַחֲטָאִים רַחֲמֵנָא לְצִלָּן, דְּהֵינּוּ שְׁנַקְטֵן מַחוּ וְנַחֲלֵשׁ דַּעְתּוֹ עַד שְׂאִינוּ יוֹדַע מִכַּחוּ וְנִדְמָה לוֹ שְׂאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְעַמּוּד בְּנֶגַד תַּאֲוָה זֹאת, כִּי עֵקֶר הַגְּבוּרָה הוּא בְּלָב, וּמִי שְׁלָבוּ חֻזַּק יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עֲצֻמוֹ נֶגַד כָּל הַתַּאֲוֹת שְׁפַעוּלָם, כְּמוֹ שְׂרָאִינוּ כְּמָה צְדִיקִים וְכֹשְׁרִים שְׁעַמְדוּ בְּנִסְיוֹנוֹת גְּדוּלוֹת, וְכָל זֶה עַל-יְדֵי חֲכָמָתָם וְדַעְתָּם שְׁזֶה עֵקֶר הַכַּח שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: "הַחֲכָמָה תַּעֲזוּ לְחַכְּמֵם" וְכוּ'.

ועל פן חכמה אותיות כח מה, כי המחין הם מחצות פרוסות בפני תאות נאוף, רק שהעקר שיאמין בכחו וידע באמונה שלמה שיש בכח שכלו ומחו לעמוד נגד כל התאוות אפלו נגד תאות נאוף. כי המח והשכל הוא הנשמה, והנשמה של איש הישראלי אפלו של הפחות שבפחותים בודאי היא יכולה לעמוד נגד כל העולם עם כל התאוות, כי אין זה דרך העונה להקטין פחו ולומר שאין לו נשמה גבוהה כמו הצדיקים והקשרים, כאלו אין בידו כלל להיות איש פשר וצדיק, כי ענוה כזו אסורה והיא ענוה פסולה ואין זה ענוה כלל רק מחין דקטנות, שצריכין להתרחק מזה מאד, כי על-ידי זה נופלין לכל התאוות והעקר לתאות נאוף כנ"ל. רק אדרבה, צריך כל אחד לומר לדעתו שיש לו נשמה גבוהה מאד. כי הנשמה של הפחות שבפחותים שבישראל גם פן גבוהה וקדושה מאד מאד וצריך לומר בדעתו, שאין נאה לו להיות פרוץ אחר תאוות חס ושלום, מפל שפן לעבר איזה עברה חס ושלום, כמו שכתוב: "ויגבה לבו בדרכי ה'" שצריכין להגביה לבו בדרכי ה' ולידע, כי כל אחד מישראל בשרשו רחוק מעברות מאד מאד, וכל אחד מישראל הוא בעל כח גדול לעמוד נגד כל העולם עם כל התאוות, רק העקר - שיזכה לידע מכחו כנ"ל.

ומחמת שהסמרא אחרא אורכת מאד על האדם וכל מה שהאדם עובר עברה יותר יונקת ממנו הסמרא אחרא יותר ובולעת אותו יותר רחמנא לצלן. ועל פן לפעמים הסמרא אחרא בולעת את האדם כל כך עד שמגעת לעצם פנימיות קדשת יהדותו והיא מתחזקת

ומתגברת לבלע גם נקדה זאת גם כן ומביאה אותו לידי עברה גדולה חס ושלום, כְּדִי לבלע אותו לגמרי חס ושלום. אבל תקף בְּשֵׁהוּא רוצה לבלע את עצם פְּנִימִיּוֹת קִדְשֵׁת יְהוּדוֹתוֹ, אִזִּי זאת הַנְּקֵדָה עוֹמֶדֶת לְהַסְטֵרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שְׁלָה, כִּי זאת הַנְּקֵדָה שֶׁל הַפְּנִימִיּוֹת קִדְשָׁתוֹ הוּא בַּעַל כַּח גְּדוֹל מְאֹד וְעַל כֵּן אִי אֶפְשֶׁר לְהַסְטֵרָא אַחֲרָא לְבַלֵּעַ אוֹתָהּ בְּשׁוּם אִפֵּן וְלֹא דִי שְׁאִינָה יְכוּלָה לְבַלֵּעַ אוֹתָהּ, אִף גַּם זאת הַנְּקֵדָה טוֹבָה עוֹמֶדֶת לְהַסְטֵרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שְׁלָה, עַד שֶׁהִיא מְכַרְחַת לְתַן הַקְּאוֹת לְהַקְיָא וּלְהוֹצִיא כָּל הַקִּדְשׁוֹת שֶׁבְּלָעָה מִזֹּאת הַנְּשִׁמָּה.

וּמִזֶּה בָּא מַה שֶׁלְּפַעֲמִים הָאָדָם נִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה אַחַר כְּמָה עֲבֵרוֹת, הֵינּוּ כַּנִּל, כִּי לְפַעֲמִים עֲבָרָה מְבִיאָה אֶת הָאָדָם לְתִשׁוּבָה, הֵינּוּ עַל־יְדֵי שְׁגָלָה בְּאִיזָה עֲבָרָה גְּדוֹלָה, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְמַרְמַר לְבוֹ וְנִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בַּעַל תִּשׁוּבָה גָּמוּר, וְכָל זֶה מַחֲמַת הַתְּגַבְרוֹת הַנְּקֵדָה שְׁלוֹ שֶׁהִיא בְּאִמַּת בַּעַל כַּח גְּדוֹל, וּכְשֶׁהִיא רוֹצָה שֶׁהַסְטֵרָא אַחֲרָא רוצה לבלע אותה לגמרי חס ושלום, אִזִּי מִתְגַּבְּרַת כְּנִגְדָה עַד שֶׁמְכַרְחַת לְתַן הַקְּאוֹת וּלְהַחְזִיר הַקִּדְשׁוֹת שֶׁבְּלָעָה מִמֶּנּוּ.

אֲךָ בּוֹדָאִי אִין שׁוּם אָדָם יְכוּל לְסַמֵּךְ עַל זֶה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי ה'אוֹמֵר אַחֲמָא וְאִשׁוּב אִין מִסְפִּיקִין בִּידוֹ לַעֲשׂוֹת תִּשׁוּבָה, כִּי לְפַעֲמִים מִתְגַּבְּרַת הַסְטֵרָא אַחֲרָא כָּל כָּד, עַד שֶׁבוֹלַעַת אוֹתוֹ בְּאִמַּת לְגַמְרִי, כְּמוֹ שֶׁמִּצִּינּוּ כְּמָה וְכְמָה רְשָׁעִים שְׁלֹא שָׁבוּ בְּתִשׁוּבָה גַּם לְכַסּוֹף וְנִכְרְתוּ וְנִאֲבָדוּ לְגַמְרִי רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, כִּי זֶה סִתְרֵי דְרַכֵּי הַבְּחִירָה שְׁאִין שׁוּם אָדָם יְכוּל לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם. בּוֹדָאִי צְרִיכִין לְהִיּוֹת בּוֹרַח מִן הָעֲבָרָה בְּתַכְלִית הַבְּרִיחָה,

אך אחרי שִׁכְבָּר עֵבֶר מֵה שְׁעֵבֶר חֶס וְשְׁלוֹם, צְרִיךְ לִידַע וְלְהֵאֱמִין שְׂאִין שׁוֹם יֵאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּלָל, וְאַפְלוֹ אִם כָּבֵר רָצָה לְהִתְגַּבֵּר אֶלְפִים פְּעָמִים לְהִיּוֹת אִישׁ כְּשֶׁר וְלֹא עֲלֵתָה בְּיָדוֹ וְנִפְּל לְמָה שְׁנִפְּל, וְאַפְלוֹ אִם נִפְּל לְעֵבְרוֹת גְּמוּרוֹת וְחֵמוּרוֹת חֶס וְשְׁלוֹם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן עֲדוֹן יֵשׁ לוֹ תִקְוָה כֹּל עוֹד נִשְׁמָתוֹ בּוֹ. וְהֶעֱקָר הוּא אֲמוּנָה שִׁיְהִיָּה לוֹ אֲמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהִשָּׁם יִתְפָּרֵךְ וְיִשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֵז לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק אֲמִתִּי וְיִשְׁפָּךְ שִׁיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, שְׁיִגְלָה לוֹ הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי כְּדֵי שְׁיִזְכֶּה עַל יְדוֹ לְאֲמוּנָה שְׁלֵמָה, וְאִזּוֹ בּוֹדֵאֵי יֵשׁ לוֹ תִקְוָה לְעוֹלָם יִהְיֶה אִיךְ שִׁיְהִיָּה, כִּי עֶקֶר הַפֶּחַח לְעֹמֵד כְּנֶגֶד הַיַּצֵּר הָרַע הוּא עַל-יְדֵי אֲמוּנָה שֶׁהוּא כָּלָל וְעֶקֶר כֹּל הַתּוֹרָה כְּלָה. (בְּרִכּוֹת הַרִיחַ הַלֵּכָה ד' אוֹת א' ב' [וְעַן וּבִלְקוּשֵׁי עֲצוֹת גְּלוּת וְגֵאֲלָה אוֹת ו' צַדִּיק אוֹת נ"ט]):

כו

אֶפְלוֹ כְּשֶׁהָאָדָם בְּגִלוּת בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת אֶפְלוֹ אִם נִפְּל חֶס וְשְׁלוֹם, עַד אִין תְּכַלִּית גַּם שֵׁם הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ מְצַמְצֵם אֶת עֲצָמוֹ וּמִסְתִּיר אֶת עֲצָמוֹ בְּדַרְכֵי נִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים וּמְזִכִּיר אוֹתוֹ בְּכָל פֶּעַם בְּכַמָּה וְכַמָּה רְמִזִּים שׁוֹנִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל מְקוֹם כְּדֵי שְׁיִשׁוּב אֵלָיו וְאִזּוֹ נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, שְׁדִיקָא עַל יְדֵי הַתְּגַבְּרוֹת הָרַע עֵזוֹ וְהַבְּעַל דְּבַר וְהַסְמְרָא אַחֲרָא שְׁעַל-יְדִיָּה נִתְמַעַט וְנִתְצַמְצֵם הָאוֹר מְאֹד, עַל-יְדִיָּה דִיקָא הִגִּיעַ טוֹבָה גְּדוֹלָה שִׁיכּוֹלִין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים לְהִגְבִּיָּה וְלְהַעֲלוֹת גַּם הַגּוֹפְלִים וְהִירוּדִים מְאֹד מְאֹד. כִּי עַל-יְדֵי שְׁנִסְתֵּר הָאוֹר כֹּל כֶּף עַל-יְדֵי רַבּוּי הַצַּמְצוּמִים עַד שְׁהִיָּה קָשָׁה לְהַשִּׁיג וּלְהַבִּין הַרְמִזִּים, וְהַצַּדִּיקִים בְּרַבּוּי נִגְיַעְתֶּם בְּמִסִּירַת נֶפֶשׁ זָכוֹ לְהַשִּׁיג הָאוֹר מִתּוֹךְ הַתְּקַף הַהִסְתֵּרוֹת, עַל-יְדִיָּה זָכוֹ לְהַשְׁגוֹת

גְּדוּלוֹת, עַד שְׁבַעֲצֵם חֲכָמְתֶם הֵם מְלִפְיָשִׁים לָנוּ הָאֹר בְּצַמְצוּמִים נִפְלְאִים
 בְּאִפְן שָׁגַם כָּל אֶחָד בְּמִקְוָמוֹ יוּכַל לְהַגִּיעַ לוֹ הַרְמוּזִים וְעִצּוֹת וְהִתְעוֹרְרוֹת
 בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא, לְאַחֲזוֹ אֶת עֲצָמוֹ בְּהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד. כִּי הִהְעֵלֵם הוּא
 בְּשִׁבּוּל הַגְּלוּי כְּמוֹכָא בְּכִתְבֵי הָאֲר"י זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה, הִינּוּ כָּל מֵה
 שְׁמַעְעֵלִימִין וּמְצַמְצוּמִין הָאֹר בְּצַמְצוּמִים רַבִּים יוֹתֵר הַכֵּל נִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה
 עַל־יְדֵי גְדוּלַי הַצְּדִיקִים, כִּי דִיקָא עַל־יְדֵי־זֶה הֵם מְגַלִּין וּמְאִירִין לְיִשְׂרָאֵל
 אֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׁנוּכַל לִידַע וּלְזַכֵּר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא. וְזֶה
 בְּחִינַת 'אֵין מְעוּט אַחַר מְעוּט אֱלֹא לְרַבּוּת', שְׁכָּל מֵה שְׁמַמְעֵטִין וּמְצַמְצוּמִין
 הָאֹר בְּמְעוּט אַחַר מְעוּט, הַכֵּל הוּא רַק בְּשִׁבּוּל לְרַבּוּת הָאֹר לְהַגְדִּילוֹ
 וּלְהַאִירוֹ בְּלֵב יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי זֶה דִיקָא. (הַלְכוֹת בְּרַפְת הָרְאִיָּה הַלְכָה ה', ט"ז):

כז

כְּשֶׁהָאָדָם עוֹלָה מִדְּרָגָא לְדְרָגָא בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם זֶה בְּחִינַת בְּרִיאַת
 חֲדָשָׁה, כִּי נַעֲשֶׂה בְרִיָּה חֲדָשָׁה מִמֶּשׁ, בְּבְחִינַת: "אֲנִי הַיּוֹם
 יִלְדֶתִיד" הַנֶּאֱמָר עַל הָאָדָם כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה בַר מִצְוָה, דְּהִינּוּ בֵּן שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה
 שָׁנָה שְׁנַת־חַיִּב בְּמִצְוֹת, כְּמִבְּאֵר בְּזֵהר הַקְּדוּשָׁה, וְכִמּוֹ כֵּן הוּא בְּכָל עֵת
 שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר עֲצָמוֹ וּמְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ עַל עִבּוּדַת הַשֵּׁם בְּיוֹתֵר,
 שָׂאֵז נֶאֱמָר עָלָיו, אֲנִי הַיּוֹם יִלְדֶתִיד, כִּי נַעֲשֶׂה בְרִיאַת חֲדָשָׁה מִמֶּשׁ, וְעַל
 בֵּן קָדָם שְׂזוּכָה לְזֶה לְעֻלוֹת מִדְּרָגָא לְדְרָגָא שִׁיְהִיָּה נַעֲשֶׂה בְרִיָּה חֲדָשָׁה,
 קָדָם לְזֶה צְרִיךְ שִׁיְהִיָּה יְרִידָה שֶׁהוּא תְּכֵלִית הַעֲלִיָּה, כִּי הִירִידָה הִיא
 מִבְּחִינַת הַצְּמָצוּם שֶׁל הַחֲלָל הַפְּנוּי שֶׁהִיָּה צְרִיךְ לְהִיּוֹת קָדָם הַבְּרִיאַת
 כְּיֹדַע, וְזֶה בְּחִינַת מֵאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה: 'צְדִיקִים - תְּחַלְתֵּן

יסודין וסופן שלֹוה, כי היסודים באים מהצמצום שקדם לבריאה, וזה בחינת כל המניעות ועוכבים שיש להאדם קדם שזוכה לעשות איזה מצוה או דבר שבקדשה, כי בכל דבר שבקדשה בוראים עולמות פידוע ועל פן צריך שיהיה הצמצום קדם, וזה בחינת המניעות הקודמין להדבר שבקדשה (הלכות תפלת המנחה הלכה ד' אות ה):

כח

בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁאָדָם מֵתְחִיל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאִזּוּ הוֹלֵךְ לוֹ עַל־פִּי רַב כְּסֹדֵר קִצַּת וּמִתְפַּלֵּל וְלוֹמֵד וְעוֹסֵק בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם. וְזֶה בְּחִינַת 'שְׁחֵרִית' שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד וְאִזּוּ כָּל סֵדֵר הַתְּפִלָּה בְּאִיכוֹת קִרְבָּנוֹת וְקִמְצַת וְכו' וְקִרְיַאת שְׁמַע וְתְפִלָּה וְכוּמוֹ כֵּן גַּם הוּא מְרַבֵּה אִזּוּ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, אֲכַל עַל־פִּי רַב אַחֲר־כֵּךְ נוֹפֵל מֵעִבּוּדָתוֹ וּמֵתְחִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְנִסּוֹת אוֹתוֹ וּמִתְנַגֵּה בּוֹ הַבַּעַל דְּבַר פִּידוּעַ לְכָל מִי שְׂרוּצָה לְהַפְּנִים בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם וְאִזּוּ עֵקֶר הַנְּסִיּוֹן שֶׁל הָאָדָם. וְאִזּוּ צְרִיכִין הַתְּחִינּוֹת גְּדוֹל מְאֹד בְּלִי שְׁעוֹר וְעֵרֶךְ וּמִסְפָּר לְהַתְּחַזֵּק בְּכָל פַּעַם בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִבְלִי לִפְלֵ מִשּׁוּם דְּבַר שְׁבַע־וָלֶם. וְהַעֲקָר שְׂצָרִיךְ לְהַתְּנַבֵּר כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַמַּחִין דְּקַטְנוֹת שֶׁהֵם מִתְּנַבְּרִין אִזּוּ עַל הָאָדָם וְרוֹצִין לְהַפִּילוֹ בְּדַעְתּוֹ, כְּאִלוֹ אִין לוֹ עוֹד תְּקוּהַ חֵם וְשְׁלוֹם, אוֹ לְמַנְעוֹ מִתְּפִלָּה בְּכֹנֶה וּשְׂמִחָה וְכוּיִצֵּא בָּזֶה.

וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת 'צְהָרִים', זְמַן הַמְּנַחָה, שְׂאִזּוּ עֵקֶר אַחִיּוֹת הַמַּחִין דְּקַטְנוֹת וְצָרִיךְ לְקַיֵּם מֵאִמֵּר רַבּוֹתֵינוּ וְכוּנוֹם לְבְרָכָה, 'לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זְהִיר בְּתְפִלַּת הַמְּנַחָה' הֵינוּ שְׂאִזּוּ צְרִיכִין לְזַהֵר בְּיוֹתֵר לְהַתְּחַזֵּק

בתפלה ועבודת השם ולא יפל משום דבר שבעולם, רק ידע ויֵאמֵן בדברי הצדיקים אמתיים שצָעֲקוּ בקול גדול וחזק, כי אין שום יאוש בעולם כִּלְלַל כי לגדלתו יתברך אין חקר, ובגדל רחמיו יתברך יכול להפך הכל לגמרי מרע לטוב ומעוונות לזכויות על־ידי תשובה כמאמר רבותינו, זכרונם לברכה. וכמו כן בכלל חיי האדם שימי חיו נקראים יום ומיתתו והסתלקותו נקרא לילה וחשך, כמו שנאמר: "עד אשר לא תחשך השמש".

ועל פן אחר חצי ימיו הוא בחינת צהרים זמן המנחה, ועל־פי רב אז דיקא מתגבר הפעל דְּבַר בְּיֹתֵר וְיֹתֵר. כי בודאי צריכין להתחיל עקר העבודה בימי הנעורים דיקא, "כי טוב לגבר כי ישא על מנעוריו" וינקותא כִּלְיָא דִּוְרְדָא'. אבל אִפְלוּ מי שזכה להתחיל בעבודת השם מנעוריו, אף־על־פירכן כְּשִׁמְגִיעַ לְאִמְצַע יָמָיו וְרוּצָה לְהִגִּיעַ לְמָה שְׁצָרִיד לְהִגִּיעַ, אִזּוּ עַל־פּי רב מתגבר הפעל דְּבַר וּמִתְפַּשֵּׁט מְאֹד לְמַנְעוּ מִדְּרֹךְ הַחַיִּים חֵם וְשִׁלּוּם, כִּל שֶׁפֶן מִי שֶׁלֹּא הִתְחִיל כִּלְלַל בְּיָמָיו נְעוּרִים וּכְשֵׁרוֹאָה שְׁעָבְרוּ רַב שְׁנוּתָיו וּמְהֵרָה בְּתִשׁוּבָה וְרוּצָה לְהִתְחִיל אִזּוּ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם שְׂאִזּוּ תִּכְפֹּר מִתְּגַבֵּר עָלָיו הַפְּעֵל דְּבַר וְאִינוּ רוּצָה לְהִנְיָחוּ לְצִאֵת מִתְּאוּתָיו וְרִשְׁתָּיו אֲשֶׁר נִלְכַּד בָּהֶם. ועל זה צועק הפסוק: "הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים" דיקא, שְׂאִזּוּ זְמַן הַמְּנַחָה הַנִּלְל, ועל פן צריכין להרבות בתפלה בימי הנעורים שלא יפל לעולם מעבודתו יתברך. כִּי לְפַעְמִים הָאָדָם נוֹפֵל לְעַת זְקֵנוּת, וּבִפְרֵט כְּשֶׁכָּבַר הַיָּמִים בָּאִים וְהִגִּיעַ לְאִמְצַע יָמָיו וּמִתְחִיל הַיּוֹם לְעָרֵב, אִזּוּ צָרִיד לְהִסְתַּכֵּל בְּעִצְמוֹ מְאֹד עַל אַחֲרִיתוֹ וְסוּפוֹ וּלְהִתְגַּבֵּר בְּיֹתֵר וְיֹתֵר, כִּי אִזּוּ הוּא בְּחִינַת צְהָרִים בְּחִינַת

זמן המנחה שצריכין להזהר בה ביותר כנ"ל להמתיק הדינים שהוא בחינת היצר הרע שאחיותם ממוחזין דקמנות בחינת זמן המנחה, ולקשר עצמו היטב לצדיקים אמתיים, שהם בחינת משה שהם דיקא יכולין להמתיק הדין של זמן המנחה בשרשו העליון. (ענין בלקומי עצות תפלה אות נ"א) שם הלכה ה' אות ה':

כט

מבאר בכתבי האר"י זכרונו לברכה, מענין הצמצומים הנפלאים ברצוא ושוב מטי ולא מטי שהיה קדם הבריאה מה שבתחלה צמצם האור ואחר-כך התחיל להמשיך איזה בחינת אור, ואחר-כך חזר האור למקומו והשאיר רק איזה רשימה, כי לא היה אפשר עדין לסבל זה האור. ואחר-כך חזר והמשיך עוד הפעם איזה בחינת אור בצמצום חדש נפלא וחזר והעלימו, שלא יהיה רבוי אור וכן היה הרבה פעמים וכו' עד שנעשה בחינת חלל הפנוי. ואחר-כך המשיך אור המלכים ולא יכלו לקבל האור ונשברו ומתו וכו' עד שהתחיל עולם התקון. וכל השבירה היתה על-ידי שלא היה אתערותא דלתתא.

ועקר האתערותא דלתתא הוא על-ידי האדם הפעל בחירה דיקא. אבל מזה בעצמו הוא כל הבחירה, כי כל כח היצר הרע הוא מהשבירה, ועל-ידי שמנצחין את היצר הרע בבחירתו על-ידי זה מתקן השבירה על-ידי אתערותא דלתתא, ועל כן בהאדם תלוין תקון כל העולמות ועל כן נעשים אצל האדם כל הבחירות הנ"ל שהם בחינת הצמצומים הנ"ל, הינו מה שאור להביות הלב של איש הישראלי הוא

בחינת אין סוף, כי אין סוף ואין תכלית לתשוקתו, וצריכין לצמצם ההתלהבות וכו', ואלו הצמצומים נפלאים הנ"ל שהיו קדם כלל הבריאה, כלם בהכרח שיעברו על האדם שהוא גמר תקון שלמות הבריאה, כי כלם לא היו כי אם בשביל האדם שהוא יתקן הכל על-ידי אתערותא דלתתא דיקא. וזה בחינת מה שהשם יתברך מאיר פניו קצת ואחר-כך מסתיר אותו ובעין שאמרו רבותינו זכרונם לברכה על פסוק: "אתם נצבים היום" - כיום הזה שהוא מאפיל ומאיר כף עתיד להאפיל ולהאיר לכם.

ובל זה נעשה בכל דור ובכל אדם ובכל זמן והכל בשביל הבחירה, כי על-ידי זה עקר הבחירה על-ידי ההתגלות וההעלמה שנה בחינת כלל העליות והירידות שעוברין על האדם. ובשביל זה מי שרוצה לילך בדרכי השם צריך להיות בקי בהלכה בקי בעיל בקי בנפיק בקי ברצוא בקי בשוב, הינו לחזק עצמו בהשם יתברך בכל מה שעובר עליו, ולידע כי ההעלמה והצמצום הוא תכלית ההתגלות. רק שמחמת שהצמצומים משם שרש אחיזת הדינים והיצרין רעין שמהם כל המחשבות רעות המתגנרין בהאדם, על כן צריכין להזהר מאוד לברח מהם ולהמשיך בלבן מחשבות קדושות איך לעבד את השם יתברך. ועל-ידי כל זה זוכה לעבד את השם יתברך בהדרגה ובמדה, עד שעל-ידי-זה יתגלה אלקותו ומלכותו יתברך לכל באי עולם ויתתקן העולם בשלמות על-ידי אתערותא דלתתא של האדם הבעל בחירה דיקא. וזה עקר הדין מעשה בראשית, שבכל יום שהשם יתברך מאפיל ומאיר יוצר אור ובורא חשך

וכו', הכל נמשך מבחינת הצמצומים הנ"ל של תחלת הבריאה, שעל-ידי זה היה כל בריאת העולם וקיומו עד עתה. והעקר בשביל האדם הפעל בחירה שאליו נמסר הכל להמשיך אלקותו והתגלות מלכותו על-ידי הצמצומים הנ"ל כפי בחירתו, והעקר שצריך לצמצם אור התלהבות לבבו שלא יהיה בבחינת הריסה חס ושלום, ואחר-כך צריך לזהר להתגבר על המחשבות רעות ולהמשיך רק מחשבות טובות, עד שיעבד השם יתברך בהדרגה ובמדה שזה בחינת בריאת וקיום העולמות בנ"ל.

וכל זה נעשה גם אצל הצדיקים בכל דרגא ודרגא, כי גם עליהם עוברים עלויות וירידות הרבה אך שהוא בדיקות מאד בחינת חשכת המחין והארותו, וגם זה בדיקות גדול מאד ובקדשה גדולה. אך ביותר צריכין תקונים אלו לאותן שפבר עברו על מצוות התורה חס ושלום, וצריכין לשוב בתשובה והכל בכח הצדיקים הגדולים שממשיכין רחמיו יתברך גם עליהם ומאירין בלבם עצות עמקות והתחזקות נפלאה בכל פעם, באפן שיזכו לשוב בכל פעם מכל מקום שהם. אבל אף-על-פי-כן בהכרח שיהיה להם איזה אתערותא דלתתא כי בלא זה אי אפשר, וזה בחינת כל העלויות וירידות אלפים ורבבות שעוברין על כל אדם ואפלו על הרחוקים מאד מהשם יתברך. כי גם הם יש להם בחינת עלויות וירידות כי גם אצלם אין יום דומה לחברו ואפלו ביום אחד יש לכל אחד כמה שנויים לאין מספר. ובפרט אלו המתעוררים לשוב להשם יתברך ולהתקרב להצדיקי אמת והם חלושי כח מאד והפעל דבר מתגבר עליהם וחותר תחתיהם ורוצה להפילם חס ושלום, והם מתנוגעים

לְהַתְגַּבֵּר וַיֵּשׁ לָהֶם שְׁנוּיִים בְּחִינַת עֲלִיּוֹת וַיְרִידוֹת בְּלִי שְׁעוֹר, בְּחִינַת יַעֲלוּ שְׁמַיִם יִרְדּוּ תְּהוֹמוֹת וְכוּ', וְעַל כֵּל כֵּל זֶה צְרִיכִין הַתְּחִינּוֹת גְּדוֹל וְעֲצוּם מְאֹד וְהַעֲקֹר בְּכַח הַצְּדִיקִים שֶׁכָּבֵר עִמָּדוֹ בְּמַלְחָמָה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם כְּרָאוּי בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת וְהֵם מוֹדִיעִים לָנוּ שְׂאִין שׁוּם הַתְּעוֹרְרוֹת לְהֵשִׁים יִתְבַּרְךָ נֶאֱבָד אֶפְלוּ מִשְׁאוֹל תְּחִינּוֹת וּמַתְּחִינּוֹ, אֲדַרְבָּא, עַל־יְדִיָּה נַעֲשִׂים תְּקוּנִים נִפְלְאִים עַל־יְדֵי גְדוֹלֵי הַצְּדִיקִים שֶׁמְלַקְטִים כָּל הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת שֶׁל בְּחִינַת הַהַתְּעוֹרְרוֹת הִלְלוּ וּמַתְּקִינִן אוֹתָם, וּבּוֹנִים מֵהֶם תְּקוּנִים נִפְלְאִים, אִךְ הָעֵקֶר שְׁלֵא יִהְיוּ חוֹלְקִים עַל כָּל פְּנִים עַל הַצְּדִיקִים הַנִּלְרָק אֲדַרְבָּא, לְקַיֵּם דְּבִרְיָהֶם וְלַהַתְּעוֹרֵר בְּכָל עַת מַחֲדֵשׁ לְהֵשִׁים יִתְבַּרְךָ וְאִזְכּוּ סוּף כָּל סוּף לְאַחֲרִית טוֹב וַיְהִי לָהֶם חֵלֶק גְּדוֹל בְּבְחִינַת אֲתַעְרוּתָא דְלַתְתָּא שְׁעַל־יְדֵי־זֶה תְּקוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת. (הַלְכוֹת תְּפִלַּת הַמְּנַחֵה הַלְכָה ז' אוֹת כב כג):

ל

מְבַאֵר בְּכַתְבֵי הָאֲר"י זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, שֶׁתְּחַלַּת הַבְּרִיאָה הִיא עַל־יְדֵי כְּמַה צְמֻצוּמִים שֶׁכְּבוֹכֹל, הַמְּשִׁיךְ הָאוֹר בְּאִיזוֹה בְּחִינַה וְאַחֲרֵיכֵן הָעֲלִימוֹ וְכֵן כְּמַה וְכְמַה פְּעֻמִּים בְּכְמַה דְּרָכִים וְעַל־יְדִיָּה דִּיקָא נִתְהוּוּ הַכְּלָיִם שְׂיוֹכְלוּ לְקַבֵּל הָאוֹר. וְכֵל זֶה הוּא סוּד מִיתַת הַמְּלָכִים וְתַקוּנָם שְׂדִיקָא עַל־יְדֵי הַשְּׂבִירָה וְהַמִּיתָה נְמִשְׁךְ אַחֲרֵיכֵן עוֹלָם הַתְּקוּן בְּתוֹסְפוֹת אוֹר נִפְלְא יוֹתֵר כְּמוֹכֵן בְּתַכְלִימִים. אֲבָל עֵקֶר הַכֵּל הִיָּה תְּלוּי בְּהָאֲדָם הַבַּעַל בְּחִירָה, כִּי הוּא הִיָּה צְרִיךְ לְתַקֵּן הַכֵּל עַל־יְדֵי אֲתַעְרוּתָא דְלַתְתָּא, וְעַל כֵּן עֵתָה גַם כֵּן הָעֵקֶר תְּלוּי בְּתְּשׁוּבָה שֶׁל הָאֲדָם. כִּי בְּהִכְרַח שֶׁיְהִיָּה עַל כָּל פְּנִים אִיזוֹה הַתְּעוֹרְרוֹת בְּעֵלְמָא שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲתַעְרוּתָא דְלַתְתָּא וְעַל כֵּן אִין לָךְ דְּבַר שְׁעוּמֵד בְּפִנֵּי

הַתְּשׁוּבָה וְעַד יוֹם מוֹתוֹ תַּחֲכָה לוֹ וְכוּ'. כִּי אִפְלוּ אִם חָטָא כְּמוֹ שְׁחָטָא
 אֲלֵפִים פְּעָמִים עִם כָּל זֶה בְּכָל פְּעַם שְׁמַתְעוֹרֵר בְּאִזְזָה הַתְּעוֹרְרוֹת לְשׁוּב אֶל
 הַשֵּׁם אִין שׁוּם הַתְּעוֹרְרוֹת נֶאֱבָר, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ: 'לִית רְעוּתָא
 מִבָּא דְאַתְאֲבִיד', כִּי עַל־יְדֵי הַתְּשׁוּבָה נִתְהַפְּכִין הָעוֹנוֹת לְזִכּוּת, כִּי נַעֲשֶׂה
 תְּקוּן עַל־יְדֵי הַקְּלָקְלוּם, כִּי כָּל מַה שְׁקָלְקַל וְהַמְשִׁיד הָאוּר לְמָקוֹם שְׁהַמְשִׁיד
 שָׁנָה עֵקֶר הַקְּלָקוּל, אֲבָל אַחֲר־כֵּן כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּתְשׁוּבָה הוּא מְקִים הַכֹּל וְאִין
 נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי־זֶה דִּיקָא בְּלִים חֲדָשִׁים וְנִמְשָׂד לְתוֹכֵן אוּר חֲדָשׁ וְנִפְלָא. כִּי עַל־
 יְדֵי שְׁהַמְשִׁיד הָאוּר לְמָקוֹמוֹת גַּסִּים וְכוּ' עַל־יְדֵי־זֶה נִתְעַבּוּ הַכְּלִים וְיִכּוּלִים
 אַחֲר־כֵּן לְזַכֵּן עַד שְׁיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה שְׁדִיקָא עַל־יְדֵי־זֶה יִתְהוּוּ בְּלִים
 נִפְלָאִים לְקַבֵּל הָאוּר חֲדָשׁ שְׁלֵא הָיוּ יִכּוּלִים לְקַבֵּל מִקְדָּם כִּי לֹא הָיָה אִפְשָׁר
 לְהַתְּהוּוֹת הַכְּלִים כִּי־אִם עַל־יְדֵי־זֶה שְׁזָהוּ בְּחִינַת יְרִידָה תְּכֵלִית הָעֲלִיָּה,
 עוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לְזִכּוּת, הַתְּרַחֲקוֹת תְּכֵלִית הַתְּקַרְבוֹת. שְׁכַל זֶה הוּא בְּחִינַת
 תְּקוּן מִיתַת הַמְּלָכִים שְׁדִיקָא עַל־יְדֵי מִיתַתָּם וְשִׁבְרַתָּם נִמְשָׂד 'אוּר מִ"ה
 הַחֲדָשׁ' הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר כְּמוֹכֵן בְּכַתְּבִים. אֲבָל כָּל זֶה לֹא כָּל אָדָם זֹכֵר כִּי אִם
 בְּכַח הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים שְׁיִוְדָעִים סוּד זֶה לְעַמְקוֹ, שְׁהֵם יִכּוּלִים לְעוֹרֵר בְּנֵי
 אָדָם לְתְשׁוּבָה וְלַחֲזֹק אֶת כָּל אֶחָד וְלַהֲעֵלוֹת כָּל מִינֵי הַתְּעוֹרְרוֹת בְּעֵלְמָא כָּל
 נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה וְלִתְקֵן עַל־יְדֵי־זֶה בְּלִים נִפְלָאִים בְּאִפְן שְׁיִתְתְּקֵן כָּל אֶחָד
 בְּיֹתֵר שְׂאֵת.

עַל כֵּן צְרִיכִין לְחַפֵּשׁ מְאֹד אַחֲרֵי צְדִיק כְּזֶה שְׁיִיכַל לְעַסֵּק בְּתְקוּנוֹ,
 וְהַחֲפוּשׁ וְהַבְּקָשָׁה בְּעֵצְמָה הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה מְאֹד לְנִצָּח אִפְלוּ אִם
 קָלְקַל כְּמוֹ שְׁקָלְקַל. כִּי הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים זְכוּ לְמַה שְׁזָכּוּ עַל־יְדֵי
 אַתְעוּרָתָא דְלִתְתָּא שְׁלָהֶם בְּתְכֵלִית תְּכֵלִית הַשְּׁלָמוֹת. וְעַל כֵּן עָשׂוּ בְּלִים

נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד שְׂיֻכּוּלִים לְתַנּוּן כָּל הַקְּלֻקּוּלִים שֶׁפְּעוֹלָם רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ, רַק אֶפֶרֶע־לִפְיֶכֶן צָרִיכִין עַל כָּל פְּנִים אִיזָה הַתְּעוֹרְרוֹת בְּעֻלְמָא שֶׁל הָאָדָם בְּעַצְמוֹ, כִּי בְּלִי שׁוּם הַתְּעוֹרְרוֹת כָּלֵל אִי אֶפְשָׁר לְתַנּוּן כְּרָאוּי. וְיִזְהַר בְּנַפְשׁוֹ עַל כָּל פְּנִים שְׁלֵא יִהְיֶה לִּי וְחוֹלֵק חֶסֶם וְשְׁלוֹם עַל הַצְּדִיק הָעוֹסֵק בְּתַקּוּנׇוּ. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁהַפְּלִיגוּ בָּהּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנּוּם לְבִרְכָה מְאֹד; "שֶׁבְמִקּוֹם שֶׁפְּעָלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִים" וְכוּ'. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנּוּם לְבִרְכָה: "שֶׁמְנַעַת עַד כֶּסֶף הַכְּבוֹד". כִּי דִיקָא מַחֲמַת שְׂיָרֵד לְמִקּוּמוֹת נְמוּכִים וּמְגַשְׁמִים כְּאֵלֶּה וְהַתְּנַבֵּר בְּכַח הַצְּדִיק לְעֻלוֹת מִשָּׁם עַל־יְדִיזָה דִיקָא נְעֻשִׁים כְּלָיִם נִפְלְאִים לְקַבֵּל הָאוֹר הַנִּפְלָא, מִזֶּה שְׂאִין צְדִיקִים גְּמוּרִים יֻכְּלוּם לְקַבֵּל אוֹר כְּזֶה מַחֲמַת שְׂאִין לָהֶם כְּלָיִם כְּאֵלוֹ.

וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת כִּי אִם בְּכַח הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהֵם עֶקֶר הַבְּעָלֵי תְשׁוּבָה כִּי הֵם הַבְּעָלִים שֶׁל תְּשׁוּבָה וְכָל מִי שֶׁחָס עַל חַיּוֹ וְרוּצָה לְשׁוּב בְּתְשׁוּבָה, צָרִיךְ לְקַבֵּל מֵהֶם. כִּי הֵם אֶפֶרֶע־לִפִּי שְׁלֵא טַעְמוֹ מִעַם חֲטָא מַעוֹלָם אֶפֶרֶע־לִפְיֶכֶן הֵם עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה בְּכָל פְּעַם עַל הַשְּׁנָתָם הָרֵאשׁוֹנָה, וְגַם הֵם יוֹרְדִים לְמִקּוּמוֹת נְמוּכִים מְאֹד בְּכּוֹנֵה בְּשִׁבְלֵי לְהַעֲלוֹת הַנִּפְשׁוֹת מִשָּׁם וּלְהַחְזִירָם בְּתְשׁוּבָה, שְׂזָה בְּחִינַת: 'אֲנִי יְדִי מְלַכְלָכוֹת בְּדָם וּבְשִׁפּוּר וְכוּ' בְּדִי לְמַהֲר' וְכוּ'. וּבְכַח אֵלוֹ הַצְּדִיקִים יֵשׁ תַּקּוּה לְכָל מִי שִׁיאֲחֹז בָּהֶם שִׁיעֲלָה מִעַמְק יְרִידָתוֹ לְעֻלְיָה גְּדוּלָה וְשִׁיחִיו נְעֻשִׁים עַל־יְדִיזָה דִיקָא כְּלָיִם נִפְלְאִים לְקַבֵּל אוֹר הָאִין סוּף כְּרָאוּי. רַק הָעֶקֶר שִׁישְׁמַע לְדַבְרֵיהֶם וְיִלְךְ בְּדַרְכֵיהֶם מַעֲתָה עַל כָּל פְּנִים וְיִסְלַק חֲכָמָתוֹ כְּאֵלוֹ אִין לוֹ שׁוּם שְׂכָל רַק יִבְטַל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי נְגַדָם וְאִזּוּ יִזְכָּה בְּוַדָּאי לְאַחֲרִית טוֹב כַּנֵּ"ל (שָׁם הִלְכָה ז' אוֹת ל"ב נ"ב):

לא

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וּזְכוֹנָם לְבִרְכָה בַּמִּדְרָשׁ עַל פְּסוּק: "וַאֲנִי בָרַב חֲסִדָּךְ אָבֹא בִיתְךָ" וְכוּ' הַנֶּסְמָךְ אַחֵר פְּסוּק: "תֵּאבֹד דְּבַרִי כֹּזֵב" וְכוּ', שָׁנָה אָמַר דָּוִד עַל דּוֹאֵג וְאַחִיתָפֶל וְהַחֹלְקִים עָלָיו. עַל זֶה סִיַּם: "וַאֲנִי כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ בֵּן עֲשִׂיתִי". אֵךְ "בָּרַב חֲסִדָּךְ אָבֹא בִיתְךָ" וְכוּ', וְכֵן צָרִיךְ כָּל אָדָם לֹאמַר עַל נַפְשׁוֹ בַּפֶּרֶט כְּשִׁיֹּדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ בְּאַמֶּת כָּאֵב עֲוֹנוֹתָיו, אֲזִי צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹ וּלְחַזֵּק נַפְשׁוֹ מְאֹד בְּהַחֲסִדִּים שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂזוּכָה לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק הָאֱמֶת וְעַל כָּל פְּנִים שְׂאִינוֹ חוֹלֵק עָלָיו וְזוּכָה לְהַפְלִיל בְּתוֹךְ הַיְשִׁיבָה הַקְּדוּשָׁה וְהַבֵּית הַמִּדְרָשׁ הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַקְּבוּצָה הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְלֹאמַר לְנַפְשׁוֹ וַאֲנִי כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ הַחֹלְקִים בֵּן עֲשִׂיתִי גַם אֲנִי, אֵךְ אֶף־עַל־פִּי־כֵן בָּרַב חֲסִדָּךְ שֶׁגִּמְלַתְּ עָלַי 'אָבֹא בִיתְךָ' הֵינּוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ הַגָּדוֹל שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה כָּל תְּקוּוֹתַי לְנִצָּח.

כִּי בְּאַמֶּת נִמְצָא בְּכָל דוֹר יְשִׁיבָה שֶׁל תְּלִמִּידִים עִם רַבֵּי אֱמֶת שֶׁעוֹסְקִין בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ שֶׁלָּהֶם בְּחִדּוּשֵׁי תוֹרָה אֱמֶתִיִּים, שִׁיכּוֹלִין לְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל הַנְּפֻשׁוֹת הַרְחוּקוֹת מְאֹד עַד שֶׁקָּשָׁה לְתַפְסֵם וּלְקַרְבָּם אֶל הַקְּדוּשָׁה. וַיֵּשׁ שֶׁנִּפְּלוּ לְעֵמֶק הַבְּכָא בְּעֵמֶק הַגִּיהֶנּוֹם וּבִשְׂאוֹל תַּחְתִּיּוֹת עַל־יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַרְעִים, וְהֶעֱקַר עַל־יְדֵי רַבּוֹי זְהֵמַת הַמַּחֲשָׁבוֹת רְעוֹת שֶׁלָּהֶם בַּפֶּרֶט בְּתַאֲוֹת נְאוּף שָׁנָה עָקַר הַיֶּצֶר הָרַע כַּמְבָאָר בְּזֵהר הַקְּדוֹשׁ. עַד שֶׁיֵּשׁ יֶצֶר הָרַע שֶׁהוּא מְנַגֵּל מִמֶּשׁ שֶׁהוּא מְאוּם וּמְזוּהָם מְאֹד וּמִי שֶׁפּוֹגַע בּוֹ הַמְּנַגֵּל הֵזֶה חֵם וְשָׁלוֹם, אֲזִי קָשָׁה לוֹ לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא מְנַגֵּל וּמְזוּהָם מְאֹד וּפְרוּךְ מְאֹד אַחֲרֵי הָאָדָם הַרוּצָה לְתַפְסֹו בְּמַצּוֹדָתוֹ וּפּוֹגַע בְּהָאָדָם

בְּכָל עֵת וְהוּא עֵקֶר הַפְּנֵעַ רַע שְׁאֲנוּ מִתְּפַלְּלִים בְּכָל יוֹם לְהַנְצִל מִמֶּנּוּ. וְעַל
 זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנֶם לְכַרְכָּה: 'אִם פָּגַע בְּךָ מַגּוּל זֶה - מְשַׁכְּהוּ לְבֵית
 הַמְדַרְשׁ', כִּי זֶה עֵקֶר הַתְּקוּן שִׁימְשִׁיד מִחֻשְׁבָּתוֹ לְתוֹךְ הַבַּיִת הַמְדַרְשׁ
 הַקְדוֹשׁ הַגָּל, שְׁעַל־יְדִיזָה בְּעֲצָמוֹ שִׁיזְכִּיר אֶת עֲצָמוֹ שֶׁהוּא בְּכֻלָּל הַקְבוּצָה
 הַגָּל עַל־יְדִיזָה; 'אִם אָבֵן הוּא גְמוּחַ' וְכוּ', כִּי מִבֵּית הַמְדַרְשׁ הַגָּל יוֹצֵא
 מֵעֵין קְדוֹשׁ וְטַהוֹר כּוֹה שִׁיכּוֹל לְטַהֵר כָּל הַנְּפֹשׁוֹת הַיְרִידוֹת מְאֹד עַל־יְדֵי
 הַעֲצוֹת עֲמֻקּוֹת וְקְדוּשׁוֹת הַנּוֹכְעִים מִמֶּנּוּ וּלְהַעֲלוֹתָם מֵעֲמֻק הַבְּכָא
 וּלְהַשִּׁיבֵם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְעַל כֵּן מִי שִׁזְכָּה לְהַפְּלֵל בְּתוֹךְ הַבַּיִת הַמְדַרְשׁ הַזֶּה, צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת
 עֲצָמוֹ מְאֹד וּלְהֶאֱמִין וְלִידַע, כִּי כָּל נִקְדָּה טוֹבָה וְכָל אֵיזָה הַתְּעוֹרְרוֹת
 דְּקִדְשָׁה שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר בְּכָל עֵת לְנִתְקַת אֶת עֲצָמוֹ מִמְּחֻשְׁבוֹת רַעוֹת
 וּלְהַמְשִׁיד עַל עֲצָמוֹ מִחֻשְׁבוֹת קְדוּשׁוֹת. וְכָל מַה שֶׁהוּא חוֹתֵר בְּכָל יְכַלְתּוֹ
 לַעֲשׂוֹת אֵיזָה טוֹב אַף־עַל־פִּי שְׂבִינוּ לְבִינוּ נַעֲשֶׂה עִמּוֹ מַה שֶׁנַּעֲשֶׂה וְכִבֵּר
 הָיָה כֵּן אֲלֵפִים פְּעֻמִּים אַף־עַל־פִּי־כֵן שׁוֹם נִקְדָּה טוֹבָה אֵינוֹ נֶאֱבָר. כִּי
 הַצִּדִּיק הֶאֱמַת שֶׁהוּא הָרֵאשׁ יְשִׁיבָה, רֵאשׁ הַבַּיִת הַמְדַרְשׁ הַקְדוֹשׁ מֵרִים
 וּמְקַבֵּץ וּמֵאֲסֵף הַכָּל לְתוֹךְ בֵּית הַקְדְּשָׁה וּבּוֹנֶה מֵהֶם בְּנִינִים נִפְלְאִים עַל־יְדֵי
 שְׂמֻעָהּ בְּחִינַת אֲתֵעְרוּתָא דְּלִתְתָּא מִמְּקוֹמוֹת נְמוּכִים כְּאֵלֶּה דִּיקָא שְׁוֵה
 עֵקֶר תְּקוּן כָּל הַעוֹלָמוֹת הַתְּלוּי בְּאֲתֵעְרוּתָא דְּלִתְתָּא שֶׁל הָאָדָם הַבֶּעַל
 בְּחִירָה דִּיקָא וְכָל מַה שֶׁהִדְרָגָא נְמוּךְ יוֹתֵר אֲזִי יָקָר וְחָשׁוּב בְּיוֹתֵר בְּשֻׁעוּלָה
 מִשֵּׁם אֵיזָה הַתְּעוֹרְרוֹת דְּקִדְשָׁה, וְעַל־יְדִיזָה בּוֹנֵין הַצִּדִּיקִי אֶמֶת בְּחִינַת
 מִשְׁכָּן וּבֵית־הַמְקֻדָּשׁ בְּכָל דּוֹר עַד שְׁעַל־יְדִיזָה יִבְנֶה בְּאֶמֶת וּבִשְׁלָמוֹת גְּמוּר
 הַבַּיִת הָאֲחֵרוֹן שִׁיתְקַיֵּם לְעַד (שֵׁם ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט פ"ב פ"ג פ"ז):

לב

יעקב אבינו, עליו השלום, כשפגע במקום ההוא שהוא מקום הבית המקדש וזה שם להשיג בשלמות ענין עצם נפלאות ומעלת האתערותא דלתתא כל שהוא ואיך שעל־ידי־יהוה דיקא נמושך מלמעלה הארה גדולה מבחינת אתערותא דלעלא, ואיך שהאתערותא דלתתא והאתערותא דלעלא נכללין יחד שזה בחינת פלליות כל היחודים, שנעשין על־ידי עבודות ישראל. ועקר התקונים ויחודים אלו נעשין בשלמות בבית־המקדש כמבאר כל זה בפנים היטב, ואז: "ויקח משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי". ובה תקון להכניס בלב כל הנפשות לדורות עד היום הזה שאפלו הנפשות הנפולין מאד שסוברים שבמקומם אין נמצא שם השם יתברך חס ושלום, ושכל בחינת התעוררות דקדושה שלהם אינו נחשב לכלום, ידעו הם גם כן ויאמינו באמונה שלמה שגם במקומם יש השם יתברך בכל מקום שבעולם. כי באמת יש השם במקום הזה גם כן כי "מלא כל הארץ כבודו", רק שאינו יודע מגדל ההעלמה בבחינת: "ואנכי לא ידעתי", אבל אם יתעורר באיזה בחינת אתערותא דלתתא וזכה למוצאו. והעקר בכח קדשת הבית־המקדש ששם שרשי כל הנפשות ובו תלוי תקון כל הנפשות וכל העולמות, ובכח קדשת הצדיקי אמת העוסקים בכל דור בבנינו ומשם נמושך בחינת התעוררות התשובה לכל ישראל. אך אף־על־פירכין צריכין איזה התעוררות מלמטה גם כן (שם פ"ד פ"ה):

לג

'כָּל הַהֲתַחֲלוֹת קְשׁוֹת' כְּמֵאמַר רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה, בְּפֶרֶט בְּעֵנֵן הַתְּשׁוּבָה. כִּי אִי אֶפְשֶׁר לְהִתְעוֹרֵר בְּאֵמַת לְתְּשׁוּבָה, כִּי אִם עַל־יְדֵי שְׂיִתְנוּצִין לוֹ אֹר הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שְׂיִתְעוֹרֵר לְשׁוּב. אֲךָ אִי אֶפְשֶׁר לְהוֹרִיחַ לוֹ מֵאוּרוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם כְּשִׂיָּשׁוּב בְּתְּשׁוּבָה כִּי: "כָּל זֶר לֹא יֵאכַל קֹדֶשׁ", וְאִם בֵּן מֵהֵיכָן הִתְתַּחֲלָה. וְלִפְעָמִים כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵרַחֵם עָלָיו וּמּוֹרִיחַ לוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ לְתוֹךְ עֵמֶק הַחֲשׁוֹכוֹת שְׁלֹו וּנְפִילָתוֹ הַגְּדוֹלָה כְּדֵי לְעוֹרְרוֹ בְּתְּשׁוּבָה, אֲךָ הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל הָאוֹר הַזֶּה כִּי לְפִי עֵצֶם שְׂבִירָתוֹ לְשִׁבְרֵי שְׂבָרִים עַל־יְדֵי מַעֲשֵׂיו הַרְעִים הַכֹּל הוּא אֲצִלוֹ בְּחִינַת רַבּוּי אוֹר, וּמִזֶּה בָּא שְׁלִפְעָמִים מֵתְעוֹרֵר הָאֵדָם בְּתְּשׁוּבָה עַל אִיזָה זְמַן וְאֶחָר־כֵּךְ נּוֹפֵל מִזֶּה וְכֵן מִזְדַּמֵּן כְּמָה פְּעָמִים. וְכֹל זֶה מִחֲמַת שְׁלֹא תִקַּן עֲדִין אֶת כְּלוֹ שְׂיִוֵּבֵל לְקַבֵּל הַהֲתַעוֹרְרוֹת כְּרָאוּי וְזֶה בְּפֶרֶט.

אֲךָ בְּכֹלל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ גַּם־בֵּן בְּחִינָה זֹו שְׂזֶה בְּחִינַת כָּל הַגְּלוּיֹת וְהַגְּאֻלוֹת וְחֻזְרוֹ וְגָלוֹ וְכֵן כְּמָה פְּעָמִים. אֲךָ אַף־עַל־פִּי־כֵן: "יְמִין הַשֵּׁם רוּמְמָה" וְלְעוֹלָם יְדוֹ עַל הַעֲלִיּוֹנָה, כִּי אַף־עַל־פִּי־כֵן מְכַל בְּחִינַת גְּאֻלָּה וּמְכַל פְּעַם שְׂהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נַעֲשׂוּ תְּקוּנִים נְפִלָאִים הַרְבֵּה. וְאַף־עַל־פִּי שְׂאַחַר־כֵּךְ נִתְגַּרְהַ הַבַּעַל דְּבַר וְחֻזְרוֹ וְקִלְקֵלוֹ, אַף־עַל־פִּי־כֵן נִשְׂאָרוּ רְשִׁימוֹת הַרְבֵּה מֵהַתְּקוּנִים הַנ"ל עַד שְׂבִהַכֵּחַ הַזֶּה אֲנוּ חַיִּים בְּגֻלוֹת וַיֵּשׁ לָנוּ כַּח לְקַבֵּל אִיזָה הַתְּנוּצָצוֹת מִיְדִיעַת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאַמוֹנָתוֹ הַקְּדוּשָׁה. וְכִמּוֹ כֵּן מִמֹּשׁ הוּא בְּכֹל זְמַן וּבְכֹל אֵדָם בְּפֶרֶט שְׂאַף־עַל־פִּי שְׂמַתְחִיל פְּעָמִים אֵין מְסַפֵּר בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנוֹפֵל מִזֶּה בְּכֹל פְּעַם אֲפִלּוֹ אִם הַנְּפִילָה

גְּדוּלָה מְאֹד רַחֲמָנָא לְצַלּוּן, אֶפְלוּ מִי שְׁנוּפֵל חֶסֶם וְשְׁלוֹם, לַעֲבֹרוֹת מִמֶּשׁ
 רַחֲמָנָא לְצַלּוּן, אַף־עַל־פִּי־כֵן כָּל מַה שֶּׁהִתְחִיל אִיזָה הִתְחַלָּה טוֹבָה בְּכָל
 פַּעַם אֵינּוּ נֹאכֵד לְעוֹלָם. כִּי אַף־עַל־פִּי שְׁבִשְׁעַת הַנְּפִילָה נִתְקַלְקַל הַכָּל אַף־
 עַל־פִּי־כֵן נִשְׁאָר רְשִׁימָה טוֹבָה מְכָל עֲבוּדָה וְעֲבוּדָה וּמְכָל הִתְחַלָּה
 וְהִתְחַלָּה. וְאֵלּוּ הַרְשִׁימוֹת הֵם תְּקוּנִים נִפְלְאִים וְהֵם נִצְרָכִים וּמְכַרְחִים מְאֹד
 אֶל בְּנֵי הַקְּדוּשָׁה שְׁצָרִיכִין לְהִקָּים.

כִּי אֲנַחְנוּ צָרִיכִים עֲכָשׁוּ שְׂבִיבָא מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ וְיִגְאָלְנוּ גְּאֻלַּת עוֹלָם וְצָרִיכִין
 לְהִקָּים בְּנֵי הַקְּדוּשָׁה בְּנֵי שְׁלָם בְּרִדְךָ נִפְלְאָ שְׁלֵא יִהְרַם לְעוֹלָם,
 וְצָרִיכִין לְאַסֵּף כָּל נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וּלְקַבֵּצֵם יַחַד בְּקְדוּשָׁה שְׁנִית וְלֹא יִשְׁאָר
 שׁוּם נִצּוּץ וְנִשְׁמָה נִדְחָ בַּחוּץ, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ חוֹשֵׁב מַחְשְׁבוֹת בְּרַחֲמָיו
 לְכָל יִדָּח מִמֶּנּוּ נִדְחָ. וְעַל כֵּן צָרִיכִין לְבַנֵּן זֶה כְּלָיִם רַבִּים לְאִין מִסְפָּר
 וְצָרִיכִין לָזֶה כְּלָיִ אֲמֻנוֹת הַרְבֵּה כְּלָיִ שְׁעוּר. עַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל
 עוֹשֶׂה עֲכָשׁוּ אִיזָה דְּבָר שֶׁבְּקְדוּשָׁה הֵן לְמוּד הַתּוֹרָה וְתַפְלָה וְצָדָקָה וְשְׁאָר
 מִצְוֹת - הַכָּל הוּא יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ וְהוּא נִצְרָךְ מְאֹד
 לְהַצְדִּיק הַאֲמַת הַעוֹסֵק בְּתַקוּן כָּל הַנְּשֻׁמוֹת וְתַקוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וּלְבַנֵּן
 הַקְּדוּשָׁה שֶׁהוּא עוֹסֵק לְבָנוֹת.

וְעַל כֵּן אַף־עַל־פִּי שְׁזָה הָאָדָם שֶׁעָשָׂה הַדְּבָר שֶׁבְּקְדוּשָׁה אוֹ עֵסֵק כְּבָר
 קָצַת בְּעֲבוּדַת הַשָּׁם יָמִים אוֹ שָׁנִים וְנִפְלָ אַחֲר־כֵּךְ, אֶפְלוּ אִם נִפְּלוּתוֹ
 גְּדוּלָה מְאֹד רַחֲמָנָא לְצַלּוּן, וְאֶפְלוּ אִם חִזֵּר וְנִתְעוֹרֵר לַעֲבוּדַת הַשָּׁם וְחִזֵּר
 וְנִפְלָ וְכֵן הָיָה כְּמָה פְּעָמִים אִין מִסְפָּר יִהְיֶה אִיךְ שִׁיְהִיָּה, אַף־עַל־פִּי־כֵן
 תִּדְעַ וְתֵאֱמִין בְּאֲמוּנָה שְׁלָמָה, שְׂאִין שׁוּם דְּבָר וְלֹא שׁוּם עֲבוּדָה קָלָה

נאבד לעולם, ואפלו התעוררות בעלמא ומחשבה טובה אינו נאבד לעולם וכמוכא בזהר הקדוש, 'לית רעותא טבא דאתאביד', פי תקף בשנתעורר באיזה התעוררות בעלמא ומכל שפן כשעושה איזה עבדא דקדשה, אזי תקף חוטף אותו הצדיק האמת שבכל דור העוסק בתקון נפשות ישראל ומכניס אותו למקום שמכנים, לצורך הפנן הנפלא והנורא שהוא עוסק לבנות להכנים לשם כל הנדחים שבעולם ולא ישאר אחד מהם בחוץ.

כי כשמקרב האדם את עצמו אל הקדשה אפלו רק בבחינת שכנות כמו שכן שדר אצל בעל הבית רק לפי שעה אף על פיריכו גם על ידיזה נתוספים הבתים הקדושים של התפלה ברבוי עצום בלי שעור וערך ומספר ונעשין על ידיזה שעשועים גדולים למעלה בלי שעור אף על פי שאחר כך נתרחק חס ושלום, כמו השכן שיוצא אחר כך מבית הבעל הבית ונתרחק ממנו. וכמו שרואין בחוש, למשל כשיש תשעה אנשים אפלו אם בלם צדיקים גדולים אף על פיריכו אין יכולין לומר דבר שבקדשה ברכו או קדיש וקדשה. וכשבא אצלם אדם אחד אפלו פחות שבפחותים מן השוק מצרפין אותו למנן עשרה ונגמר על ידו אמירת הדבר שבקדשה. אף על פי שתקף ומיד חלף הלך לו וחזר אל השוק, אף על פיריכו כמה שעשועים גרם להשם יתברך פי כל הקדשה נגמר על ידו. וכן אפלו אם היו שם כמה מנינים בלעדו אף על פיריכו כל מה שנתוסף אליהם עוד נפש אחת מישראל נתוסף קדשתו וכבודו יתברך יותר ויותר פי ברב עם הדרת מלך. אדרבא, כל מה שנתוסף נפש אחת

אֶל קבוץ גְּדוֹל הַקְּדוּשָׁה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי־זוֹה תְּקוּנִים נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים בְּיוֹתֵר כַּמְבָאָר בַּפְּנִים.

נִמְצָא שְׁכַל מַה שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה אִיזָה עֲבָדָא בְּעֵלְמָא בְּעִבּוּדְתוֹ וַתִּבְרַךְ אַף־עַל־פִּי שְׂאֵחֵר־כֶּךָ נַעֲשֶׂה עִמּוֹ מַה שֶׁנַּעֲשֶׂה חֵם וְשְׁלוֹם, אַף־עַל־פִּיכֵן זֹאת הָעֲבָדָא אֵינָה נִאֻבְּדַת לְעוֹלָם וּכְבָר נִצְמַרְפָּה אֶל הַבְּנִין הַנִּפְלְאִים וְגַרְמָה תְּקוּן גְּדוֹל לְבְנֵי הַקְּדוּשָׁה וְנִתְרַבּוּ כַּמָּה אֲלָפִים וְרַבֵּי רַבּוֹת בְּתִים עַל יְדֵהָ. וְאִם יִחֲזַק אֶת עֲצָמוֹ כֹּל פֶּעַם כֹּל יְמֵי חַיָּיו לְהִתְחִיל בְּכֹל פֶּעַם מִחֲדָשׁ בְּעִבּוּדְתוֹ וַתִּבְרַךְ אֶפְלוֹ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מַה שֶׁיַּעֲבֹר, אִזֵּי סוּף כֹּל סוּף יִתְקַבְּצוּ כֹּל אֵלּוֹ הַתְּקוּנִים שֶׁגָּרַם בְּכֹל עֲבוּדָה וּבְכֹל הַתְּחִלָּה וּבְכֹל יִתְקַבְּצוּ לְעוֹרְתוֹ לְשׁוֹב לְהֵשֵׁם וַתִּבְרַךְ בְּאֵמַת "וְאִם רָאִיתוּ מִצֶּעֶר - אַחֲרֵיתוֹ יִשָּׁנָא מְאֹד", וְאִזֵּי יֵרָאֶה מַה שֶׁפָּעַל עַל־יְדֵי כֹל עֲבָדָא שֶׁבְקַדְשָׁה כִּי אֵין שׁוֹם דְּכָר נִאֻבְּד לְעוֹלָם וּכְבָ"ל. (הַלְכוֹת תְּפִלַּת עֲרֻבֵית הַלְכָה ד' אוֹת ל"ד):

לד

עֵקֶר הַהִתְחַזְּקוּת שֶׁל כֹּל אָדָם, כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא צְרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ לְבַל יִפֹּל יוֹתֵר חֵם וְשְׁלוֹם, וְעֵקֶר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא עַל־יְדֵי הַשֵּׁם, הֵינּוּ עַל־יְדֵי שֵׁם ה' וְשֵׁם הַצְּדִיקִים אֲמִתִּיִּים אֲשֶׁר שָׁמָם נִקְרָא עָלָיו שְׁוָה בְּחִינַת שֵׁם ה', כִּי שָׁמוֹ יִתְבְּרַךְ מִשְׁתַּף בְּשֵׁמָם, כִּי זֶה עֵקֶר הַהִתְחַזְּקוּת וְהַשְׁמָחָה מַה שֶׁזָּכִינוּ שֶׁלֹּא עִשְׂנוּ גוֹי וְהַבְּדִילָנוּ מִן הַתּוֹעִים, וְשֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלֵינוּ שְׁוָה בְּחִינַת שֵׁם ה' כִּי שָׁמוֹ יִתְבְּרַךְ מִשְׁתַּף בְּשֵׁמֵנוּ. וְזֶה עֵקֶר תְּקוּנָתֵנוּ וְיִשׁוּעָתֵנוּ "כִּי לֹא יִמָּשׁ ה' אֶת עִמּוֹ בְּעִבּוּר שְׁמוֹ הַגְּדוֹל" וְזֶה עֵקֶר הַבְּטָחוֹן שֶׁלָּנוּ כִּי בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ בְּטַחְנוּ. וּבְזֶה יְכוֹל לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ אֶפְלוֹ הַקַּל שֶׁבְּקָלִים וְהַגְּרוּעַ

שִׁבְגָרוּעִים אָפְלוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, מֵאַחַר שֶׁעָדִין שֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו צָרִיךְ לְחֹזֵק וְלִהְחִיּוֹת אֶת עֲצָמוֹ בְּזֶה מְאֹד.

מִכָּל־שָׁפָן מִי שֶׁזָּכָה לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקֵי אֵמֶת - שֶׁפָּהֵם עָקֵר הַגְּדֵלֶת שֵׁם ה', בּוֹדְאֵי צָרִיךְ לְשִׂמְחַ מְאֹד בְּמָה שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת שְׁמֵם נִקְרָא עָלָיו. כִּי בְּאֵמֶת מֵאַחַר שֶׁשֵׁם יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֵינוּ אָנוּ מְחִיבִים לְשִׂמְחַ כֹּל יְמֵינוּ לְעוֹלָם, כִּי עָדִין יֵשׁ לָנוּ תִקְוָה לְכָל הַטּוֹבוֹת וְלְכָל הַיְשׁוּעוֹת וְלִמְחִילַת עוֹנוֹת שֶׁפָּהֵם עָקֵר הַדְּאָגוֹת וְהַעֲצָבוֹת בְּבַחֲיִנַת: "אֲדַאֵג מִחֲפֹאֲתַי", כִּי תִכְרַף כְּשׁוֹזְכְּרִים בְּשֵׁם ה' וּמְחִיִּין אֶת עֲצָמָם בְּזֶה מְאֹד בְּמָה שֶׁשֵׁם ה' וְשֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, עַל־יְדִיָּוָה בְּעֲצָמוֹ זֹכִין לְמְחִילַת עוֹנוֹת כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ מְחִילָה וְסִלְיָחָה וּכְפָרָה לְכָל הָעוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר: "וְכִפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׂמֹךְ". כִּי כָּל הַסִּלְיָחוֹת וְהַכְּפָרוֹת נִמְשָׁכִין מִשְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִשָּׁם ה', בְּבַחֲיִנַת: "אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל טוֹבֵי עַל פְּנֵיךְ וְקִרְאתִי בְּשֵׁם ה' לְפָנֶיךָ", וְעַל־יְדִיָּוָה "וְחַנּוּתִי אֶת אֲשֶׁר אֲחוּן" וְכו', וְנֶאֱמָר: "וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה' וַיַּעֲבֵר ה' עַל פְּנֵי וַיִּקְרָא" וְכו', שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל־יְדִיָּוָה כָּל הַתְּגִלוֹת הַשְּׁלֹש־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהוּא רַק לְמַעַן שְׂמוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְּשַׁתָּף בְּשִׁמְנוֹ (הַלְכוֹת שֶׁבַת הַלְכָה ה' אוֹת ט"ו):

לֵה

כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּתַפְלָה וְעִבּוּדַת הַשֵּׁם וּבְכָל פְּעַם מִתְפַּלֵּל וְנוֹפֵל מֵעִבּוּדָתוֹ וְאִזּוֹ דָרָךְ הַפֶּעַל דָּבַר לְהַתְגַּרְוֹת בּוֹ וְרוֹצֵה לְהַפְּיִלוֹ מֵעִבּוּדָתוֹ לְגַמְרֵי, מֵאַחַר שְׂרוּאָה שְׂאִינוּ יָכוֹל לְגַמֵּר אֶת תְּפִלָּתוֹ וְעִבּוּדָתוֹ בְּשִׁלְמוּת, עַל־יְדֵי הַבְּלִבּוּלִים שֶׁמִתְגַּבְּרִים עָלָיו בְּכָל פְּעַם בְּאִפְּן אַחֵר. עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַתְחַזֵּק וּלְהַתְחַזֵּק מְאֹד וְלִידַע וּלְהֵאמִין, שֶׁהַצַּדִּיק הַאֲמֵת מַעֲלֶה גַם מְעַט עִבּוּדָתוֹ וְתַפְלָתוֹ הַמְטַרְפוֹת וְהַמְבַלְבְּלוֹת. כִּי עֵקֶר עֲלִית כָּל הַתְּפִלוֹת וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הַכֹּל הוּא רַק עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הַאֲמֵת, כִּי אִפְּלוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת הַרְבֵּה, גַם כֵּן אִינוּ יָכוֹל לְהַעֲלוֹת עִבּוּדָתוֹ בְּשִׁלְמוּת לְמָקוֹם הַצָּרִיךְ כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הַאֲמֵת, וְזֶה הַצַּדִּיק מַעֲלֶה גַם כָּל הַתְּפִלוֹת וְהַעִבּוּדוֹת הַמְטַרְפוֹת, כִּי מְכַרֵּר מְעַט הַטוֹב שֶׁבָהֶם וּמַעֲלֶה אוֹתוֹ וּבוֹנֶה מֵהֶם בְּנִינִים נִפְלְאִים. וְעַל כֵּן אֲדַרְבֵּא, כָּל מִי שֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁהַבְּלִבּוּלִים מִתְגַּבְּרִין וְתַפְלָתוֹ וְעִבּוּדָתוֹ בְּקִמְנוּת גְּדוֹל הוּא צָרִיךְ לְהַתְחַזֵּק יוֹתֵר וְיוֹתֵר, לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ מְאֹד וּלְהַתְחַיֵּל בְּכָל פְּעַם מִחֲדָשׁ לְהַתְחַזֵּק בְּתַפְלָה וְעִבּוּדָה, בְּכַדִּי שִׁיחֶיהָ עַל־יְדֵי־זֶה חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת הַרְבֵּה שֶׁל נִקְדוֹת טוֹבוֹת שִׁישׁ בְּכָל עִבּוּדָה וְעִבּוּדָה, וְאִזּוֹ יִתְעוֹרֵר הַצַּדִּיק בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים יוֹתֵר לְהַגְבִּיחַ וְלְהַעֲלוֹת הַחֲבִילוֹת הַקְדוּשׁוֹת שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁעַסֵּק בָּהֶם (שֵׁם הַלְכָה ו' אוֹת ט'):

לו

יֵשׁ שְׁלֹשׁ קְלָפוֹת שְׁמֵרְחִיקִין אֶת הָאָדָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. אֶחָד מְגִיעַ אֵלָיו
 וּמְזִיקוֹ בְּרֹאשׁוֹ וּמְכַנִּים בְּמַחוֹ וּדְעָתוֹ מִחֻשְׁבוֹת רְעוֹת שֶׁל מָמוֹן וְשֹׂאֵר
 תַּאוּוֹת. וְאֶחָד מְגִיעַ אֵלָיו וּמְזִיקוֹ לְלִבּוֹ וּמְכַנִּים חֲמֻדָּה גְּדוּלָּה בְּלִבּוֹ שִׁיחֲמֹד
 מְאֹד לְכָל הַתַּאוּוֹת רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ, אֵךְ אֶפְעַל-פִּיכֶן הִיָּה אֶפְשָׁר שְׁיִשְׂאָר בּוֹ
 עֲדִין אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה שְׁעַל-יְדֵיזָה יַחֲזֹר וְיִתְגַּבֵּר עַל תַּאוּת הַלֵּב וְעַל
 הַמִּחְשְׁבוֹת שְׁבַמַּח. אֲבָל יֵשׁ עוֹד קְלָפָה שְׁלִישִׁית שְׁקֹשֶׁה מִכָּלֶם, שְׁעַקֵּר
 עִסְקָה לְהַשְׁלִיךְ וְלַהֲפִיל אֶת הָאָדָם וְלַהֲחַלִּישׁ דְּעָתוֹ שְׁיִהְיֶה נְסוּג אַחֲזֹר
 לְגַמְרֵי חֵם וְשְׁלוֹם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּמֵהַצְּדִיקִים בְּבַחֲיִנַת: "נְזוּרוּ אַחֲזֹר",
 וְאוֹמֵר לוֹ: 'מַה לָּךְ לִיגַע עֲצָמְךָ אֲצֵל הַחֲסִידִים וְהַיְרֵאִים אֲמַתִּיִּים, מֵאַחֲרֵי
 שְׁאַתָּה רוּאָה שְׁאַתָּה אֲצֵלֶם כְּכֹר זְמַן רַב וְעֲדִין כָּל הַמִּחְשְׁבוֹת רְעוֹת
 וְתַאוּוֹת הַלֵּב בְּתַקְפָּם, וְלָמָּה אַתָּה מַתְיַגַע בְּחַנְנִם, שׁוֹב לְאַחֲזֵרִיד לְרוּץ אַחֲרֵי
 פְּרִנְסַתְךָ וְאַחֲרֵי הַמָּמוֹן וְכִיּוֹצֵא כְּשֹׂאֵר הָעוֹלָם'. וְקְלָפָה זֹאת קֹשֶׁה מִכָּלֶם, כִּי
 כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם מַחֲזִיק אֶת עֲצָמוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא יֵשׁ לוֹ תַקְנָה, כִּי הַהֲתַקְרְבוֹת
 לְבַד שְׁמַתְקַרֵּב לִירֵאִים וּכְשָׁרִים זֶה בְּעֲצָמוֹ יִקָּר מְאֹד אֶפְלוֹ אִם לֹא יִקְבֵּל
 שׁוֹם קִדְשָׁה כָּלֵל חֵם וְשְׁלוֹם, וְאֶפְלוֹ אִם נִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא גְרוּעַ עֲכָשׁוֹ יוֹתֵר
 מִבְּתַחֲלוֹה, הֲלֵא הוּא יוֹדֵעַ הָאֵמֶת שְׁלֵא הַהֲתַקְרְבוֹת אֵלֵיהֶם גְּרַמָּה לוֹ זֹאת
 חֵם וְשְׁלוֹם, כִּי בְּוֹדָאֵי אִם הִיָּה שׁוֹמֵעַ לְעֲצָתָם בְּוֹדָאֵי הִיָּה טוֹב לוֹ מְאֹד
 בְּזֶה וּבְכָא. רַק מִחֲמַת שְׁכַח הַבְּחִירָה גְּדוּל מְאֹד וּמִמְוִילָא גַעֲשָׂה עֲמוֹ מַה
 שְׁנַעֲשָׂה, אִם כֵּן מִי יוֹדֵעַ מַה הִיָּה גַעֲשָׂה עֲמוֹ אִם לֹא הִיָּה מִתְקַרֵּב כָּלֵל,
 כִּי בְּוֹדָאֵי אִם לֹא הִיָּה מִתְקַרֵּב כָּלֵל אִזּוֹ הִיָּה גְרוּעַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְאֵל יֵאֱמֹר

מה היא שְׁהִימִים הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ טוֹבִים מֵאֵלֶּה, כִּי אִין אָדָם יוֹדֵעַ מַה שְׁיַעֲבֹר עָלָיו כָּל יָמָיו, כִּי הָאוֹרֵב יוֹשֵׁב וְאוֹרֵב עָלָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבּוֹדָאֵי כְּבֹר נִצַּל מֵהֶרֶבָּה פַּח יוֹקְשִׁים עַל־יָדֵי פַח הַהֶתְקַרְבוֹת לְכַד (שָׁם אוֹת י"ב):

לז

רַב הַנְּפִלוֹת שֶׁל הָאָדָם הוּא מִחֲמַת שְׁכָבָר נִתְעוֹרֵר כַּמָּה פְּעָמִים לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ וְנִפְל מִזֶּה. וּבִאֲמַת הוּא לְהַפְּדֵה, כִּי הֲלֹא אֶפְלוּ מִי שְׁחָטָא כָּל יָמָיו וְלֹא נִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה כָּלֵל, אִם יֵשׁוּב לְבִסּוּף מוֹחֲלִין לוֹ, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹנָם לְבִרְכָה. מִכָּל שָׁפֵן כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר כַּמָּה פְּעָמִים וְחֹזֵר וְנִתְרַחַק וְכֵן הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים, שְׁבּוֹדָאֵי יֵשׁ לוֹ תְקִנָּה וּבּוֹדָאֵי בְּנִקָּל לוֹ יוֹתֵר לְשׁוּב לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּאֲמַת, כִּי 'לִית רְעוּתָא טַבָּא דְאַתְאֲכִיד' (שָׁם הֲלָכָה ז' אוֹת ז):

לח

בְּשַׁעֲת הַחֲרָבִין וְהַנְּפִילָה אָנוּ מְקַבְּלִין חַיִּית בְּהַעֲלֵם גְּדוֹל, דִּיקָא מִבְּחִינָה עָלְיוֹנָה מְאֹד שֶׁהוּא סוּד בְּחִינַת: 'כְּפָא דְמִתְכַּפֵּיא' וְכוּ' רַק שְׁאִין הַחַיִּית נִמְשָׁד כִּי אִם מְעַט דְּמְעַט וּבְהַעֲלֵם נִפְלֵא, וְאִזְ צְרִיכִים לְחַפְּשׁ אַחַר הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ מְאֹד וְלְהִתְחַזֵּק וְלִטְעֵן כָּל זֹאת עִם הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, הֲלֹא בְּאֲמַת אַתָּה נִעְלָם בֵּינֵינוּ גַם עֵתָה לְכֵן הוֹדִיעֵנוּ נָא, אֵיךְ מְקוּם כְּבוֹרָךְ וְאֵל תּוֹסֵף לְהִסְתִּיר פְּנִיךְ מֵאַתָּנוּ. שְׁזַה בְּחִינַת מַה שְׁמַעֵן הַנְּבִיא בְּסוּף הַקִּינּוֹת, "אַתָּה ה' לְעוֹלָם תִּשָּׁב בְּסֶאֱךָ לְדוֹר וָדוֹר" בְּחִינַת כְּפָא הַנְּ"ל.

"לְמָה לְנֹצַח תִּשְׁכַּחְנוּ וְכוּ' הַשִּׁיבְנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ" וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי כֹל זֶה שִׁיחַפֵּשׁ
גַּם אִזּו אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ יִזְכֶּה שְׁתַּתְּהַפֵּךְ הַיְרִידָה לְעֲלִיָּה וְיִזְכֶּה לְקַבֵּל
הַחַיִּית דְּקַרְשָׁה הַגְּבוּהָה הַנ"ל בְּאַתְגָּלִיא וּבְשִׁפְעָ גְדוֹל (שֵׁם אוֹת י"ז כ"ג):

לט

עֵקֶר תְּקוּן פְּגִימַת הַלְבָנָה הוּא עַל-יְדֵי הַתְּחִינּוֹת שֶׁבָּא עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה,
בְּחִינַת: "כִּי חֲדוֹת ה' הֵיא מְעֻזָּכֶם", וְזֶה שֶׁהַזְּהִיר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
כְּמָה פְּעָמִים אֶת יְהוֹשֻׁעַ "חֹזֵק וְאַמִּץ", כִּי יְהוֹשֻׁעַ הוּא בְּחִינַת לְבָנָה
כְּמֵאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ וְזֵכְרוֹנָם לְבִרְכָה, (שֵׁם אוֹת מ"ט):

מו

מְלַחֲמַת עִמְלֵק שֶׁהוּא מְלַחֲמַת הַיָּצֵר הִיא מְלַחֲמָה אַרְבֵּה מְאֹד, וְעֵקֶר
הַכְּנָעָתוֹ הוּא עַל-יְדֵי הַתְּחִינּוֹת, שֶׁבְּכֹל מָה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם
כֹּל יָמֵי חַיָּו יִהְיֶה חֹזֵק מְאֹד לְבָלֵי לְהַנִּיחַ לְהַפִּיל אֶת עֵצְמוֹ בְּשׂוּם אַפֵּן,
בְּבְחִינַת: "וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד". וְגַם מִשֵּׁם יִקְרָא וְיִצְעַק אֶל ה' בְּכָלוֹת הַנֶּפֶשׁ
בְּבְחִינַת: "מִבְּמֶן שְׂאוֹל שְׁוַעֲתִי" וְכוּ'. וְזֶה עֵקֶר דְּרֹךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁאֵנּוּ עוֹסְקִים
לְהַמְשִׁיךְ בַּיָּמִים הַנּוֹרָאִים הַקְּדוּשִׁים רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה וְעֵשְׂרַת יָמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם
כְּפָרִים וְזֶה עֵקֶר נִצְחוֹן הַמְּלַחֲמָה שֶׁאֵנּוּ עוֹסְקִים בַּיָּמִים הַלָּלוּ. כִּי כֹל זְמַן
שֶׁהָאָדָם אֵינּוּ מֵיֵאֵשׁ אֶת עֵצְמוֹ וּמְחֹזֵק אֶת עֵצְמוֹ לְהַתְּחִיל בְּכֹל פְּעַם מִחֲדָשׁ
אֵיךְ שֶׁהוּא, הוּא נִקְרָא נוֹצֵחַ אֶת הַמְּלַחֲמָה, כִּי בְּאַמַּת לְשֵׁם הַמְּלַחֲמָה, כִּי
אִי אֶפְשֶׁר לְהָאָדָם בְּעֵצְמוֹ לְנִצְחוֹ כְּמֵאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ וְזֵכְרוֹנָם לְבִרְכָה: 'אֶלְמֵלֵא
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ' וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "מְלַחֲמָה לֵה' בְּעִמְלֵק" וְכוּ',

רק שהאדם מחייב לחזק את עצמו בכל פעם מחדש לכלי להיות נסוג אחור ממלחמה הזאת ולכלי ליאש את עצמו בשום אופן. וזה מרמז בדברי הזהר הקדוש שאמר: 'מאן נצח מאן דאחיד מאני קרבא בידוהי' (מי מנצח? מי שאוחז כלי הקרב בידו), כי ודאי במלחמה הזאת אין רואין עדין בחוש מאן נצח, כי עדין המלחמה ארבה מאד והגלות מתגבר ועל כל אחד עובר מה שעובר, אף-על-פי-כן כל זמן שאוחזין עדין הכלי זון בידינו ועקר הכלי זון ש'לנו הוא תפלה, כמבאר במקום אחר, וכל זמן שאין אנו מייאשין עצמנו ממלחמה הזאת חס ושלום, ואוחזין עדין הכלי מלחמה בודאי אנחנו מנצחים, כי כל זמן שהאדם מחזק את עצמו בתפלה וצעקה להשם יתברך הוא בכלל מנצח את המלחמה, כי זה עקר הנצחון כנ"ל (שם אות נ"ד):

מא

העקר הוא אמונה שהוא בחינת שבת, כי כל זמן שיש לו אמונה, בודאי ישוב אל השם יתברך באמת, ועל כן צריך האדם לחזק את עצמו על-ידיה בעצמו, דהינו על-ידי מה שהפעל דבר והסמרא אחרא רוצה להפילו חס ושלום, על-ידיה בעצמו יחזק את עצמו, כי הבעל דבר מתנפל בנפשו להפילו בכל עת מחמת שמכנים בלבו שפגם וקלקל כל כך עד שאי אפשר לו עוד לשוב ולתקן עברות ופגמים פאלו, בפרט כפי מה שיש אנשים שבאמת קלקלו הרבה מאד, כמו שהם יודעים בעצמם שעברו עברות רבות גדולות וחמורות ימים ושנים הרבה רחמנא לצלן. ויש שכבר התחילו כמה פעמים בתשובה ובעבודת השם ואחר-כך נפלו כמו שנפלו, כל אחד ואחד כפי נפילתו, רחמנא לצלן,

ועל כן מכניס הבעל דבר בלבם בכל פעם שכבר אפס תקותם לפי עצם הפגמים האלה, אבל באמת בזה בעצמו יכול האדם להחיות ולחזק את עצמו, כי מאחר שיודע ומאמין עדיו, שעברה היא פגם גדול שעל ידה פוגמים בכל העולמות עליונים, אם כן יש לו אמונה עדיו ומאחר שיש לו אמונה עדיו בודאי יש לו תקנה בלי ספק, כי מאחר שהוא מאמין שיכולין לקלקל בודאי יכולין לתקן גם כן.

כי זה ידוע שהאפיקורסים והמחקרים אינם מאמינים בכלל שמקלקלים על-ידי עברה בעולמות עליונים, שמזה נמשך מה שגזתנים טעמים של הכל ושקר למצוות ועברות של תורה. אבל אנחנו עם קדוש שאנו מאמינים שהעברה חס ושלום, היא פגם גדול מאד בעולמות עליונים וכו' ומחמת זה רוצה הבעל דבר להפילו חס ושלום. והוא אדרבא, על-ידיזה בעצמו ראוי לו להחיות את עצמו מאחר שיש לו אמונה עדיו. כי עקר פונת הבעל דבר הוא שרוצה להפיל אותו כל כך עד שיפיל אותו לכפירות גמורות חס ושלום, שיאמר: "לית דין ולית דין", וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: 'היום אומר לו עשה כך וכו' עד שאומר לו לך ועבד עבודה זרה, וכמו שאנו רואים בכל דור כמה וכמה שבאו למה שבאו רחמנא לצלן, על-ידי נפילות וחלישות הדעת כאלו שהכניס בהם הבעל דבר.

על כן צריך האדם להשכיל על דרכיו ולחוס על חיו ולחזק את עצמו בכל עת בכל מה שיוכל יהיה איד שיהיה. ועל-ידיזה בעצמו יחזק את עצמו על-ידי שיש לו אמונה עדיו שפוגמין הרבה על-ידי עברות

כַּנ"ל. כי כל זמן שיש לו אמונה יש לו תקנה ובנדאי יכולין לתקן הכל, כי "כל מצוותיך אמונה". כי עקר המצוות הם לבוא על ידם לאמונה שלמה, כדי להכיר את מי שאמר והיה העולם, וכל זמן שיש להאדם נקדה מהאמונה הקדושה יש לו תקנה עדין, כי בנדאי יש עצות כאלו שגם הוא יכול לחזור להשם יתברך בנגל על-ידי איזה נחת רוח שיעשה להשם יתברך במקום שהוא, שעל-ידי-זה יזכה לשוב אליו באמת על-ידי כח הצדיקי אמת, עד שיכול לזכות לתשובה שלמה כל כך עד שיתהפכו כל העוונות לזכיות כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, וכנ"ל (הלכות תחומין הלכה ה):

מב

מי שנפל חס ושלום, למקומות הרחוקים מהקדשה מאד עד שפכיכול אי אפשר למצוא שם אלקותו יתברך, כי על מקומות אלו נאמר: "וכבודי לאחר לא אתן". אך באמת גם הם מקבלים חיות ממנו יתברך רק שהחיות אלקות אשר שם באלו המקומות הוא סתום ונעלם מאד בסוד חלל הפנוי. ודיקא אלו המקומות מקבלין חיות מבחינה עליונה מאד בחינת המאמר סתום. ועל פן עקר עצתו שחפש ויבקש את השם יתברך גם משם, כי באמת גם שם נעלם השם יתברך רק שאי אפשר למצוא שם בשום שכל וסברא כי אם על-ידי הבקשה והחפוש בבחינת: "איה מקום כבודו". ומי שרוצה להכנס אל דרכי הקדשה באמת אי אפשר לו לכנס בשלמות כי אם כשמנסין אותו בבחינה זאת שנופל למקומות כאלו. וכשמחזיק את עצמו על-פי הנ"ל אז יזכה שתהיה הירידה תכלית העליה, כמבאר בפנים.

ועקר ההתחזקות הוא שידע חסרון דעת האנושי שבאמת אין לנו שום שכל כלל כמו שכתוב: "כי בער אנכי מאיש" וכו' ואנו מחיבים לבטל ולהשליך שכלנו לגמרי רק להאמין בדברי הצדיקי אמת, שבאמת יש חיות אלקות אפלו במקומות הרחוקים מאד מאד, רק שאי אפשר בשום שכל אנושי למצא שם כבוד אלקותו ותברך מאחר ששם פנוי מאלקותו ותברך, בבחינת: "וכבודי לא אחר לא אתו", רק צריכים שם לחפש ולבקש "איה מקום כבודו" כנ"ל ורק על-ידי-זה יעלה בתכלית העליה כנ"ל.

כי עקר חיות וההתחזקות של הרחוקים מאד שנפלו למקומות פאלו שהם מבחינת חלל הפנוי כנ"ל עקר החיות שלהם הוא בבחינת רפיכא, כי אין רואין שם שום אור והוא דק מן הדק והוא נדחה ונתעלם בפני כל הנכנס לשם כדרך דבר הרך שנדחה בפני כל. ושם דיקא זהו עקר ההתחזקות על-ידי בחינת רפיכא הנ"ל שהוא בחינת: "הרפו ודעו כי אנכי אלהים" כו', ועל זה אמרו רבותינו וכוונם לברכה, 'לעולם יהא אדם רך פקנה ואל יהיה קשה כארו', כי קנה - אפלו כל הרוחות שבעולם אין יכולין להזיזו ממקומו, דיקא על-ידי-זה שהוא רך ונכפף בפני כל ואף-על-פי-כן הוא חזק ואמיץ מאד בש'רשו ואין יכולין הרוחות לעקרו ממקומו, מה שאין כן אם היה קשה כארו וכו', וכמו כן במקומות פאלו שהם בחינת חלל הפנוי והרוח סערה של הסטרא אחרא מתגבר שם מאד שם אסור להפגם בקשיות ותרוצים כלל, בבחינת: "אל תקשו לכבכם", כי שם עקר ההתחזקות דיקא על-ידי שהוא רך פקנה ועל כל השאלות והמניעות והקשיות והבלבולים הן מעצמו הן מאחרים על כלם

לא ישיב דבר, בבחינת: "ואהי פאיש אשר לא שומע ואין בפיו תוכחות", כי הקשיות והבלבולים הבאים משם אי אפשר לישבן כנ"ל. ואף-על-פי כן יהיה חזק באמונה מאד פקנה הרך הנשרש במים שאף-על-פי שנראה כנכסף מפני הרוחות אף-על-פי-כן הוא חזק בשרשו מאד. כמו כן צריך האדם שיהיה חזק באמונתו אשר קבלנו מאבותינו ורבותינו ולא ישמע לשום קשיא ובלבול הבאים ממקומות כאלו ולא ישיב עליהם כלל, כאלו אין בפיו מענה עד שנדמה להם כאלו הוא נכסף בפניהם חס ושלום.

ובאמת זהו עקר התחזקותו בבחינת רך פקנה כנ"ל, כי שם במקומות כאלו אם ירצה להכנס שם בקשיות ותרוצים, אזי ישאר בחשך לגמרי, כי אי אפשר לישב הקשיות והבלבולים הבאים משם. על פן צריכין שם להיות רך בחינת רך פקנה לבלי להשיב דבר רק להיות חזק בשרש גדול, הינו להתחזק באמונה שלמה ולבקש ולחפש את השם יתברך גם משם בבחינת: "איה מקום פבודי" הנ"ל ואז דיקא יזכה לתכלית העליה כנ"ל. ועקר תקון העולם בשלמות שיהיה על-ידי משיח בן יוסף ומשיח בן דוד הוא רק על-ידי בחינת רך פקנה הנ"ל ועל פן נקרא יוסף "אברך" ודרשו רבותינו זכרונם לברכה: 'אב בחכמה ורך' וכי, הינו אף-על-פי שהוא אב בחכמה אף-על-פי-כן הוא רך פקנה, וכן בדרך נאמר: "ואנכי היום רך ומשוח מלך". ובענין זה של בחינת רכיבא יש הרבה לדבר, אבל אי אפשר לבאר בכתב והמשפיל החפץ באמת יבין מדעתו, איך צריכים להיות רך פקנה ואף-על-פי-כן יהיה חזק בשרשו מאד ואדרבא, על-ידי הרפות על-ידי-זה עקר חזקו ותקפו לנצח (שם הלכה ו' אות ה):

מג

הצדיק נקרא תמר, בחינת: "צדיק כתמר יפרח", כי תמ"ר לשון תמור"ה, כי הצדיק ממיר ומחליף הכל לטובה וכל הקטרוגים מהפך אותם לזכות, בבחינת: "אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלה" - "מני אלה" דיקא, שדיקא מני אלה המקטרגים נעשה המלאך המליץ, כי כל מה שמתרבים המקטרגים יותר הוא ממליץ על ידידות לטוב יותר, על שאף-על-פי-כן הוא מוצא בו איזה נקדה טובה, כי כל אלו המקטרגים על האדם הם בעצמם אותם שהסיתו אותו לחטא כמאמר רבותינו זכרונם לברכה: 'הוא המסית הוא המקטרג'. ועל פן כשמתרבים חס ושלום, המקטרגים מאד, אזי עומד המלאך המליץ ומהפך הכל לזכות דיקא כי טוען הלא אדרבא, מאחר שיש עליו מקטרגים הרבה כל כך אם בן הנה לו יצרין רעין ומסיתין הרבה. ואם בן אדרבא, הוא פלא גדול איד התחזק איש כזה נגד מסיתים הרבה כל כך לחטף אף-על-פי-כן איזה נקדה טובה של איזה מצוה שעשה, וזה בחינת: 'מליץ אחד מני אלה' דיקא, שדיקא מני אלה המקטרגים על-ידידות בעצמו הוא ממליץ עליו כי אם בן אין חדוש כל כך במה שחטא כל כך מאחר שהיה לו מסיתים רבים כאלה. אדרבא, זהו חדוש נפלא איד התגבר לעשות איזה טוב בעלמא מאחר שעמדו עליו חילות רבות פאלו, ועל פן הצדיק שהולך בדרך זה נקרא תמר, שממיר ומחליף הקטרוגים לזכות הנ"ל (שם אות ט"ו):

מוד

עקר קיום האדם והתחזקותו בעבודת השם יתברך הוא על־ידי שכולל שני הדרכים הנ"ל באות מ"ב מ"ג ביחד וזה בחינת: "טובים השנים מן האחד - שאם יפל האחד יקים את חברו", כי הם מחזקין את כל אדם לכל יפל בשום אופן בעולם. כי לפעמים מחזקין את עצמו על־ידי הנקודות טובות שמוצאין בעצמו עדין. ולפעמים נופל חס ושלום גם מזה עד שאינו יכול להחיות את עצמו בשום דבר מחמת גדל ההעלמה וההסתרה וחשכות וכבודות לב שנמשך עליו. ואז צריך להחיות את עצמו על־ידי הפקשה והחפוש אחר השם יתברך, בבחינת: "איה מקום כבודו" הנ"ל, שמזה הדרך אי אפשר להפעל־דבר לבלבלו ולהפילו על־ידי שום בלבול בעולם. כי אף־על־פי שיכנים בדעתו חס ושלום, שאפס תקוה מחמת שקלקל מאד. ואף־על־פי שהאמת הוא כך וגם עתה הוא כמו שהוא, אף־על־פי כן מאחר שפבר גלו לנו הצדיקי אמת שאפלו במקומות הרחוקים מהקדשה מאד עד שהם בבחינת מקומות המטנפים, שנאמר עליהם: "וכבודי לאחר לא אתן", אף־על־פי־כן צריכין לבקש ולחפש גם משם את השם יתברך ולעלות על־ידי־זה דיקא לתכלית העליה לבחינת איה מאמר סתום. על כן בודאי תמיד יקום על עמדו. הגם כי בבחינת הדרך הזה של איה לבד גם כן אי אפשר להיות לעולם בתמידות כי צריכין לעלות ממקומות הנ"ל אל הקדשה לגמרי במקום התגלות כבודו כי זה עקר הקדשה שיתגלה כבודו יתברך (כמבאר ב"לקוטי מוהר"ן תנינא סימן

י"ב בַּמָּאֵר וְאִיהַ הַנ"ל). אֲדָּ מִמִּילָא כְּשִׁמְחִיהָ וּמְחִיק אֶת עֲצָמוֹ עַל־יְדֵי
 בְּחִינַת אִיהַ הַנ"ל בְּתוֹךְ כֶּךָ יִזְכֶּה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם עָלָיו וְיֵאִיר עֵינָיו,
 שְׂיִחֹר וְיִמְצָא הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת שֵׁישׁ בּוֹ עֲדִין שֶׁהֵם מִבְּחִינַת הַתְּגֻלוֹת
 כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה הַדְּרֹךְ שֶׁל הַחֲפוּז אַחֲרֵי הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת הוּא בְּחִינַת
 "אֲבָרָהִם", וְהַדְּרֹךְ שֶׁל הַבְּקֻשָּׁה וְהַחֲפוּז אִיהַ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ הוּא בְּחִינַת
 "יִצְחָק", וְ"יַעֲקֹב אָבִינוּ" הוּא הַפְּרִיחַ הַתִּיכוֹן שֶׁבִּלְל שְׁנֵי הַדְּרָכִים הַנ"ל
 יַחַד, וְעָלָיו נֵאמַר וְהַחוּט הַמְּשֻׁלֵּשׁ לֹא כִּמְהֵרָה יִנְתַּק", כִּי עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין
 לַעֲמוֹד בְּקִדְשָׁתוֹ לְעוֹלָם בְּנ"ל (שֵׁם אוֹת י"ט):

מה

עֲנִין מַה שְׁדִּיקָא בְּשַׁעַת הַתְּגַבְרוֹת הַחֲשָׁד וְהַרִידָה וְהַהֲסָתְרָה שְׁבִתוֹךְ
 הַהֲסָתְרָה אִזְ דִּיקָא עֲקָר זְמַן הַהֲתַקְרְבוֹת וְהַהֲתַעוֹרְרוֹת לְתַשׁוּבָה
 בְּאַמְת, עֵין ראש־חֹדֶשׁ אוֹת י"ג.

כְּשִׁמְגִיעִין לְתַכְלִית הַרִידָה וְהַהֲסָתְרָה חֵם וְשְׁלוֹם, אִזְוִי דִּיקָא מְקַרְבִּין
 לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַקְּרוֹב כְּבִיכּוֹל, כִּי שֵׁם בְּתַכְלִית
 הַהֲסָתְרָה וְהַרִידָה חֵם וְשְׁלוֹם, שֵׁם מְלַבֵּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ כְּבִיכּוֹל
 בְּלִי לְבוּשׁ בְּבְחִינַת: "וְעַבְרַתִּי בְּאַרְץ מִצְרַיִם וְכוּ', אֲנִי וְלֹא מִלְּאֲדָ" פִּידוּעַ.
 נִמְצָא שְׂאֵז דִּיקָא כְּשׁוֹזְכֶה לְגֻלוֹת הַהֲסָתְרָה יְכוּלִין לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ
 בְּאַמְת, כִּי אִזְ דִּיקָא סְמוּכִין אֵלָיו מְאֹד, וְעַל כֵּן אִזְוִי דִּיקָא יְכוּלִין לְהַתְקַרֵּב
 אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלַחֲזוֹר בְּתַשׁוּבָה. אֲדָּ צְרִיכִין לָזֶה דַּעַת גְּדוֹל לִידַע זֹאת וּלְכַוֵּן
 הַשְּׂעָה שְׂמֻגִיעִין לְתַכְלִית הַהֲסָתְרָה, וְלְדַעַת שְׂאֵז דִּיקָא מְקַרְבִּין אֵלָיו
 יִתְבָּרַךְ מְאֹד שְׂעַל־יְדֵי־זֶה מְהַפְּכִין הַהֲסָתְרָה לְדַעַת. כִּי כְּשִׂאִין יוֹדְעִין זֹאת

תוכל להתגבר באמת ההסתרה חס ושלום, עד שיפל מהדעת לגמרי ויתרחק ביותר חס ושלום. כי ההסתרה שהיא בחינת התגברות הסטרא אחרא כל זה נמשך מבחינת שבירת כלים שהיה עלידי רבוי אור.

נמצא שאף על פי שבודאי ההסתרה היא ירידה גדולה מאד מאחר שנסתר ונעלם ממנו אלקותו יתברך חס ושלום, עם כל זה מאחר שכל זה נעשה עלידי בחינת רבוי אור, נמצא שבאמת מלבש שם דיקא אור גדול וגורא מאד כי שם מלבש הוא יתברך בעצמו כביכול על פן צריכים לזה חכם גדול במעלה גדולה מאד שיזכה לדעת פוה, עד שיוכל לגלות כל ההסתרות אפלו ההסתרה שבתוך הסתרה ולהפכה לדעת, ודיקא אז יקרב את ישראל לאביהם שבשמים ויחזירם בתשובה כנ"ל.

וזה בחינת יציאת מצרים שאז הגיעו לתכלית הירידה פידוע, וזה בחינת: "רדו שמה" בגמטריא שני מאות ועשר כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, הינו שאז הגיעו לתכלית הירידה. אך משה רבנו זכה לדעת פוה עד שאז דיקא זכה לגלות ההסתרה ולהפכה לדעת ועלידי זה נגאלו אז דיקא.

וזה בחינת קדוש החדש שהיו עוסקים בוה גדולי חכמי ישראל שהיו בקיין בסוד העבור. כי קדוש החדש הוא גם כן בחינת התגלות ההסתרה בעת שהיא בתכלית הפגם הנ"ל כי הלבנה היא בחינת מלכות ופגימת הלבנה היא בחינת הסתרה שמושם יניקת הסטרא אחרא פידוע, ועקר חיות המלכות הוא בחינת אור הדעת והחכמה שנמשך מחי

החיים, וזה בחינת מה שהלכנה מקבלת הארתה מהשמש שהוא בחינת דעת הנ"ל. ודקא כשהיא סמוכה לשמש מאד ועומד בנגדה בתכלית הקרוב, אז היא בתכלית ההסתרה והמעוט ואינה מאירה להעולם כלל כידוע, ואזי בשמגיעה לתכלית המעוט וההסתרה אזי תכף מתחלת להתמלאת ואזי הוא בחינת מולד הלכנה כידוע. ועל כן היו עוסקים בזה חכמים גדולים כי צריך לזה דעת גדול שיוכל להפך תכלית ההסתרה והידידה לבחינת דעת כנ"ל, ועל כן קדוש החדש הוא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל ונאמר בענין יציאת מצרים כי הכל ענין אחד כנ"ל. ועל כן שרש התשובה בראש החדש כמבאר במקום אחר כי התגלות ההסתרה הנ"ל זה עקר התעוררות לתשובה. ועל כן נוהגין להתעורר בתשובה בערב ראש-החדש ועושין יום כפור קטן, כי אזי הלכנה בתכלית המעוט וההסתרה, ועל כן אז דקא הוא זמן ההתקרבות, ועל כן עושין אז תשובה וחזרין אליו יתברך.

מו

בערב ראש-החדש הלכנה היא בתכלית המעוט ואז דקא מתחלת להתמלאת מיד בראש החדש, וזה רמז על כלל ישראל "שהם עתידים להתחדש כמותה", כמו שאומרים בברכת קדוש לכנה. כי כל ימי עולם אנו עוסקים בתקון פגימת הלכנה וככל פעם מתקנים אותה מעט מעט, עד שלעתיד תתמלא פגימתה לגמרי ולא יהיה בה שום מעוט וכו', ואף-על-פי שבגשמיות אין אנו רואין עתה עדין בהלכנה שום תקון כי בכל החדש חוזרת ומתמעטת בבתחלה, אף-על-פי-כן אנו

מאמינים שאין יגיעתנו לריק, חס ושלום, ובנודאי היא נתתקנת ברוחניות בכל פעם עד שלעתיד נראה זאת עין בעין שנתמלאה פגימתה על-ידי קדשת עבודת הצדיקים וכל ישראל. וכמו כן הוא אצל כל אחד מישראל שיש לו עליות וירידות כל ימיו בלי שעור עד שיש שנדמה לו שלא פעל כלום מאחר שבכל פעם חוזר ומתמעט או נפגם חס ושלום. אף-על-פי כן אין שום יגיעה לריק חס ושלום. והעקר הוא תמימות ופשיטות לחזק את עצמו בדרך התמימות ופשיטות של הצדיקי אמת שעל-ידיה יש לכל אחד תקוה לעולם.

הצדיק אינו צריך כלל להעולם בשביל עצמו, כי אדרבא, ממנו כל ההשפעות וכל העשירות שבעולם כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, ועל-כן כל מה שנותנין לו מקבלין ממנו אלפי אלפים ורבי רבבות יותר, בעולם הזה ובעולם הבא. ועל כן גם כל מי שפורח בגופו לשמשו ולהתקרב אליו גם זה נקרא צדקה שהוא כלל בחינת אתערותא דלתתא כי הצדיק מתעלה ומתגדל מאד על-ידי אתערותא דלתתא של ישראל הפורחים להתקרב אליו ונחשב להם צדקה.

מז

כלל ההתרחקות מהשם יתברך של כל אחד ואחד מגדול ועד קטן, העקר הוא על-ידי זקנה דסמרא אחרא מה שנדמה לכל אחד כאלו הכל מתנהג כסדר הישן והוא כבר זקן בדרךיו ואי אפשר לו לשוב מהם, כמו שכתוב: "לא יאמין שוב מני השך" והכל על ידי הזקנה שפפיל עליו היצר הרע שנקרא: "מלך זקן וכסיל". ועל-כן כל התקון הוא

על ידי החכמים, הצדיקים האמתיים ומתחדשים בנשור, בבחינת "וקני ה'
 יחליפו כח" וכו', ועל-ידי-זה זוכין לחדש בכל עת חדושי תורה אמתיים
 ונפלאים, כי הם מתגברים בעבודתם בכל יום מחדש כאלו לא התחילו
 עדין בעבודת השם כלל, ועל-ידי-זה משיגין בכל יום ובכל עת גדלת
 הבורא ביותר ומחברים ספרים קדושים חדשים בכל עת. והכל כדי
 לבאר ולגלות גדלת הבורא יתברך וגדלת התורה הקדושה וגדלת קדשת
 נפשות ישראל, כי "אורייתא וקדשא בריך הוא וישראל כלא חד". ועל-
 ידי-זה הם ממשיכים חסדים חדשים בכל יום ובכל עת שמשם עקר
 התקנה לזכות לתשובה כל הרחוקים מאד מאד שפמעט כמעט אבדה
 תקנתם מגדל ההתגרות וההתגברות, בבחינת: "ואמר אבד נצחי
 ותוחלתי מה" אך עקר ההתחזקות, "חסדי ה' כי לא תמנו חדשים
 לבקרים" וכו', כי חסדיו ורחמיו יתברך אינם תמים ואינם כלים לעולם
 ולא עוד אלא שהחסדים מתחדשים בכל בקר שזה עקר חדוש מעשה
 בראשית שבכל יום, בבחינת: "ובטובו מחדש בכל יום תמיד" וכו'. וזהו
 כל הנחמה והתקנה של כל אחד ואחד מה שהשם יתברך מחדש חסדים
 חדשים ונפלאים בכל בקר אשר לפי ההתחדשות החסדים יש לכל תקנה
 בכל עת. וכל זה ממשיכין עלינו הצדיקים הגדולים המתחדשים בכל עת
 והם ממשיכין עלינו חסדים חדשים בכל יום ובכל עת ומבטלין הזקנה
 דסמרא אחרא, וזה כל תקוננו על-ידי שאין יודעין כלל עד היכן חסדיו
 מגיעים כי לגדלתו אין חקר ועקר גדלתו היא גדלת חסדיו, וחסדיו
 יתברך מתחדשין תמיד בכל עת עד אין קץ ואין תכלית כנ"ל (הלכות
 ראש-החדש הלכה ז' אות י"ז):

מח

כְּשֶׁאָדָם נִתְרַחַק מֵהֶשֶׁם יִתְבַּרַךְ חֵם וְשִׁלּוּם, מִכָּל שֶׁפֶן כְּשֶׁנּוֹפֵל לְתַאוּת רַעוּת וְעִבְרוּת, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, אִזִּי הִיא בְּחִינַת: "רַחֵל מִכְּבֵה עַל בְּנֵיהָ" וְכו', כִּי הַשְׂכִּינָה שֶׁהִיא קִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת "רַחֵל" כִּידוּעַ, וְאִזִּי הִיא בְּבְחִינַת "כְּרַחֵל לִפְנֵי גּוֹזְזֵיהָ נְאֻלְמָה", כִּי הַקְּלָפוֹת וְהַסְּמָרָא אַחֲרָא גּוֹזְזִין אוֹתָהּ וְנוֹטְלִין מִמֶּנָּה כְּבִיכּוֹל הוֹדָה וְתַפְאֲרָתָהּ וְהִיא נְאֻלְמָה בִּינֵיהֶם, וְאִזִּי הִיא בְּחִינַת "שְׂכִינָה מַה אוֹמֶרֶת קִלְנִי מֵרֵאשִׁי" וְכו'. וְכִשְׁזָה הַרְחוֹק מְאֹד נִתְעוֹרֵר בְּעֵצֶם רַחוּקוֹ וְאִינוּ מְיֹאֵשׁ אֶת עֵצְמוֹ בְּשׁוּם אִפֶּן וּבּוֹכָה וְצוֹעֵק לְהֶשֶׁם יִתְבַּרַךְ תָּמִיד, זֶה בְּחִינַת: "קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים", כִּי קִדְשַׁת נֶפֶשׁוֹ בּוֹכָה בְּמִרְרוֹת גְּדוֹל מְאֹד "וּמֵאַנְהָ לְהַנְחֵם וְכו' כִּי אֵינְנוּ", כִּי רוּאָה שְׁזָה זְמַן רַב אֲשֶׁר הִיא רַחוּקָה מֵהֶשֶׁם יִתְבַּרַךְ כָּל כָּד. אָבֵל אַף־עַל־פִּי־כֵן מֵאַחַר שֶׁהִיא מִתְחַזְּקֶת אֶת עֵצְמָה עֲדִין לְצַעֵק וְלִבְכּוֹת לְהֶשֶׁם יִתְבַּרַךְ תָּמִיד, אִזִּי נִתְעוֹרְרִין רַחֲמֵי הֶשֶׁם יִתְבַּרַךְ וּמֵאִיר עֲלֶיהָ הָאָרֶה וְהַתְּחַזְּקוֹת מִלְּמַעְלָה בְּבְחִינַת: "כִּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלְךָ מִכְּבִי וְעֵינֶיךָ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שֹׁכֵר לִפְעֻלָּתְךָ וַיֵּשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתְךָ".

וְכָל זֶה מוֹדִיעַ לָהּ הֶשֶׁם יִתְבַּרַךְ רַק עַל־יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר הַגְּדוֹל בְּמַעְלָה מְאֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת יִשְׁשׁוּכָר, הֵינּוּ שְׂמֵאִיר בְּכָל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל וּמוֹדִיעַ לָהּ כִּי עֲדִין "יֵשׁ שֹׁכֵר" כִּי אִין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם, כִּי אִין שׁוּם דְּבוּר וְלֹא שׁוּם צְעָקָה נְאֻכָד אֶפְלוּ צְעָקָה מִשְׂאוּל תְּחַתִּיזוֹת אֵינָה נְאֻבְדַּת לְעוֹלָם. וְאֶפְלוּ כְּשֶׁהַתְּאוּת וְהַמְּנִיעוּת מִתְּגַבְּרִין עָלָיו וּמִתְּפַשְׁטִין לִפְנֵי מְאֹד עַד שֶׁאִינוּ יְכוֹל לְצַאת מֵהֶם, אַף־עַל־פִּי־כֵן גַּם אִזִּי כְּשֶׁהוּא בּוֹסֵף

וחומד בכל עת לשם יתברך ואינו מניח את הרצון והכסופין לעולם כל זה יקר מאד בעיני השם יתברך כמבאר בדברינו בכמה מקומות (הלכות פסח הלכה ט):

מט

כְּמָה וכמה עתים עוברים על כל אחד מישראל עתים למוכה עתים לרעה חס ושלום, שהם הכ"ח [העשרים ושמונה] עתים האמורים בספר קהלת ובהם כלולים כל העתים העוברים על כל אחד ואחד מיזם הולדו עד יום מותו, אשר עליהם התחנן דוד: "בִּיָּדָךְ עֲתוֹתַי הַצִּילֵנִי מִיַּד אֹיְבֵי וּמִרוּדְךָ פִּי", וזה עקר שלמות הצדיק הגדול במעלה המלמד תורה ודעת לישראל, כמו יששכר שייכל להאיר בכל אחד מישראל שייכל להתחזק ולהשאיר על עמרו בכל הזמנים והעתים העוברים עליו, בבחינת: "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל", שידע כל אחד מישראל מה לעשות בכל עת ועת איד להתחזק ולהחיות את עצמו בכל עת ועת כפי העת והזמן פעם בתורה, פעם בתפלה, פעם בצדקה, פעם בצעקה ושועה ותחנה ובכיה, פעם בשמחה וחדוה, פעם בדבור, פעם בשתיקה, ויש עת שצריכין ומכרחין לבטל את עצמו דיקא מהעבודה, בבחינת פטולה של תורה זהו קיומה, פי יש עת שצריכין לאכל או לישן בשביל קיום הגוף או לדבר עם בני אדם כדי לפקח דעתו וכיוצא בזה הרבה והכל כפי העתים העוברים על האדם, פי בהכרח שיעבר על האדם כמה וכמה מיני עתים שונים. וכן ברור המלך כשנסתלק נאמר: "והעתים אשר

עָבְרוּ עָלָיו וְעַל יִשְׂרָאֵל, וְהַצְדִּיק הַדּוֹר הָאֲמִתִּי הוּא מֵאִיר בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שִׁידַע אִיךָ לְהִתְחַזֵּק אֶת עֲצֻמוֹ בְּהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עַת וְעַת בְּנ"ל (שם אות ה):

ג

כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְעִמּוּד בְּנִסְיוֹן לְבָלִי לִילָךְ אַחַר תְּאוֹוֹתָיו בְּהִתֵּר אוּ בְּאִסּוּר חֵם וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְעִמּוּד בְּנִסְיוֹן אִם כָּבֵר נִכְשֵׁל חֵם וְשָׁלוֹם, וְעָבַר עָלָיו מַה שֶׁעָבַר לְבָל יִפֹּל עַל־יְדֵי־זֶה לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם. כִּי מַה שֶׁנִּמְצָאִים הִרְבֵּה בְּנֵי אָדָם שְׁנוֹפְלִים בְּדַעְתָּם וְאוֹמְרִים, שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לָהֶם לִילָךְ בְּדַרְךְ הַיֵּשֶׁר עוֹד, זֶהוּ רַק מַחֲמַת תְּאוֹתָם וַיִּצְרָם הָרַע שֶׁמִּבְקָשִׁים תּוֹאֲנָה וְעֵלִילָה לְפָרֵשׁ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם חֵם וְשָׁלוֹם, כְּדִי שְׂיִוְכְּלוּ לִילָךְ אַחַר תְּאוֹוֹתָם הָרְעוּת חֵם וְשָׁלוֹם. כִּי הַתּוֹאֲנוֹת וְהַעֲלִילוֹת שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מוֹצֵא לְכָל אָדָם רַבּוֹ מִסֵּפֶר וְלְכָל אֶחָד מוֹצֵא עֲלִילוֹת מִיַּחַדוֹת רַבִּים עַל־יְדֵי חֶסְרוֹן פְּרִנְסָה וּמְנִיעוֹת הַמוֹנְעִים וְכוּ'. אִךְ אֶף־עַל־פִּי־כֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִפְשׁוּ מְרָה לוֹ מְאֹד עַל זֶה, כִּי יוֹדַע שֶׁיִּצְטָרֵךְ לִתֵּן דִּין וְחֻשְׁבוֹן, וְעַל כֵּן מִתְגַּבֵּר בּוֹ הַטּוֹב בְּכָל פְּעַם וּמִתְעוֹרֵר לְשׁוֹב לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ. אִךְ בְּשׁוֹם דָּבָר אֵינוֹ מוֹצֵא לְעֲצֻמוֹ עֲלִילָה וּפְטוֹר כָּל כֶּף כְּמוֹ עַל־יְדֵי הַתְּחַבּוּלָה הַנ"ל שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר שֶׁמִּפְּיָלוֹ בְּדַעְתּוֹ בְּכָל פְּעַם וּמִרְאָה לוֹ כְּאִלוֹ אֶפֶס תִּקְוָה חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי רוֹאָה בְּעֵינָיו שֶׁכָּבֵר חֲתַר כְּמָה פְּעָמִים לְשׁוֹב לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ וְנִפְּל אַחֲרֵי־כֵן כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶׁנִּפְּל וְכֵן הָיָה כְּמָה פְּעָמִים בְּלִי מִסֵּפֶר. וְעַל כֵּן הוּא פְּטוֹר כָּבֵר בְּעֵינָיו עֲצֻמוֹ מִלְּחַתֵּר עוֹד חֲתִירוֹת לְשׁוֹב לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ.

אָבֵל בְּאֵמֶת כָּל הָרַעיוֹנִים וְהַמַּחְשְׁבוֹת שֶׁל נְפִילוֹת כְּאִלוֹ הֵם רַק מַעֲשֵׂי
 בַעַל־דָּבָר שְׂמוּצָא לוֹ עַל־יְלֵה לְפָרֵשׁ מֵאַחֲרֵי הַמְקוּם כַּנִּל, כִּי בְּאֵמֶת
 אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בְּעוֹלָם כִּלְל וְכָל אָדָם צָרִיד שְׁיַעֲבֹר עָלָיו הַרְבֵּה הַרְבֵּה
 קָדָם שְׁזוּכָה לְהַכְנִים אֶל הַקְּדוּשָׁה. וּמִי לָנוּ גְדוֹל מֵאָדָם הֶרְאִישׁוֹן שְׁפָרֵשׁ
 מֵאַשְׁתּוֹ וְשָׁב בְּתַשׁוּבָה שְׁלָמָה מֵאֵה וּשְׁלֵשִׁים שָׁנָה. וְדִיקָא בְּכָל אֵלוֹ הַמֵּאָה
 וּשְׁלֵשִׁים שָׁנָה בָּאוּ רוּחוֹת וְחִמְמוּ אוֹתוֹ וְכו', כְּמוֹ שְׁאַמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרָנָם
 לְבִרְכָה, וּבְוֵדָאֵי נַחֲלָשָׁה דַעְתּוֹ מֵאֵד מְזָה בְּכָל פַּעַם, וּבְוֵדָאֵי אָרַב עָלָיו
 הַבַּעַל דְּבָר וְרָצָה לְהַפִּילוֹ בְּדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי בְּכָל פַּעַם. אָבֵל הוּא הַתְּגַבֵּר בְּכָל
 עַת וְלֹא הֵנִיחַ דְּרָכֵי תְשׁוּבָתוֹ שְׁעַסַק בָּהֶם, עַד שְׁזוּכָה בְּסוֹף הַמֵּאָה
 וּשְׁלֵשִׁים שָׁנָה לְהוֹלִיד אֶת שֵׁת 'שְׂמֻמְנוֹ הַשְּׁתַת הָעוֹלָם' וַיֵּצֵאוּ מִמֶּנּוּ
 הָאָבוֹת וּמִשָּׁה וּמִשִׁית, וְאָדָם הֶרְאִישׁוֹן בְּעַצְמוֹ הָיָה גַם כֵּן כָּל יְמֵי צַדִּיק
 וְחָסִיד וְנִפְטָר בְּשֵׁם טוֹב. וְאַף־עַל־פִּי שְׁעָדִין צָרִיכִין לְתַקֵּן הַפְּגָם שְׁלוֹ בְּכָל
 דּוֹר וְדוֹר, אַף־עַל־פִּי־כֵן אִם לֹא הָיָה מֵתְגַבֵּר וּמֵתַחֲזֵק בְּעַצְמוֹ לְתַקֵּן מֵה
 שְׁתַּקֵּן בְּוֵדָאֵי הָיָה קָשָׁה מֵאֵד הַתַּקֵּן בְּיוֹתֵר גַּם לְצַדִּיקִים הַבָּאִים אַחֲרָיו.
 וּכְמוֹ כֵּן הוּא מִמִּשׁ בְּכָל אָדָם גַּם עַכְשָׁיו כִּי זֶהוּ עֶקֶר הַנְּסִיוֹן שְׁלוֹ,
 שְׁיִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַיְרִידוֹת שְׁבַע־עוֹלָם רַחֲמֵנָא לְצַלֵּן, בְּכָל
 אֲשֶׁר יַעֲבֹר עָלָיו וְיִרְגִיל אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל מִחֲדָשׁ וּיְדַמֶּה בְּדַעְתּוֹ
 כְּאִלוֹ נוֹלָד הַיּוֹם וְכו'. וְאֵן מֵה שְׁיִזְכָּה לְתַקֵּן בְּעַצְמוֹ עַל־יְדֵי תְשׁוּבָתוֹ
 הַשְּׁלָמָה בְּוֵדָאֵי מֵה טוֹב וּמֵה שְׁלֹא יִזְכָּה לְגַמֵּר הַתַּקֵּן, יְהִיָּה בְּטוּחַ בְּכַח
 וּזְכוּת הַצַּדִּיקִים הַקְּדוּשִׁים שְׁיֵשׁ לָהֶם כַּח לְהַפִּד הַכָּל לְמוֹכָה. וּבְלִבְדֵּי שְׁלֹא
 יִתְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מִלְּצַפּוֹת וּלְקוֹזוֹת לִשְׁם בְּקוּוֵי אַחַר קוּוֵי וּלְהַרְבּוֹת בְּצַעֲקָה

ובקִּשָּׁה וְתַחֲנוּנִים לְפָנָיו וְתַבְרָךְ, "כִּי עִם ה' הַחֶסֶד וְהִרְבָּה עִמּוֹ פְדוּת" וְכו' (שם אות ט י"א):

נא

לְפַעֲמִים נוֹפֵל הָאָדָם בְּדַעְתּוֹ מִחֶמֶת שְׂנֵדָמָה לוֹ שְׁחַבְרָיו בְּנֵי גִילוֹ טוֹכִים מִמֶּנּוּ הִרְבָּה, וְאֶף-עַל-פִּי שְׂבוּדָאֵי הוּא מֵדָה טוֹבָה לְהִיּוֹת שֶׁפֶל רוּחַ בְּפָנָיו כָּל אָדָם וְלֹהֲחֹזֵק אֶת כָּל אָדָם טוֹב מִמֶּנּוּ. אָבֵל אִם יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ עַל-יְדִיזָה חֶסֶם וְשָׁלוֹם, אִין זֶה עֲנוּה אֲדַרְבָּא, זֶה גְדֻלוֹת גְּדוֹל שְׂאִין נָאָה לוֹ שִׁיעֵבַד אִיזָה עֲבוּדָה לְהַשֵּׁם וְתַבְרָךְ וְעַדִּין הוּא רְחוּק כָּל כַּף וְחַבְרָיו כְּבָר זָכוּ לְמָה שְׂזוּכוּ. כִּי בְּאֵמֶת אִסוּר לְהִרְהֵר אַחֲרֵי הַמָּקוֹם וּמִי יוֹדֵעַ מֵאִיזָה מָקוֹם הוּא וּבְאִיזָה מְקוֹמוֹת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו. כִּי אִין אָדָם דּוּמָה לְחַבְרוֹ כְּלָל.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שְּׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹנָם לְבִרְכָה, לְעִנּוּן סְפִירַת הָעֵמֶר "וּסְפִירַתְם לָכֶם - וּסְפִירַתְם לְעִצְמֹכֶם". כִּי כָּל הַבָּא לְטַהֵר אֶת עִצְמוֹ וְלִזְכּוֹת לְקַבֵּל עָלָיו עַל תּוֹרָה שְׂזָה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֵמֶר שֶׁהוּא הַכְּנָה לְקַבֵּלַת הַתּוֹרָה צְרִיךְ לְסַפֵּר הַיָּמִים לְעִצְמוֹ דִּיקָא וְאֵל יִפִּיל אוֹתוֹ חֲבָרוֹ כְּלָל חֶסֶם וְשָׁלוֹם, שְׂזָה בְּחִינַת: "אֶחָד הִיָּה אֲבָרְהָם" כְּמִבְּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר. הֵינּוּ שֶׁחֲשַׁב תָּמִיד שֶׁהוּא רַק אֶחָד בְּעוֹלָם וְלֹא הִסְתַּפֵּל עַל שׁוֹם מוֹינֵעַ וּמַעֲבָב וּמִבְּלָבֵל. כִּי בְּאֵמֶת כְּמוֹ שִׁישׁ כְּמָה מְנִיעוֹת מְרַשְׁעִים הַרוֹצִים לְמַנְעוֹ בְּכִמְהָ הַפְּתוּת וּפְתוּיִים וְלִיצְנוּת וְכו' אוּ בְּהַתְגַּרְוֹת הַפְּחֻלְקַת שְׂמַרְבִּין עָלָיו, כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ גַּם-כֵּן לְפַעֲמִים כְּמָה מְנִיעוֹת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת אִפְלוּ מִחַבְרָיו וְאוֹהֲבָיו הַכְּשָׁרִים בְּאֵמֶת.

וְכָל זֶה אִי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר הַיָּטֵב בְּכֹתֵב, רַק הַמְשֻׁכֵּיל הַחֲפִיץ בְּאַמֶּת יִבִּין
 מִדַּעְתּוֹ, כִּי בְּנֶגֶד כָּל מִינֵי מַנְיַעוֹת כְּאֵלוֹ צְרִיכִין לֵילֵךְ בְּדַרְדָּר הַנִּזְכָּר
 בְּבַחֲיִנַת: "אֶחָד הָיָה אֲבֵרָהֶם", וְלֹא יִסְתַּפֵּל עַל חֵבְרוֹ כְּלָל בְּבַחֲיִנַת:
 "וּסְפָרְתֶם לָכֶם - לְעַצְמְכֶם" בְּנִזְכָּר וְלֹא תִּתְנַהֵג בְּדַרְכֵי הַתְּמוּמוֹת וְלִהְיוֹת
 בְּשִׂמְחָה תָּמִיד אֶפְלוּ בְּעֵנִיּוֹת וְדַחְקוֹת גְּדוֹל, וְגַם עֲבוּדַתּוֹ וְתַפְלָתוֹ אֵינָה
 בְּשִׁלְמוֹת כְּלָל. אֶרְעֵל-פִּי-כֵן יִהְיֶה שְׂמֵחַ בְּחֻלְקוֹ תָּמִיד וְלֹא יִסְתַּפֵּל עַל
 הָעוֹלָם כְּלָל, שְׂיֵשׁ הַרְבֵּה שְׂיֵשׁ לָהֶם פְּרִנְסָה בְּשִׁפְעַע וְגַם בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם
 בְּתוֹרָה וְתַפְלָה נְדָמָה לוֹ שֶׁהֵם גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ אֲלָפִים מִדְּרָגוֹת אֶרְעֵל-פִּי
 שְׁלֹא רָאָה מֵהֶם יִגְעוֹת כְּאֵלֶּה וְהוּא הַתִּינֵעַ כָּל כֶּךָ וְלֹא זָכָה לָזֶה וְהוּא
 בְּעֵנִיּוֹת וּבְשִׁפְלוֹת גְּדוֹל בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת. אֶרְעֵל-פִּי-כֵן אֵל יִפֹּל
 בְּדַעְתּוֹ מִזֶּה כְּלָל וְיִהְיֶה שְׂמֵחַ בְּחֻלְקוֹ וְיַחֲיֶה אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת בְּפֹה
 שְׂיִוְכַל, וְכָל נִקְדָּה טוֹבָה שְׂמֵרוּיִחַ לְפַעֲמִים יִהְיֶה יָקָר בְּעֵינָיו מְאֹד וְיִוָּדָה
 לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר הִפְלִיא חֲסֵדוֹ עִמּוֹ לְזִכּוֹת לָזֶה עַל כָּל פְּנִיּוֹ. וְמָה
 אֲכַפֵּת לִיָּה מַה שְּׁחֵבְרוּ גְדוֹל וְטוֹב מִמֶּנּוּ, טוֹב ה' לְכָל. וְכַמּוֹבָא
 בְּהַמְעֵשָׂה שֶׁל הַתָּם שֶׁהָיָה רָגִיל לְהִשָּׁיֵב עַל שְׂשֻׁאֵלוֹ מִמֶּנּוּ מַה שְּׁחֵבְרוּ
 לִזְקֹחַ מִקַּח גְּדוֹל יוֹתֵר בְּעַד מְלֹאכְתּוֹ וְהִשָּׁיֵב: "מָה אֲכַפֵּת לִי בְּזֶה זֶה
 מַעֲשֵׂה שְׁלֹו זֶה מַעֲשֵׂה שְׁלִי", וְהוּא הָיָה מְשַׁתְּעֵשֵׂעַ וְשִׂמְחַ מְאֹד
 בְּמְלֹאכְתּוֹ אֶרְעֵל-פִּי שְׁלֹא הָיְתָה בְּשִׁלְמוֹת הַרְאוּי, וְגַם בְּמַעַט הַרוּחַ
 שֶׁהָרִיחַ מִיַּד לֵיד אַחֲרָי עָמַל וְיִגְעָה רַבָּה וְלֹא הִסְתַּפֵּל עַל אַחֲרִים כְּלָל
 בְּנִזְכָּר (שֵׁם אוֹת י"א):

נב

מה שִׁבְשָׁעָה שֶׁהָאָדָם הוּא בְּבַחֲיִינַת יְרִידָה בְּחִינַת וְנִפְיָק, אִזּוּ דִּיקָא חוֹפֶפֶת וּמִגֵּנַת עֲלִיּוֹ קִדְשָׁה גְבוּהָהּ מְאֹד, בְּחִינַת אִמָּא דְמִסְכָּבָא עַל בְּנֵי שְׂזָה סוּד 'סִכַּת שְׁלֵם' בְּחִינַת הַקֶּף עֲנִי כְבוֹד שֶׁהִקִּיפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּהַלִּכְתָּן בְּמִדְבָּר שֶׁהוּא מְקוֹם נַחֲשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב, [עֵינֵי אֱלוֹל רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה וְכוּ' אוֹת ע"ג].

נג

לְפַעֲמִים יֵשׁ אֶחָד שֶׁנֶּפֶל מִכָּל הָעֵשְׂרָה כְּתָרִין דְּקִדְשָׁה וְהַתְּגַבְרוּ עֲלָיו כָּל הָעֵשֶׂר כְּתָרִים דְּסִמְרָא-אֲחָרָא רַחֲמֵנָא לְצִלָּן, וְאִזּוּ בּוּדְאִי אִינוּ יָכוֹל לְהַתְּפַלֵּל כָּלֵל וְהַתְּפִלָּה שְׁלוֹ הִיא בְּבַחֲיִינַת 'מֵרַת נֶפֶשׁ' בְּחִינַת: "וְנִפְשָׁה מְרָה לָהּ מְאֹד וְכַעֲסָתָה צָרְתָה גַם כְּעַם, דְּהִינּוּ שְׂאֵפְלוּ כְּשֵׁרוּצָה לְהַתְּחִזֵּק אֶת עֲצָמוֹ וּלְכוּן בְּתִפְלָתוֹ, אִזּוּ צָרְתָה שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת "חֲנָה", וְצָרְתָה שֶׁהִיא הַסִּמְרָא אֲחָרָא מִתְּגַבְרַת עַל הַתְּפִלָּה וּמְכַעֲסַת אוֹתָהּ וּמְבַלְבֶּלֶת אֶת הָאָדָם מִן הַתְּפִלָּה בְּכַמָּה מִינֵי בְּלִבּוּלִים. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹמַל עֲלָיו גַּם כֵּן וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְכָל יָדָח מִמֶּנּוּ נִדָּח וְנוֹתֵן לוֹ עֲצָה, שְׂיִמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמוֹ אֶל הָאֲמַת וְיִרְאֶה לְדַבֵּר דְּבוּרֵי הַתְּפִלָּה בְּאֲמַת בְּאִיזָה מִדְּרָגָה שֶׁהוּא, וְיִזְכֵּר אֶת עֲצָמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת: "אֲנָכִי ה' אֱלֹקֶיךָ", כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּכָל מְקוֹם. וְעַל-יְדֵי שְׂמוּשֵׁךְ אֶת עֲצָמוֹ אֶל הָאֲמַת, אִזּוּ הוּא סְמוּךְ וְקָרוֹב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אֲמַת הוּא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ וְעַל-יְדִי-יָזָה יָכוֹל לְעֲלוֹת מִכָּל הִירִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת

שְׁבַעְעוֹלָם, בְּכַחֲנִית: "אֲנֹכִי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרִימָה וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַם עִלָּה". וְזֶה בְּחִינַת: "הֲלֹא אֲנֹכִי טוֹב לָךְ מֵעֲשָׂרָה בָּנִים", הֵינּוּ בְּשִׁתְּזִכּוֹר בְּחִינַת: "אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ" הַנִּזְכָּר זֶה טוֹב מִכָּל הָעֲשָׂרָה בָּנִים, כִּי אִף־עַל־פִּי שֶׁהִתְגַּבְּרוּ כָּל הָעֲשָׂר בְּתַרְיֵן דְּמִסְאֲבוֹתָא עַל־יְדֵי שְׁפָנָם בְּכָל מַעֲלוֹת דְּקִדְשָׁה. עַל כָּל זֶה בְּחִינַת "אֲנֹכִי טוֹב לָךְ מִכָּל־ם", כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּכָל מְקוֹם וְקָרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרְאוּהוּ בְּאֵמֶת (הַלְכוֹת תַּנְבְּה הִלְכָה ו' אוֹת ח'):

נד

צְרִיכִין לְהוֹדִיעַ לְהַטוֹב הַכְּבוֹשׁ אֶצֶל כָּל אֶחָד בְּמְקוֹם שֶׁכְּבוֹשׁ, אֵת שְׁמוֹ דְּיִקְרָא, הֵינּוּ לְהַזְכִּירוֹ הַיֵּטֵב שֶׁשָּׂמוּ כָּלֹל בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשׁ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁזוֹכֵר הַיֵּטֵב שְׂמוֹ עֲדוֹן אֲזִי בְּקָל יִכּוֹלִין לְהוֹצִיאֹ מִמְּקוֹם שֶׁנִּפְּל לְשָׁם. וְעַקֵּר הַשְּׂכַחָה מִה שֶׁלְּפַעֲמִים הַטוֹב נִכְבָּשׁ וְנִתְעַלַּם כָּל כַּף עַד שֶׁשׁוֹכַח לְגַמְרֵי אֵת מַעֲלָתוֹ, הוּא מִה שֶׁשׁוֹכַח אֵת שְׁמוֹ. וְזֶה בְּחִינַת מִה שֶׁהֵמֶת שׁוֹכַח אֵת שְׁמוֹ כְּשֶׁאֵינּוּ אִישׁ כְּשֶׁר בְּאֵמֶת. כִּי עַקֵּר הוּא הַשֵּׁם שֶׁשֶׁרְשׁוֹ שֵׁם ה'. וְצָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֵת עֲצֻמוֹ בְּכָל פְּעַם שֶׁשֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ מְמַנּוֹ הַתְּפָאֲרוֹת פְּרָטִי, אִף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא. וְכִי שֶׁמְזַכֵּר אֵת עֲצֻמוֹ בְּזוֹה בְּכָל פְּעַם בְּקָל יוֹכֵל לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אִין הַטוֹב שׁוֹכַח מַעֲלָתוֹ לְגַמְרֵי, מֵאַחַר שֶׁזוֹכֵר עֲדוֹן שֶׁשָּׂמוֹ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת לֹא נִבְרְאוּ רַק בְּשִׁבְלֵנוּ וְכו' (הַלְכוֹת סִימָן בַּהֲמָה וְתִיָּה הִלְכָה ד')
אוֹת י"ד):

נה

מִי שְׁמִסְתַּבֵּל עַל הַשָּׂרֵשׁ וְהַתְּכָלִית שֶׁהוּא עֵצִים הָאֵמֶת שֶׁהוּא הַבּוֹרָא
 יִתְפָּרֵד שֶׁבְּרָא הַכֹּל יֵשׁ מֵאִינן וְאֵלָיו הֵם שְׂבִים לְלַכֵּת, לְחֹזֵר וְלִהְפָּלֵל
 בּוֹ בְּסוֹפָם בְּעַת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם, מִי שְׁמִסְתַּבֵּל עַל זֶה בְּוֹדָאֵי אֵין לְשׁוּם שְׂקָר
 אַחִיזָה בּוֹ, וּמִכָּל מִינֵי רַע וְטִמְאָה וְשְׂקָר יִכּוֹל לְחֹזֵר לְהָאֵמֶת וְלִקְדָּשָׁה
 שֶׁהוּא הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, מֵאַחַר שֶׁבְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא שֵׁם יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִהַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵד וְשֶׁהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד נִמְצָא בְּכָל מְקוֹם תְּמִיד, בְּבַחֲיִנַת: "אִם אָסַק
 שְׂמִים וְכוּ' וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל וְכוּ' גַם חֲשֵׁךְ לֹא יִחְשִׂיךְ מִמֶּנִּי". וְעַל כֵּן מִי
 שְׁמֵאֵמִין בְּזֶה תְּמִיד בְּוֹדָאֵי אֵין שׁוּם חֲשֵׁךְ וְשְׂקָר וְרַע וְטִמְאָה בְּעוֹלָם,
 שְׂיִוֵּכַל לְהִרְחִיקוֹ מִהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד וְתוֹרָתוֹ וְצַדִּיקוֹ הָאֵמֶתִים שֶׁהֵם הַכֹּל אֶחָד
 עֵצִים הָאֵמֶת. וְכֹל מִה שְׁמֵרְבָה הַבַּעַל דְּבַר בְּשִׁקְרָיו וְרִמְאִיּוֹתָיו לְהִרְחִיקוֹ
 מִהָאֵמֶת, יִתְקַרֵּב אֶל הָאֵמֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל־יְדִיזָה דִּיקָא בְּבַחֲיִנַת יְרִידָה
 תְּכָלִית הָעֲלִיָּה. כִּי שָׂרֵשׁ אַחִיזָה הַשְּׂקָר הוּא מְבַחֲיִנַת הָרֵאשִׁית וְהַתְּכָלִית
 שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁשֵּׁם הַכֹּל נִכְלָל בְּאֶחָד בְּסָף וְזָהָב, בְּדִיל וְעוֹפְרָת, שְׂזָה
 בְּחִינַת עֶפֶר בְּחִינַת: "הַכֹּל הָיָה מִן הָעֶפֶר" וְכוּ', וְעַל כֵּן הַשְּׂקָר יִכּוֹל
 לְהִתְגַּבֵּר עַל־יְדִיזָה לְהַחֲלִיף וּלְשַׁנּוֹת וְלֹמַר עַל כְּסָף שֶׁהוּא זָהָב וְכוּ'. וְעַל־
 יְדִיזָה בְּעֵצָמוֹ עֵקֶר הַכְּנַעְתּוֹ וּבִטּוּלוֹ שֶׁל הַשְּׂקָר כִּי עַל־יְדֵי שִׂישְׁרָאֵל
 מִסְתַּבְּלִין בְּכָל דְּבַר רַק עַל הָרֵאשִׁית וְהַתְּכָלִית שֶׁהוּא הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד שֶׁהוּא
 רֵאשִׁית וְתְּכָלִית הַכֹּל וְהוּא יִתְפָּרֵד עֵצִים הָאֵמֶת, עַל־יְדִיזָה נוֹפֵל הַשְּׂקָר
 וְנִמְחָה וּמִתְבַּטֵּל מִן הָעוֹלָם וְזוֹכִין לְעֲלוֹת בְּתְּכָלִית הָעֲלִיָּה בְּנֵ"ל (שֵׁם אוֹת
 כ"ה):

נו

יש שני מיני ברורים הקדושים, הינו הברור האחד הוא הברורים הגדולים והתקונים הנפלאים הנעשים על ידינו הפעלי בחירה, הינו על-ידי כל המצוות ומעשים טובים שאנו עושין על-ידי אתערותא דלתתא שלנו. והברור השני הוא התקונים הנפלאים והנוראים שנעשים בכל רגע על-ידי השם יתברך בעצמו בתחינת אתערותא דלעלא, כי השם יתברך בעצמו עוסק בזה לתקן ולברר כל העולמות. ובאמת שני הברורים אלו הנ"ל נכללים כאחד, כי 'באתערותא דלתתא - אתער לעלא, וכן כל פח האתערותא דלתתא שלנו הוא רק על-ידי השם יתברך בעצמו, רק שאי אפשר לנו עכשו להשיג ולהבין כל זה בשלמות, כי זה סוד הענין של הידיעה והבחירה שבאמת שניהם נכללין כאחד, רק שאי אפשר לנו להשיג ולהבין כל זאת ועל-ידי-זה דיקא עקר פח הבחירה.

ועל כן מי שהולך בתמימות לא יבשל לעולם, וכמו שנאמר: "הולך בתם ילך בטח", כי על-ידי תמימות ואמונה הוא מקים כל התורה כדינו עם כל פרימיהם ודקדוקיהם, כי מאמין שתקון כל העולמות תלוי רק בנו, הינו על-ידי-זה שנופה לקים כל המצוות עם כל הדקדוקים שבהם על ידי אתערותא דלתתא שלנו, ואף-על-פי-כן כשנכשל חס ושלום, באיזה חטא ועוון לא יפל בדעתו על-ידי-זה חס ושלום, ויתחזק לשוב בתשובה, כי יודע שיש בחינת הברור שלמעלה בחינת אתערותא דלעלא שלשם אין מגיע שום פגם כלל, בחינת: "אם חטאת מה תפעל

לז". וְשֶׁם יָכַל לְהִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכָל הָעוֹנוֹת יִתְהַפְּכוּ לְזָכוֹת עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה, כִּי מְאֹד עִמְקוּ מִחֲשׁוֹבוֹתָיו יִתְבַּרֵּךְ וּמִכָּל הַקְּלָקוּלִים יִכּוֹל לְהוֹצִיא מֵהֶם תְּקוּנִים גְּדוֹלִים. וְעַל כֵּן עַל-יְדֵי שִׁידוּעַ וּמֵאֲמִין כָּל זֹאת יִשָּׂאֵר קַיָּם בְּעִבּוֹדָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ לְעוֹלָם יְהִיָּה אִיךְ שְׁיִהְיֶה. כִּי כָּל הַנְּפִילוֹת וְהַהֲתַרְחַקוֹת מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ נִמְשָׁךְ מִהַמְּבוּכָה שֵׁשׁ בְּשָׁנֵי בַּחֲנוּת בְּרוּרִים הַנִּ"ל.

כִּי יֵשׁ שְׂאִינֹו מִתְחִיל כָּלֵל לְעַבֵּד אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ אוֹ שְׁעוֹשֶׂה חֵם וְשְׁלוֹם, עוֹד לְהַפְּךְ, וְזֶה נִמְשָׁךְ מִמָּה שְׁרוּצָה הַיֵּצֵר הָרַע לְהַגְבִּיר הַיְדִיעָה עַל הַבְּחִירָה, כְּאֵלוֹ אִין לְהֵאָדָם בַּחֲרִיָּה כָּלֵל וְהַכֹּל תְּלוּי רַק בִּידְעָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְאִין הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ רוּצָה כָּלֵל בְּעִבּוֹדַת הָאָדָם שְׂזָה בַּחֲנוּת הַיְדִיעוֹת הַכוֹזְבוֹת שֶׁל הָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהַרְשָׁעִים הַגְּמוּרִים הַפּוֹרְקִים עַל לְגַמְרֵי בִידוּעַ.

וְאֶפְלוֹ הַבְּעָלִי תַאֲוֹת שְׁעוֹבְרִים עֲבֵרוֹת וְאִינֶם נִכְנָסִים כָּלֵל לְחֻקֵּי־תוֹרָה הַנִּ"ל אַף-עַל-פִּי־כֵן כָּל כַּח הַיֵּצֵר הָרַע שְׁלֵהֶם נִמְשָׁךְ מִבַּחֲנוּתָהּ זוֹ, כִּי עַקֵּר הַיֵּצֵר הָרַע נִמְשָׁךְ מִכְּפִירוֹת כְּמִבְּאֵר בְּמִקוֹם אַחֵר. וְכֵן יֵשׁ עוֹד לְהַפְּךְ, כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁכִּבֵּר הִתְחִילוּ קָצֵת בְּעִבּוֹדַת ה' אִיךְ שֶׁנִּפְלוּ אַחֲרֵי כֵּךְ מִמַּעַט עִבּוֹדָתָם וְעַל-יְדִירוֹהָ נִפְלוּ בְּדַעְתָּם מְאֹד. וְיֵשׁ הַרְבֵּה שְׁנִתְיָאֲשׁוּ עַל-יְדִירוֹהָ לְגַמְרֵי מִעִבּוֹדַת הַשֵּׁם מִחֲמַת שְׂרָאוֹ, שְׂזָה כְּמָה פְּעָמִים שְׁנִתְעוֹרְרוּ לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם וְלֹא עָלְתָה בִידָם וְכו' בִּידוּעַ עֲנִין הָרַע הַזֶּה כְּכִמָּה בְּנֵי הַנְּעוּרִים, וְהַיֵּצֵר הָרַע הַזֶּה הוּא לְהַפְּךְ, שִׁיּוּנֵק גַּם כֵּן מִהַמְּבוּכוֹת הַנִּ"ל וְרוּצָה לְהַגְבִּיר הַבְּחִירָה עַל הַיְדִיעָה, כְּאֵלוֹ הַכֹּל תְּלוּי רַק בְּהֵאָדָם לְכַד בְּלֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל. וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁנִּפְּל וְקִלְקַל - שׁוֹב

אין לו תקנה חס ושלום, אבל ההולך בתמימות הוא מאמין שהכל תלוי בנו בודאי, אך אף-על-פי-כן הכל מהשם יתברך ואף-על-פי-כן הכל תלוי בנו אף-על-פי שאי אפשר להבין זאת, ועל כן בודאי לא יתרחק מהשם יתברך ולא יפלא לעולם.

כי בודאי צריכין לעבד את השם יתברך בכל כחגו, כי הכל תלוי בנו, כי הארץ נתן לבני האדם, ואף-על-פי-כן אין שום נפילה ויאווש בעולם, כי השם יתברך גומר תמיד וסוף כל סוף יגמר הכל כרצונו, כי "אתה מרום לעולם ה'" "ועצת ה' היא תקום", וכל מה שעושה האדם שום דבר טוב אינו נאכד לעולם. ובודאי הדבר טוב עושה פעלתו בשלמות אף-על-פי שרואה שאחר-כך לא עלתה לו יפה ונעשה עמו מה שנעשה, זה אי אפשר להבין, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה לענין "שלוח הקן" ו"כבוד אב", 'הרי שאמר לו אביו וכו' היכן אריכת ימיו של זה וכו' אלא לעולם שפלו ארד'.

וכמו כן יש כמה מצוות שמפרש בתורה, שמסגל להנצל על ידם מעברות ולהתקרב אליו יתברך, כגון ציצית ותפלין. ויש אחד שלבוש ציצית ותפלין ואף-על-פי-כן מתגבר עליו היצר הרע ומחטיוא חס ושלום, אם כך חס ושלום, יפרק על לגמרי ולא יקיים ציצית ותפלין חלילה. אבל באמת כל דברי תורה הקדושה וכל דברי רבותינו זכרונם לברכה, אמת ויציב וכו' רק שיש כמה דברים שאי אפשר לנו להבינם בשלמות ובודאי כח מצוות ציצית גדול מאד ויכולין להציל את כן אדם מהיצר הרע ותאוותיו, וכמובא המעשה בגמרא, מזה שפטחו לו הציצית

על פְּנֵיו. אָבֵל אֶף־עַל־פִּי־כֵן לֹא כָּל בְּנֵי אָדָם שׁוֹיִן וַיֵּשׁ אֶחָד שֶׁנִּמְשָׁךְ כְּבָר אַחֲרֵי הַיֵּצֵר הָרַע כָּל כָּד עַד שֶׁאִפְלוּ אִם לֹבֵשׁ צִיצִית קָשָׁה לוֹ לַעֲמֹד בְּנֶגֶד הַיֵּצֵר הָרַע. וְאֶף־עַל־פִּי־כֵן אֲדַרְבָּא, הוּא דִּיקָא צְרִיךְ לִזְהַר בְּיוֹתֵר לְלָבֵשׁ צִיצִית וְכֵן בְּכָל הַמְצוּוֹת, וְטוֹב לְפָנָיו שָׁעַל כָּל פָּנִים יִשְׂאֵר לוֹ זְכוּת מְצוּוֹת צִיצִית וְכִיּוֹצֵא וְלֹא יֵאָבֵד לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם. וּבְרַב הַזְּמַנִּים אִוְלֵי יִצְטָרְפוּ זְכוּת מְצוּוֹת צִיצִית וְכֵן שְׂאֲרֵי הַנִּקְדוּת טוֹבוֹת שֵׁישׁ בּוֹ, עַד שִׁזְכָּה לְהַתְגַּבֵּר עַל יֵצֵרוֹ בְּשָׁלוֹמוֹ. וְאִיךְ שִׁיְהִיָּה עַל־כָּל־פָּנִים מַה שֶׁעוֹשֶׂה אִיזָה דְבָר טוֹב אֵינּוּ נֶאֱבָד לְעוֹלָם אֶף־עַל־פִּי שֶׁנַּעֲשֶׂה עִמּוֹ אַחֲר־כָּד מַה שֶׁנַּעֲשֶׂה. וַיֵּשׁ גַּם בְּזֶה כַּמָּה בְּחִינּוֹת וְכַמָּה עֲנֻנִים, שֶׁנַּעֲלְמוּ מִבְּנֵי אָדָם וְהַפֵּל בְּשִׁבִיל כַּח הַבְּחִירָה.

וְהַכֵּלָל כִּי כָּל אָדָם אִיךְ שֶׁהוּא, הוּא מְחִיב לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלוֹ וְלַעֲסֵק בַּעֲבוּדַת ה' כָּל יְמֵי חַיָּיו. וְאִם אֶף־עַל־פִּי־כֵן חֵם וְשָׁלוֹם, אֵינּוּ זוֹכֶה לְקַדְשָׁה וְטָהֳרָה שְׁלֵמָה, אֶף־עַל־פִּי־כֵן לִית רְעוּתָא טְבָא דְאַתְאֲכִיד'. וְאִם רוּאָה בְּאִיזָה סִפֵּר שֶׁמְצוּהָ זֹאת וְעֵבְדָא זֹו הִיא מְסַגְּלַת לְזִכּוֹת לַמַּעֲלָה זֹאת וְעַנְיָן זֶה, וְהוּא נִתְעוֹרֵר עַל־יְדִיזוּהָ לְקַיֵּם מְצוּהָ זֹאת, וְרוּאָה שֶׁאֶף־עַל־פִּי־כֵן לֹא זֹכֶה עַל־יְדִיזוּהָ לַמַּעֲלָה הַזֹּאת, אֵינּוּ לוֹ לַפֵּל בְּדַעְתּוֹ עַל־יְדִיזוּהָ כֵּלָל, כִּי מִי יוֹדֵעַ דְרָכֵי ה' אִוְלֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַעֲלָה הַמְצוּהָ וְהַעֲבָדָא שְׁלו לְצְרִיךְ תַּקוּן גַּפְלָא וְגִבּוּת יוֹתֵר. כִּי מְאֹד עִמְקוֹ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְאִסּוּר לְהִרְהֵר אַחֲרֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַחֲרֵי כָּל דְבָרֵי הַתּוֹרָה וְדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנוֹם לְבָרְכָהּ, כֵּלָל (שֵׁם אוֹת ל"ח מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו):

נז

כְּשֶׁנֹּפֵל הָאָדָם לְמַדְרָגוֹת נְמוּכוֹת מְאֹד שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּמַנְּפִים שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לָהֶם לְקַבֵּל חַיּוֹת מִבְּחִינַת הַתְּגָלוֹת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׂבִשְׂבִיל זֶה הָיוּ כָּל הָעֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת, כִּי עֲלֵיהֶם הֵינּוּ עַל מְקוֹמוֹת אֵלּוּ נֹאמֵר: "וּכְבוֹדֵי לְאַחַר לֹא אֵתֵן", וְחַיּוֹתֵם הוּא רַק מִתְּהַעֲלֵמָה וְהַהִסְתָּרָה שֶׁל הַמְּאֻמֵּר סְתוּם דְּכִרְאִישִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת: "אֵיחָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ". וְאֵיזוֹ כְּשֶׁנֹּפֵל לְמְקוֹמוֹת אֵלּוּ חֵם וְשָׁלוֹם, וְזוֹכֵה לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ, כִּי רוֹאֵה שְׂמֻקוֹמוֹ רְחוּק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵם כֵּן אֵינֶם נִקְרָאִים בְּשֵׁם מְקוֹם כָּלָל, כִּי עֵקֶר הַמְּקוֹם הוּא בְּמְקוֹם שְׂיֵשׁ הַשְּׂרָאֵת הַקִּדְשָׁה וְהַתְּגָלוֹת כְּבוֹד אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּקְרָא מְקוֹם כִּידוּעַ, בְּחִינַת: "מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם". אֲבָל מְקוֹמוֹת הַמְּמַנְּפִים אֵינֶם נִקְרָאִים בְּשֵׁם מְקוֹם כָּלָל, בְּבְחִינַת: "כִּי כָּל שְׁלֻחָנוֹת מְלֹאוֹ קִיָּא צוֹאֵה בְּלֵי מְקוֹם" וְכִמוֹ שֶׁנֹּאמֵר: "בְּאֶפְסֵי מְקוֹם" וְכוּ'. עַל כֵּן כְּשֶׁנֹּפֵל הָאָדָם לְשֵׁם חֵם וְשָׁלוֹם, אֵין לוֹ בְּאֵמֶת שׁוּם מְקוֹם כָּלָל וְהוּא נֶעַ וְנָד בְּאֶרֶץ. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם חוֹמֵא חֵם וְשָׁלוֹם, וּמִתְרַחֵק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא פְּאֵלּוֹ מִחֲזוֹר הָעוֹלָם לְתַהוֹ וּבַהוֹ וּכְאֵלּוֹ מִחֲרִיב הָעוֹלָם לְגַמְרֵי וְעַל כֵּן אֵין לוֹ שׁוּם מְקוֹם כָּלָל אֲבָל כְּשֶׁזוֹכֵה עַל כָּל פְּנִיִּים לִידַע הָאֵמֶת וְלִרְאוֹת פְּנֵמוֹ וְקַלְקוּלוֹ הַגְּדוֹל שֶׁהַחֲרִיב אֵת כָּל הָעוֹלָם, עַד שְׂאֵין לוֹ מְקוֹם בְּעוֹלָם כָּלָל וּמִרְחֵם עַל עַצְמוֹ וְשׁוֹאֵל וּמִבְקָשׁ, אֵיחָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, כִּי בּוֹדָאֵי גַם מְקוֹמוֹת אֵלּוּ בְּהִכְרַח שְׂיֵהִיָּה לָהֶם אֵיזוֹה חַיּוֹת מִהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁהוּא בְּהַעֲלֵם גְּדוֹל, בְּבְחִינַת: "אֵיחָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ" הַנִּלְ, עַל כֵּן עַל־יְדִידוֹה שְׂמַחְפֵּשׁ וּמִבְקָשׁ גַּם שֵׁם אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדִידוֹה הוּא עוֹלָה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לְבְּחִינַת קִדְשַׁת הַמְּאֻמֵּר סְתוּם הַנִּלְ שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵיחָה וְשֵׁם הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמְּקוֹם.

נמצא שהירידה שלו שנפל למדרגה כזאת עד שהוא מבחינת למטה מן המקום, כי היה מבחינת: "תהו ובהו" ולא היה לו מקום כלל ומעכשו על ידי הבקשה והחפוש עלה על ידי זה בעליה גדולה לבחינת למעלה מן המקום ואז נמחלין לו כל עוונותיו. כי מבחינת איה הנ"ל שהוא הקדשה העליונה מאד, משם כל הפליחה והמחילה לכל העונות בבחינת כי עמך הפליחה וכו', כי עמך דיקא כי איה הנ"ל הוא בחינת פתר בחינת תליסר תקוני דקנא שהם שרש השלש עשרה מדות של רחמים ששם עקר המחילה והפליחה פידוע. וזה בחינת: "אם יאדימו כתולע בצמר יהיו". כי מקומות המטנפים הנ"ל הם בחינת קלפת תולע שהיא קלפה קשה וחזקה מאד ומתגברת בכל יום לכלות כל העולם לגמרי חס ושלום, במבאר בכונות. ומבחינת קלפה זאת נמשכין כל מיני שקצים ורמשים שאסורים באכילה באסור חמור מאחר שהם רחוקים לגמרי מכבודו יתברך, בבחינת: "וכבודי לא אחר לא אתן". אבל על ידי הבקשה והחפוש אחר כבודו יתברך גם משם, על ידי זה עולה בתכלית העליה ונמשכת לו סליחה ומחילה מבחינת תליסר תקוני דקנא שהם בחינת צמר פידוע. וזה: "אם יאדימו כתולע בצמר יהיו".

וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, לענין תולעים שנתהוו בתלוש שאינם אסורים עד אחר שפרשו, כי מי שנפול למקומות הנ"ל ואז רואה שאין לו שום מקום כלל בקדשה, אזי העקר לכלי להניח את מקומו ושלא ליאש את עצמו ולפרש ולצאת לחוץ חס ושלום, פאשר היה כבר פמה וכמה שעל ידי שראו בעצמן נפילתם הגדולה על ידי זה נתאשו לגמרי ופרשו מן הקדשה ויצאו לחוץ חס ושלום, ורצו לקבע

להם מקום חוץ מהקדשה חס ושלום, ורצו לשרץ בארץ להתפשט עצמן בזה העולם, כמו אלו שאמרו: "איזיל ואתהני בהאי עלמא", מאחר שאין לו עולם הבא, חס ושלום. ואלו הם בודאי טמאים ואסורים לגמרי, כי זה בחינת: "השרץ השורץ על הארץ" דיקא ששם עקר אחיזת הנחש והטמאה חס ושלום.

אבל זה התולע הינו מי שנפל לבחינת מקומות המטונפים הנ"ל, שזהו בחינת תולע רק שהוא דבוק במקומו ואינו פורש אל החוץ על כל פנים. כי יודע כי באמת בודאי אין שום מקום לברח ולהסתר מפניו חס ושלום, כמו שכתוב: "אנה מפניך אברח אם אפק שמים" וכו'. ומה יפעל בזה אם יוסיף עוד ביתר לילך אחר תאות לבו הלא סוף כל סוף מרה תהיה באחרונה ובודאי יהיה לו אז למשיב נפש וכמוצא שלל רב כל מה שניצל עצמו מהסמטרא אחרא אפלו מעט דמעט. וכשמושב את עצמו על כל זאת וכל מה שהוא רואה שהוא רחוק מכבודו יתברך אז יודע שאין לו מקום כלל, כי כל המקומות שרחוקים מכבודו יתברך אינם נקראים בשם מקום כלל. ועל כן שואל ומחפש ומבקש גם משם אחר כבודו יתברך בבחינת: "איה מקום כבודו" שזה בחינת: "ובקשתם משם את ה' אלקיך" - "משם" דיקא כי על כל פנים אינו פורש לצאת לחוץ חס ושלום, רק אדרבא, אינו מניח את מקומו, בבחינת: "אם רוח המושל תעלה עליך מקומך אל תנח". על ידי זה יוכל לזכות שתתהפך הירידה לעליה גדולה ויעלה לבחינת למעלה מן המקום הנ"ל, ומבחינת תול"ע יהיה נעשה עול"ה בחינת: "עולת תמיד", שמכפר על עברות של יום ושל לילה ומכניע ומבטל קלפת תולע הנ"ל, שזה בחינת תולעים

שֶׁבְּתֵלוּשׁ עַד שְׁלֹא פָּרְשׁוּ מִתְּרִין. כִּי כָּל זְמַן שְׁלֹא פָּרְשׁוּ לַחוּץ לְשָׂרֵץ עַל הָאָרֶץ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ מְקוֹם בְּאָרֶץ בְּמִקְוֵים אַחֲזִית הַסְּטֵרָא אַחֲרָא חִס וְשְׁלוֹם, רַק אֲדַרְבְּא, מִחֲפֵשׂ גַּם מִמְקוֹמוֹ אַחַר הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ אַזִּי תוּכַל הִירִידָה לְהַתְּהַפֵּךְ לְעֲלִיָּה גְדוֹלָה בְּנ"ל (הַלְכוֹת תוֹלְעִים הַלְכָּה ע"ג):

נח

יֵשׁ נַפְשׁוֹת חַלוּשׁוֹת מְאֹד שֶׁהֵם בְּבַחֲיִנַת בִּיצִים וְעֲלִיָּהֶם עֵקֶר הַתְּגַבְרוֹת הַסְּטֵרָא אַחֲרָא קִלְפַת עֲמֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיִּזְנֶב בְּךָ כָּל הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ", וְהַצְּדִיקֵי אִמַּת עוֹסְקִים בְּכָל דּוֹר לְתַקֵּן גַּם הַנְּפִשׁוֹת הַלְלוּ, וּבִשְׂבִיל זֶה עֵקֶר אַרְיֵכַת הַגְּלוּת שֶׁהוּא בְּשִׁבְלֵי שִׁיתַתְּקֵנוּ גַּם כָּל הַנְּפִשׁוֹת הַחַלוּשׁוֹת. וְאֵלּוֹ הַנְּפִשׁוֹת כְּשׁוֹזְכִין לְבֹא לְצַדִּיקֵי אִמַּת וְלְהַתְּחִיל לְהַתְּתַקֵּן, בּוֹדֵאי צְרִיכִים שְׁיַעֲבֹר עֲלֵיהֶם יְגִיעוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוֹת הַרְבֵּה מְאֹד בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן בְּכַמָּה וּכְמָה בְּחִינּוֹת שׁוֹנוֹת, כְּמִבְּאֵר בְּמִקְוֵים אַחֵר.

וְעֵקֶר טְהָרָתָם הוּא שִׁיתְּחַזְּקוּ מְאֹד וְאֵל יִתְיַאֲשׁוּ בְּעֲצֻמָּן לְעוֹלָם, רַק יְקוּוּ תְּמִיד לְיִשׁוּעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "אוֹתָךְ קוֹיִתִּי כָּל הַיּוֹם". כִּי בְּאִמַּת אִי אֶפְשֶׁר לְשׁוּם אָדָם בְּכָלֵל וּבְפָרֵט לְבֹא אֶל הַתְּקוּהָ הַטּוֹבָה כִּי אִם עַל-יְדֵי צַעַר וְיִסּוּרִין וּמְרִירוֹת גְּדוֹל שְׂוָה בְּחִינַת מַה שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְּמַרְמֵר מְאֹד עַל חֶרְפֵּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. וְהַעֵקֶר עַל שְׂאֵנו רְחוּקִין כָּל כֶּף בְּגִלּוֹתֵנוּ מֵאֲבִינוּ שְׂבִשְׂמִים. וְכֵן כָּל אֶחָד בְּפָרֵט צְרִיךְ לְהַתְּמַרְמֵר מְאֹד עַל גְּלוּת נַפְשׁוֹ שֶׁהִיא רְחוּקָה כָּל כֶּף מֵאֲבִיָּה שְׂבִשְׂמִים וּבְכָל פַּעַם מֵתְגַבֵּר הָרַע בְּיוֹתֵר שֶׁהִיא אֶפְשֶׁר לְמַעוֹת וְלוֹמַר, אֲבֵר נִצְחִי וְתוֹחֲלֵתִי מֵה' חִס וְשְׁלוֹם. אֲבָל צְרִיךְ לְהַתְּחַזֵּק מְאֹד וּלְנַחֵם אֶת עֲצֻמוֹ בְּכָל פַּעַם וְלְהִיּוֹת בְּכָלֵל אֲסִירֵי הַתְּקוּהָ

שנאמר עליהם: "שובו לבצרון אסירי התקוה" - "אסירי" דיקא פי צריך להיות נאסר ונקשר בהתקוה האמתית בתכלית ההתקשרות ולא יניח את תקותו לעולם, "פי חסדי ה' פי לא תמנו", והחסדים מתחדשים בכל בקר, על פן "טוב ויחיל ודמם לתשועת ה'". פי בודאי בהכרח שיעבר על כל אחד הרוצה להתקרב אל הקדושה באמת מרירות גדול בלי שעור, רק שהעקר שיהיה חזק בתקוה דקדושה כנ"ל.

וזה מרמוז במה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, על סימני ביצים מהורים שאם שני ראשיהם פדים או חדים בודאי ממאים, פי זה דרך הרשעים וכל הרחוקים מן האמת שפשנופל עליהם איזה צער ויסורים, אינם מנחמים את עצמו כלל ואין מקוים לצאת משם, כמו שכתוב: "לא יאמין שוב מני חשד", ונשארים שקועים בדאגה ומרה שחרה גדולה ומיאשים את עצמם מהשם יתברך לגמרי. ולפעמים להפך, כשיש להם איזה טוב אכילה ושתיה וכיוצא, אזי ממלאים פיהם שחוק ועושים כל ימיהם כחגים ואינם משימים לבם כלל אל האחרית. וזה בחינת: "שני ראשיהם פדים", מרמוז על התנברות העצבות והאבלות שלהם שזה בחינת פד כמבאר בפנים. או שני ראשיהם חדים מרמוז על השחוק והשמחה שלהם, כאלו כל השמחה היא בזה העולם חס ושלום, ועל שמחה כזו נאמר: "ולשמחה מה זו עושה", אבל הכפשים הם בבחינת: ראשו אחד פד ואחד חד, כי אצלם מקשר הצער והיסורין עם התקוה והנחמה פי הם אסירי התקוה כנ"ל, פי יודעים שאי אפשר לבוא לתכלית התקוה טובה פי אם על-ידי יסורים. וכן בשעת היסורין הם

מחזקין ומחיינין את עצמם בהתקנה ועל־ידי־זה זוכין באמת לאחרית טוב. אך אפלו אם ראשו אחד בד ואחד חד' גם בן אין לסמוך על זה לאכלן, כי לפעמים נמצא באפן כזה גם אצל הרשעים שפוכלין צער ומרידות גדול בשביל איזה תקנה מתאוות עולם הזה, להשיג על־ידי־זה ממון או כבוד וכיוצא ובשעת היסורין הם מנחמין את עצמם במה שאחר־כך ישיג על־ידי־זה תאוות מעולם הזה. וצער כזה ותקנה כזאת היא בודאי לא טוב מאחר שבהכל בשביל תאוות עולם הזה. על־כן אפלו ראשו אחד בד ואחר חד אין לאכלן, עד שיידע שהוא ממין טהור, הינו שהצער והתקנה הוא רק בשביל תכלית הנצחי. (הלכות ביצים הלכה ה):

נט

ענין התחזקות להתחיל בכל פעם בעבודת השם מחדש, [עין יראה ועבודה אות נ"ד בושה ועזות אות ג]:

ס

כל הבלבולים של כל אדם שמתאנה לכל התאוות ואף־על־פירן רוצה לידע ולהבין הכל בשכלו המגושם, ובכל פעם קשה לו במה קשיות על השם יתברך ועל הצדיקים וכו'. ואפלו אם קשה לו קשיות על עצמו גם זה אינו טוב, כי גם זה מעשי בעל־דבר שמוחליש דעתו על־ידי הקשיות שקשה לו על עצמו, "איך אתה רוצה להתפלל בכונה והתלהבות, והלא בשעה הקודמת עשית כך וכך" וכו' וכיוצא בזה בלבולים הרבה בלי שעור. וכל זה נמשך מזהמת הנחש שמבלבל דעת

הָאָדָם שְׂרוּצָה לְהַבִּין הַכֹּל. כִּי בְּאֵמֶת אֵין אָנוּ יוֹדְעִים כֻּלָּל, וְאֶפְלוּ שְׁלֹמָה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, אָמַר: "כִּי בְעַר אֲנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא בִּינַת אָדָם לִי", וְכֵן בְּתַהֲלִים אָמַר: "וְאֲנִי בְעַר וְלֹא אֲדַע בְּהִמּוֹת הַיִּיְתִי עִמּוֹךְ". מִכֹּל שֶׁכֵּן אֵלֶּךָ אֲלֵפִים וְרַבֵּי רַבּוּבוֹת קָל וְחֹמֶר אֲנָשִׁים פְּשׁוּמִים בְּפֶרַט בְּדוֹרוֹת הַלָּלוּ. וְהַכֻּלָּל שְׁאִין הָאָדָם יוֹדֵעַ כֻּלָּל, רַק צָרִיךְ לְהִתְחִיל בְּכֹל פְּעַם מִחֲדָשׁ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם וְכֹל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַתְּךָ עֲשֵׂה, וְאִזּוּ מֵטוֹב לְךָ לְעוֹלָם וְסוּף כָּל סוּף תִּגְיַע לְתַכְלִית הַטּוֹב וְתִנְצְחֵי בְּזֶה וּבְכַּף (הַלְכוּת בָּשָׂר בְּחֻלְבַּ, הַלְכָה ד' אוֹת י"ב):

סא

כָּל הַרְדִּיפּוֹת וְהַהֲסָתוֹת וְהַתְּנַגּוּרוֹת שֶׁהֵיִצֵּר הָרַע וְחִילוּתָיו מִתְּנַגְרִים בְּכֹל אָדָם בְּכֹל יוֹם וּבְכֹל עֵת, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קִלְפַת לְכֵן וְעִשׂוֹ וּמִצְרִים וְאַרְבַּע מַלְכֵיזוֹת, שֶׁכֵּלָם עוֹמְדִים בְּכֹל דוֹר וְדוֹר עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְכַלּוֹתוֹ חֵם וְשִׁלּוֹם. וְאֵין שׁוֹם עֲצָה לְהִנְצֵל מֵהֵם כִּי אִם עַל־יְדֵי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּהֲשֵׁם יִתְפַּרֵּךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּחַדְּשׁוֹת דִּקְדוּשָׁה בְּחִינַת חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתְךָ. הֵינּוּ שִׂידַע הָאָדָם הָאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ שְׁאִינוֹ יוֹדֵעַ כֻּלָּל, כֻּלָּל כֻּלָּל לֹא. רַק יִתְחַזֵּק אֶת עֲצֻמוֹ בְּאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁקִּבְּלֵנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, וְאֵל יִבְלַבֵּל אוֹתוֹ שׁוֹם דְּבַר שֶׁבְּעוֹלָם, כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִים כֻּלָּל רַק כְּפִי שֶׁהוֹרוּ אוֹתֵנוּ רַבּוֹתֵינוּ וְכַרְנָם לְבַרְכָה. כִּי הֵם אָמְרוּ וְהֵם אָמְרוּ, הֵם אָמְרוּ שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבֵּר בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת כָּל הַתְּאֻוֹת שֶׁבְּעוֹלָם וְאֶפְלוּ מֵאִיזָה תְּנוּעָה בְּעֵלְמָא, שְׁאִינָה בְּרִצּוֹן הַבּוֹרָא יִתְפַּרֵּךְ צְרִיכִין לְבָרַח וְלְהִתְרַחֵק מִמֶּנָּה בְּתַכְלִית הַרְחוּק, כִּי הוּא פּוֹגֵם מְאֹד

בְּנֶפֶשׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי וּבְכָל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בוֹ. וְהֵם אָמְרוּ שְׂאֵפְלוֹ אִם עֵבֶר הָאָדָם מִה שְׂעֵבֶר אֵפְלוֹ אִם עֵבֶר הָאָדָם עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה אֲלָפִים פְּעָמִים רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אַף־עַל־פִּי־כֵן אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ לְעוֹלָם כְּלָל וְצָרִיד לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מְחַדָּשׁ לְהַתְחַזֵּק בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם. כִּי הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ מְקַבֵּל תַּעֲנוּג וְשַׁעֲשׁוּעִים מֵהַגְּרוּעַ שְׂבִנְרוּעִים, אֲדַרְבָּא, זֶהוּ עֵקֶר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבַּרַךְ כְּשֶׁהֲרַחוּקִים מְאֹד מִתְקַרְבִּים אֵלָיו וּמוֹדִים בוֹ יִתְבַּרַךְ וּמִתְחַזְּקִים בְּאִמּוּנָה וּמוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ, עַל חֶסֶדְךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת וְכוּ'. וְעַקֵּר בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ הִיָּה רַק בְּשִׁבִיל זֶה שִׂיתְחִיל הָאָדָם בְּכָל פַּעַם מִרְאִשִׁית כְּאֵלוֹ נוֹלָד הַיּוֹם וּכְאֵלוֹ הַיּוֹם הוּא רֵאשִׁית הַתְּחִלָּתוֹ שְׁזֶה בְּחִינַת: "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים" וְכוּ', "בְּרֵאשִׁית" דִּיקָא בְּשִׁבִיל בְּחִינַת רֵאשִׁית הַנ"ל. וְכֵן עַד עֵתָה הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ מְחַדָּשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וְהַכֵּל רַק בְּשִׁבִיל זֶה בְּשִׁבִיל הַתְּחִלָּתוֹ הַנ"ל, שֶׁכָּל אֶחָד וָאֶחָד כְּפִי מַדְרַגְתּוֹ יִתְחִיל בְּכָל יוֹם מְחַדָּשׁ לְכַנֵּס בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְבַּרַךְ כְּנ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עֲנִין מְצוֹת בְּפוּרִים וּדְוִי בְּפוּרִים כְּמִבְּאֵר בְּפָנִים (שָׁם אוֹת י"א):

סב

בְּכָל יוֹם וְיוֹם שׁוֹלַח הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ יִשׁוּעוֹת חֲדָשׁוֹת, לְהַצִּיל אֶת הָאָדָם מֵהַסְּטָרָא אַחֲרָא הַמְּתַגַּבְּרַת עָלָיו בְּכָל יוֹם, וְזֶה בְּחִינַת: "בְּשִׁירוֹ מִיּוֹם לְיוֹם יִשׁוּעָתוֹ". וְכֵן בְּתַפְלַת שְׁמוֹנֶה עָשָׂרָה אוֹמְרִים: "וְעַל נִסְיָךְ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ" וְכוּ' וּכְמֵאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּרָנּוּ לְכַרְכָּה: 'בְּכָל יוֹם וְיוֹם יֵצְרוּ שָׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאֵלְמֵלָא הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ' וְכוּ'. נִמְצָא

שֶׁבְּכֹל יוֹם וְיוֹם נַעֲשִׂים עִם הָאָדָם עֲנִינִים חֲדָשִׁים לְגַמְרֵי וְהַקְדָּוֶשׁ בְּרוּךְ־
הוא עֲזָרוֹ - וּמוֹשִׁיעוֹ בְּכֹל יוֹם. עַל־כֵּן אֵין לְהָאָדָם לְבַלְבֵּל אֶת עֲצָמוֹ כְּלָל
מִזֶּם לְחַבְרוֹ, כִּי מִי יוֹדֵעַ כַּמָּה גְדוּלָה הַיְשׁוּעָה הַחֲדָשָׁה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
יִשְׁלַח לוֹ הַיּוֹם, אִם יִזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר לְהִתְחִיל מִחֲדָשׁ (שָׁם אוֹת י"ב):

סג

מבאר בַּמָּקוֹם אַחֵר שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהִיּוֹת עֹקֵשׁן גְּדוֹל בְּעִבּוּדַת ה', וְזֶה
הָעֲנִין שֶׁל הַעֲקֻשָׁנוּת הוּא הַתְּחִינָה נִפְלְאָ לְבָלִי לְפַל בְּשׁוֹם אִפְּן
בְּעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת "לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלֹג כִּי כָל בֵּיתָהּ לְבוֹשׁ שָׁנִים",
וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה, 'אֵל תִּקְרֵי שָׁנִים אֵלָּא שָׁנִים', "נִתּוֹן תַּתִּין"
"פְּתוּחַ תַּפְתּוּחַ" "הַעֲנֵק תַּעֲנִיק" וְכוּ', שְׁזֶה בְּחִינַת הַעֲקֻשָׁנוּת הַגְּ' לְשֶׁכַּל קִיּוּם
הַתּוֹרָה תְּלוּי בּוֹהַ שִׁיתְּחַזֵּק לְשָׁנוֹת וְלִכְפֹּל כָּל עֲבֻדָה מְזוּבָה, אוֹ לְמוֹד תּוֹרָה
וְכוּ', שֶׁהִתְחִיל לְהַרְגִיל עֲצָמוֹ. שִׁיתְּחַזֵּק בְּכֹל פְּעַם לְחֹזֵר וְלַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ הַדְּבָר
שֶׁבְּקִדְשָׁה אִפְּלוֹ אֵלֶּף פְּעָמִים אִפְּלוֹ אִם עָבַר עָלָיו מַה שֶׁעָבַר, כִּי זֶה עֹקֵר
קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁצָּרִיכִין לְהִיּוֹת עֹקֵשׁן גְּדוֹל בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם וְלַעֲשׂוֹת הַדְּבָר
שֶׁבְּקִדְשָׁה אִפְּלוֹ בְּדֶרֶךְ עֲקֻשָׁנוּת אִפְּלוֹ אֵלֶּפִים פְּעָמִים וְלְבָלִי לְהִסְתַּבֵּל עַל
שׁוֹם חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת, שֶׁהַפְּעֵל דְּבָר וְהַפְּמָרָא אַחֲרָא וְהַלִּיצִנִים מַחֲלִישִׁין
דַּעַתוֹ וְזֶהוּ עֹקֵר הַהִתְחִינָה דְּקִדְשָׁה, וְעַל־יְדִידוֹהַ אֵינוֹ מִתִּירָא מִגִּיהֶנָם שֶׁל
שְׁלֹג. כִּי יֵשׁ גִּיהֶנָם שֶׁל אִשׁ וְגִיהֶנָם שֶׁל שְׁלֹג כַּמְאֹמֵר רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם
לְבִרְכָה, וְגִיהֶנָם שֶׁל אִשׁ מְגִיעַ עַל שְׁנַתְחַמֵּם לְדַבֵּר עֲבָרָה וְתַאוּהַ חֵם וְשְׁלוֹם,
אֲבָל גִּיהֶנָם שֶׁל שְׁלֹג הוּא עַל חֲלִישׁוֹתוֹ אַחֲר־כֵּךְ בְּשֶׁבֵא לוֹ הַתְּעוֹרְרוֹת
לְחֻשְׁבָה, כִּי 'הַכֹּל מִלְּאִים חֲרָמוֹת', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה.

אֲבָל עַל־פִּי רַב עָקַר עֲפוּבוֹ מִתְּשׁוּבָה הוּא מַחֲמַת חֲלִישַׁת הַדַּעַת, שְׁנֹדְמָה לֹא שָׂאֵי אֶפְשָׁר לֹא עוֹד לָשׁוּב וְאִינֹו מוֹעִיל לוֹ עוֹד תְּשׁוּבָה לְרַבּוּי הָעוֹנוֹת הָעֲצוּמִים מְאֹד וְעַל־יְדִי־זֶה הוּא מִתְּיָאֵשׁ לְגַמְרֵי מְלֶהֱתַקְרַב לְהַשֵּׁם יִתְבַּרַּךְ, בְּפָרַט אוֹתָן שֶׁהִתְחִילוּ כְּבָר קָצַת בְּעִבּוֹרַת הַשֵּׁם וְאַחֲר־כֵּן נִפְלוּ מִזֶּה, וְעָקַר הוּא מַחֲמַת חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת וְהַקְרִירוֹת שֶׁמִּפִּיל עָלָיו הַבַּעַל דְּבַר וְעַל כֵּן עַל זֶה נִדוֹן בְּקִרְיֹוֹת הָעֲצוּם וְהַמֵּר שֶׁל גִּיהֶנֶם שֶׁל שְׁלֹג, אֲבָל עַל־יְדֵי הָעוֹזוֹת דִּקְדָּשָׁה וְהַעֲקָשָׁנוֹת וְהַהֲתַחֲזָקוֹת הַנ"ל לְבָלֵי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ בְּשׁוּם אֶפְן, רַק לְקַיֵּם וְלַחְזוֹר וְלְקַיֵּם קַיִּים הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כָּל מַה שְּׂיֻכַּל לְחַטֵּף בְּזֶה הַצֵּל עוֹבֵר כָּל יְמֵי חַיָּיו אֶפְלוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מַה וְאִינֹו מְנִיחַ לְקַרֵּר עֲצוּמוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה. עַל־יְדִי־זֶה בְּנֹדְאֵי לֹא יִהְיֶה נִדוֹן בְּגִיהֶנֶם שֶׁל שְׁלֹג וְקִרְיֹוֹת, וְזֶה: "לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלֹג כִּי כָל בֵּיתָהּ לְבוֹשׁ שָׁנִים" כַּנ"ל (שֵׁם הַלֵּכָה ה' אוֹת כ"ז כ"ט):

סד

אֶף־עַל־פִּי שְׂיִרַד הָאָדָם כְּמוֹ שְׂיִרַד חֵם וְשָׁלוֹם, אִם הוּא חֹזֵק בְּרָצוֹנוֹ וְהַשְׁתַּוְקוּקוֹתוֹ אֶל הָאֲמֶת לְאֲמֶתוֹ יְכוּל לַעֲלוֹת עַל־יְדֵי הַיְרִידָה דִּיקָא לְמָקוֹם גְּבוּהָ מְאֹד שְׁזֶה בְּחִינַת 'יְרִידָה תְּכַלִּית הָעֲלִיָּה' עַיִן פְּנִים (הַלְכוֹת הַכֶּשֶׁר פְּלִים הַלְכָה ד' אוֹת כ"ב):

סה

אֲפָלוּ הַגְּרוּעַ שֶׁבְּגָרוּעִים יִהְיֶה מִי שְׂיִהְיֶה צְרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וְלְהִתְאַמֵּץ, לִיחַל וְלְקוֹזוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבַּרַּךְ וְלְבָלֵי לְרַפּוֹת וְלִרְשָׁל אֶת הַרְצוֹן הַטּוֹב

לְעוֹלָם, וּבִדְרָאֵי זִכְרָה לְפַעַל עַל-יְדִיזָה הַרְבֵּה טוֹבוֹת אֲמִתּוֹת וְנִצְחִיּוֹת כַּאֲשֶׁר כָּבֵר פָּעְלוּ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים הַרְבֵּה עַל-יְדֵי הָעֲזוֹת דְּקַדְשָׁה וְחֻזֵק הַרְצוֹן שְׁלֵהֶם דְּקַדְשָׁה, שְׁעַל-יְדִיזָה יֵצְאֵנוּ מִמִּצְרַיִם וְקָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם וְזָכִינוּ לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה הַרְבֵּה יְשׁוּעוֹת אֲמִתּוֹת, שְׂזָכוּ יִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר עַל-יְדֵי תַקְוַת הַרְצוֹן שְׁלֵהֶם אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ מִמֶּשׁ. וְעַל-יְדֵי שְׂאֵנוּ זוֹכְרִין אֶת כָּל זֹאת בְּכָל פֶּעַם עַל-יְדִיזָה יֵשׁ לָנוּ כַּח גַּם עִתָּה לְחֻזֵק אֶת עֲצֻמוֹ בְּתוֹחֵלֶת וְהַתְקוּהָ וְהַרְצוֹן דְּקַדְשָׁה עַד שְׁנוֹכַח עַל-יְדִיזָה לְשֹׁבֵר אֶת כָּל הַמְּנִיעוֹת וְלִכְּוֹא לְתַכְלִית הַטוֹב. וְזֶה: "חֻזְקוֹ וְיֵאֱמָן לְבַבְכֶם כָּל הַמּוֹחֲלִים" - "הַמּוֹחֲלִים" דִּיקָא שְׁהוּא בְּחִינַת חֻזֵק הַרְצוֹן שְׂאֵרָף-עַל-פִּי שְׁוֵה יָמִים רַבִּים שְׂאִינוּ זוֹכְרֵי אֶל הַטוֹב אֶף-עַל-פִּיכֵן הוּא מוֹחֵל וּמְצַפֶּה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, עַד יִשְׁקִיף וְיִרְאֵה ה' מִשְׁמַיִם וְזֶה כָּל הַמּוֹחֲלִים, כָּל דִּיקָא יְהִיָּה מִי שְׂיִהְיֶה כַּ"ל (שֵׁם אוֹת כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט):

סו

צְרִיכִין עַז וְתַעֲצוּמוֹת וְהַתְחַזְּקוֹת עֲצוּם מְאֹד בְּזֶה הָעוֹלָם מִסְפֵּר יָמֵי חַיֵּי הַבְּלוּ, לְעֵמֹד בְּנֶגֶד כָּל הַדְּחִיּוֹת וְכוּ', שְׁהַבְּעַל דְּבַר רוֹצֵה לְהַדְּחִיחוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, בְּכָל עֵת. וְהַעֲקָר עַל-יְדֵי הַסְּבָרוֹת שְׁקָר שְׁלוֹ עַל-יְדֵי שְׂמִצִּיר הָאוֹר לְהַפְּךָ חֵם וְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדִיזָה מִסִּיתוֹ לְדַבֵּר עֲבָרָה חֵם וְשָׁלוֹם, וְעוֹשֶׂה אֲצֻלוֹ מֵאִסּוּר הַתֵּר וּמֵעֲבָרָה מִצְוָה. וְאַחֲרֵיכֵן כִּשְׁנֹכְשֵׁל כָּבֵר הוּא בָּא עוֹד הַפְּעַם וּמִתְלַבֵּשׁ עֲצֻמוֹ בְּמִצְוֹת וְרוֹצֵה לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם וּלְדַחֲתוֹ לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם, וְכָל זֶה וְכִיּוֹצֵא בּוֹ נִמְשָׁךְ מֵהַקְּלָפָה וְהַסְטְרָא אַחֲרָא, וְהַעֲקָר מִבְּחִינַת קַלְפַת בְּלָעַם שְׂרוֹצֵה לְצִיר אוֹר הַתּוֹרָה

לְהַפֵּד מִן הָאֵמֶת. וְעַל כֵּן צָרִיכִין עוֹז וְהִתְחַזְּקוֹת עֲצוּם נִגְדוּ בְּלִי שְׁעוֹר,
וְעַל זֶה נֹאמֵר: "אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹז לֹא בִּדְ מוֹסְלוֹת" וְכוּ', רֵאשִׁי תְבוּת
בְּלַע"ם כְּמִבְאֵר בְּפָנִים (הַלְכוֹת י"ז נֶסֶד הַלְכָה ד' אוֹת כ"ח בְּסוּפּוֹ):

סז

לְפַעֲמִים נוֹפֵל הָאָדָם מְאֹד וְנִתְרַחַק מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ עַל־יְדֵי הָאֵמֶת, כִּי
יֹדַע בְּאֵמֶת שְׂפָנָם וְקִלְקַל מְאֹד, וְגַם עֲתָה הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא
וְעַל כֵּן מִתְיָאֵשׁ בְּעֲצָמוֹ לְגַמְרִי, אֲבָל בְּאֵמֶת צָרִיכִין לְהִתְרַחַק מֵהָאֵמֶת
כִּזֶּה וְכוּ' (עַן אֵמֶת אוֹת כ"ז וְעַן שֵׁם עוֹד אוֹת ל):

סח

עֲצָם גְּדֵלַת רַחֲמָיו וְחֶסְדָּיו יִתְבַּרַךְ הֵם עַד אֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלִית וְאֵי אֶפְשָׁר
לְהַשְׁיֵג כֻּלָּל עֲצָם אֵמֶת כּוֹנֵנוֹ יִתְבַּרַךְ אֶפְלוּ בְּתַקְוָה כְּעֵסוֹ וְחֵרוֹן אֶפּוֹ
חַס וְשְׁלוֹם, כִּי גַם אֵז רְצוֹנוֹ יִתְבַּרַךְ שֶׁנִּבְקַשׁ וְנִתְפַּלֵּל לְפָנָיו וְחָפִץ לְהוֹשִׁיעֵנו
בְּאֵמֶת יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה. וְעַל כֵּן גַּם אֵז צָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּתַפְּלָה וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו
יִתְבַּרַךְ וּלְבַטֵּחַ בְּרַב רַחֲמָיו וְחֶסְדָּיו אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְהַשְׁיֵג כֻּלָּל. וְכִמוֹ שְׂמַצִּינוּ
כְּמוֹשָׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, לְאַחַר חֲטָא הַעֲגָל וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם חַס וְשְׁלוֹם,
אֵז הִבִּין מִשָּׁה לְבָלִי לְהִסְתַּפֵּל עַל פְּשָׁמִיּוֹת דְּבָרָיו יִתְבַּרַךְ שְׁנִדְמָה כְּאֵלוֹ חָפִץ
לְכַלּוֹתֵם חַס וְשְׁלוֹם. אֲבָל בְּאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ אֵינוֹ כֵּן רַק הַפֵּל כְּדִי לְזַרוֹז שְׁוִיתְחַזֵּק
בְּתַפְּלָה לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וְהַקְטְרוּגִים מֵעַל יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן הִתְחַזֵּק מִשָּׁה אֵז
בְּתַפְּלָה מְאֹד עַד שְׁנִתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ לְמוֹשֶׁה "וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרָעָה" וְכוּ',
וְאֵז לְמַדוֹ סֵדֵר הַתַּפְּלָה וְגִלָּה לֹא שְׁלֵשׁ-עֶשְׂרֵה מִדוֹת שֶׁל רַחֲמִים. וְשֵׁם גִּלָּה לֹא

הַאֲמַת לַאֲמַתוֹ, שְׁעֵצֵם אֲמַתּוֹ יִתְבַּרַךְ הוּא רַבּוֹי רַחֲמָיו וְחַסְדָּיו לְנֹצֶחַ, שְׁאִינוּ נִפְסָק לְעוֹלָם, שְׁזָה בְּחִינַת "אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֲרָךְ אַפִּים וְרַב חֶסֶד וְאֲמַת" וְכוּ', הֵינּוּ שְׁזָה עֵקֶר הַאֲמַת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, שְׂרַחֲמָיו וְחַסְדָּיו אֵינָם כְּלַיִם לְעוֹלָם יְהִיָּה אִיךָ שְׂיִהְיֶה, וְתָמִיד מוֹעִיל תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְצַעֲקָה וְשׁוּעָה לְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, כִּי אַחַר כָּל הַכְּעָסִים שְׂמִכְעִיסִים אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ עַדִּין רַחֲמָיו אֲמַתּוֹ אֵינָם כְּלַיִם לְעוֹלָם.

וּבְכָל דוֹר וְדוֹר נִמְצְאִים צַדִּיקִים וּכְשָׁרִים שְׂמַתְחַזְקִים בַּתְּפִלָּה תָּמִיד, וְעַל־יְדִירוֹהָ הֵם מְמַתִּיקִים כָּל הַדִּינִים שְׂכַעוֹלָם וּמְכַבְּלִים כָּל הַגְּזוֹת רַעוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וּמְכַנְיָסִים הַדַּעַת הַאֲמַתִּי בְּיִשְׂרָאֵל, לְהַתְחַזֵּק בַּתְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים תָּמִיד. כִּי זֶהוּ עֵקֶר הַאֲמַת לַאֲמַתוֹ כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב: "קְרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֲמַת", וְכַתִּיב: "וְאֲנִי תְּפִלַּתִּי לָךְ וְכוּ' עֲנֵנִי בְּאֲמַת יִשְׁעֶךָ" - בְּאֲמַת דִּיקָא כִּי אֲנִי מֵאֲמִין שְׂכַבְּאֲמַת לַאֲמַתוֹ גַּם עַתָּה אַחַר שְׂעִשִׁיתִי מַה שְׂעִשִׁיתִי וְעֵבֶר עָלַי מַה שְׂעֵבֶר, עַדִּין עַדִּין אַתָּה חַפֵּץ לְהוֹשִׁיעַנִי וְעַל כֵּן אֲנִי מֵתְחַזֵּק וּמֵתְפַלֵּל, עֲנֵנִי בְּאֲמַת יִשְׁעֶךָ, וְהִבֵּן הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב כְּמָה וְכְמָה צְרִיכִין לְהַתְחַזֵּק בַּתְּפִלָּה תָּמִיד יְהִיָּה אִיךָ שְׂיִהְיֶה (הַלְבוֹת רַבִּית הַלְכָה ה' אוֹת ל"ג):

סט

כָּל הַמְּלַחְמוֹת שְׂכַעוֹלָם מְרַמְזִין הָעֵקֶר עַל מְלַחְמַת הַיֵּצֶר הָרַע. כִּי אִפְלוּ הַמְּלַחְמוֹת שֵׁישׁ לְאַחַד בְּגוֹשְׁמִיּוֹת עִם שׁוֹנְאִים וְאוֹיְבִים הַכֹּל הוּא מְלַחְמוֹת הַיֵּצֶר הָרַע כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָה, כִּשֵּׁם שֵׁישׁ לְאָדָם צָרִים מְלַמְּטָה כִּדּוּ יֵשׁ לוֹ צָרִים לְמַעֲלָה, וְעַל כֵּן עֵקֶר הַמְּלַחְמָה הִיא

מִלְחַמַת הַיֵּצֵר הָרָע. וְזֶה שֶׁהוֹחִיר הַכֹּהֵן, קִדְם שֶׁנִּכְנְסוּ לְלֶחֶם מִלְחַמַת
הַשֵּׁם לְנִצָּחַת אֶת הָאוֹיְבִים וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא, שֶׁמִּסְבִּיב אֶת הַקְדוּשָׁה שֶׁהֵם
בְּחִינַת הָעֵבוּרִים שֶׁסְּכִיב אֶרְצֵי־יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כָּלֵל כָּל הַמַּעֲבָדִים וְהַמּוֹנְעִים
מִדְּבָרִים שֶׁבְּקְדוּשָׁה. וְכִשְׁהָאֲדָם נִכְנָס לְהִלָּחֵם עִמָּהֶם, אִזֵּי נִתְעוֹרְרִין עָלָיו
קְטָרוּגִים גְּדוּלִים וְרוֹצִים לְהַפִּיל אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה
עֵקֶר הַמִּלְחָמָה שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְעֵמֶד עַל רַגְלָיו לְבַל יִפֹּל מֵעֲבוֹדָתוֹ
יִתְפַּרֵּךְ חַס וְשָׁלוֹם, וְאִזֵּי בּוֹדָאֵי יוֹכֵה לְנִצָּחָם וּלְשִׁבְרָם וּלְכַבּוּלָם.

אָבֵל בְּמָה יִהְיֶה בְּמַחֲנוֹנו חֲזֹק שֶׁלֹּא יִפֹּל מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְפַּרֵּךְ חַס וְשָׁלוֹם,
הָעֵקֶר הוּא רַק אֲמוּנָה הַקְדוּשָׁה, שֶׁכִּשְׁהוּא חֲזֹק בְּאֲמוּנָה הַקְדוּשָׁה
בּוֹדָאֵי אֵין לוֹ לְהִתִּירָא מִשׁוּם מִלְחָמָה וְשׁוּם נִסְיוֹן שֶׁפְּעוּלָם. וְזֶה שֶׁאָמַר
לְהֵם הַכֹּהֵן: "שִׁמְעֵי יִשְׂרָאֵל, אַתֶּם קָרְבִים הַיּוֹם לְמִלְחָמָה", וְדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ
זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, 'אִפְלוּ אֵין בְּכֶם זְכוּת אֱלֹא מַה שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם
שִׁמְעֵי יִשְׂרָאֵל אַתֶּם רְאוּיִים לְנִצָּחַת אֶת אוֹיְבֵיכֶם וְכוּ', הֵינּוּ כְּנִ"ל. כִּי בְּזְכוּת
"שִׁמְעֵי יִשְׂרָאֵל" לְבַד, הֵינּוּ בְּזְכוּת הָאֲמוּנָה הַקְדוּשָׁה, בְּזֶה לְבַד אַתֶּם
יְכוּלִים לְהִתְקַרֵּב לְמִלְחָמָה בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת. כִּי מֵאַחַר שֶׁאַתֶּם חֲזִקִים
בְּאֲמוּנַתוֹ יִתְפַּרֵּךְ שׁוּב אֵין לְכֶם לְהִתִּירָא כָּלֵל מִשׁוּם מִלְחָמָה שֶׁפְּעוּלָם. וְזֶה
"אֵל יֵרֶךְ לְכַבְּכֶם אֵל תִּירָאוּ וְאֵל תַּעֲרָצוּ וְאֵל תַּחֲפוּזוּ מִפְּנֵיהֶם", וְדַרְשׁוּ
רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, 'אֵל תִּירָאוּ מִשְׁעֻמַּת סוּסִים וּמִשְׁפַּעַת הַקִּלְגָּסִים
וְקוֹל הַקִּרְנוֹת', הֵינּוּ עֲנִינֵי תַכְסִּי מִלְחָמָה שְׁעוֹשִׂים הַשּׁוֹנְאִים לְהַפְחִיד
וּלְאַיֵם עַל שֶׁכְּנַגְדָם, וְכָל הַבְּחִינּוֹת הָאֵלוּ יֵשׁ בְּמִלְחַמַת הַיֵּצֵר הָרָע וְהוּא
יִדְוֵעַ לְמִי שֶׁהִתְחַיֵּל לְכַנֵּס קֶצֶת בְּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וּבְמִלְחַמַת הַיֵּצֵר הָרָע אִפְלוּ

אדם פשוט לגמרי, כי דרך הפעל דבר לאים ולהפחיד על האדם מאד מאד ולהכביד עליו עבודתו יתברך מאד מאד. ומחמת זה רבים נמנעים מלהתחיל לבנם בעבודתו יתברך מחמת האימים והכבדות הללו וכיוצא בהם וזה בחינת "שעטת סוסים ושפעת קלגסים" וכו'. אבל העקר בעבודת השם שלא יפחד כלל, כמבאר במקום אחר, שפעולם הזה האדם צריך לעבר על גשר צר מאד, והעקר הוא שלא יתפחד האדם כלל.

ועקר ההתחזקות לעבר בשלום על גשר הצר בלי פחד הוא האמונה הקדושה כנ"ל, בחינת "שמע ישראל", "אתם קרבים היום למלחמה", הינו בזכות שמע ישראל שהוא האמונה הקדושה אזי שוב "אל ירד לבבכם וכו' כי ה' אלקיכם ההולך עמכם להושיע אתכם" וכו' בבחינת: "ה' לי לא אירא", כי מאחר שאני מאמין בהשם יתברך באמונה שלמה כי "מלא כל הארץ כבודו" והשם יתברך עמדי תמיד, אזי שוב "לא אירא מה יעשה לי אדם", כי מאחר שיש להאדם אמונה חזקה בהשם יתברך בודאי ינצח כל המלחמות וסוף כל סוף ישוב להשם יתברך באמת, בבחינת: "זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל", זאת הוא בחינת מלכות אמונה כמבאר בפנים (הלכות גלויה הלכה ג' אות ט'):

ע

מענין התרת נדרים על ידי חרטה מזה יכולין להבין עצם חסדי השם עד אין סוף ואין תכלית ואין שום יאוש פעולם כלל. כי הנדרים שאדם נודר ואוסר על עצמו איזה דבר זהו בחינה גבוהה מאד, שעולה

למקום הנָּדָר שהוא בְּחִינַת הַמְקִיפִין הַקְדוּשִׁים שֶׁהֵם שְׂרָשֵׁי הַתּוֹרָה כַּמְבָאָר בַּפְּנִים, אֵךְ אֶף־עַל־פִּי שְׁנֵדָרִים הֵם מִבְּחִינָה גְבוּהָה כֹּל כֵּךְ אֶף־עַל־פִּי־כֵן יִכּוֹלִין לְהַתִּירֵם עַל־יְדֵי חֲרָטָה שְׁמַתְחַרְט לִפְנֵי הַחֶכֶם שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה הוּא חֲרָטָה כִּי שֵׁם בְּבְחִינַת הַמְקִיפִין הַנִּלְשָׁם הוּא בְּחִינַת: "תִּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נִדְעָ" וְשֵׁם הַחֶסֶד עַד אֵין סוּף, וִיכּוֹלִין לְהַתְּחַרְט וּלְעַשׂוֹת תְּשׁוּבָה לְעוֹלָם יְהִיֶה אִיךְ שִׁיְהִיֶה. כִּי בְּאִמַּת עֲנִין הַתְּשׁוּבָה הוּא דָּבָר נִפְלָא וְהוּא לְמַעְלָה מִהַדְעָת, לְמַעְלָה מִהַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה כַּכִּיכּוֹל וְכַמְבָאָר בַּפְּנִים, וְעַל כֵּן כַּח הַתְּשׁוּבָה אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם בְּשׁוּם אִפֵּן, וְאִפְלוּ מִי שְׁמַתְחִיל לְשׁוּב וְנוֹפֵל חֵם וְשָׁלוֹם מִזֶּה, וְאִפְלוּ אִם הִתְחִיל כַּמָּה פְּעָמִים וּבְכָל פֶּעַם נִפֵּל אַחֲר־כֵּךְ לְמָה שְׁנִפְּל כַּנִּלְשָׁם, אֶף־עַל־פִּי־כֵן הוּא צְרִיךְ לְהַתְּחַזֵּק לְהַתְּחִיל בְּכָל פֶּעַם מַחֲדָשׁ, כִּי כַּח הַתְּשׁוּבָה אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם כִּי שֵׁם הַחֶסֶד עַד אֵין סוּף.

וְזֶה אָנוּ רוֹאִים עַל־יְדֵי הַתֵּרֵת נְדָרִים, שֶׁיִּכּוֹלִין לְכַטֵּל הַנְּדָר עַל־יְדֵי חֲרָטָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּכַח הַחֶכֶם, אֶף־עַל־פִּי שֶׁהַנְּדָר בְּעֲצָמוֹ הוּא בְּחִינָה גְבוּהָה מְאֹד בְּחִינַת מְקִיפִין שְׁלֹמֵעַלָה מִהַדְעָת בְּחִינַת שְׂרָשֵׁי הַתּוֹרָה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, אֶף־עַל־פִּי־כֵן יֵשׁ בְּחִינָה גְבוּהָה עוֹד יוֹתֵר שֶׁשֵׁם מִתְּכַפֵּל הַנְּדָר עַל־יְדֵי הַחֲרָטָה. כִּמוֹ כֵּן בְּכָל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ בְּכָל אָדָם וּבְכָל דְּרָגָא וּבְכָל זְמַן יֵשׁ חֲסִדִים נִפְלְאִים אֲצֵל הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ גְבוּהָ מַעַל גְבוּהָ, מִה שְׁאֵין הִפָּה יִכּוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לְחַשֵּׁב. וְאֶף־עַל־פִּי שֶׁהַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ עֹשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד וְהִרְיֹמוּ מֵאֲשָׁפוֹת וְהַשִּׁיבוּ אֵלָיו וְהוּא לֹא חֵם עַל עֲצָמוֹ וּפְגָם גַּם בְּהַחֶסֶד הַנִּפְלָא הַזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים, אֶף־עַל־פִּי־כֵן יֵשׁ חֶסֶד לְמַעְלָה מִחֶסֶד

עד אין סוף באפן שהכל יכולין להתקרב להשם ותברך מכל מקום שהם בכחו וזכותו של הצדיק הגדול והחכם שבדורו, אם ישמעו אליו וילכו בדרךיו הקדושות (הלכות נדרים הלכה ד' אות ז):

עא

על־ידי שהצדיק הגדול יכול להאיר לגדולים במעלה בחינת "דרי מעלה" ולהודיע להם פי עדון אינם יודעין כלל מגדלתו ותברך. על־ידיה בעצמו יכול לקרב הרחוקים והנמוכים מאוד ולחזק את לבכם לבל יתיאשו מן הרחמים חס ושלום, פי עדון השם אתם ועמם פי "מלא כל הארץ כבודו" (שם אות י"ד ט"ו ט"ז ועני גרים אות י"ד):

עב

מענין התחזקות להאדם מחמת שצריך לידע, שאי אפשר לו בשום אפן לידע בזה העולם היכן הוא עומד ואוחז וזה עקר בחירתו ונסיונו, רק שצריכין להתחזק באמונה להאמין גם בעצמו שאין שום תנועה טובה שלו נאבדת חס ושלום, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, (עני אמונה אות ק"א):

עג

מי שיסתכל בעין האמת על בטול הזמן, ואיך הזמן עובר ופורח ואין לו מנוחה אפלו פרגע, פי באמת אין שום זמן כלל רק מחמת קטנות דעתנו נדמה לנו, כאלו יש איזה בחינת זמן, כמו שנגדמה להאדם הישן

וחולם ברבע שעה ונדמה לו בחלומו שעברו עליו שבעים שנה, וכל זה מחמת קטנות דעתו אז. כי הלא תכף אחר־כך בהקיצו רואה בעיניו, שלא עבר עליו רק רבע שעה. כמו כן ממש לענין מה שנדמה לו באמת שיש איזה בחינת זמן ובאמת אין שום זמן כלל, כמבאר כל זה בפנים, ואם יסתכל האדם על־זה באמת, אזי בודאי ישים כל לבו לבטל הכלי הזמן ולשים כל תקותו בבחינת למעלה מהזמן.

גם על־ידי־זה שיאמין בבחינת למעלה מהזמן, על־ידי־זה לא יפל לעולם משום נפילה שפעולם יהיה איך שיהיה, כי יזכיר את עצמו שיש בחינת אני היום ולד־תיך הנאמר במשיח שהוא בחינת למעלה מהזמן, שישם נתתקן הכל וכל הזמן שעבר נתבטל לגמרי ונעשה כאלו היום נולד ממש על־ידי בחינת למעלה מהזמן, שמשגיגין הצדיקי אמת שהם בחינת משיח. וזה עקר התקנה וההתחזקות לשוב מכל הפגמים שנפל בהם כל אחד כפי בחינתו, שכלם נמשכים מבחינת המעשה הרע הנעשה תחת השמש והזמן. וכשרוצה לטהר את עצמו מזהמתו ולשוב להשם יתברך באמת ולהכלל בבחינת למעלה מהזמן, כי עקר התשובה הוא בבחינת למעלה מהזמן, כמבאר בפנים, אבל איך זוכין להפך ולתקן כל הימים והזמנים שעברו עליו בפגמים כאלו. על כן עקר תקותו ותקונו על־ידי בחינת למעלה מהזמן שישם נתתקן הכל ונעשה כאלו היום נולד ממש.

וכל זמן שיש להאדם נקדת האמונה שפאמין בהשם יתברך ובעולם הבא ובביאת משיח שהוא בחינת למעלה מהזמן הנאמר אצל משיח, על־ידי־זה יש לו תקנה לעולם. ואיך שהוא מאחר שמחזק את

עצמו בְּמָה שֶׁהוּא, אִזוּ יֵשׁ תְּקוּהָ לְאַחֲרֵיתוֹ עַל־יְדֵי בְּחִינַת אָנִי הַיּוֹם
 יִלְדֵתִיךָ שֶׁהוּא קִדְשַׁת מְשִׁיחַ שְׁמִשְׁם נִמְשָׁךְ קִדְשָׁה וְתִקּוֹן עַל כָּל הַגֵּרִים
 וּבְעֵלֵי תְּשׁוּבָה. כִּי אִפְלוּ גַר שְׂנוּלָד מִזֶּה־מַת הַעֲבוּ"ם וְכִשְׁבָּא לְהַתְגַּיֵר אָמְרוּ
 עָלָיו רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, גַּר שְׂנַתְגַּיֵר בְּקָמֵן שְׂנוּלָד דְּמִי בְּחִינַת אָנִי
 הַיּוֹם יִלְדֵתִיךָ, מֵאַחַר שֶׁבָּא עִתָּה לְכַנֵּם בְּקִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל, מִכָּל שֶׁכֵּן הַבַּעַל
 תְּשׁוּבָה שְׂנוּלָד בְּקִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל אֶף־עַל־פִּי שְׁבִימַת עֵבֶר עָלָיו מֵהַ שְׁעֵבֶר
 רַחֲמָנָא לְצַלֵּן. אֶף־עַל־פִּי־כֵן כְּשֶׁרוּצָה לְשׁוּב בְּאַמַּת וְלְכַנֵּם בְּקִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל
 בְּשִׁלְמוֹת, אִזוּ צְרִיךְ לְחַשֵּׁב בְּכָל יוֹם וּבְכָל שַׁעֲהָ כְּאִלּוּ הַיּוֹם גּוֹלָד מִמֶּשׁ
 שָׁהָ נִמְשָׁךְ מִקִּדְשַׁת הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מְשִׁיחַ, שְׁנֵאמַר בּוֹ, אָנִי הַיּוֹם
 יִלְדֵתִיךָ, וְזֶה עֵקֶר הַכְּנִיסָה לְתְּשׁוּבָה וְלְקִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל. כִּי כְּשִׁיחָהּ בְּכַחֲנָהּ
 זֹאת לְחַשֵּׁב בְּכָל עַת כְּאִלּוּ עִתָּה גּוֹלָד וְאִפְלוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מֵהַ, יִתְחַזַּק
 בְּכָל פַּעַם וַיַּחֲשֹׁב בְּלִבּוֹ שֶׁעִתָּה גּוֹלָד אִזוּ בּוֹדָאִי סוּף כָּל סוּף יִזְכֶּה לְהַתְקַרֵּב
 לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאִזוּ יִתְקַוֶּה הַכֹּל, כִּי הַיָּמִים הָרֵאשׁוֹנִים יִפְלוּ וְהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ
 לְמוֹצָה עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָתוֹ הַשְּׁלֵמָה וַיְהִי נִכְלָל הַכֹּל בְּכַחֲנָהּ לְמַעְלָה מִהֶזְמֵן
 בְּכַחֲנָהּ מְשִׁיחַ בְּחִינַת אָנִי הַיּוֹם יִלְדֵתִיךָ. וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה אֲנוּשׁ עַד דְּכָא
 וְדִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, עַד דְּכִדּוּכָה שֶׁל נֶפֶשׁ, אֶף־עַל־פִּי־כֵן מוֹעִיל
 גַּם אִזוּ תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת וְתֵאמַר שׁוּבוּ בְּנֵי אָדָם, וְכָל זֶה עַל־יְדֵי בְּחִינַת
 לְמַעְלָה מִהֶזְמֵן שָׁהָ בְּחִינַת כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוּל כִּי יַעֲבֹר
 כּוֹ. וְזֶה גַם כֵּן שְׁמַתְחִיל הַמְזֻמּוֹר, אֲדִנִּי מְעוֹן וְכוּ' בְּטָרֵם הָרִים יִלְדוּ וְכוּ'
 וּמַעוֹלָם עַד עוֹלָם אֶתָּה אֵל, שְׁכָל זֶה הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מִהֶזְמֵן. כִּי דִיקָא
 עַל־יְדֵי־זֶה זֹכִינ׳ לְתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה תְּמִיד יְהִי אִיךְ שְׁיִחָהּ וְכָל הַמְזֻמּוֹר זֶה
 סוֹכֵב הוֹלֵךְ עַל עֲגִינ׳ זֶה, עֵינ׳ פְּנִים. (הַלְכוֹת מִילָה הַלְכוֹת ד' אוֹת י"ז י"ח י"ט):

עד

לְעֵנִין מַה שְׂיִכּוֹלִין לְזַכּוֹת עַל־יְדֵי הַהֲתַחֲזָקוֹת בְּשַׁעַת יְרִידָה שְׁתַּתְּהַפֵּךְ הַיְרִידָה לְעֲלִיָּה וְשַׁעַל־יְרִידָהּ דִּיקָא יִתְחַדֵּשׁ לְמוֹכָה בְּהֲתַחֲדָשׁוֹת נַפְלָא, [עֵין טַלְטוּל וְנִסְיָעָה אוֹת י].

עה

מֵעֵנִין מַה שְׂפִמְצוֹת נִגְעִים מֵרַמְזוֹ הַתְּחַזְּקוֹת גְּדוּל לְהֶאֱדָם שְׁלַפְעָמִים דִּיקָא בְּשִׁמְמוּיַע לְתַכְלִית הַיְרִידָה אִזּוֹכָה לְקַבֵּל טַהֲרָה וְתַקּוֹן לְנַפְשׁוֹ וְלָשׁוּב בְּתַשׁוּבָה, שְׁזֵה בְּחִינַת בְּהֶרֶת כְּנָרִים טָמֵא פָּרְחָה בְּכָלוֹ מְהוּר וְכו', [עֵין יְרָאָה אוֹת פ"ז].

עו

לְפַעֲמִים בְּחֻמַּת הַשֵּׁם נִפְתַּח לְהֶאֱדָם אוֹר גְּדוּל וְנִדְמָה שְׁבוּדָאֵי יְהִיָּה אִישׁ כְּשֶׁר פְּרָאוּי וְאַחַר־כֵּךְ פְּתָאָם נַחֲשָׁךְ לוֹ כְּאֵלוֹ בַּא הַשְּׁמֹשׁ מִמּוֹשׁ פְּתָאָם שְׁלֵא בְּעוֹנְתָהּ, שְׁזֵה בְּחִינַת מַה שְּׁנֶאֱמַר בֵּיעֻקֵּב וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, כִּי בְּאַבְרָהָם נֶאֱמַר: וַיֵּרָא אֶת הַמָּקוֹם מֵרְחוֹק, אֲבָל יַעֲקֹב אָבִינוּ זָכָה לִפְגַּע מִמּוֹשׁ בַּמָּקוֹם כְּמוֹכָא בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן כְּתִיב בְּתַרְהַ וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בַּא הַשְּׁמֹשׁ וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה, שְׁלֵא בְּעוֹנְתָהּ, הֵינּוּ פַנ"ל. וְאִזּוֹ הוֹדִיעוּ לוֹ בְּחֻלוֹם שְׁכָל זֶה בְּחִינַת וְהִנֵּה סֵלָם מִצֵּב אֲרֻצָּה וְרֵאשׁוּ מוֹגִיעַ הַשְּׁמִימָה, שְׁזֵהוּ כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם שְׁצָרִיד לִילָךְ מִדְּרָגָא לְדְרָגָא כְּמוֹ שְׁעוֹלִין בְּסֵלָם וְהִנֵּה מִלְּאֲכֵי אֱלֻקִּים עוֹלִין וַיּוֹרְדִין בּוֹ, הֵינּוּ שְׁצָרִיד שְׁיִהִיָּה לְהַצְדִּיקִים

שְׁנֵקְרָאִים מְלֹאכֵי אֱלֹקִים כְּמָה וְכְמָה עֲלִיּוֹת וְיִרְדוֹת וְקֹדֶם הָעֲלִיָּה צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה יְרִידָה וְהַיְרִידָה הַיָּה תְּכַלִּית הָעֲלִיָּה. עַל כֵּן אֵל יִשְׁתַּמֵּם הָאָדָם וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִכָּל מָה שְׂיַעֲבֹר עָלָיו, כִּי אִפְלוּ כִּשְׂהוּא בְּבַחֲנִית עֲלִיָּה שְׂרוּאָה אִיזָה יִשׁוּעָה וְהַתְּנוּצָצוֹת אֵל יִמְעָה שְׂכָבֵר הָאוֹר שְׁלוֹ, רַק יִדַע שְׂעֵדִין הוּא רְחוּק מְאֹד וְעַל־יְדִיזָה לֹא יִפֹּל כִּשְׂרוּאָה אַחֲר־כֵּךְ שְׂנַחֲשֵׁךְ אֶצְלוֹ הָאוֹר שְׂוָה בְּחִינַת יְרִידָה. כִּי בְּאֵמֶת אֶף־עַל־פִּיכֵן הָאוֹר שְׂכָבֵר הָאִיר לוֹ לֹא נִכְבָּה וְלֹא יִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי אוֹר חֲסֵדוֹ יִתְבָּרֵךְ מְאִיר עָלָיו תְּמִיד רַק שְׂהַכֵּל הוּא בְּבַחֲנִית מִמְרַחֵק תְּבִיא לְחֻמָּה וּבְבַחֲנִית וַיֵּרָא אֶת הַמְּקוֹם מִרְחוּק. אֲבָל סוּף כָּל סוּף יִגְמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מַה שְׂהַתְּחִיל וַיִּיטִיב עִם כָּלֵל יִשְׂרָאֵל וְעַם כָּל אֶחָד בְּפִרְטוּיּוֹת רַק צָרִיכִים לִהְיוֹת מְצַפִּים לִישׁוּעָה תְּמִיד וְכִמוֹ שְׂנֶאֱמַר כִּי לִישׁוּעַתְךָ קוִינּוּ כָּל הַיּוֹם וּמְצַפִּים לִישׁוּעָה [וְעַיִן יִרְאֶה וְעַבְדָּה אוֹת פ"ט]

(הַלְבוֹת שְׁלוֹחַ הַקֵּן הִלְכָה ה' אוֹת י')

עז

יֵשׁ שְׂיִכְוָלִים לְטַעוֹת מֵאַחַר שְׂרוּאִים עֲצֵם רְחוּקִם מֵהָאוֹר, עַל כֵּן יִכּוֹל לִפְל עֲלִיָּהֶם עֲצָבוֹת וּמְרָה שְׂחָרָה חֵס וְשְׁלוֹם, שְׂהוּא מְזִיק מְאֹד בְּיוֹתֵר מִן הַכֵּל בְּיָדוּעַ. עַל כֵּן מִי שְׂחָם עַל עֲצָמוֹ בְּאֵמֶת צָרִיךְ לְהַפְּךְ הַכֵּל לְשִׂמְחָה, שְׂדִיקָא עַל־יְדֵי שְׂרוּאָה וּמִבֵּין עֲצֵם הַתְּרַחֲקוֹת הָאוֹר מִמֶּנּוּ עַל־יְדִיזָה דִּיקָא יִגִּיל וַיִּשְׂמַח מְאֹד, כִּי הֵלֵא אֶף־עַל־ פִּיכֵן הוּא רוּאָה שְׂהָאוֹר אֶצְלוֹ מִמֶּשׁ, כִּי הֵלֵא אֶף־עַל־פִּיכֵן אֲנִי מְדַלִּיקִים אוֹר הַקְּדוּשׁ שֶׁל נֵר הַנִּכְבָּה בְּבֵיתֵנוּ מִמֶּשׁ. וְכֵן הַתְּפִלִּין שְׂהֵם אוֹרוֹת נְשָׁנְכִין מְאֹד וְאֲנִי מְנִיחִין אוֹתָם עַל זְרוּעֵנוּ וְעַל רַאשֵׁינוּ, הַיֵּשׁ הַתְּקַרְבוֹת יוֹתֵר מְזָה. וְאִם שְׂאֲנִי יוֹדְעִין שְׂעֵדִין אוֹר הַתְּפִלִּין רְחוּק

מאתנו מאד, אֲדַרְבָּא, זהו שְׁמַחְתְּנו שְׁמֵרְפָאִים אוֹתְנו בְּרַפּוּאוֹת יְקָרִים וְנַפְלָאִים כְּאֵלֶּה הַבָּאִים מִמְרַחֵק גְּדוּל כֵּף, וּבִזְהָ יֵשׁ לָנוּ תַקְוָה גְּדוּלָה, כִּי בּוֹדֵאי יוֹצִיאֵנוּ הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ מִכָּל צְרוּחֵינוּ וּיְקַרְבֵנוּ אֵלָיו בְּרַחֲמִים. וּמֵאַחַר שָׁאֵנוּ רוֹאִים בְּכָל עֵת אוֹרוֹת רְחוּקִים וְנִשְׁגָּבִים כְּאֵלֶּה שֶׁהֵם אֲצִלְנוּ מִמּוֹשׁ, וְאִם עֲדוֹן אָנוּ רְחוּקִים מֵהֵם אֲדַרְבָּא, כֵּל זֶה צְרִיךְ לִידַע שְׂלֵא יִפְל בְּדַעְתּוֹ כְּשֶׁרוֹאֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר, אֶף-עַל-פִּי שְׁמַנִּיחַ תַּפְלִין וּמְדַלִּיק נֵר חֲנֻכָּה וְכו'. כִּי צְרִיךְ שִׁידַע שְׁעֲדִין הָאוֹר רְחוּק מִמֶּנּוּ מְאֹד אֶךְ אֶף-עַל-פִּי כֵּן צְרִיכִין לְהַפְּדֵי הַכֵּל לְשִׁמְחָה, כִּי אֶף-עַל-פִּי כֵּן הָאוֹר הֶרְחוּק הַנִּשְׁגָּב הַזֶּה הוּא אֲצִלִּי וּבִבִיתִי מִמּוֹשׁ, שְׁזֵהוּ בַחֲנִינַת הַחֵלֶל וְהַשְׁמַחָה עַל תַּקְוָה הַנִּסְסִים שֶׁנַּעֲשׂוּ לָנוּ בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים וְהַכֵּל כְּדִי לְהַתְחַזֵּק עַל-יְדֵי-זֶה לְצַפּוֹת לִישׁוּעָה תְּמִיד, בְּבַחֲנִינַת זֵכֶר עֲשֵׂה לְנַפְלָאוֹתָיו וְכו' וְלִהְיוֹת בְּטוֹחַ וְחוֹק שְׂכֵמוֹ שְׁגֹבֵר עֲלֵינוּ חֶסֶד, לַעֲשׂוֹת לָנוּ נְסִים כְּאֵלֶּה, שְׁזֹכֵינוּ לְאוֹרוֹת נַפְלָאִים כְּאֵלֶּה הַבָּאִים מִמְרַחֵק מְאֹד מִמְרַחֵק תְּבִיא לְחֻמָּה, כְּדִי לְרַפְּאוֹת תַּחֲלוּאֵי נַפְשׁוֹתֵינוּ, עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ בְּטוֹחִים בְּכַפְחוֹן חֹזֵק שְׁבוּדֵאי יוֹשִׁיעֵנוּ בְּרַחֲמֵי וְיוֹסֵף, לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ נְסִים חֲדָשִׁים וְנַפְלָאִים עַד אֲשֶׁר נָשׁוּב אֵלָיו בְּאַמֶּת וְיִגְמַר מֵה שֶׁהַתְּחִיל כִּי דָּבַר אֱלֹהֵינוּ יְקוּם לְעוֹלָם וּכְמוֹ שְׂכַתּוֹב: וְאַתָּה מְרוֹם לְעוֹלָם ה' (שֵׁם אוֹת י"א):

עח

עֵקֶר הַתְּקַרְבוֹת רְחוּקִים לְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, הֵינּוּ גָרִים וּבְעֲלֵי תְשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי שִׁידְעוֹ וְיִכִּירוּ בְּעַצְמָם עַצְם הַתְּרַחֲקוּתָם מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ מִצַּד עַצְמָם, וְאֶף-עַל-פִּי כֵּן יִדְעוּ וְיֵאֱמִינוּ גַם לְהַפְּדֵי, שֶׁהֵם סְמוּכִים וְקְרוּבִים מְאֹד אֵלָיו יִתְבַּרַךְ מִצַּד רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ הַנַּפְלָאִים מְאֹד בְּלִי שְׁעוֹר.

שְׁזֵה בְּחִינַת מַה שְּׁאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וּזְכוּנָם לְבִרְכָה, גַּר שְׂבֵא לְהַתְגַּיֵּר
 אוֹמְרִים לוֹ מַה רְאִיתָ וְכוּ', וְאִם אָמַר יוֹדַע אֲנִי וְאִינִי כְּדָאִי, הִינּוּ שְׂמֹכִיר
 בְּעַצְמוֹ גַּם בְּן עֵצִים הַתְּרַחֲקוּתוֹ, רַק שְׂאֵף־עַל־פִּירְכּוֹן חֲפִיץ לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו
 יִתְפָּרֵד מֵצַד שֶׁהוּא בּוֹטֵחַ בְּרַחֲמֵי הַמְּרַבִּים, כִּי הוּא יִתְפָּרֵד אוֹהֵב גַּר גַּם
 כֵּן, אִזּוּ מְקַרְבֵּן אוֹתוֹ.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שְּׁאֵמְרָה נַעֲמִי לְרוּת, אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית־דִּין נִמְסְרוּ לְבֵית־
 דִּין, וְאֵמְרָה לָהּ בְּאִשְׁרֵי תְמוֹתַי אָמוֹת וְכוּ'. וְלִכְאוּרָה, הִיָּה זֶה כְּמוֹ
 הַתְּרַחֲקוּת, כִּי רוּת הִיָּתָה צְנוּעָה כָּל כֶּךָ וּרְצָתָה לְהַתְגַּיֵּר בְּתַשׁוּקָה גְּדוּלָה
 כָּל כֶּךָ, וְהִיא אוֹמְרַת לָהּ אוּלַי תַּחֲוִבִי בְּחַטָּא שֶׁל אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית־דִּין
 חֵם וְשְׁלוֹם, וְגַם רוּת - לְמַה הִשְׁיִבָה בְּאִשְׁרֵי תְמוֹתַי אָמוֹת, הִינּוּ שֶׁהִיא
 מְרַצָּה גַּם לָזֶה, הִיָּה לָהּ לְהַשְׁיִב בְּטוֹחָה אֲנִי בְּתַמִּי וְצַדִּיקְתִּי שְׁלֵא אֶהְיֶה
 חַיִּב מִיתַת בֵּית־דִּין חֵם וְשְׁלוֹם.

אֲדָּךְ כָּל זֶה הוּא עֲנֵן הַצֵּ"ל, כִּי מַחֲמַת שַׁעֲקַר הַתְּקַרְבוֹת הֶרְחוּקִים הוּא
 עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַתְּרַחֲקוּת וְהַתְּקַרְבוֹת הַצֵּ"ל, שְׁזֵה בְּחִינַת שְׁלוֹם
 לְרַחוּק וְלִקְרוֹב. כִּי תִכְף שְׁיִטְעָה בְּעַצְמוֹ לוֹמַר, שְׂפָכְרָה הוּא קְרוֹב לְהֵשֵׁם
 יִתְפָּרֵד, אִזּוּ יָדַע בּוֹדָאִי שֶׁהוּא רַחוּק מֵהֵשֵׁם יִתְפָּרֵד בְּאַמְת, וּמִזֶּה הָיוּ כָּל
 הַחֲרַפְנוֹת רַחֲמָנָא לְצַלֵּן. כִּי גַם בְּזִמְנַת הַבֵּית שְׂאִזּוּ בּוֹדָאִי הִיָּה זִמְנַת
 הַתְּקַרְבוֹת יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׂבִשְׂמִיִם, וְאַפְלוּ בְּשִׁזְכוּ לְעַמּוּד בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ
 בְּעַצְמוֹ שֵׁשֶׁם תְּכֵלִית שְׁלָמוֹת מְקוֹם הַהַתְּקַרְבוֹת, בְּפָרַט בְּבֵית רֵאשׁוֹן
 שֶׁהָיָה שֵׁם עֲדוֹן הָאָרוֹן וְהַלְוִיָּהּ וְכוּ', אַף־עַל־פִּירְכּוֹן הָיוּ צְרִיכִין לִידַע
 כִּמָּה הֵם רַחוּקִים עֲדוֹן מִמֶּנּוּ יִתְפָּרֵד וּמְקַדְּשֵׁת הַמְּקוֹם הַנּוֹרָא הִיָּה, רַק

לְהַפֵּךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה וְלִבְטָח בְּחִסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהוּא מְקַרֵב גַּם כָּל הַרְחוּקִים, כְּמוֹ שְׂרָאֵנוּ בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ בְּעֲצֻמוֹ שְׂצֻמְצָם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הַשְּׂרָאָת שְׂכִינָתוֹ בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, אֲשֶׁר הֵן הַשָּׁמַיִם וְשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלָלוּדָּ. וְכֵן מַעֲצָם רַחֲמָיו יִתְבָּרֵךְ צִוָּה לְהַעֲלוֹת בְּהִמָּה גְשָׁמֵי לְרִיחַ נִיחוּת. וּמַחֲמַת שָׁהֵם פָּגְמוֹ אֹז בּוֹה וְסָבְרוּ, שֶׁכָּבֵר כָּל טוֹבָם בְּיָדָם וְכָבֵר קְרוֹבִים הֵם מִמֶּשׁ מִצַּד עֲצָמָם וְעַל־יְדִיּוֹה וְיָרָם לָפָם עַל כֵּן שְׂכַחוּנֵי וְגָרְמוּ עַל־יְדִיּוֹה כָּל הַחֲרָבָן, שֶׁזֶה בְּחִינַת הַסִּפֵּי עֵינֵיךְ מִנְּגִדֵי שָׁהֵם הִרְהִיבֵנִי, כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י שָׁם.

וְעַל כֵּן גַּם נַעֲמֵי דְבָרָה עִם רוּחַ בְּרָדָּ זֶה, כִּי אֶף־עַל־פִּי שְׁעָתָה בּוֹעֵר לְבָד מֹאֵד לְהִתְקַרֵב אֶל הַקִּדְשָׁה, מִכָּל מְקוֹם מִי יוֹדֵעַ מַה יִּהְיֶה אַחֲרֵיכָּה, אוֹלֵי תִתְחַיֵּב מִיַּתֵּת בֵּית־דִּין, וְרוּחַ הַצְּדָקָת אֶף־עַל־פִּי שְׂבֹדָאֵי קַבְּלָה עַל עֲצָמָה בְּמַחֲשַׁבְתָּהּ אוֹ לְהִיּוֹת צְדָקָת גְּמוּרָה וְלֹא שְׂתִתְחַיֵּב מִיַּתֵּת בֵּית־דִּין חֵם וְשָׁלוֹם, אֶף־עַל־פִּי־כֵן הַשִּׁיבָה לָהּ בְּתַמִּימוֹת צְדָקָתָה, כִּי בּוֹדָאֵי אֵינֵנִי בְּטוּחָה בְּצְדָקָתִי לְעוֹלָם וּמִי יוֹדֵעַ בְּמָה שְׂאוּכַל עוֹד לְהַכְּשֵׁל, חֵם וְשָׁלוֹם. רַק יִהְיֶה אֵיךְ שִׁיְהִיָּה אֶפְלוֹ אִם יִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דְּבַר חֵם וְשָׁלוֹם, וּכְיֹאֲנִי לְמַה שְׂיִבְיֹאֲנִי שְׂאֵתְחַיֵּב מִיַּתֵּת בֵּית־דִּין חֵם וְשָׁלוֹם, אֶף־עַל־פִּי־כֵן אֲנִי מְקַבְּלָת עָלַי קִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל בְּאֵמַת וְיַעֲבֹר עָלַי מַה וּבֹאֲשֶׁר תְּמוֹתַי אָמוֹת וְכוּ'. וְאֲזִי קָרְבָה אוֹתָהּ נַעֲמֵי בְּהִתְקַרְבוֹת גְּדוֹל וְנַעֲשִׂית צְדָקָת גְּדוֹלָה, עַד שְׂזַכְתָּה שְׂיִצָּא מִמֶּנָּה מְשִׁיחַ שְׂיִחְזוֹר כָּל הָעוֹלָם לְמוֹטָב. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם הַבֹּא לְהִתְקַרֵב אֶל הָאֵמַת, שֶׁעַקֵּר הִתְקַרְבוֹתוֹ עַל־יְדֵי הַתְּרַחֲקוּת. וְאֶפְלוֹ אַחֲרֵיכָּה כְּשֶׁנִּתְקַרֵב הִרְבָּה צָרִיךְ לְזַכֵּר בְּכָל פַּעַם

בהתרחקותו. רק לא להתרחק באמת על-ידי-זה חס ושלום, רק אדרבא, שֶׁהִתְרַחֲקוּת יְהִיָּה בְּשִׁבִיל תְּכֵלִית הַהֲתַקְרְבוּת, בְּחִינַת שְׁלוֹם לְרַחוּק וּלְקְרוֹב כַּנ"ל (שם אות ט"ז י"ז):

עט

כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, בְּתוֹךְ תּוֹקֵף הַצָּרָה וְהַדְּחָקוֹת וְגַדְל צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ וְגוֹלוֹתֶיהָ, כְּפִי שְׁמֵרָגִישׁ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְרְאוֹת וּלְהִסְתַּפֵּל מִשֵּׁם דִּיקָא תְּקוּה וּסְבֵר לְגֵאוֹלַת נַפְשׁוֹ לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, בְּכַחֲנִיַת "וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׂבֵר בְּמִצְרַיִם", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: 'כִּי יֵשׁ שָׂבֵר' - וַיּוֹסֵף הַיּוֹרֵד מִצְרַיִמָּה, כִּי יֵשׁ סְבֵר - 'וַיּוֹסֵף הוּא הַשְּׁלִיט'; 'כִּי יֵשׁ שָׂבֵר' - 'עֲבָדוֹם וְעָנּוּ אֹתָם', כִּי יֵשׁ סְבֵר - 'וְאַחֲרֵי כֵן יֵצֵאוּ בְּרִכּוּשׁ גָּדוֹל וְכוּ'. כִּי כֵּךְ הוּא בְּאֵמֶת, כִּי בְּתוֹךְ הַשָּׂבֵר וְהַצָּרָה הַגְּדוֹלָה, רַחֲמָנָא לְצַלְןָ, צָרִיךְ לְצַפּוֹת לִישׁוּעָה תְּמִיד, לְהִסְדֵּר וְהַתְּקוּהָ גְדוֹלָה הַמְּלַבֵּשׁ בָּהּ. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם בְּפִרְטָיוֹת, שְׁזָה בְּחִינַת 'הַהֲתַרְחֲקוֹת הוּא תְּכֵלִית הַהֲתַקְרְבוּת, וְהִירִידָה יוֹכַל לְהִיּוֹת תְּכֵלִית הַעֲלִיָּה'. וְזֶה בְּחִינַת "אֲנֹכִי אֵרַד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךְ גַּם עִלָּה", וּמִבְּנֵי בְּסִפְרִים, כִּי בְּפָסוּק זֶה מְדַבֵּר כָּל סוּד גְּלוֹת יִשְׂרָאֵל וְכָל הִירִידוֹת וְהַעֲלִיּוֹת הַעוֹבְרִין עַל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי. וְהַעֲקָר הוּא הַתְּחִיבּוֹת, שְׁצָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד בְּתוֹקֵף הַתְּגַבְרוּת מְרִירוֹת הִירִידָה, שְׁדִיקָא מִשֵּׁם יְרַחֵם עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ וַיּוֹשִׁיעוּ וַיִּקְרְבוּ אֵלָיו, כִּי לֹא יוֹשֵׁה ה' אֶת עַמּוֹ וְכוּ', וְכִמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אִם אָמַרְתִּי מָטָה רְגְלִי, חֲסִדְךָ ה' יִסְעֲדֵנִי", וְכֵן עוֹד בְּפָסוּקִים רַבִּים וּבְדַבְרֵי רַז"ל, כִּי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ מַהֲפֵךְ לְיִשְׂרָאֵל הַמְּכָה לְרַפּוּאָה.

והנה הפסוק הזה, "אֲנֹכִי אֶרְדַּע עִמָּךְ וְכוּ", יש בו שלושים אותיות, ומתחלקים לשלושה חלקים, כל חלק מעשרה אותיות, ומזה יוצא השם הקדוש המובא ב"שערי ציון", היוצא מפסוק "אֲנֹכִי אֶרְדַּע עִמָּךְ וְכוּ", והוא אמ"י נצ"א וכו'; הינו כי מאות הראשון של החלוקה ראשונה שהוא אות אלק, ואות הראשון של חלוקה השנייה שהוא אות מם, ואות הראשון של החלוקה השלישית, שהוא אות יוד של "ואנכי", מזה יוצא השם אמ"י, וכן בלם להלן. ומזה יכולים להבין התחזקות גדול, איך שבהתחלת הירידה, שמרמז בתבות "אֲנֹכִי אֶרְדַּע עִמָּךְ", שהם עשר אותיות ראשונות, וכן בתוך תוקף הגלות בעצמו, שהוא בחינת תבת "מצרימה", ו"אנכי", שהם העשר אותיות של חלוקה השנייה, מרמז ומצטרף עמהם תכף הצמיחת קרן ישועה של תכלית העליה, שזה בחינת היוד של "ואנכי" ותבת "אעלה גם עלה", והיוד של "ואנכי", שמשם עקר העליה כמבאר בפנים, מצטרפת עם האלק של "אנכי" הראשון, שהוא התחלת הירידה לתוך הגלות, ועם המם של "מצרימה", שהוא הגלות עצמו - כל זה להורות שגם בתחלת הירידה והגלות, תכף עמדה לנו היוד הנ"ל לשמרנו ולהצילנו שלא נשתקע שם חס ושלום, רק שהירידה תהיה תכלית העליה (עין פנים שם אותיות כב' כג' כד'). וזה מרמז בדברי רבותינו זכרונם לברכה שאמרו במדרש על פסוק "ויהי בעת ההיא וירד יהודה וכו'" (בראשית לד, א), שעד שלא התחיל הגלות הראשון כבר נולד הגואל האחרון שהוא פרץ וכו', הינו כנ"ל. (שם).

פ

דְּבָרֵי הַצְּדִיקֵי אָמֵת, שְׁמַחֲזִיקִים אוֹתָנוּ לְהִתְחַזֵּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד,
 וּמוֹדִיעִים לָנוּ כִּי אֵין שׁוֹם יָאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל - דְּבָרִים אֱלוֹ צְרִיכִין
 אֲנַחְנוּ לִזְהַר בָּהֶם לְהִכְנִיסֵם בְּלִבֵּנוּ כְּטַל וְכַמְטֵר, שְׂזוּהָ בְּחִינַת מַה שְּׁאָמַר
 מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם בְּשִׁירַת "הָאֵזוּנוּ", שְׂכַלְהָ מוֹסֵר וְהִתְעוֹרְרוֹת
 וְהִתְחַזְּקוֹת גְּדוֹל לְכֹלֵי לְהִתְיַאֵשׁ מִן הַצְּעָקָה אֱלֹוֹ יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם, אֲפִילוּ
 חָרַב חֲדָה מִנְחַת עַל צְאוֹרָו שֶׁל אָדָם, חֵם וְשִׁלּוֹם, כִּי לֹא יוֹשֵׁה ה' אֶת
 עַמּוֹ כִּי רַבִּים רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וְכו', כְּמַבְאָר בַּפְּנִיִם. וְעַל־כֵּן הִזְהִיר לָהֶם
 בְּיֹתֵר שְׂיֵאֲזִינוּ הַיֵּטֵב כָּל זֶה, וְאָמַר שֵׁם: "יַעֲרַף כְּמֵטֵר לְקַחֵי, תִּזַּל כְּטַל
 אֲמָרְתִּי", כִּי כְמוֹ הַטַּל וְהַמְטֵר שְׂיִזְרְדִין טַפַּת מִיִּם בְּאֶרֶץ, וְאַחַר כֵּךְ צוֹמַח
 מֵהֶם צְמַחִים נִפְלְאוֹת, כְּמוֹ כֵּן צְרִיכִין לְהִכְנִיס הַדְּבָרִים אֱלוֹ בְּעֵמֶק הַלֵּב
 הַיֵּטֵב, עַד שְׂיִצְמַחוּ בְּלִבָּם וַיַּעֲשׂוּ פְרוֹת טוֹבִים, כִּי דְבָרִים אֱלוֹ לְהִתְחַזֵּק
 בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד צְרִיכִין לְהֵאֲזִין הַיֵּטֵב וּלְהִבִּין דְּבָר מֵתוֹךְ דְּבָר, לְהִבִּין
 הַיֵּטֵב רְמִיזוֹתָיו שֶׁל הַצְּדִיק, עַד הֵיכֵן עַד הֵיכֵן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לְעוֹלָם, כִּי
 אִי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר כָּלֵל כֹּל הַצְּוֹרֵף בְּדְבָרִים הַלְלוֹ, שְׂזוּהָ בְּחִינַת מַה שְּׁאָמַר
 דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, אַחַר שֶׁסִּפֵּר כָּל צְרוּתָיו, וְאִךְ שֶׁהִכְרַח רַק
 לְשֵׁאֵן וּלְצַעֵק אֱלֹוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד כָּל הַיּוֹם, בְּכַחֲנִית "עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל
 חֹסֵד אֱלֹוֹ לְעַת מְצֵא, רַק לְשִׁטְף מִיִּם רַבִּים אֱלֹוֹ לֹא יִגִּיעוּ וְכו'", וְסִיִּם
 אַחַר כֵּךְ: "אֲשַׁכִּילֶךָ וְאוֹרֶךְ בְּדָרְךָ זֶה תִּלְךָ אֵי עֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי", כִּי עֲדִין אִי
 אֶפְשֶׁר לְבָאֵר לְךָ כָּלֵךְ בְּפִרְטִיּוֹת, רַק אֲנִי מְרַמֵּז לְךָ בְּעֵינֵי שֶׁאֵל תִּסְתַּכַּל
 עַל שׁוֹם דְּחִיָּה שְׂרוּצִין לְדַחוֹת אוֹתְךָ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ - הֵן מֵהַמַּחְשְׁבוֹת

שְׁבָאִין עֲלֵיד מַעֲצָמָה, הֵן מַהֲדִיחִיּוֹת הַנְּמֻשְׁכִּים מֵאַחֲרִים וְכוּ' - עַל כֵּלָּם אֵל תִּסְתַּכֵּל כֵּלָּל, רַק תִּבִּין דְּבָרֵי, שְׂאֵנִי מוֹרֵה לָךְ הַדְּרָךְ וּמְרַמֵּז לָךְ בְּעֵינַי שְׁתַּמִּיד תִּתְחַזֵּק בְּצַעֲקָה וּשְׂאֵנָה לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְאֵז טוֹב לָךְ. (הַלְכוֹת עֲרֻלָּה, הַלְכָה ד' אוֹת טו', עֵץ פְּנִים; וְעַן עוֹד לְקוּמֵי עֲצוֹת חֲדָשׁ אֱלִיל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ', אוֹתוֹת קַלְט' מ')

פא

עֲקָר הַחַנוּף לְעִבּוֹדַת הַבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ הוּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת תּוֹדָה, הוֹדָאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כְּמִכְבָּר בְּפָנִים. כִּי לְפִי מַה שְּׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד רַבּוּי הַיְסוּרִים וְהַצָּרוֹת וְהַמְנִיעוֹת וְהַבְּלִבּוּלִים וְהַתְּאוּזוֹת וְכוּ', בּוֹדָאֵי הָיָה קָשָׁה לְהַתְקִים עַד שְׂיִזְפָּה לְגֵאלָה שְׁלֻמָּה, דְּהִינּוּ שְׂיִהְיֶה אִישׁ כְּשֶׁר בְּאֵמֶת פְּרָאוּי, שְׂוָה בְּחִינַת גְּאוּלָּה שְׁלֻמָּה. וְעַל־כֵּן בְּאֵמֶת כְּמָה וְכְמָה הַתְּחִילוּ בְּעִבּוֹדַת הַשָּׁם, וַיֵּשׁ שְׁהֲאָרִיכוּ בְּעִבּוֹדַתְּם יָמִים וְשָׁנִים, אֲבָל אַחֲר־כֵּךְ לֹא יִכְלוּ לְסַבֵּל עוֹד מְרִירוֹת הַכְּבֵדוֹת שֶׁל הַבַּעַל דְּבַר וְנִפְלוּ כָּל אֶחָד כְּמוֹ שְׁנִפְלוּ, רַחֲמָנָא לִיצְלֵן. אֲבָל מִי שְׁחַפֵּץ בְּאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ לְחוּם עַל חַיּוּ, עֲקָר קִיּוּמוֹ עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַנְּ"ל, שְׁבַכָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו, יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה, אֲפִילוֹ אִם רוּאָה שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ הַחַיִּב מְאֹד בְּמַעֲשָׂיו שְׂאֵינָם טוֹבִים וְכוּ', אַף־עַל־פִּי־כֵן, אֲפִילוֹ הַנְּרוּעַ שְׁבַגְרוּעִים, בּוֹדָאֵי הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ גּוֹמֵל עִמּוֹ חֲסִדִים נִפְלְאִים כִּכָּל יוֹם, כְּמוֹ שְׁתַּקְנּוּ לּוֹמֵר: "עַל נִסְיָךְ שְׁבַכָּל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שְׁבַכָּל עַת וְכוּ'".

וּבּוֹדָאֵי דְּבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ וְזֵכְרוֹנָם לְבִרְכָה בְּנִים וְאַמְתִּיִּים, שְׁצָרִיכִין אֲנַחְנוּ כֵּלָּנוּ לְהֵאֱמִין בָּזָה, שְׁנּוֹבָדָאֵי הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ עוֹשֶׂה עִם כָּל אֶחָד

נָסִים וּנְפִלְאוֹת וְטוֹבוֹת הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה. וְאִם יִרְצֶה
 לְהִסְתַּכֵּל יִרְאֶה הַרְבֵּה בְּעֵינָיו וְיִזְכֹּר אֶת עֲצֻמוֹ הַיָּסוּב, כִּמְהָ מַעֲלוֹת
 טוֹבוֹת לְמָקוֹם עָלָיו, כִּי כָּל מֵה שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לְאַיִזָּה מִצְוָה וּלְאַיִזָּה
 נְקוּדָה טוֹבָה, בְּוֵדָאֵי אֵינֹו נֶאֱבָד לְעוֹלָם, וְאִין כָּל הָעוֹלָם כֵּלֹו עִם כָּל
 תְּאוּוֹתָיו וְיִסּוּרָיו וְהִבְלָיו כְּדָאֵי כְּנֻגְדָּה נְקוּדָה אַחַת שֶׁל מִצְוָה אַחַת שֶׁכָּל
 אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל זוֹכֶה בְּכָל יוֹם. וְצָרִיכִין לְהַרְגִּיל אֶת עֲצֻמוֹ, שֶׁבְּכָל מֵה
 שְׂיַעֲבֹר עָלָיו, יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה, יִזְכֹּר אֶת עֲצֻמוֹ בְּכָל עֵת הַטּוֹבוֹת
 וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ עַד הַנְּהָ, וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְחַזַּק לְצַעֲקַת
 וּלְהַתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, בְּבַחֲיַנַּת 'מוֹדָה עַל הָעֲבֹר וְצוּעֵק לְעֵתִיד
 לְבוֹא', וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה סוּף כָּל סוּף לְגֵאֻלָּה שְׁלֵמָה, לְשׁוֹב לְהַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ בְּאַמְתּוֹ. וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי בְּחִינָה זֹאת דִּיִּיקָא מִתְחַנְּכִין לְעִבּוּדַת
 הַשֵּׁם, כִּי כְּמוֹ שֶׁהָעִבּוּדָה שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בְּיָמֵי קַמְנוּתוֹ, אַף־עַל־פִּי שְׂאִין
 לָהּ שְׁלֵמוֹת גְּמוּרָה, בְּפֶרֶט כִּי מִסְתַּמָּא תִּכְרַף אַחֲר־כֵּךְ עוֹשֶׂה הַקָּטָן מַעֲשֶׂה
 נְעוּרוֹת וְקַמְנוּת, אַף־עַל־פִּי־כֵּן כָּל תְּנוּעָה טוֹבָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אִזּוֹ יִקָּר
 מְאֹד, מִחֲמַת שְׁעַל־יְדֵי זֶה הוּא מִתְחַנֵּךְ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם. כְּמוֹ כֵּן הוּא
 מְמַשׁ אִפִּילוֹ בְּאָדָם גְּדוֹל, כָּל זְמַן שְׂאִינוֹ זוֹכֶה לְשְׁלֵמוֹת הָרְאוּי, וְאִפִּילוֹ
 אִם הוּא רְחוּק כְּמוֹ שֶׁרְחוּק, אַף־עַל־פִּי־כֵּן כָּל נְקוּדָה וְתְנוּעָה שֶׁל
 הַקִּדְשָׁה שֶׁעוֹשֶׂה אִזּוֹ יִקָּרָה גַּם־כֵּן מְאֹד, כִּי הוּא בְּחִינַת חֲנוּךְ, וְעַקֵּר
 הַחֲנוּךְ עַל־יְדֵי הַהוֹדָאָה עַל הָעֲבֹר, עַל־יְדֵי זֶה מִתְחַזַּק לְצַעֲקַת לְהִבָּא, עַד
 שְׁזוֹכֶה עַל־יְדֵי זֶה לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה כְּנ"ל. (הַלְכוֹת פְּלָאֵי בַּהֲמָה, הַלְכָה ד' אוֹת
 מ'; עֵין לְקוּמֵי עֲצוֹת חֲדָשׁ שְׁבַת אוֹת קל).

פב

עַקֵּר הַהִתְחַזְקוֹת הוּא עַל־יְדֵי אַמוּנָה - עֵינַי לְקוּמֵי עֲצוֹת חֲדָשׁ 'אַמוּנָה',
אוֹת קִיב'.

פג

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה, אֵין מְחַזְקִין אֱלֹא לְמַחְזְקִין וְאֵין מְזוֹרִין
אֱלֹא לְמְזוֹרִין. וְלִכְאוּרָה, אֵינוּ מוּבָן כִּי אִם בֵּן מַהִיכֵן הַהִתְחַלָּה,
וּכְבֵּר מְבֹאֵר בְּדִבְרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, שֵׁישׁ כַּמָּה דְבָרִים בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם שֶׁהֵם
תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְאֵין יוֹדְעִין מַהִיכֵן הַהִתְחַלָּה. אִךְ בְּאַמַּת כָּל הַהִתְחַלָּה
וְהָאֲמִצֵּעַ וְהַסּוֹף וְהַתְּכֵלִית שֶׁלָּנוּ הַכֹּל הוּא רַק עַל־יְדֵי הַצִּדִּיק הָאֲמַת
שֶׁבְּכֹל דּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא הָיָה הַרְבֵּי הָרָאוּשׁוֹן שֶׁל כָּל
יִשְׂרָאֵל וּמִמֶּנּוּ הַהִתְחַלָּה וְאַצְלוֹ כָּל תְּכֵלִיתָנוּ וְתַקּוּתָנוּ, כִּי מֵה שֶׁהָיָה הוּא
שִׁיחָיָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה.

וְהַהִתְחַלָּה שֶׁל הַצִּדִּיק הָאֲמַת בְּחִינַת מוֹשֶׁה בְּעֲצֻמוֹ בְּוֹדָאֵי אֵי אֶפְשֶׁר לָנוּ
לְהַשִּׁיג כָּלֵל וְאֵין לָנוּ לְתַרְהַר בְּזֶה כָּלֵל, אִיךְ זָכָה יְלוּד אִשָּׁה
לְהַשְׁגָּה כּוֹזֵאת וְכוּ'. אִךְ אַחֵר שֶׁכְּבֵּר זָכִינוּ לְקַבֵּלַת הַתּוֹרָה עַל־יְדֵי מוֹשֶׁה רַבֵּנוּ
וְלְהַמְשִׁיךְ דַּעְתּוֹ הַקְּדוּשָׁה בְּכֹל דּוֹר וְדוֹר עַל־יְדֵי צִדִּיקֵי אֲמַת שֶׁבְּכֹל דּוֹר, עַל־
יְדִיזָה הַדּוֹת לְאֵל יֵשׁ לָנוּ מַהִיכֵן לְהַתְּחִיל, כִּי מְנַעַרְיֵנוּ מִגְּדֻלִין אוֹתָנוּ
בְּקִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל וּמְלִין אֵת הַיָּלֵד בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִיָּד, וְאַחֲר־כֵּן מְחַנְכִין אוֹתוֹ
בְּתוֹרָה וּמִצְוּוֹת, וּבְוֹדָאֵי יֵשׁ לָנוּ כַּמָּה לְהַתְּחַזֵּק, בְּעֲזַרַת הַשֵּׁם, כַּמָּה שֶׁזָּכִינוּ
לְהוֹלֵד וְלְהַתְּגַדֵּל בְּקִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל, וּמֵאֲמִינִים אֲנַחְנוּ בְּתוֹרַת מוֹשֶׁה וּבְדִבְרֵי כָּל

הצדיקי אמת הפאים אחריו ומחזקין אותנו לבטח בחסדי השם, ואף-על-פי שפבר עבר עלינו מה שעבר בכלליות ובפרטיות אף-על-פי-כן הם מזוהרין אותנו לבלי ליאש עצמנו ולהיות בהשם יתברך מבטחנו, כי השם אתנו אל תיראום כי עדין עדין השם עמנו ואצלנו ואתנו וקרוב אלינו מאד כי מלא כל הארץ כבודו ועדין חביבותיה גפן וחביבותן גפיה.

ועל-ידי שאנו זוכין להאמין ולהתחזק על-ידי דברי אמת של הצדיקים אמתיים שפבר טרחו והתיגעו בשבילנו הרבה לקרב אותנו לעבודת השם, על-ידי-זה יכולין גם אנחנו לזכות להארת הרצון וקדושה, שיהיה רצוננו חזק ואמין מאד להשתוקק ולכסף אליו יתברך ברצונות חזקים ונגעוגעים גדולים מאד.

ואז כל מה שהרצון מתגדל ומתפשט יותר על-ידי-זה אנו זוכין להתחזק ביותר כי עקר התחזקות הוא על-ידי הרצון. כי הרצון חפשי תמיד, כי יהיה איך שיהיה אף-על-פי-כן רצוננו וכוספנו חזק מאד אליו יתברך לעשות רצונו ולקיים מצוותיו באמת, ועל-ידי-זה שמתחזק ביותר על-ידי זה זוכה להארת הרצון בשלמות יותר ואז מתחזק עוד יותר וכן להלן, ובאמת להארת הרצון שהוא פחינת יראה, פמבאר בפנים, ויכל כל אדם לזכות בקל, כי הרצון חפשי לעולם, רק שצריך שיהיה איש חיל ולהתחזק בזה מאד וזה תלוי בזה כי אין מחזקין אלא למחזקין כנ"ל.

וההתחלה הוא רק בכח וזכות הצדיקי אמת שיגעו כל כך בעבודת השם, עד שהמשיכו דעת בזה, שעל-ידי-זה יכולין הפל להתחזק ולזכות להארת הרצון ולהתחזק על-ידי-זה ביותר וכן להלן

כַּנְל. וְעַל בֶּן יִפֶּה אָמַר מֹשֶׁה וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מַה ה' אֱלֹהֶיךָ שׂוֹאֵל מֵעַמְּךָ, כִּי אִם לִירְאָה, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָה, לְגַבִּי מֹשֶׁה יִרְאָה מְלֶתֶא זּוֹמְרֶתֶא, הִיגוּ וְעַתָּה אַחַר שֶׁכָּבַר מִרְחָתִי וַיִּגְעַתִּי בְּשִׁבְלֵכֶם כֹּל כֶּךָ כַּמְבֹאֵר בַּפְּרָשׁוֹת הַקּוּדְמִים, עַד שְׁזָכִיתִי לְהִשְׁגָּה וְדַעַת כּוֹה אֲשֶׁר יִרְאָה מְלֶתֶא זּוֹמְרֶתֶא לְגַבִּי מֹשֶׁה, עַל כֵּן יֵשׁ לָכֶם גַּם כֵּן יִסּוּר חֶזֶק וְהִתְחַלָּה טוֹבָה שֶׁתּוֹכְלוּ לְהִתְחַזֵּק כֹּל כֶּךָ עַל־יְדֵי הָאֲרֶת דַּעַתִּי שְׂאֵנִי מֵאִיר בְּכֶם, עַד שֶׁתּוֹכּוּ גַם כֵּן לְהָאֲרֶת הָרְצוֹן וְלִירְאָה גְדוּלָה הַנִּמְשָׁד מִהָאֲרֶת הַדַּעַת שֶׁל הַצַּדִּיק הַאֲמֵת, עַד אֲשֶׁר בְּאֵמֶת גַּם אֶצְלָנוּ עִכְשָׁו בְּנִקְל לָנוּ לְזוֹבוֹת לְמַדְרָגָה זוֹ, שֶׁתְּהִיָּה הִירְאָה מְלֶתֶא זּוֹמְרֶתֶא גַם אֶצְלָנוּ עַל־יְדֵי שְׁנִזּוּכָה לְהִתְחַזֵּק בְּאֵמֶת. בְּכַח הַהִתְחַלָּה הַקְדוּשָׁה שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוּ וְשֶׁל כֹּל הַצַּדִּיקִי אֲמֵת הַפְּאִים אַחֲרָיו. (הַלְכוֹת פְּדִיּוֹן בְּכוֹר הַלְכָה ה' אוֹת ל"ג):

פד

אֶפְלוּ מִי שֶׁנֶּפֶל מְאֹד חֵם וְשָׁלוֹם, אֶפְלוּ אִם נֶפֶל לְעִבְרוֹת חֵם וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ גַּם כֵּן שִׁיחִיָּה לוֹ יִרְאָה גְדוּלָה מִהֵשֵׁם יִתְפַּרֵּד לְהִתְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל נִקְדָּה וְנִקְדָּה, שְׂיוֹכֵל לְמַלְטָ אֶת נַפְשׁוֹ מֵרַע וְלִמְשָׁד אֶת עֲצָמוֹ לְאִיזָה טוֹב וְאֵל יִפְמַר אֶת עֲצָמוֹ, מֵאַחַר שֶׁכָּבַר נֶפֶל כֹּל כֶּךָ אִם כֵּן הִתַּר לוֹ הַכֹּל חֵם וְשָׁלוֹם, חֲלִילָה לֹא תִהְיֶה כּוֹזֵאת בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי אִין חֶשֶׁד וְאִין צַלְמוֹת לְהַסְתֵּר שָׁם כֹּל פּוֹעֲלֵי אֲוֵן. כִּי גַם בְּשִׂאוֹל תַּחְתּוֹתָיו וּמִתְחַתּוֹ צָרִיכִין לִירְאָה אֶת הַשֵּׁם מְאֹד מְאֹד כִּי בְּכָל מְקוֹמוֹת מְמֻשְׁלָתוֹ. (הַלְכוֹת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה הַלְכָה ד' אוֹת י"ד עַן יִרְאָה אוֹת ק"ד):

פה

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וּזְרוֹנָם לְבִרְכָה, כִּךְ הוּא דְרָכוֹ שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע; הַיּוֹם
 אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כִּךְ וְכוּ' שְׁנֵיהֶם בְּחִינַת עֲבָרָה גּוֹרֶרֶת עֲבָרָה, וּכְתִיב,
 הוּי מוֹשְׁכֵי הָעֵזוֹן בְּחֻבְלֵי הַשָּׁוּא וְכוּ'. וּבִאֲמַת לְפִי דְרָכוֹ שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע עִם
 אֲנָשִׁים כְּאֵלֶּה שְׂאִינָם מִתְגַּבְּרִים כִּנְגִדוֹ בְּנְעוּרֵיהֶם בְּוֵדָאֵי הִיָּה אִפְסֵי תַקּוּהָ
 חֵם וְשִׁלּוּם, לְרַב הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁפְתוּב: מִפְּנֵי מִנְעֵר עֲבָדוֹ וְכוּ'. אֲבָל הַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵךְ חוֹמַל עָלֵינוּ בְּכָל דוֹר וְדוֹר וְחוֹשֵׁב מִחֲשֻׁבוֹת לְבַל יִדַח מִמֶּנּוּ נִדַח
 וְהוּא שׁוֹלַח סִיּוּעָא מִלְּעֵלָא עַל־יְדֵי צְדִיקוֹ הַדוֹר הַגְּדוֹלִים הָאֲמֵתִיִּים, שֶׁהֵם
 בְּחִינַת מְרַדְכֵי וְהֵם יוֹדְעִים הַיֵּטֵב מַה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, בְּחִינַת
 וּמְרַדְכֵי יַדַע אֵת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה וְהֵם מְעוֹרְרִים אֵת יִשְׂרָאֵל לְתִשׁוּבָה,
 בְּכִחִינַת וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק וְעָקָה גְדוֹלָה וּמְרָה. וְהֵם מוֹדִיעִים לְכָלֵל
 בְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵר לְבַל תִּתְיָאֵשׁ עֲצֻמָּה מִן הַרְחָמִים
 וְתִבּוֹא לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ אֶפְעֶל־פִּי שֶׁהִיא רְחוּקָה כָּל כִּךְ שֶׁלֹּא נִקְרָאת לְבוֹא
 אֶל הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֲשֶׁר עַל כָּל פְּנִים פְּעַם אַחַת בְּחֻדֶשׁ צְרִיכִין
 יִשְׂרָאֵל לְהִקְבִּיל פָּנֵי אֲבֵיהֶם שְׁבַשְׁמִיּוֹם. אֶפְעֶל־פִּי־כֵן צְרִיכִין לְהִקְשִׁי עַל
 דְּלִתֵי רַחֲמִים, אוֹלֵי יְחוּם אוֹלֵי יְרַחֵם.

עַד שֶׁאֲחַר־כֵּךְ בְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל מִקְבֻלַת דַּעַת הַצְּדִיק הָאֲמֵת, וְאוֹמֶרֶת וּבְכֵן
 אָבָא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כְדַת, וְדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ וּזְרוֹנָם לְבִרְכָה, שֶׁלֹּא
 כְדַת שֶׁל תּוֹרָה, כִּי אֲנִי יוֹדַע בְּעֲצֻמֵי שְׁעַל־פִּי דַת שֶׁל תּוֹרָה בְּוֵדָאֵי אֵינְנִי
 רְאוּי לְבוֹא לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, כִּפְּנֵי מַה שְׂאֵנִי יוֹדַע חֲטָאֵי
 וְעוֹנוֹתַי. אִךְ אֶפְעֶל־פִּי־כֵן אָבָא לְפָנָיו שֶׁלֹּא כְדַת, וְכֹאֲשֶׁר אֲבָרְתִי

אֲבֹרְתִי. הֵינּוּ אִם חֵם וְשָׁלוֹם, אֵינּוּ לְרָצוֹן לְפָנָיו תִּפְלָתִי וְהַתְּבוּדָה דְּרֹתֵי עֵתָה מִרְבוּי קְלָקוּלוֹ, כַּאֲשֶׁר אֲבֹרְתִי אֲבֹרְתִי וְיַעֲשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ מִזֶּה שְׂרִירָעָה, אֲנִי תָמִיד אֵיחָל וְאֶצְעֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹלָי יִרְחֵם. וְאִזּוּ מִרְחַם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֶת שְׂרָבִיט הַזֶּהב, זֶה סוּד הַהֶאֱרָה וְהַתְּקַרְבוֹת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂמֹנֵי עָלְמַי לְהֶאֱדָם הַנְּמוּךְ מְאֹד, שְׂאֵף-עַל-פִּי-כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלַח לוֹ הַתְּקַרְבוֹת מִרְחוֹק בְּסוּד הַשִּׁטָּה שְׂרָבִיט הַזֶּהב, שְׂנַמְשֵׁךְ בְּנֵם אֲמוֹת הַרְבֵּה כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ וְכְרוֹנָם לְכַרְכָּה, הֵינּוּ שְׂאֵפְלוֹ הָאָדָם הַרְחוֹק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּשְׂהוּא שׁוֹמֵעַ לְעֵצַת הַצַּדִּיק לְבָלִי לְהַתְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ, רַק אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵיךְ שֶׂהוּא אֵיךְ שֶׂהוּא הוּא מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בְּכַפּוּל גְּמוּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכֹא לְפָנָי מְלָכּוֹ שֶׁל עוֹלָם לְהַתְחַנֵּן לְפָנָיו, אִזּוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עָלָיו וּמֵאִיר עָלָיו הָאֶרֶץ נִפְלְאָה מִרְחוֹק מְאֹד, כִּי מֵאִיר עָלָיו הַדַּעַת הָעֲלִיוֹן מְאֹד שֶׂהוּא בְּחִינַת יְרָאָה עֲלָאָה דְּעֲלָאָה, עַד שְׂיִזְכֶּה גַם הַרְחוֹק מְאֹד לְשִׁלְמוֹת הִירָאָה שֶׂהוּא בְּחִינַת יְרָאָה עִם דַּעַת, שְׂעַל יְדֵי זֶה יִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַמֶּת (שֵׁם אוֹת מ"ז י"ז):

פו

יֵשׁ בְּנֵי אָדָם הַרְבֵּה כְּשֶׂמְעֵינִים בְּסִפְרֵי מוֹסֵר, שְׂמִדְבָּרִים מַעֲצֵם גְּדֹל הַפֶּגֶם שֶׁל הַחֲטָאִים וּמַעֲצֵם מְרִירַת הָעֵנָשִׁים שֶׁל גִּיהֵנָם וְכִיּוֹצֵא וְכוּ', הֵם מִתְּפַחְדִּים מְאֹד. אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר מִתְּנַגֵּה בָּהֶם וּמְפִילֵם עַל-יְדֵיָהּ לְעַצְבוֹת גְּדוֹל יוֹתֵר מִבְּתַחֲלָה, עַד שְׂלַפְעָמִים נוֹפְלִים עַל-יְדֵיָהּ בְּיוֹתֵר חֵם וְשָׁלוֹם, וַיֵּשׁ שְׂנוֹפְלִים חֵם וְשָׁלוֹם, כֹּל כֵּךְ עַד שְׂבָאִים לְכַפִּירוֹת גְּמוּרוֹת

חס ושלום. וכל זה מחמת שלא זכו לקבל הדעת האמתית מצדיקי אמת להחיות ולחזק את עצמם ונדמה להם שכבר נשקעו בדרכיהם כל כך חס ושלום, עד שאי אפשר להם לשוב עוד, ועל כן כל מה שרואין יראת הענשים נופלים בעיני עצמן יותר ויותר, וזה עקר בחינת מלחמת עמלק שבכל דור, כמבאר בפנים.

אבל השם יתברך חומל על עמו ושולח עלינו הארה נפלאה על ידי צדיקי הדור מבחינת היראה של משיח, שימשיך היראה בשכל עליון כל כך עד שתגיע היראה למובה אפלו לגרוע שבגורעים, שאפלו הרחוק מאד מאד יהיה לו דעת אמתית להבחין האמת, שגם הוא יש לו תקנה כי רחמיו יתברך רבים מאד. ועל כן בודאי לא יפל עלידי יראת הענש אדרבא, מיראת הענש יחזק את עצמו למצא בעצמו נקודות טובות ולשמח את עצמו במה שהוא מורע ישראל על-כל-פנים. ודיקא על-ידי יראת הענש יבוא לשמחה גדולה, כי יראת הענש תכריחהו לקיים דברי הצדיקים אמתיים שמוזהירים מאד את הגרוע שבגורעים, שיתחזק את עצמו בשמחה תמיד על-פי דרכי עצותיהם הקדושות. ובודאי צריכין אנחנו להתירא מאד לשמע לדבריהם האמתיים ולקיימם באמת, ועל כן בסוף התוכחה שהוא יראת הענש כתיב, תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה, נמצא שצריכין להתירא מאד מיראת הענש, עד אשר יתחזק על-ידיהו לקיים דברי הצדיקים אמתיים שמוזהירים את הגרוע שבגורעים לשמח את עצמו בנקודות טובות שמוצא בו עדין ולעבד את השם בשמחה (שם אות י"ז ב):

פז

צָרִיכִין לִידַע שְׁכָל מַה שֶּׁפְּתוּב בְּסִפְר "רֵאשִׁית חֲכָמָה" וְשָׂאָר סִפְרֵי קִדְשׁ
 עֲנִינֵי קִדְשָׁה וְטָהֳרָה גְדוּלָּה וְעֶצֶם הַפָּגַם וְהַעֲנֵשׁ שֶׁל כָּל הַמָּא
 וּפָגַם אֶפְלוּ כָּל שְׁהוּא, אִין הַפְּנִנָה בְּכָל זֶה בְּכִדֵי לְרַחֵק אֶת הָאָדָם מֵעֲבוּדָתוֹ
 יִתְבָּרַךְ וְלִהְיֶה לִישׁ דַּעְתוֹ בְּיוֹתֵר חֵם וְשְׁלוֹם, רַק בְּנִתְנָתָם הַטּוֹבָה הוּא רַק לְקָרֵב
 וְלִהְיוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, שִׁיְהִיו קְדוֹשִׁים וְטָהוּרִים וְיִתְרַחֲקוּ אֶפְלוּ מִפָּגַם כָּל
 שְׁהוּא, כִּי בְּנִדְאֵי כִּךְ רָאוּ לָהֶם לְפִי עֶצֶם קִדְשָׁתָם מִשְׁרָשָׁם, אֲבָל אֶף-עַל-
 פִּיכֵן אֶפְלוּ מִי שֶׁפָּגַם כְּמוֹ שֶׁפָּגַם רַחֲמָנָא לְצִלָּן, בְּנִדְאֵי צָרִיד לְקַיֵּם מֵאִמֵּר
 הַכְּתוּב - אַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה, מִי
 שֶׁאֲכַל שׁוֹם וְרִיחוֹ גִדְרָף יִחֹזֵר וְיֵאכַל שׁוֹם וְיִהְיֶה רִיחוֹ גִדְרָף יוֹתֵר. וּבְנִדְאֵי צָרִיד
 הָאָדָם לִהְיוֹת וּלְחַזֵּק אֶת עֶצְמוֹ בְּכָל עֵת תָּמִיד יִהְיֶה אִידֵי שִׁיְהִי, כִּי צָרִיכִין
 לִזְהַר שְׁלֹא לְקַבֵּל הִירָאָה וְהַמוֹסֵר לְרַעָה חֵם וְשְׁלוֹם, לִהְתְּרַחֵק עַל-יְדֵי-זֶה
 בְּיוֹתֵר רַק שִׁיְהִי בְּבַחֲיִנַת יִרְאַת הַשֵּׁם לְחַיִּים דִּיקָא, דְּהִינּוּ לְקָרֵב אֶת עֶצְמוֹ
 לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הִירָאָה וְהַמוֹסֵר וְלֹא לִהְתְּרַחֵק חֵם וְשְׁלוֹם, רַק
 אֲדַרְבָּא, מֵעֶצֶם הִירָאָה יִחֹזֵק אֶת עֶצְמוֹ לְקַיֵּם דְּבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה,
 שֶׁהוֹדִירוּנוּ לְהֵאֱמִין בַּחֲסֵדוֹ וְטוֹבוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁאִינוּ נִפְסַק לְעוֹלָם, וּלְחַזֵּק אֶת
 עֶצְמוֹ בְּכָל עֵת לִהְתְּחִיל מִחֲדָשׁ בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם (שָׁם אוֹת כ"ח):

פח

בְּזֶה שְׁאֵנוּ רוֹאִין שְׁצוּתָה הַתּוֹרָה עַל עֶבֶד עֲבָרִי, אִם בְּנִפּוֹ יָבֵא בְּנִפּוֹ
 יֵצֵא, בְּזֶה אָנוּ רוֹאִים רַחֲמָנוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִידֵי שְׁהוּא חוֹשֵׁב

מחשבות לבל ידח ממנו נדח, כי הלא אפלו העבד שירד למדרגה פחותה כל כך, עד שהתירה התורה לרבו למסר לו שפחה כנענית שהוא עוון חמור מאד, אם בן היה אפשר לומר שהוא כבר הפקר גמור ואין לו שום תקנה עוד. ובאמת לא כן הוא כי אנו רואים שגם בהעבד יש כמה דינים ואזהרות, שהזהירה התורה לרחם עליו הרבה ושלא להפקירו לגמרי חס ושלום, וזה אנו רואים גם כמה שהזהירה התורה אם בגפו יבא וכו', הינו שאם אין לו אשה בת ישראל אסור לרבו למסר לו שפחה לאשה בכדי שלא יאבד לגמרי, חס ושלום. כי אם יש לו כבר קשר וחבור באשה יראת השם מבת ישראל, אזי אף על-פי שמשפלות מדרגתו שירד למדרגת עבד התר לו לשא שפחה אף-על-פי-כן יש לו תקנה. אבל אם לא נתחבר עדין בבת ישראל, אזי אם היה נושא שפחה שהוא ההפך ממש היה נאבד לגמרי, על בן אסרה התורה למסר לו שפחה אף-על-פי שנפל לעבדות. כי אפלו על הגופל לעבדות גמור שהוא תקף וזמת הנחש בחינת עמלק אף-על-פי כן גם לשם מגיעין רחמנותו יתברך וחושב מחשבות לבל יהיה נדחה לגמרי חס ושלום (שם אות כ"ו):

פט

צריך לחזק את עצמו תמיד בהשם יתברך לבלי ליאש את עצמו בשום אפן, רק לידע תמיד, כי מלא כל הארץ כבודו ועדין השם עמו ואצלו וכו', עד שיזכה להתחזק בשעת האכילה עד שיגיע להארת הרצון, שדוקא בעת האכילה יגיע עליו רצון והשתוקקות חזק ונמרץ מאד להשם

יִתְבַּרְךָ. וְזֶהוּ הַהֶפֶךְ מִמַּשׁ מִהַנְּפִילוֹת שֶׁל רַב הָעוֹלָם שָׂרֵב הַנְּפִילוֹת הֵם עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, הֵינּוּ שְׁנוּפְלִים בְּדַעְתָּם מְאֹד מִחֲמַת הָאֲכִילָה שְׁלָהֶם שְׂאִינָה בַקִּדְשָׁה כְּרָאוּי. וּבִיאַמַּת אֶף-עַל-פִּי שְׁבוּדָאֵי צְרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְקַדְשׁ אֲכִילָתוֹ בְּשִׁלְמוֹת, אֶף-עַל-פִּי־כֵן אִסוּר לוֹ לִפְלַל בְּדַעְתּוֹ מִשּׁוּם דְּבַר רַק אֲדַרְבָּה, צְרִיכִין לְחֻזַּק אֶת עֲצֻמוֹ בְּכָל פַּעַם וּבַפֶּרֶט בְּשַׁעַת הָאֲכִילָה שְׂאִסוּר לִהְיוֹת אִזּוֹ אִישׁ עֵצֶל רַק לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל, הֵינּוּ כִּי לֹא דֵי שְׂאִסוּר לִפְלַל בְּדַעְתּוֹ עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ, אֲדַרְבָּה, צְרִיכִין לִידַע וּלְהֶאֱמִין שְׂאֲכִילַת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי יִקְרָה מְאֹד מֵאֲחֵר שְׂאֲכִילָתוֹ עַל-פִּי הַתּוֹרָה עַל כָּל פְּנִיִם שְׂאִינּוּ אוֹכֵל דְּבַר הָאִסוּר חֶסֶם וְשָׁלוֹם, רַק הַכֹּל עַל-פִּי הַתּוֹרָה. וְגַם מִבְּרַךְ עַל כָּל דְּבַר תַּחֲלָה וְסוּף, וְעַל-יְדִירוֹהָ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְבַרֵּר בְּרוּרִים הַרְבֵּה בְּאֲכִילָתוֹ וַיֵּשׁ לוֹ לֵאכֹל בְּשִׂמְחָה וּבְהַתְחַזְּקוֹת גְּדוֹל בְּהִשָּׁם יִתְבַּרְךָ וְלִידַע פִּי מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְהִשָּׁם עִמּוֹ וְכו' בַּנ"ל. עַד שְׂיִזְכֶּה בְּשַׁעַת אֲכִילָתוֹ דִּיקָא לְהֶאֱרַת הַרְצוֹן, שְׂיִשְׁתַּחֲוֶה אִזּוֹ דִּיקָא לְהִשָּׁם יִתְבַּרְךָ בְּרִצּוֹן מִפְּלֵג מְאֹד שְׂזָה עֵקֶר קִדְשַׁת אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל. כִּי עַל-יְדֵי זֶה הוּא תְּכָלִית שְׁלֵמוֹת הַבְּרוּר שֶׁל כָּל הַנִּיצוּצוֹת שְׂפִמְמָאכֵל וְעוֹלִים עַל-יְדִירוֹהָ לְשַׁרְשָׁם הָעֲלִיּוֹן בְּשִׁלְמוֹת כְּמִבְאָר בַּפְּנִיִם (הַלְכוֹת חֻלָּה הִלְכָה ד' אוֹת ג')

צ

אִין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא מְקַפֵּחַ שְׂכָר כָּל בְּרִיָּה, וְכֹל מַה שְׂפַעַל וְעָשָׂה אָדָם אִיזָה טוֹב לְשֵׁם שְׁמַיִם בְּשִׁבִיל הִשָּׁם יִתְבַּרְךָ דְּבַר גְּדוֹל וְדְבַר קָטָן, לֹא יֵאבֵד שׁוּם דְּבַר לְעֵתִיד אִפְלוּ אִם עֵבֶר חֶסֶם וְשָׁלוֹם, כְּמָה פְּעֻמִּים עַל כָּל הַתּוֹרָה כִּי אֶף-עַל-פִּי שְׂמִמְבָּאָר בְּסַפְרֵי קִדְשׁ, שְׂמִי שְׂהוּא רְשַׁע הוּא מוֹסִיף

כַּח בְּקִלְפָה עַל־יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, יֵשׁ בְּזֶה דְבָרִים בְּגוֹ אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְבָאָרֶם כֹּל כֶּךָ בְּפִרְט בְּכַתְּבִי, אֲךָ הַכֹּלל שְׂכַל מִי שְׂרוּצָה לְחֹסֶם עַל עֲצֻמוֹ, שְׁלֵא יֵאָבֵד אֶת עוֹלְמוֹ לְגַמְרֵי וּמִתְנַעֲנַע לְשׁוּב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזִי אֶף־עַל־פִּי שְׂאִינִי זֹכֶה לְשׁוּב בְּרֵאוֹי לוֹ אֶף־עַל־פִּי־כֵן כֹּל מִה שְׂיַעֲשֶׂה אִיזֶה דְבָר שְׂבִקְדֻשָּׁה יִהְיֶה אִיךָ שְׂיִהְיֶה בְּנֹדְאֵי לֹא יִהְיֶה נֶאֱכָד שׁוּם דְבָר, אֶפְלוֹ אִם לֹא יִזְכֶּה לְתִשׁוּבָה שְׂלֵמָה בְּאַמֶּת חֶסֶם וְשְׁלוֹם, מִכָּל־שְׂפֵן שְׂעַל־פִּי הָרַב כְּשִׂיְהִיָּה חֶזֶק בְּדַעְתּוֹ וְיִרְגִיל עֲצֻמוֹ מְעַט מְעַט בְּתוֹךְ דְּרָכֵי הַקְּדֻשָּׁה, אֲזִי סוּף כֹּל סוּף יִזְכֶּה לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׂלֵמָה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אִין שׁוּם יֵאוּשׁ בְּעוֹלָם כֹּלְלִי, כְּמִבְאָר כְּבָר כְּמָה פְּעָמִים. (הַלְכוֹת תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת הַלְכָה ג' אוֹת ב):

צא

כְּשִׂיְהִיָּה אֲדָרֶם הוּא בְּמִצַּר גְּדוֹל וְהַתְּאוּוֹת וְהַסְמָרָא אַחֲרָא מִתְנַבְּרִים עַלְיוֹ מְאֹד, עַד שְׂאִין לוֹ דְרָךְ לְנִמּוֹת יְמִין וְשְׂמָאל, בְּכַחֲנִית כֹּל רוֹדְפֵיהּ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמִּצָּרִים, עַד שְׂנַדְמָה שְׂאַפְס תְּקוּהָ חֶסֶם וְשְׁלוֹם, וְהוּא בְּעֵצֶם דְּחִקוֹ וּמִצָּרֵי נֶפְשׁוֹ פּוֹנֶה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְצוּעֵק עַלְיוֹ יִתְבָּרַךְ מִן הַמִּצָּר, בְּכַחֲנִית מִן הַמִּצָּר קְרֵאתִי יְהִי, אֶף־עַל־פִּי שְׂמָה שְׂפּוֹנֶה עֲצֻמוֹ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ הוּא רַק כְּחוֹט הַשְּׂעֵרָה, אֶף־עַל־פִּי־כֵן הוּא יִקָּר בְּעֵינֵי הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְנַעֲשֶׂה מִמִּצַּר צָמֹר שְׂהֵם בְּחִינַת שְׂעֵרוֹת דְּדִיקְנָא קְדִישָׁא, הֵינִי שְׂנַתְעוֹרְרִין וְנִמְשָׁכִין עַלְיוֹ כֹּל הַשְּׂלִישִׁי־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שְׂל רַחֲמִים שְׂהֵם תְּלִיסֶר תְּקוּנֵי דִיקְנָא קְדִישָׁא, שְׂשֵׁם כֹּל רַחֲמִים וְטוֹב וְשֵׁם נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וְזִכּוּת כִּידוּעַ, וְזֶה בְּחִינַת מִה שְׂמִבְאָר בְּכּוֹנוֹת, מִן הַמִּצַּר קְרֵאתִי יְהִי, מִצַּר - אוֹתִיּוֹת צָמֹר, בְּחִינַת

תְּקוּנֵי דִיקְנָא וְכוּ', הֵינּוּ כַּנֵּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חוּט שֶׁל צָמֵר בְּיוֹם כְּפוּר שֶׁהִיא מְלִיץ הָעוֹנוֹת שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה, בְּבְחִינַת אִם יֵאָדְמוּ כְּתוֹלַע כְּצָמֵר יִהְיוּ, כִּי עֵקֶר סְלִיחַת עוֹנוֹת בְּיוֹם כְּפוּרִים נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת זֹאת עַל-יְדֵי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מוֹצֵא בְּיִשְׂרָאֵל אֶפְלוּ בְּחוּמָאִים רַחֲמָנָא לְצַלָּן, כַּמָּה וְכַמָּה שְׁעֵרוֹת טוֹבוֹת, הֵינּוּ מֵה שְׁמַנְתְּקוֹן עֲצָמָם כַּמָּה פְּעָמִים מִן הָרַע אֶל הַטוֹב כְּחוּט הַשְּׁעֵרָה עַל כָּל פְּנִים שָׁגַם זֶה יָקָר מְאֹד אֲצִלוּ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁעַל-יְדִירְזָה מְאִירֵין הַשְּׁעֵרוֹת הָעֲלוֹנוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בְּחִינַת תְּקוּנֵי דִיקְנָא בְּחִינַת צָמֵר שֶׁעַל-יְדִירְזָה מְחִילַת כָּל הָעוֹנוֹת כַּנֵּ"ל [וְעַיִן יִרְאֶה וְעִבּוּדָה אוֹת פ"ט] (הַלְכוֹת רֵאשִׁית הֵנוּ הִלְכָה ד' אוֹת ב' וְלִקוּטֵי עֲצוֹת חֲדָשׁ צִיצִית אוֹת כ"ד):

עב

מִיכָאֵל כִּהְנָא רַבָּא מְלַמֵּד תְּמִיד זְכוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַזְכוּיוֹת שְׁמוֹצְאִין בְּיִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׁעֵרוֹת הַנֵּ"ל, שֶׁעַל-יְדִירְזָה יְכוּלִין לְמַצֵּא זְכוֹת אֶפְלוּ בְּגֵרוּעַ שְׁבַגְרוּעִים, כִּי בְּכֻלָּם נִמְצְאוּ כַּמָּה שְׁעֵרוֹת טוֹבוֹת מֵה שְׁמַמְשִׁיכִין עֲצָמָם כַּמָּה פְּעָמִים מֵרַע לְטוֹב כְּחוּט הַשְּׁעֵרָה. וְעַל-יְדֵי מִצְוֹת נְתִינַת רֵאשִׁית הֵנוּ אֶל הַכֹּהֵן עַל-יְדִירְזָה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַצָּמֵר בְּשִׂרְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁעֵרוֹת עֲלוֹנוֹת הַנֵּ"ל, וְעַל-יְדִירְזָה נִמְשָׁכִין חֲסִדִים עַל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הַשְּׁעֵרוֹת טוֹבוֹת שְׁנִמְצְאוּ בָּהֶם כַּנֵּ"ל (שָׁם אוֹת ג'):

עג

כָּל הַתּוֹכְחוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וְכָל הַבְּזוּיוֹת שְׁמַכְבָּה אוֹתָם לְפַעְמִים בְּדֶרֶךְ בְּזוּיֹן - הַכֹּל לְטוֹבָה גְּדוֹלָה, כְּדֵי לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם

זכות וחסד כְּדֵי שְׂשׂוּבוּ אֵלָיו בְּאֵמֶת. כִּי לַפְעָמִים בְּשִׂישׂוּרָאֵל מְקַלְקְלִין מַעֲשִׂיהֶם מְאֹד מְאֹד עַד שְׂכַמְעֵט אִין נִכְר מְעַט הַטּוֹב שְׁבָהֶם מַעֲצֵם רַבּוּי הַפְּשָׁעִים וְהַקְּלָקוּלִים רַחֲמָנָא לְצַלָן, וְאִם יִרְצֵה הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת עַל־יְדֵי מְעַט הַטּוֹב שְׁבָהֶם יִתְעוֹרְרוּ הַמְּקַטְרָגִים, חֶסֶם וְשְׁלוֹם, וְיִמְצְאוּ כְּנֻגַד זֶה אֶלְפִים פְּעָמִים לְהַפְּךָ חֶסֶם וְשְׁלוֹם, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ חֲפִיץ חֶסֶד הוּא וְאֶף־עַל־פִּי־כֵן הוּא רוֹצֵה בְּעַמּוֹ וְחֲפִיץ לְהַטּוֹת עִמָּהֶם כְּלָפֵי חֶסֶד, אִזּוּ בְּטוֹבוֹ וְחֻכְמָתוֹ הַנִּפְלְאוֹה הוּא בְּעַצְמוֹ מְבֹרָה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הַבְּרִיאָן, עַד שְׂאוֹמֵר עֲלֵיהֶם שְׂכַבְרֵהֶם אֲצֵלוֹ חֶסֶם וְשְׁלוֹם, כְּמוֹ כֹּל הָאֲמוֹת מֵאַחַר שְׂכַבְרֵהֶם קִלְקְלוּ כָּל כְּדֵי. וְתַכְרָף שְׁהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ מֵהַפְּךָ הַדְּבָר וְאוֹמֵר עַל יִשְׂרָאֵל שְׁהֵם כְּמוֹ הָאֲמוֹת מִמֹּשֶׁה, אִזּוּ תַכְרָף נִתְגַּלָּה וְנִתְרָאוּהָ עַל־יְדֵיהֶם דִּיקָא אֲמַתַּת הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת שְׁבָהֶם.

כִּי בּוֹדָאֵי בְּתַחֲלָה לֹא הָיָה נַחֲשֵׁב הַטּוֹב שְׁבָהֶם כְּלָל עַד שְׂכַמְעֵט לֹא הָיָה נִרְאוֹה כְּלָל, כִּי בּוֹדָאֵי לְפִי קִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל בְּשִׂרְשָׁם אִזּוּ אֶפְלוּ אִם אִין פּוֹגְמִין כָּל יָמָיו רַק כְּחוּט הַשְּׁעָרָה אַחַת הוּא גַם בֵּן פְּגָם גְּדוֹל וְנִרְאָה מְאֹד, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם רְחוּקִים לְגַמְרֵי מַעוֹן וּמְכַל מִינֵי פְגָמִים, מְכַל שְׁכַן כְּשִׁפּוֹגְמִים חֶסֶם וְשְׁלוֹם, יוֹתֵר מְחוּט הַשְּׁעָרָה, מְכַל־שְׁכַן כְּשִׁפּוֹגְמִים וְהַחֲטָאִים מְרַבִּים מְאֹד רַחֲמָנָא לְצַלָן, עַד שְׂמַעְעֵט הַטּוֹב אִינוּ נִכְר כְּלָל, כְּפִרְט כִּי גַם מְעַט הַטּוֹב עֲצֵמוֹ מְעַרְב בְּפִסְלַת הַרְבָּה, אִזּוּ בּוֹדָאֵי כְּשִׂירְצֵה הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ לְהַסְתַּפֵּל עַל עֲצֵם רַבּוּי הַפְּגָמִים שְׁלָהֶם לְפִי קִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שְׂרָאוּי לָהֶם לְהִיּוֹת אִזּוּ בּוֹדָאֵי כְּמַעַט אֶפְס תַּקּוּהָ חֶסֶם וְשְׁלוֹם. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ רַב חֶסֶד וְאֲמַת וְחֲפִיץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם וְרַק הוּא יָדַע יִצְרָנוּ

והיכן האדם כבוש בזה העולם וכו', על פן פרחמיו העצומים הוא בעצמו מהפך הדבר לטובת ישראל ומתחיל להשוות אותם לכל האמות, בבחינת הלא כבני כושיים אתם לי וכו', ותכף בשמדמה ומשוה אותם לשאר האמות, בודאי הכל יודו ויאמרו בפה מלא, שעדן יש חלוק רב ונפלא פרחוק מזרח ממערב בין הגרוע שבִּישְׂרָאֵל לבין העכו"ם, כי כנגד העכו"ם נמצא תמיד בישראל כמה שערות ונקודות טובות לאֲלֵפִים ולרִבְבוֹת, כי אִפְלוּ פושעי ישראל מלאים מצוות כרמוזן כמאמר רבותינו זכרונם לברכה.

נמצא שדיקא על־ידי שמדמה ישראל לעכו"ם ולבני כושיים על־ידי זה דיקא נתגלה ומאיר לעין כל הזכות והטוב שבהם, כי כנגד העכו"ם בודאי עמד ישראל בלם צדיקים, כי כלנו מניחין טלית ותפלין בכל יום ומתענין ביום כפורים וכו'. ועל פן אחר שאמר הנביא, הלא כבני כושיים וכו', חוזר ומסיים תוך כדי דבור לטובה, כמו שנאמר שם, אִפֶּס כִּי לֹא הִשְׁמַד אֱשֶׁמֶד וְכוּ' ביום ההוא אקים את ספת דוד הנופלת וכו', כי דיקא על־ידי שמהפך הדבר ומדמה ישראל לעכו"ם חס ושלום, על־ידי־זה דיקא נתגלה ונתראה כמה וכמה נקודות טובות שיש בהם כנגד העכו"ם ועל־ידי־זה יבוא משיח ויקים את ספת דוד הנופלת, כי משיח הוא מבחינת עתיק, בחינת ועד עתיק יומין מִמָּא והוא יודע ללמד זכות על ישראל, למצא כל השערות טובות שבִּישְׂרָאֵל שזה בחינת החסד הרב של בחינת עתיק, וזה גם כן בחינת קרא שמו לא עמי כי אתם לא עמי וכו', ותכף חוזר ואומר והיה

במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי, הינו כנ"ל, כי דיקא על-ידי-זה נתגלה עצם מעלתם ותפארתם של ישראל כנגד העמים (שם אות ד' ה):

עד

לפעמים נופל האדם בדעתו כל כך עד שאי אפשר לו להחיות את עצמו בשום דבר כאלו אין בו שום טוב כלל, אזי צריך גם כן להפך הדבר ולהתחיל מצד השני כנ"ל ולחשב במחשבתו, אם כן כפי דעתי אני כלי רע לגמרי ואין בי שום טוב כלל, ואז דיקא מתחיל להרגיש בעצמו הנקודות טובות שנמצאו בו עדין, כי כנגד הגרוע והרע לגמרי בודאי ימצא בעצמו גם בעצם גריעותו כמה נקודות טובות ועל-ידי-זה יחיה את עצמו. וכן הוא גם כן לגבי חברו, כי צריך לדון את הכל לכף זכות ולמצא הטוב שיש בחברו, בחינת ועוד מעט ואין רשע, כמבאר בפנים (שם אות ו', עין שלום אות כ"ו):

צה

בתחלה היצר הרע מחטיא את האדם על-ידי שקרו שפמטעה אותו בכמה מיני הטעאות, ואחר-כך כשבא על דעתו לשוב, הוא מחליש דעתו ומכניס בלבו, שקבר גסתלק השם יתברך ממנו והוא רחוק כל כך עד שקבר אי אפשר לו לשוב, ובאמת הוא להפך, כי מלכותו בכל משלה אפלו בעשר כתרין דמסאבותא רחמנא לצלן, וכמו שנאמר: השוכן אתם בתוך טמאותם, ודרשו רבותינו זכרונם לברכה,

אֶפְלוּ כְּשֶׁהֵם טְמֵאִים - שְׂכִינָה בִּינֵיהֶם, וְזֶה עֵקֶר דְּרָךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בְּאַרְבָּעִים יוֹם הָאַחֲרוֹנִים מֵאֵלּוּל עַד יוֹם כְּפוּרִים, שֶׁהָעֵקֶר הוּא לִידַע שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲדִין עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֶפְלוּ עִם הַגְּרוּעַ שֶׁבְּגֵרוּעִים, בְּבַחֲיִנַת וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד. וְכָל זְמַן שֶׁהָאָדָם חוֹזֵר זֹאת בְּרַעְתּוֹ וּמְכַנֵּים זֹאת בְּלִבּוֹ בְּאֵמַת שְׂוָה בְּחִינַת הָאֲזוּהָרָה וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְכוּ', כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בְּשָׂמִים מְמַעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת, הֵינּוּ בְּחִינַת אִם אָסַק שָׂמִים שָׁם אֶתְּהָ וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד, אֲזִי בּוֹדְאִי יֵשׁ לוֹ תִקְוָה גְּדוּלָה, כִּי כָּל יְמֵי חַיָּו לְזִכּוֹת לְדָרְךְ הַתְּשׁוּבָה בְּאֵמַת כִּי זֶה עֵקֶר דְּרָךְ הַתְּשׁוּבָה בְּחֹדֶשׁ אֵלּוּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַגּוֹתֵן בַּיּוֹם דְּרָךְ וְכוּ', שְׂוָה סוּד בּוֹנֵת אֵלּוּל כְּמוֹבָא בְּפִגּוּת.

וְהַבּוֹנֵה הַפְּשׁוּטָה שִׁיּוּצָא מִזֶּה לְכָל בְּנֵי אָדָם הַפְּשׁוּטִים הוּא לִידַע, שֶׁאֶפְלוּ בְּתוֹךְ מְצוּלוֹת יָם הַשּׁוֹטְפִים מְאֹד עַל הָאָדָם כְּהֶמּוֹן גְּלֵי הַיָּם מִמֶּשׁ, בְּבַחֲיִנַת: וְתַשְׁלִיכֵנִי מִצּוֹלָה בְּלִבְבַי יָמִים, אֶף-עַל-פִּי-כֵן גַּם שָׁם יֵשׁ דְּרָךְ וְנִתִּיב תָּמִיד לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת אִם אָסַק שָׂמִים שָׁם אֶתְּהָ וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד, שְׂוָה סוּד בּוֹנֵת אֵלּוּל בְּחִינַת הַדְּרָךְ הַנִּ"ל, שֶׁכָּל אָדָם יְכוֹל לְזִכּוֹת אֵלָיו תָּמִיד בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא בְּפֶרֶט בְּאֵלּוּל, אִם יֶאֱמִין בּוֹה בְּאֵמַת וּבְפִשׁוּטוֹת (הַלְכוֹת עֲדוּת הַלְכָה ה' אוֹת ט'):

צו

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וּזְכוּנוֹם לְבִרְכָה, וְאַעֲיֵדָה לִי עֲדִים נְאֻמָּנִים אֶת אוֹרֵיָה וְאֶת זְכוּרֵיָה, אוֹרֵיָה סִימֵן לְזְכוּרֵיָה, כִּי כְמוֹ שֶׁנִּתְקַיְּמָה נְבוּאָת אוֹרֵיָה שֶׁהִתְנַבֵּא עַל הַחֲרָב, כֵּן תִּתְקַיֵּם נְבוּאָת זְכוּרֵיָה שֶׁהִתְנַבֵּא עַל

הנאלה ועל בנן בית־המקדש. וזה הענין הוא בכלל, ובפרט גם בן לענין גאלת הנפש של כל אחד מישראל ותקון מעשיו, שזה בחינת בנן בית־המקדש בפרט, כי בטבע האדם להאמין בהקלקול, הינו שמאמין שעלידי מעשיו שאינם הגונים קלקל ופגם הרבה שזה בחינת חרבן בית־המקדש, אבל על־ידיזה נחלש דעתו מאד עד שנדמה לו שכבר אבדה תקנתו ואי אפשר לו לשוב ולתקן מעשיו עוד, וזה רק מעשי בעל־דבר כי על־ידיזה הוא פוגם בכל פעם ביותר חס ושלום. ובאמת צריכין לידע ולהאמין, כי כמו שיכולין לקלקל כמו בן יכולין לתקן גם בן ולהיטיב מעשיו ולשוב בתשובה שלמה, עד שיתתקן כל מה שפגם. ואדרבא, מדה טובה מרבה וצריכין אנו להתחזק בכל פעם בכטחון חזק ברב חסדיו ורחמיו יתברך כי סוף כל סוף בודאי נזכה לשוב אל השם באמת ויבנה הבית־המקדש, כמו שהבטיחנו על־ידי כמה נביאים וצדיקים, כמבאר בפנים (שם אות יא):

עז

התורה נקראת עדות בחינת שני לוחות העדות, שני דיקא כי צריכין שני עדים שהם כנגד שני הבחינות הנ"ל באות צ"ה, הינו בחינת נקדה העליונה ונקדה התחתונה בחינת שמים וארץ, להודיע כי מלכותו בכל משלה בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, בחינת אם אפק שמים שם אתה ואציעה שאול וכו', שזה עקר דרך התשובה שנגמר ביום כפורים כנ"ל. וזה בחינת ואעידה בם את השמים ואת הארץ.

וְעַל כֵּן נִתְּנוּ שְׁנֵי לוחות הַעֲדוּת בְּיוֹם כְּפוּרִים דִּיקָא, כִּי הַתּוֹרָה בְּחִינַת שְׁנֵי לוחות הַעֲדוּת הֵם עֲדִים נְאֻמָּנִים, שְׁמוֹזְכִּירִין וּמְזִרִין אֶת הָאָדָם בְּכָל פַּעַם לְכָל יִתְיָאֵשׁ עֲצָמוֹ מִן הַרְחָמִים, כִּי בְשָׁבִיל זֶה נִתְּנוּ לוחות הַעֲדוּת בְּיוֹם כְּפוּרִים שֶׁהוּא עַת רְצוֹן יוֹם מַחִילָה וְסְלִיחָה יוֹם שְׁנַגְמָר בּוֹ הַדְרָךְ לַתְּשׁוּבָה כַּנִּלְיָא, לְהַעֲדִי לְיִשְׂרָאֵל אֲמַתַּת טוֹבוֹ וְחֶסֶדּוֹ יִתְבַּרַךְ שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, לוחות הַעֲדוּת נִתְּנוּ בְּיוֹם כְּפוּרִים עַל יְסוּד זֶה שְׁכוּלָל שְׁנֵי הַנְּקֻדוֹת הַנִּלְיָא. הֵינּוּ שְׁאֵר־עַל־פִּי שְׁבוּדָאֵי צְרִיכִין לְהַזְהִיר בְּנַפְשׁוֹ וּלְשׁוֹר אֶת הַתּוֹרָה מְאֹד וְשָׁלֵא לַפְּגָם אֲפִלּוּ פְּגָם כָּל שֶׁהוּא, כִּי בַתְּנוּעָה קִלְה פּוּגָם וּמְקַלְקֵל מְאֹד כְּשֶׁנּוֹטָה מִדְרָךְ הַתּוֹרָה חֶסֶם וְשָׁלוֹם, וְאִדְרָבָא, צְרִיךְ הָאָדָם לְהֵיטִיב מַעֲשָׂיו בְּכָל פַּעַם וְלַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם מִמְּדֻרְגָה לְמִדְרָגָה עֲלִיוֹנָה בְּיוֹתֵר, בְּבַחֲינַת אִם אֶפְסָ שָׁמַיִם שֵׁם אֶתָּה בְּחִינַת נִקְדָּה הַעֲלִיוֹנָה. אֶרְעַל־פִּי־כֵן כְּמוֹ שְׁצְרִיכִין לְהֵאֱמִין בְּזֶה, שְׂאָם עוֹבְרִין עַל דְּבָרֵי תּוֹרָה פּוּגְמִין וּמְקַלְקֵלִין מְאֹד וְגוֹרְמִין חֲרָבָן גְּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת חֶסֶם וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כֵן צְרִיכִין לְהֵאֱמִין גַּם כֵּן לְהַפְּדָה, שְׂיֵשׁ בְּכַח הָאָדָם לְתַקֵּן כָּל מַה שְׁפָגַם, כִּי עֲדִין הַשֵּׁם עִמוֹ וְאַצְלוֹ בְּבַחֲינַת וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד, בְּחִינַת נִקְדָּה הַתְּחַתּוֹנָה, כִּי יִמְיֵנוּ יִתְבַּרַךְ פְּשׁוּטָה תָּמִיד לְעִזְרוֹנוֹ לְשׁוֹב וּלְקַרְבְּנוֹ אֵלָיו יִתְבַּרַךְ עַל־יְדֵי הַדְרָךְ הַתְּשׁוּבָה שְׁנַגְמָר בְּיוֹם כְּפוּרִים, שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ כּוֹלָל שְׁנֵי הַנְּקֻדוֹת הַנִּלְיָא, שְׁזֶה עֵקֶר דְרָךְ הַתְּשׁוּבָה, רַק אֲנִי צְרִיכִין לְשִׁים לְבַנּוֹ לְזֶה וּלְהֵאֱמִין בְּזֶה בְּכָל עֵת, וְזֶה בְּחִינַת עֲדוּת ה' נְאֻמָּנָה מַחְבִּימַת פְּתִי.

כִּי בְּאֲמַתַּת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הִיא רוּצָה לְהַחֲכִים אֲפִלּוּ אֶת הַפְּתִי, הֵינּוּ אֲפִלּוּ אֶת מִי שְׁכִבְרָה נִתְּפַתָּה אַחַר יִצְרוֹ וְנִתְּעָה לְמָקוֹם שְׁנִתְּעָה, אֶרְ-

על-פִּי־כֵן התורה מכרזת ומעידה לפניו שאם ישוב מיד, יקבל השם יתברך תשובתו ברצון ויקרבו אליו באהבה גדולה, והתורה בעצמה מעידה לפניו הדרך לתשובה שעל-ידיה יכול גם הפתי להתחכם, רק המניעה הוא מחמת שקשה לו להאמין בעצמו שיכול לתקן עדין, ועל זה קורא הפתוב ומכריז, כי עדות ה' נאמנה, כי בודאי היא נאמנה מאד בעדותה שמעידה שמלכותו יתברך בכל משלה בשמים ממעל ועל הארץ מתחת כנ"ל, ואם אתה מאמין לעדותה על הפגם והקלקול חס ושלום, מפל שכן איך אתה צריך להאמין לעדותה על כח התקון, כי בודאי מדה טובה מרבה כנ"ל. וזה גם כן בחינת עדותך נאמנו מאד וכו' ה' לארץ ימים, הינו אף-על-פי שפבר ארכו הימים שאנו מצפים לבגן בית-המקדש שהוא שלמות התשובה והתקון ועדין לא נושענו בשלמות, אף-על-פִּי־כֵן צריכין עדין להתחזק מאד בתקוננו, כי בודאי עדות ה' נאמנו מאד כנ"ל (שם אות ט' י"א י"ב י"ד):

עח

הַיֵּצֵר הָרַע וְחִילוּתָיו הם בחינת עדי שקר שמכניסין בלב האדם ההפך מפל הנ"ל, כי הוא המסית הוא המדיח הוא המסטין, כי בתחלה מסית להאדם ומביאו למה שמביאו ואחר-כך הוא מסטין ומקטרג עליו למעלה ולמטה, וכמו שהוא מסטין ומקטרג למעלה להרחיק רחמיו יתברך מישראל חס ושלום, כמו כן הוא מסטין ביותר בלב האדם בעצמו ומחליש דעתו כאלו כבר אפס תקוה חס ושלום. ועל זה צועק הפתוב, כי קמו בי עדי שקר שהם הסמרא אחרא, שרוצים להעיד בלב האדם הפך מן האמת

וְלַהֲרַחֵקוּ בְּיֹתֵר חֵם וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן נָתַן לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּרִין סִהְרִין שֶׁהֵם מִיֵּלָה וּתְפִלִּין אוֹ מִיֵּלָה וְשֶׁבֶת, כִּי כָּל זְמַן שֵׁישׁ לְהֶאָדָם שְׁנֵי עֵדִים נְאֻמָּנִים הֵנָּה"ל הֵם מְעִידִין וּמְבַטְיִחִין לוֹ בְּכָל עֵת, שֶׁעֲדוֹן חֲבִיבוּתָהּ גִּבֵּן מֵאַחַר שֶׁאֲנוּ זֹכִין עֲדוֹן לְשְׁנֵי עֵדִים קְדוֹשִׁים כְּאֵלֹה, וְעַל־יְדִיָּוָה יֵשׁ לָנוּ כַּח לְכַפֵּל וְלַהֲכַנִּיעַ הָעֲרֵי שֶׁקֶר הֵנָּה"ל עַל־יְדֵי בַחֲיַת הַדְּרָךְ לְתִשׁוּבָה שְׁפָלוּל גַּם כִּן מְבַחֲנֵת שְׁנֵי עֵדִים נְאֻמָּנִים בַּחֲיַת לִוְחוֹת הָעֵדוּת (שֵׁם אוֹת י"ד):

צט

צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהִזָּהֵר מְאֹד לְכֹלֵי לְיֹאשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַיָּמִים הָרַעִים וְעֵתִים לְרַעָה הָעוֹבְרִים עָלָיו, רַק אֲדַרְבְּא, כָּל מַה שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו הַיָּמִי רַע שֶׁהֵם הַמְּדוּת רְעוֹת וְכִיּוֹצֵא יוֹתֵר וְיֹתֵר, הוּא צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בְּיֹתֵר לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ גַּם בָּהֶם, עַד שֶׁיִּמָּצֵא גַּם בָּהֶם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְחִיּוֹת אֱלֻקוֹת הַמְּלַבֵּשׁ שֵׁם. כִּי בְּאֵמֶת אֵין שׁוֹם מְקוֹם נְמוּךְ וְיִרִיד בְּעוֹלָם וְלֹא שׁוֹם יוֹם וְעַת וּזְמַן בְּעוֹלָם שֶׁאֵין שֵׁם דְּבָרֵי תּוֹרָה וְחִיּוֹת אֱלֻקוֹת בְּהָעֵלֶם וּבְצַמְצוּם, שֶׁמְחִיָּה אוֹתוֹ הַמְּקוֹם וְהַזְּמַן. וְלַפְעָמִים מִפִּיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הָאָדָם לְמְקוֹמוֹת כְּאֵלֹה בְּמִכּוֹן בְּשִׁבִיל נְסִיּוֹן, אִם יִתְגַּבֵּר שֵׁם לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ כְּרָאוֹי אֶת הַטּוֹב הַמְּלַבֵּשׁ בְּתוֹךְ מְקוֹם וּזְמַן רַע כְּזֶה, וְאֵן תְּהִי הִירִידָה שְׁלוֹ תַכְלִית הָעֲלִיָּה, כְּמִבְּאֵר בְּפָנִים, (הַלְכוֹת הַלּוֹאָה הַלְכָה ה' אוֹת ה' ו):

ק

בְּעַת שֶׁהָאָדָם רַחוּק מִקְדָּשְׁתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוּא נֶעַ וְנָד וּמְטַלְטֵל וְדוֹחִין אוֹתוֹ מִקְדָּשְׁתּוֹ מִדְּחֵי אֵל דְּחֵי רַחֲמָנָא לְצִלָּן, אַף־עַל־פִּיִּיכֵן אִם הוּא חֹזֵק

ואמין לבקש ולדרש ולחפש ולחחר בכל עת ולהתגעגע ולכסף ולבקש את
 שאהבה נפשו, הינו לזכות למצא אותו יתברך, אזי אף-על-פי שעדין
 עוברים עליו ימים ושנים הרבה ואינו זוכה למצאו יתברך ולהתקרב אליו,
 אף-על-פיהו ידע ויאמין כי בכל עת ועת על-ידי כל בקשה וחפוש ועל-ידי
 כל דרישה ודרישה שדורש ומבקש ומחפש למצא פבוד קדשתו יתברך,
 ועל-ידי כל הבטה וגעגוע שמביט ותולה עיניו לרחמיו יתברך ועל-ידי כל
 תנועה ותנועה שפונה אל הקדשה, על-ידי כל זה זוכה בכל פעם לשפר
 חומות ברזל ודלתות נחשת, אף-על-פי שאחר-כך מתגברין עליו בכל פעם
 רחמנא לצלן, ואף-על-פיהו אין יגיעו לריק חס ושלום, ואין שום תנועה
 שפונה לקדשה נאבדת חס ושלום, ואם הוא חזק ואמין לבקש ולחפש
 יותר אף אם יעבר עליו מה בודאי סוף כל סוף יזכה למצא אותו יתברך.
 ובודאי צריכין לעבר על האדם עדין ועדינן הרבה וכמה ימים ונהרות
 ותהומות ומימות מחלפין צריכין לעבר עליו, ובכמה מדבריות
 המלאים נחשים ועקרבים גדולים ונוראים צריך לעבר בהם, עד אשר
 זוכה להכנס לשערי הקדשה באמת, וזה הדבר אי אפשר לבאר כלל עד
 היכן האדם צריך להתחזק, אף-על-פי שכבר זכרנו בזה הרבה בעזרת
 השם אף-על-פיהו עדין צריכין למדעי כי לכל אחד נדמה שעליו אין אנו
 מכוונים בדברינו, כי הוא יש לו מניעות פאלה ונתפס בתאוותיו
 ובמצודתו כל כך עד שלאיש כמותו אי אפשר עוד לשוב באמת להשם
 יתברך, כי כבר נלמד ימים ושנים הרבה כמה שנלמד עד אשר לא יאמין
 שוב מני חשד, כך נדמה לכל אחד. ורפנו, זכר צדיק לברכה, הנה קורא

תגַּר על זה מֵאֵד וְאָמַר בְּזֶה הַלְשׁוֹן: אָהֵא! לְכַל תְּתִיאֲשׁוּ עִצְמְכֶם", וּבְלִשׁוֹן אֲשַׁכְּנֶנּוּ: "גִּיּוּוֹאֵלֵד זַיִט אִיִּיד זַיִט מִיֵּאֲשׁ" וּמִשָּׁד מֵאֵד תִּיבַת גִּיּוּוֹאֵלֵד, כִּי בְּאֵמַת הַכַּל יִכּוֹלִין לְזַכּוֹת לְהַתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶפְלוּ עַל-יְדֵי עֲצָה זֹ לְבַד, דְּהִינּוּ שְׂיִחְפְּשׂוּ וַיִּבְקְשׂוּ וַיִּצְמְעֶרוּ וַיִּתְנַעְנְעוּ לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְסוֹף כָּל סוֹף יִתְקַרְבוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה, וְאִזּוּ יֵרְאוּ שְׂאִין שׁוֹם תְּנוּעָה דְקַדְשָׁה נְאֻכְדַת חֶסֶם וְשְׁלוֹם. וְעַל-יְדֵי כָּל תְּנוּעָה וּבִקְשָׁה שְׁהוּא מִבְּקֵשׁ אֵת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ זֹכֶה לְעֲשׂוֹת אִיזֶה תְּקוּן, עַד אֲשֶׁר יִזְכֶּה לְעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה (הַלְכוֹת גְּבִיַת חוֹב מִהִתּוֹמִים הִלְכָה ג' אֹת י"ז):

קא

עֲנִין מַה שְּׂאֵסוֹר לִיֵּאֲשׁ אֵת עִצְמוֹ לְעוֹלָם וְצָרִיכִין לְהַתְחַזֵּק מֵאֵד בְּרִצּוֹנוֹת וְכִסּוּפִין חֻקִּים דְקַדְשָׁה וְלִהְיֵאֱמִין, שְׁהָרִצּוֹן בְּעִצְמוֹ הוּא גַם כִּן טוֹב וְשִׁיכּוֹלִין עַל-יְדֵי-זֶה לְזַכּוֹת לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, עַד שְׁהַתְרַחֲקוֹת יִהְיֶה תַכְלִית הַהַתְקַרְבוֹת וְהִירִידָה יִהְיֶה תַכְלִית הָעֲלִיָּה; (עֲנִין רִצּוֹן אֹת כ"ז כ"ח כ"ט):

קב

עֲנִין אִיִּיד שְׂצָרִיכִין לְהַתְחַזֵּק מֵאֵד לְהַרְבּוֹת בְּתַחֲנוּגִים וְצַעֲקוֹת וְהַתְּבוֹדְרוֹת אַף-עַל-פִּי שְׁנִדְמוּהָ לוֹ שְׁוֶה כְּמוֹ שְׁהוּא עוֹסֵק בְּזֶה וְאִינוּ רוֹאֶה שׁוֹם פְּעֻלָּה כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל כָּל פְּנִים הוּא בְּכַחֲיוֹת מִחֲמָה נִגְדַת הַסְּטְרָא אַחֲרָא שְׁלֵא תוּכַל עַל-יְדֵי-זֶה לְהַחֲזִיק בְּנַחֲלָתוֹ חֶסֶם וְשְׁלוֹם, לְעוֹלָם, עֲנִין הַתְּבוֹדְרוֹת כ"ט.

קג

הָאָדָם יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אֲמוֹת בְּכָל מְקוֹם, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה, אַרְבַּע אֲמוֹת שֶׁל אָדָם קוֹנוֹת לוֹ וְכוּ', וְאֵלּוּ הָאֲרַבַּע אֲמוֹת הֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתוֹת הַיּוֹיָה כְּמוֹבָא, הֵינּוּ כִּי בְּכָל אָדָם יֵשׁ בוֹ שֵׁם הַיּוֹיָה בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹכֵן בְּזֵהָר הַקְּדוּשׁ, וְשֵׁם הַשֵּׁם זֶה בְּחִינַת אוֹר הָאֵמֶת בְּחִינַת ה' אוֹרִי, כִּי אֵמֶת ה' לְעוֹלָם, כִּי בְּכָל אָדָם בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא אֶפְלוֹ בְּדִיּוּטָא הַתְּחַתּוּנָה בְּחִינַת רְשׁוֹת הַרְבִּיּוֹם שֵׁישׁ שֵׁם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים, אֶפְרַע־פִּיכֵן בְּוֵדָאֵי גַם שֵׁם יֵשׁ בוֹ עֲדֵינן אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה הַמְשַׁרְשֵׁת בוֹ וְזֹאת הַנִּקְדָּה הִיא בְּחִינַת שֵׁם הַיּוֹיָה בְּרוּךְ הוּא הַמְשַׁרְשֵׁ בְּכָל אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֵמֶת, וּמֵאוֹר הַזֶּה נִמְשָׁכֵין אַרְבַּע אֲמוֹת שֵׁישׁ לְכָל אָדָם שְׁקוֹנוֹת לוֹ אֶפְלוֹ בְּרְשׁוֹת הַרְבִּיּוֹם, כִּי אֶפְלוֹ אִם הָאָדָם בְּמִקּוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים בְּחִינַת רְשׁוֹת הַרְבִּיּוֹם גַּם שֵׁם יֵשׁ לוֹ מְקוֹם וְאִין שׁוּם מְנִיעָה וּבִטּוֹל בְּעוֹלָם כִּי גַם שֵׁם יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אֲמוֹת שֶׁהֵם נִמְשָׁכֵין מִבְּחִינַת אוֹר הָאֵמֶת, שְׁעַל־יְדִיזָה רוּאָה כָּל הַפְּתָחִים שֵׁישׁ בְּתוֹךְ הַחֲשָׁךְ וְהַסְּמָרָא אַחְרָא וְזוּכָה לְכַרֵּר וְלַהּוֹצִיא כָּל הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים הַמְשַׁקְעִים שֵׁם וְעַל־יְדִיזָה קוֹנָה כָּל הַקְּנִינִים, כְּמִבְאָר בְּפָנִים.

וְזֶה גַם־כֵּן בְּחִינַת אַרְבַּע אֲמוֹת שֵׁישׁ לְהָאָדָם בְּשֵׁבֶת גַּם בְּרְשׁוֹת הַרְבִּיּוֹם. וְכֵן אֶפְלוֹ הַיּוֹצֵא חוּץ לְתַחוּם יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אֲמוֹת, כִּי אֵלּוּ הָאֲרַבַּע אֲמוֹת הֵם בְּחִינַת רְשׁוֹת הַיְחִיד, יַחֲדוּדוֹ שֶׁל עוֹלָם כִּי הֵם נִמְשָׁכֵין בְּשַׁרְשֵׁן מִשֵּׁם הַיּוֹיָה בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֵמֶת הַמֵּאִיר לְהָאָדָם בְּכָל מְקוֹם אֶפְלוֹ אִם יֵצֵא בְּעוֹנוֹתָיו חוּץ לְתַחוּם הַקְּדוּשָׁה, אֶפְרַע־פִּיכֵן יֵשׁ לוֹ

מקום גם שם וגם משם יכול לדבק את עצמו ולשוב אליו ותפרד. והעקר על ידי שאיך שהוא אף על פירי כן ימשך עצמו בכל כחו רק אל נקדת האמת לאמתו ואז יאיר לו האמת בתוך החשך ויזכה לראות הפתח, איך להכנס אל הקדושה וישובר כל המניעות והעפובים והבלבולים הנמשכים מהקלפות, שהם נטורי תרעא העומדין אצל הפתח דקדושה, בבחינת לפתח חטאת רובץ והם מחשיכין עיני האדם כל כך, עד שאינו רואה הפתח ונדמה לו כאלו אין שום פתח לפניו להכנס אל הקדושה, מחמת גדל המניעות שמשתטחין לפניו. ועל כן עקר התקון והעצה לזה הוא רק אמת כי על ידי שימשך עצמו אל האמת, יראה שאין שום מניעה כלל, והכל הוא רק באחיות עינים ויזכה לראות הפתח דקדושה ולהכנס שם לבטח. וזה בחינת ארבע אמות שנותנין לו להאדם לפני הפתח לפרק שם משאו, כמבאר בפנים (הלכות חלקת שתפות הלכה ד' אות ג' ד' ה' ו').

קד

לפעמים האדם נכנס לעבודת השם ומתחיל לעלות מדרגא לדרגא, ופתאם נדמה לו, שהוא נתרחק מהקדושה מאד לבחינת קצווי ארץ וים רחוקים. כי רואה שחוזרין ועולין על מחשבתו מחשבות ותאוות והרהורים וכו' מה שלא עלו על מחשבתו זה כמה ימים או שנים. אל יפל לב האדם עליו על ידי זה, כי לפעמים זהו לתכלית שלמות טובתו, כי מחמת שכבר הגיע למדרגה כזו שהוא בסמוך אל הקדושה ממש ורוצה לכנס לפנימיות הקדושה, על כן אי אפשר לו להכנס לשם עד

שִׁיחֹד וְיִלְךְ דְרָךְ הַמְקוּמוֹת הַפְּגוּמִים, שֶׁהִיא שֵׁם בַּתְחִלָּה וַיִּתְקַן מִה שֶׁפָּגַם וַיִּחֹד וַיִּכְרַר וַיַּעֲלָה כָּל הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁהוֹרִידם לְשֵׁם עַל־יְדֵי עוֹזְנוֹתָיו. וְאִז נַעֲשֶׂה מִזֶּה תְּקוּנִים גְּדוֹלִים בְּכַחֲנִית קַמְרַת וְאִז יִזְכֶּה לְהַכְנִים לַפְּנִימִיּוֹת הַקְּדוּשָׁה מִמֶּשֶׁ. כִּי זֶה עֵקֶר תַּעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׁוּעֵיו יִתְבַּרֵּךְ, כְּשִׁמְעֵלִין הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים מֵעִמְקֵי הַקְּלָפוֹת, וַיִּכּוֹל לִהְיוֹת כְּשִׁנְתֵּרְחֵק הָאָדָם בְּיֹתֵר וְאֶף־עַל־פִּי־כֵן הוּא מִמְשִׁיךְ עֲצָמוֹ אֶל הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ בְּכָל פַּעַם, שִׁיקְבֵּל הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ מִפְּנֵי נַחַת רוּחַ גְּדוֹל מְאֹד, כִּי מֵאַחֵר שֶׁהוּא בְּמְקוּמוֹת הַרְחוּקִים מְאֹד וּמִמְשִׁיךְ עֲצָמוֹ מִשֵּׁם לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ, אִזּוֹ בְּכָל תְּנוּעָה וַתְּנוּעָה וּבְכָל הַמְשֻׁכָּה וְהַמְשֻׁכָּה הוּא גוֹרֵם שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ, וְאִם יִהְיֶה חֶזֶק בְּרַעְתּוֹ לְמִשְׁךְ אֶת עֲצָמוֹ תָּמִיד אֶל הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ יִהְיֶה אִיךְ שִׁיְהִיָּה אִזּוֹ סוֹף כָּל סוֹף יַחֲמֹל עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ וַיִּכְנַס עַל־יְדֵיָּזֶה דִּיקָא לְפָנִים מִמֶּשֶׁ לְתוֹךְ בַּיִת הַקְּדוּשָׁה עַן פָּנִים. (שֵׁם הַלְכָה ה')
 אוֹת ו' ח', עַן יִרְאֶה אוֹת קכ"ג):

קה

הָעֵקֶר הוּא הָאֵמֶת כִּי בְּוֹדָאֵי אִם יִסְתַּבֵּל עַל הָאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ בְּוֹדָאֵי יַחֲתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ עַד שִׁיָּשׁוּב אֵלָיו בְּאֵמֶת, כִּי אֶף־עַל־פִּי־כֵן מִה יִהְיֶה בְּסוּפוֹ, וְסוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה מְכַרְח לְהַתְתַּקֵּן עַל־יְדֵי עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמְרִים, עַל כֵּן הֵלֵא טוֹב לוֹ שִׁיָּשׁוּב מִיָּד. כִּי בְּאֵמֶת אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, כְּמִבְּאֵר אֲצִלְנוּ בְּמָה פְּעָמִים, כִּי כָּל הַנְּפִילוֹת וְהַיְאוּשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם הוּא רַק מַחֲמַת הַרְחוּק מֵאֵמֶת שִׁמְטָעָה אֶת עֲצָמוֹ לֹמֵר שְׂאִינוּ יִכּוֹל עוֹד לְשׁוּב, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב: לֹא יֵאֱמִין שׁוּב מִזֵּי חֶשֶׁךְ, שְׂאִינוּ מֵאֱמִין שְׂאֶפְשֵׁר עֲדִין

לְשׁוֹב מִנֵּי הַשֶּׁדַּי וְכָל זֶה מִחַמַּת הַשֶּׁקֶר, כִּי הוּא מִבְּקִשׁ לְעֲצָמוֹ עַל־יָדָה
 לְפָטוֹר עֲצָמוֹ מֵעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל אָדָם בְּטֹבְעוֹ יֵשׁ לוֹ רַע הַמוֹנְעוֹ
 מֵעֲבוּדַת הַשֵּׁם וְצָרִיד לְסַבֵּל צֶעַר וְיָגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת לְשִׁבְרֵי זֶה הָרָע, וְעַל כֵּן
 הוּא מִבְּקִשׁ בְּכָל פַּעַם לְפָרֵשׁ עֲצָמוֹ מֵעֲבוּדַת הַשֵּׁם מִחַמַּת הָרָע שֶׁבְּטֹבְעוֹ.
אֵד אֶף־עַל־פִּי־כֵן אוֹי לוֹ מִיִּצְרוֹ אוֹי לוֹ מִיִּצְרוֹ, כִּי אִימַת הַדִּין עָלָיו, מַה
 יַעֲשֶׂה לְיוֹם פְּקֻדָּה. אֵד כְּשֶׁרוֹאֶה שְׂמֵת־חֵיִל בְּמַה פְּעָמִים לְמִשְׁדֵּךְ עֲצָמוֹ
 קִצְתָּ לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאִינּוֹ יָכוֹל לְעַמּוֹד בְּשׁוּם נְסִיּוֹן קָל, אֲזִי מוֹצֵא
 לְעֲצָמוֹ תְרוּיָן לֹמֵר, מַה אַעֲשֶׂה, בְּאִמַּת הַיִּתִּי רוֹצֵה לְשׁוֹב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,
 אֲבָל יִצְרֵי מִתְגַּבֵּר עָלַי בְּכָל פַּעַם וּמַה בָּחִי כִּי אֵיחָל עוֹד, כִּי כִּבֵּר נִתְפַּסְתִּי
 בְּגִלוֹת גְּדוֹל עַד שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְשׁוֹב עוֹד חֵם וְשָׁלוֹם. אֲבָל בְּאִמַּת כָּל זֶה הוּא
 פָּתוּי הַיִּצְרֵי הָרָע וְהַפְּתַת הַבַּעַל דְּבָר מַעֲצָם הָרָע שֶׁבְּטֹבְעוֹ שְׂרוֹצֵה לְפָטוֹר
 עֲצָמוֹ וּלְפָרֵשׁ מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי דְחִיָּה וְטַעוֹת זֶה. וּבְאִמַּת הוּא מְמַעֵה
 אֶת עֲצָמוֹ, כִּי סוֹף כָּל סוֹף מַה יְהִיָּה בְּסוֹפּוֹ, כִּי אֵין הַשֶּׁדַּי וְאֵין צִלְמוֹת
 לְהַפְתֵּר שֵׁם כָּל פּוֹעֲלֵי אֲוֹן. וּבִוְדָאֵי יְהִיָּה מִכְרַח לַתַּן דִּין וְחִשְׁבוֹן לְפָנֵי הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ וְלֹא יוֹתֵרוּ לוֹ דְּבַר אַחֵר, וְאִם יֵשׁ לוֹ רַק דַּעַת כָּל שֶׁהוּא רָאוּי לוֹ
 לְבָלֵי לְהַנִּיחַ לְהַטַּעוֹת אֶת עֲצָמוֹ, כִּי בְּאִמַּת אֵין שׁוּם יְאוּשׁ כָּלָל וְאֵיךְ שֶׁהוּא
 צָרִיד לוֹ לְחַרֵּר וּלְבַקֵּשׁ הַצִּלָּה וּמְנוּס מֵעַמְמִיק שְׂאוּל תַּחֲתִיּוֹת וּמִתַּחֲתֵינוּ. וְאִם
 הוּא רוֹאֶה שְׂאֶף־עַל־פִּי שֶׁהוּא חוֹתֵר יָמִים וְשָׁנִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַדֵּן לֹא
 שָׁב מִטַּעוֹתָו, אֶף־עַל־פִּי־כֵן יְהִיָּה עֲקָשָׁן גְּדוֹל מְאֹד וְיֵאחֲזֵ בַעֲבוּדַת הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ בְּדָרְךְ עֲקָשָׁנוֹת, כְּמִבְאֵר בְּמִקּוֹם אַחֵר, וְיִתְלָה עֵינָיו לְפָרוֹם תְּמִיד אֵיךְ
 לְהַנְצִל מַעֲתָה עַל כָּל פְּנִים מִמַּה שֶׁהוּא צָרִיד לְהַנְצִל כָּל אַחֵר לְפִי בְּחִינָתוֹ.

וְרֵאיוֹי לְהֵאָדָם הַכּוֹר דַּעַת שְׁיֵהִיָּה מְרֻצָּה, שְׁאֵפְלוֹ אִם לֹא יַפְעוֹל בְּכָל
 מְרָחוֹ וּיְגִיעַתוֹ וּיְגִיעַתוֹ שְׁמֵתִינֵגַע בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם וְאִינוֹ עוֹלָה בְּיָדוֹ בְּשִׁלְמוֹת,
 רַק שְׁעַל־יְדִיזוּה יִזְכֶּה עַל כָּל פְּנִים לְהִנְצֵל פַּעַם אַחַת בְּכָל יְמֵי חַיָּו מִפְּנֵם
 אֶחָד מֵעֲבָרָה אַחַת אוֹ מֵהֶרְהוּר וְתֵאוּה אַחַת וְכִיּוֹצֵא, הִינּוּ שְׁזוֹכָה עַל־יְדֵי
 עִבּוּדָתוֹ וְתַפְלָתוֹ וְהַתְּבוּדוֹת שֶׁלוֹ וְכוּ' שְׁעַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לוֹ עֲבָרָה אַחַת
 פְּחוּתָה מֵחֲשָׁבוֹן עֲוֹנוֹתָיו מֵאֲשֶׁר הָיָה לוֹ אִם לֹא הָיָה חוֹתֵר וּמֵתַפְלֵל
 לְהִנְצֵל מֵהֶם, גַּם זֶה דֵי לוֹ. כִּי סוֹף כָּל סוֹף לֹא יֵהִי נִשְׁאָר מִכָּל עָמַל
 וּיְגִיעַת הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּי אִם מֵה שְׁזוֹכָה לְפַעְמִים לְהִנְצֵל מֵרַע
 וְעֲבֻרוֹת וְלַחֲמֵף לְפַעְמִים אִיזָה מִצְוֹת וְדָבָר טוֹב. וְאִי אֶפְשָׁר לְהֵאָרִיךְ בָּזֶה,
 עַד הֵיכֵן צְרִיכִין לְהַתְּחַזֵּק תְּמִיד בְּהַשְׁתַּקְּקוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֹא יִנִּיחַ אֶת
 הַרְצוֹן לְעוֹלָם. וְהַעֲקָר הוּא הָאֵמֶת, כִּי מִי שְׁאִינוֹ רוֹצֵה לְהַמְעוֹת אֶת עַצְמוֹ
 וּמִסְתַּכֵּל עַל הָאֵמֶת שֶׁלֹּא יֵאָבֵד עוֹלְמוֹ הַנִּצְחִי, בּוֹדָאֵי יֵשׁוּב אֶל הַשֵּׁם מִכָּל
 מְקוֹם שֶׁהוּא כִּי אֵמֶת ה' לְעוֹלָם (הַלְכוֹת שְׁלוּחִין הַלְכָה ג):

קו

כְּשֶׁאָדָם רוֹצֵה לְהַתְּקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה צְרִיךְ שְׁיַעֲבֹרוּ
 עָלָיו אֲלָפִים וְרַבּוֹת יְרִידוֹת בְּלֵי שְׁעוֹר, וְצְרִיךְ שְׁיֵהִיָּה גִבּוֹר חֲזָק
 לְחֲזוֹק לְכַבּוֹ בְּכָל פַּעַם לְבָלֵי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ מִשׁוּם יְרִידָה שְׁבַע־עוֹלָם, וְכָל
 אֵלּוּ הָעֲלִיּוֹת וְיְרִידוֹת שְׁעוֹבְרִין עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת
 הַמְּלַחְמוֹת וְהַצְּרוֹת שְׁעֵבְרוּ עַל כְּלָלִיּוֹת יִשְׂרָאֵל מִיְּמוֹת עוֹלָם, כַּמְבָּאָר בְּפָנִים
 (עַנְי גְלוֹת וְגֵאֵלָה אוֹת י"ח). וְהַעֲקָר הוּא הַתְּחַזְּקוֹת לְחֲזוֹק אֶת עַצְמוֹ תְּמִיד אַף
 אִם הוּא כָּמוֹ שֶׁהוּא לְהֵאָמִין בְּאֵמוּנָה שְׁלֵמָה, שְׁאִין שׁוּם יְרִידָה בְּעוֹלָם, כִּי

בְּכָל מְקוֹם יְכוּלִין לְמַצֵּא אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, בְּבַחֲנֵינָת אִם אָסַק שָׁמַיִם שָׁמַ
 אַתָּה וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד, כִּי אֶפְלוּ כְּשֶׁנּוֹפֵל לְשְׂאוֹל תַּחֲתֵיזוֹת רַחֲמָנָא לְצִלָּן,
 אַף־עַל־פִּי כֵן צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עֲצֻמוֹ תְּמִיד וְלִבְלִי לֵיֵאֵשׁ אֶת עֲצֻמוֹ לְעוֹלָם, כִּי
 גַם שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ נִמְצָא בַּחֲנֵינָת וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד. וְזֶה עֵקֶר הַכֶּלֶל
 בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם וְהִיסוּד שֶׁהַפֶּל תְּלוּי בּוֹ לִבְלִי לִפְלֵ בְדַעְתּוֹ לְעוֹלָם, אַף אִם
 יַעֲבֹר עָלָיו מָה. וְכָל הַצְּדִיקִים שֶׁהָיוּ מִימּוֹת עוֹלָם שָׂזְכוּ לְמָה שָׂזְכוּ - אֲשֶׁרִי
 לָהֶם אֲשֶׁרִי חֲלָקָם, כֹּלָם לֹא בָּאוּ לְשִׁלְמוֹתָם כִּי אִם עַל־יְדֵי בַּחֲנֵינָה זֶה עַל־יְדֵי
 שְׂלֵא הָיוּ מִיֵּאֲשִׁין עֲצֻמָּן לְעוֹלָם, כִּי גַם עָלִיהֶם עָבְרוּ יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת הַרְפָּה,
 רַק שֶׁהֵם הִתְחַזְּקוּ עֲצֻמָּן בְּכָל פְּעַם אַף־עַל־פִּי שֶׁעָבַר עָלֵיהֶם מָה שֶׁעָבַר.
 וְעַל־יְדֵי הַתְּחַזְּקוֹת שֶׁלָּהֶם (שְׁקוֹרִין דַּעַר הַאֲלֵמִין זֶדֶד) זָכוּ לְמָה שָׂזְכוּ - אֲשֶׁרִי
 לָהֶם (הַלְכוֹת אוֹנָאָה הַלְכָה ג' א):

קז

עֵקֶר הַהִתְחַזְּקוֹת שִׁזְנָה לְהַשְׂאֵר קַיִם עַל מַעֲמָדוֹ לְעוֹלָם וְלֵאחֹז עֲצֻמוֹ
 בְּהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ תְּמִיד בְּכָל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁבְּעוֹלָם וְאֶפְלוּ
 בְּשְׂאוֹל תַּחֲתֵיזוֹת חֵם וְשָׁלוֹם, לֹא יִתְיַאֵשׁ בְּשׁוֹם אַפֵּן בְּעוֹלָם הוּא עַל־יְדֵי
 תְּפִלָּה, כִּי עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה הוּא תְּפִלָּה, כְּמִבְּאֵר בְּפָנִים (שֵׁם אוֹת ב' וְעַן
 הַתְּבוֹדָדוֹת אוֹת ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה):

קח

מִבְּאֵר בְּדַבְּרֵינוּ כְּמָה פְּעָמִים שֶׁהַחֲסָדִים מִתְּחַדְּשִׁים בְּכָל בִּקְרָה, כְּמוֹ
 שְׁפָתוֹב: חֲדָשִׁים לְבַקְרִים וְכוּ', מִכְּל־שֶׁכֵּן בְּכָל שָׁבוּעַ וּבְכָל חֲדָשׁ

ובכל שנה, מכל שפן בכל דור ודור. כי סוף כל סוף חסדו ותפודו ותגבר עלינו ויביא לנו משיח צדקנו, וכל מה שקרוב יותר לביאת המשיח, השם ותפודו ממשיך עלינו חסדו הגדול ביותר, בבחינת ועושה חסד למשיחו, כי משיח ימשיך החסדים בשלמות, ועלידי אלו החסדים יש לנו תקנה תמיד להתקרב אליו ותפודו אפלו הגרוע שבגרועים. אך כל אלו החסדים הגדולים שהוא ותפודו רוצה להמשיך עלינו בכל עת אין מי שידע מהם בשלמות כי אם הצדיק האמת, וכל מי שמקרב אליו הוא מודיע לו רחמיו וטובו הגדול ותפודו שהם עד אין חקר, אשר עלידיה יכול כל אחד להכין את עצמו מעתה על כל פנים לקבל האוצר מתנת חנם של השם ותפודו. והעקר עלידי אמונה ורצון שידע האמת באמונה שלמה על מה אתי להאי עלמא ויתחזק ברצונות חזקים תמיד לשוב אליו ותפודו, ויחתר בכל כחו להתקרב לצדיקים וכשרים שיודעים לחזקו וליעצו בעצות נכונות ואמתיות, עד אשר יזכה לשוב אל השם וירחמהו וכו' (הלכות מתנה הלכה ד' אות ח' ענן יראה אות קל"ב):

קט

בַּוְדָּאִי צריך לעבר על האדם פמה וכמה עליות וירדות, כי אי אפשר לעלות מדרגא לדרגא כי אם עלידי הירידה שקדם העליה ואז הירידה היא תכלית העליה, אך אף-על-פי-כן יש הרבה שנפלו עלידי הירידות שעברו עליהם, ועל כן צריך שתדע, שצריכין התחזקות הרבה ועקשנות גדול בלי שעור שפול זה הוא בחינת עזות דקדושה, שצריכין

קדם שזוכין להפגם אל מדור הקדשה, בבחינת נהלת בעונך אל נזה קדשך. ועקר הכח של ההתחזקות צריכין לקבל מהצדיקים הגבוהים במעלה מאד, שזכו לבחינת תורת השם ותפלת השם ממש ששם החסד והצדקה עד אין סוף, בחינת חסדי ה' כי לא תמנו שזה החסד ממשיכין ביותר בראש השנה, כמבאר בפנים.

ובאמת אי אפשר להבין ולהשיג כלל החסד והצדקה הנמשך משם, כי הוא בחינת תפלת השם, שהשם יתברך בעצמו כביכול מתפלל על זה להמשיך ולגלות החסד הנפלא הנעלם הזה. ובה יכולין להתחזק הכל בכל עת מאחר שמאמין בדברי רבותינו, זכרונם לברכה, שגלו לנו שיש תפלת השם, שהשם יתברך בעצמו כביכול מתפלל, יהי רצון מלפני שייכבשו רחמי את פעמי וכו' ושם החסד והצדקה עד אין קץ והוא בחינת סתרי נסתרות גבוהים מאד שאי אפשר להשיגם, כי אם גדולי הצדיקים המבחרים שזכו לזה והם יכולים לעורר ולהמשיך עלינו החסד והצדקה הנפלאים הנ"ל. ובכחם יכולין הכל להתחזק ולהתגבר בעזות דקדשה ולשוב אל השם. (שם הלכה ה' אות ו' עין יראה אות קל"ד):

קי

עקר בריאת האדם וירידתו לעולם הגשמי הזה המלא קלפות והסתות וכו' הוא כרי שייכל להוציא החסדים הנעלמים מאד מהעלם אל הגלוי שזה עקר גדלתו יתברך, כי מדת החסד נקרא גדולה וכל מה שמוציאין חסדו מהעלם אל הגלוי נתגלה גדלתו יתברך

יותר. וְזֶה בְּעֵצְמוֹ גַם כֵּן הֶעֱנַן שֶׁל בְּחִינַת יְרִידָה תְּכֵלֶת הָעֲלִיָּה, כִּי עַל-יְדֵי שְׂמֻחָזֵק עֵצְמוֹ גַם בַּעַת הַיְרִידָה עַל-יְדֵי הָאֵמוּנָה בְּעֵצֶם חֲסָדָיו יִתְבַּרֵּךְ עַד אִין קֶץ וְתְּכֵלֶת, עַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיא הַחֲסָדִים הַנְּעֻלָּמִים אֶל הַגְּלוּי שׁוּבָה עֵקֶר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכָה לַעֲלוֹת בְּעֲלִיָּה גְּדוּלָּה וְלִהְיוֹת הַשְּׁגָה יִתְרָה בְּגְדֻלָּתוֹ יִתְבַּרֵּךְ. וְזֶה גַם כֵּן בְּחִינַת בְּמָקוֹם שְׂבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים אִין צְדִיקִים גְּמוּרִים יְכוּלִים לַעֲמֵד, כִּי עַל יְדֵיהֶם נִתְּגַלָּה גְּדֻלָּת חֲסָדוֹ וְטוֹבוֹ יִתְבַּרֵּךְ בְּיֹתֵר (שֵׁם אוֹת ט"ו):

קיא

אִי אֶפְשָׁר לִילָךְ בְּדֶרֶךְ צְדָקָה וְחֲסֵד חָנֵּם לְבַד כִּי אִם כֵּן לֹא יַעֲשֶׂה כְּלוּם חֵס וְשָׁלוֹם, רַק אֲדַרְבָּא, יַעֲשֶׂה מָה שְׁלֻבוֹ חֲפִיץ חֵס וְשָׁלוֹם, וְיִסְמְךָ עַל חֲסָדֵי ה' וְאִין זֶה דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. אָבָל גַּם לִילָךְ בְּדֶרֶךְ מִשְׁפָּט לְבַד גַּם כֵּן אִי אֶפְשָׁר, כִּי אִין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עַל-פִּי מִדַּת הַדִּין לְבַד, כְּמוֹ שְׂאֲמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנֵם לְבִרְכָה, וְכְמוֹ שְׂרוּאִין בְּחוּשׁ שְׁהִרְבָּה נִפְלוּ וְנִתְרַחֲקוּ עַל-יְדֵי רַבּוּי הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין יוֹתֵר מְדֵי שְׁהַחְמִירוּ עַל עֵצְמוֹן הַרְבָּה עַד שְׂאֲמְרוּ בְּלִבְבֶם שְׂאֵפֶס תְּקוּנָתֶם חֵס וְשָׁלוֹם, לְפִי רַבּוּי עוֹנוֹנֵיתִיהֶם וְקִלְקוּלֵיהֶם וּפְגַמֵּיהֶם הָעֲצוּמִים. וְאִם כִּי אָמַת שְׂפָגְמוּ וְקִלְקְלוּ הַרְבָּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לְבַטֵּחַ בְּחֲסָדֵי הַשֵּׁם וְרַחֲמוֹ, שְׂאִינֵם כְּלַיִם לְעוֹלָם שְׂעֵדִין עֲדִין יֵשׁ תְּקוּהָ כְּכֹל יוֹם וּבְכֹל עֵת וּבְכֹל שְׁעָה כָּל יְמֵי חַיּוֹ אֶפְלוּ אִם הוּא כְּמוֹ שְׁהוּא, כִּי חֲסָדֵי הַשֵּׁם לֹא תִמְנּוּ וְכוּ'.

וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, אֵל תִּצְדַּק הַרְבָּה וְאֵל תִּרְשַׁע הַרְבָּה, וְכְמוֹ שְׂאֲמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנֵם לְבִרְכָה, אִם רְשַׁעְתָּ מְעַט אֵל תִּרְשַׁע הַרְבָּה, וְאֶפְלוּ

אם כָּבֵד הִרְשִׁיעַ הַרְבֵּה חֵם וְשָׁלוֹם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יוֹסִיף וַיִּרְשִׁיעַ עוֹד הַרְבֵּה בְּיוֹתֵר, וְכֹל מִה שְׁמַמְעֵט קָצַת מִלְּהִרְשִׁיעַ בְּוֹדָאֵי הוּא טוֹכְתוֹ לְנִצַּחַת, וְגַם עַל-יְדֵי-זֶה יוֹכֵל לְזַכּוֹת בְּסוּף לְשׁוּב לֵהשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּשָׁלְמוֹת, כִּי אִין שׁוּם יֵאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלָל, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרַבָּה מְמַדַּת פְּרַעְנוֹת. וּמִה כְּשֶׁאֲדָם פּוֹיגִם אִו עוֹבֵר עֲבָרָה חֵם וְשָׁלוֹם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִשְׁגִּיחַ וּמְסַתְּפֵל עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב: אִם יִסְתֵּר אִישׁ בְּמַסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ וּכְתִיב, מִמְּכֹזֵן שְׂבַתוֹ הַשְּׁגִיחַ וְכו' הַמְּבִיֵן אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם, מִכָּל שְׁכֹן וְכָל שְׁכֹן בְּמִדָּה טוֹבָה שְׁבֹדָאֵי אִין שׁוּם תְּנוּעָה טוֹבָה נֶאֱבַדְתָּ לְעוֹלָם.

וְעַל כֵּן מִי שְׂרוּצָה לְסַמְּךָ רַק עַל הַחֶסֶד חֲנֹם וַיִּפְרָק עַל לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת קְלַפַּת יִשְׁמַעְאֵל שִׁיִּצְא מֵאֲבָרָהֶם שֶׁהִיְתָה עֶקֶר מִדְתּוֹ חֶסֶד וְצַדִּיקָה. וְכֵן לְהַפְּךָ, מִי שְׁנוֹפֵל מִחֶמֶת רַבּוּי הַמְשַׁפֵּט וְהַדִּין וְהַחֲמִרוֹת יִתְרוֹת וְהַמְרוֹת שְׁהוֹרוֹת שְׁמִכְבִּיד עַל עֲצָמוֹ, זֶה בְּחִינַת קְלַפַּת עֵשׂוֹ שִׁיִּצְא מִיִּצְחָק שְׁמִדְתּוֹ דִּין וּמְשַׁפֵּט, וְעַל כֵּן שְׂאֵל אֶת אָבִיו הַאִיִּךְ מַעֲשִׂיָיִן תָּבֵן וְמַלְּחָ, חֲמִרוֹת יִתְרוֹת הַנִּל, כִּי חֲמִרוֹת יִתְרוֹת הֵם גַּם כֵּן פְּגָם גָּדוֹל לַפְעָמַיִם וְכַמְבָּאָר בְּמַקּוֹם אַחֵר. וְעֶקֶר הַשְּׁלָמוֹת הוּא בְּשִׁנְכָלֵל מְשַׁפֵּט וְצַדִּיקָה בְּיַחַד שְׁזָה בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת מְשַׁפֵּט וְצַדִּיקָה בְּיַעֲקֹב וְכו' וְעַל כֵּן הִיְתָה מִפְּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שְׁלָמָה וְעֵינַ פְּנִיִם (שֵׁם אוֹת ל"ו ל"ח):

קִיב

עֵינַיִן הַתְּחִזְיוֹת בְּעִבּוֹרַת הַשֵּׁם עַל-יְדֵי שִׁידַע הָאָדָם הַיֵּטֵב, כִּי אִין לוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הָעַת וְהַרְגַע שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּהּ עֲכָשׁוֹ וְלֹא יַחֲשֵׁב כָּלָל מִשְׁעָה לַחֲבֵרְתָּהּ, [עֵינַ יִרְאֶה וְכו' אוֹת קל"ה קל"ו קל"ז].

ק"ג

כָּל זְמַן שְׂאִין הָאָדָם מֵיֵאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ מִלְּחַפֵּשׁ אַחַר אֲבֹדוֹתָיו הַרְבִּים
בְּרִצּוֹנוֹת וְכִסּוּפֵינ מוֹכִים וְנִגְעוּגוּעִים חֲזֻקִים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, אִזּוּ יֵשׁ לוֹ
תְּקוּהָ עֲדֵינן שְׂיִחְזוּרוּ לוֹ אֲבֹדוֹתָיו בְּשִׁלְמוֹת, [עַיִן רִצּוֹן אוֹת ל"ח].

ק"ד

אֲסוּר לֵיֵאֵשׁ עֲצָמוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, אִף אִם תְּעָה בְּשָׂה אוֹכֵד, כִּי אֵין שׂוּם
יֵאֵשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל בְּבַחֲיִנַת וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּהֱךְ, וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה
כַּמְבַּאֵר בַּפְּנִימִים, וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הַשְּׁבֵת אֲבֵרָה קִדְּם יֵאֵשׁ דִּיקָא (הַלְכוֹת
אֲבֵרָה וּמִצִּיעָה הַלְכָה ב' אוֹת ב')

קטו

צָרִיךְ הָאָדָם לְחֻזַק אֶת עֲצָמוֹ לְהִתְקַרֵּב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד מִכָּל מָה
שְׂיַעֲבֵר עָלָיו בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן. כִּי יֵשׁ מִי שְׂמַמְטָעָה אֶת עֲצָמוֹ, שְׂאִינֵו
יִכּוֹל לְהִתְקַרֵּב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ מִחֲמַת רַבּוּי הַיִּסּוּרִין וְהַתְּלָאוֹת וְדַחְקוֹת
הַפְּרָנְסָה שְׂעוֹבֵר עָלָיו. וְאִם יִסְתַּכֵּל בְּעֵין הָאֵמֶת יִרְאֶה, שְׁכָל הַיִּסּוּרִים
הָעוֹבְרִים עָלָיו הֵם בְּחֶסֶד גָּדוֹל וְלֹא בָּאוּ עָלָיו לְרַחֵק אוֹתוֹ עַל־יְדִיִּיזָה מִהֵשֵׁם
יִתְבָּרֵךְ חֵם וְשָׁלוֹם, רַק אֲדַרְבָּא, לְקַרֵּב אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר וּלְעוֹרְרוֹ בְּתְשׁוּבָה
וּלְפָדוֹתוֹ עַל־יְדִיִּיזָה מִעֲנֻשִׁים קָשִׁים רַחֲמֵנָא לְצַלָּה, וּמַדִּינָה שֶׁל גִּיהֵנָם וְלוֹבּוֹת
לְעוֹלָם הַבָּא. וּבִפְרָט שְׁבֵתוֹף הַצָּרָה וְהַיִּסּוּרִים בְּעֲצָמָן יִכּוֹלִין לְמַצֵּא בָּהֶם
הַרְחֻבוֹת גְּדוֹלוֹת, בְּחִינַת בְּצַר הִרְחַבְתָּ לִי, וְכַמְבַּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר.

וְכֵן יֵשׁ מִי שְׁמַמְעָה אֶת עֲצֻמוֹ שְׂאִינוֹ יוּכַל לְהִתְקַרֵּב לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ
 מִחֲמַת עֲצָם רַבּוּי פְּגָמָיו שְׁנִתְרַחַק עַל יָדָם מְאֹד מֵהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ.
 וְכִבֵּר מְבַאֵר בְּדִבְרֵינוּ הַרְבֵּה שְׂאֵסוּר לְאָדָם לְיֵאֵשׁ עֲצֻמוֹ חֵם וְשְׁלוֹם, כִּי
 אִפְלוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא אֶף־עַל־פִּי־כֵן עֲדִין יוּכַל לְחַמֵּף תּוֹרָה וּמִצְוֹת
 וְלִזְבוֹת לְחַלֵּק טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא. וְצָרִיד לְחֻזַּק אֶת עֲצֻמוֹ מְאֹד בְּהַנְקֻדוֹת
 טוֹבוֹת שְׂמוּצָא בְּעֲצֻמוֹ עֲדִין וַיֵּדַע וַיֵּאֱמֹן, כִּי עֲדִין יֵשׁ לוֹ תִקְוָה לְשׁוֹב
 לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֵמֶת. וְאִם יֵאמֶר הָאֵמֶת שֶׁהֵיִסּוּרִים בְּחֻסְדִּים גְּדוֹלִים וְגַם
 יֵשׁ כִּי נִקְדוֹת טוֹבוֹת עֲדִין, אֵךְ אֶף־עַל־פִּי־כֵן מָה אַעֲשֶׂה שְׂרַבּוּי הַפְּגָמִים
 וְהַקְּלוּלִים גָּבְרוּ עָלַי כָּל כֶּד, עַד שֶׁקָּשָׁה לִי לְסַבֵּל גַּם מְעַט הֵיִסּוּרִים
 וְכֵן עֲצָם הַקְּמֻנֹת וְחִלְיִשַׁת הַדַּעַת שֵׁישׁ בְּלִבִּי מְרַבּוּי פְּגָמִי וְקִלְקוּלִי. אֶף־
 עַל־פִּי־כֵן עַל־יָדֵי שְׂיַחזֵק אֶת עֲצֻמוֹ וַיִּסְתַּבֵּל עַל הַחֻסְדִּים וְהַהֲרַחְבוֹת וְכֵן
 עַל הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת עַל־יְדֵי־זֵה יוּכַל עַל כָּל פְּנִים לְחֻזַּק לְכַבּוֹ לְשִׁפְךָ
 שִׂיחוֹ וְתַפְלָתוֹ לְפָנֵי הֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּגִים הַרְבֵּה, עַד שִׁיּוֹשִׁיעוּ
 הֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ בְּשָׁלְמוֹת וַיִּצִיל אוֹתוֹ מִכָּל הֵיִסּוּרִים וַיִּמְחַל לוֹ עַל כָּל
 עֲוֹנוֹתָיו וַיִּזְכְּהוּ לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה (הַלְכוֹת פְּרִיקָה וַעֲמֵינָה הַלְכָה ד' אוֹת י"ג):

קטז

צָרִיד כָּל אֶחָד אִפְלוּ אִם נָפַל וְנִתְרַחַק כְּמוֹ שֶׁהוּא, אֶף־עַל־פִּי־כֵן צָרִיד
 לְהִתְגַּבֵּר לְחַמֵּף אִיזָה טוֹב בְּכָל עַת וּלְלַמֵּד עַל כָּל פְּנִים מְעַט בְּכָל
 יוֹם וַיּוֹם אִיזָה הַלְכוֹת מֵהַלְכוֹת הַתּוֹרָה, וְלִהְיוֹת אֲזוּנוֹ הַיָּטִב לְשִׁמְעַ וּלְדַבֵּק
 עֲצֻמוֹ בְּקוֹל הֵשֶׁם הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַקּוֹרָא בְּלִב הָאָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עַת

שִׁישׁוּב אֵלָיו יִתְפַּרֵּד, וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַשׁוּת אֲזַנּוֹ וְלָבוּ לְשִׁמְעַע בְּקוֹל הַשֵּׁם שְׁעַל כָּל פָּנִים יִהְיוּ לוֹ רְצוּנוֹת חֻזְקִים וְכַסּוּפִין גְּדוֹלִים לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד שְׁזֶה יָקָר מְאֹד. וְהַעֲקָר לְשִׁמְחַ בְּכָל עֵז וְלִבְרָךְ וְלַהּוֹדוֹת וְלַהֲלֵל לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד בְּכָל עַת עַל הַחֶסֶד הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא שְׁעֵשָׂה עִמָּנוּ, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרַתוֹ חֻמְדָּה גְּנוּזָה אֲשֶׁר הִיא חַיִּינוּ וְכוּ'.

וְזֶה עֵקֶר בְּרַפְתַּ הַתּוֹרָה שְׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַזְהֵר בָּהּ מְאֹד, כִּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוֹנוֹם לְבִרְכָה, הֵינּוּ לְהוֹדוֹת וְלִבְרָךְ לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד בְּכָל עַת עַל מְעַט דְּמְעַט הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת שִׁישׁ בּוֹ עֲדִין מִהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. וְעַקֵּר כָּל הַחֲרָפֵן וְגִלּוֹת יִשְׂרָאֵל הִיָּה רַק בְּשִׁבִיל זֶה, שְׁלֹא קִיְמוּ בְּכָל הַנִּ"ל, שְׁזֶה בְּחִינַת עַל מָה אֲבָדָה הָאָרֶץ וְכוּ' עַל עֲוֹנוֹם אֶת תּוֹרַתִי, הֵינּוּ שְׁעִזְבוּהָ לְגַמְרֵי וְלֹא נִזְהָרוּ לְחַטֵּף עַל כָּל פָּנִים מְעַט לְמֹוד הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, וְזֶה וְלֹא שְׁמָעוּ בְּקוֹלִי, הֵינּוּ שְׁלֹא הִטּוּ אֶת אָזְנוֹם לְשִׁמְעַע בְּקוֹל הַשֵּׁם הַקּוֹרָא בְּלִפְנֵי בְּכָל עַת. וְעַקֵּר וְלֹא הִלְכוּ בָּהּ וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוֹנוֹם לְבִרְכָה, שְׁלֹא בָּרְכוּ בַּתּוֹרָה תַּחֲלָה, הֵינּוּ כִּנִּ"ל, וְזֶהוּ וְלֹא הִלְכוּ בָּהּ דִּיקָא, כִּי זֶה הַלּוּךְ וְדָרֵךְ נִפְלָא מְאֹד לְהַתְקַרֵּב עֲצֵמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד מִכָּל מִינֵי נִפְלוֹת וְיִרִידוֹת שְׁפַעוּלָם עַל־יְדֵי בְּחִינַת בְּרַפְתַּ הַתּוֹרָה, הֵינּוּ לִבְרָךְ לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד בְּכָל עַת עַל נְעִימַת חֲלָקְנוּ וְגוֹרְלָנוּ שְׁזָכִינוּ לַתּוֹרָה קְדוּשָׁה כְּזֹאת. וְאֵיךְ שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁהוּא אֵיךְ עַל־פִּי־כֵן אָנוּ זוֹכִין בְּכָל יוֹם לְחַטֵּף אֵיזָה נִיצוּצוֹת וְנִקְדוֹת טוֹבוֹת מִהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. וּבְזֶה יֵשׁ לָנוּ לְשִׁמְחַ נִפְשָׁנוּ מְאֹד וְלַחֲזֹק לְכַבְּנוּ בְּהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד, וְאִם הָיוּ הוֹלְכִים גַּם אֲזַ בְּדָרֵךְ זֶה לֹא הָיוּ בָּאִים לְיַדֵי נִפְלוֹת כְּאֵלוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, שְׁהִיָּה בְּבֵית רַאשׁוֹן

גְּלוּי עֲרִיזוֹת וְעִבּוּדָה זָרָה וְכו', כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָרוּנָם לְבִרְכָה, וְלֹא הָיוּ לָהֶם צָרוֹת כְּאֵלֶּה וְגַלְיוֹת וְכו'. וְעַתָּה כָּל תְּקוּנָתֵנוּ לְשׁוּב לְאַרְצֵנוּ וְלִבֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ הוּא רַק עַל־יְדִיזוּהָ, כִּי יֵלֵת מִלְתָּא דָּא תְּלִיא אֱלָא בְּתִיבְתָא, וְעַקֵּר הַתְּשׁוּבָה הוּא רַק עַל־יְדִיזוּהָ (שֵׁם אוֹת ל"ה):

ק"ז

יֵשׁ סוּדוֹת כְּאֵלוֹ שֶׁעַל יְדֵיהֶם יְכוּלִין לְהִתְקַרֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ אִפְלוּ הֶרְחוּקִים בְּיוֹתֵר וְזֶה בְּחִינַת הַסּוּדוֹת שְׁמֹנְגִלִין הַצְּדִיקִים הַגְּדוּלִים בְּסוּד וּבְלַחֵשׁ וְהַכֹּל רַק בְּשִׁבְלֵי תְקוּנָה הָעוֹלָם, כְּדֵי שִׁיתְקַרְבוּ כָּל הֶרְחוּקִים לְעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שְׁאוּמְרִים דְּבָרִים אֵלּוֹ בְּסוּד וּבְלַחֵשׁ הוּא סוּד מַה שְׁאוּמְרִים בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וְעַד בְּחִשָּׁאֵי וּבְלַחֵשׁ דִּיקָא. וְכִי שְׁמֹמְאֵמִין בְּאַמְתָּ בְּסוּד ה' אֲשֶׁר לִירְאָיו, יֵשׁ לוֹ תְקוּהָ תְמִיד לְצִאת מִרְשַׁת זֶו מִמֶּנּוּ לוֹ, וְזֶה בְּחִינַת: סוּד ה' לִירְאָיו וְכו' עֵינֵי תְמִיד אֵל ה' כִּי הוּא יוֹצִיא מִרְשַׁת רַגְלֵי (הַלְכוֹת הַפָּקֵר וְנִכְסֵי הַגֵּר הַלְכָה ד')

ק"ח

מְבַאֵר בְּפִנְיֹתָ, שֶׁבְּפִסְחָ וּסְפִירָה מְכַרְחִין לְקַבֵּל הַמּוֹחִין שְׁלֵא כְּסֵדֵר, דְּהֵינּוּ שְׁמֹמְבָלִין הַמּוֹחִין דְּגַדְלוֹת קֶדֶם הַמּוֹחִין דְּקַטְנוֹת, וְעֵינֵי שֵׁם בְּעֵנִין הַשְּׁנוּיִים הַנִּפְלְאִים שֶׁיֵּשׁ בְּיָמִים הָאֵלּוֹ מִיּוֹם אֵל יוֹם בְּעֵנִין הַמְּשֻׁכָּת הַמּוֹחִין הַנ"ל. וּמְבַאֵר שֵׁם שְׁמָה שְׁמֹמְכַרְחִין לְקַבֵּל הַמּוֹחִין אִזּוֹ שְׁלֵא כְּסֵדֵר הוּא מַחְמַת גְּדֵל אַחִיזוֹת הַסְּטָרָא אַחְרָא שֶׁהוּא זֶהמַת מְצָרִים שְׁנֵאֲחֻזוֹת אִזּוֹ בְּהֵם עֲדִין, שְׁמַחְמַת זֶה הַהִכְרַח לְקַבֵּל הַמּוֹחִין שְׁלֵא כְּסֵדֵר. וְהֵנָּה אֶף־עַל־פִּי שְׁשֵׁם מְבַאֵר, שְׁאִין מְקַבְּלִין הַמּוֹחִין שְׁלֵא כְּסֵדֵר רַק בְּיָמִים הַלְלוֹ מַחְמַת

הנ"ל. אבל תמיד מקבלין המחזין כסדר. אף-על-פי-כן ממילא מוכן שכל זה לענין המשכת המחזין בכלל שנעשה על-ידי העבודה של כלל ישראל, אבל בפרטיות כל זמן שהאדם אינו נקי מעוונותיו וצריך לשוב בתשובה שזה בחינת יציאת מצרים בפרטיות, אזי הוא צריך גם בשאר ימות השנה לקבל המחזין שלא כסדר כפי בחינת יציאתו ממצרים, דהיינו מזהמת עוונותיו.

ובכלל כל המשכת המחזין והחכמה והשכל הוא לדעת ולהפיר אותו יתברך ולהתקרב אליו שזה עקר התכלית. ובכל יום ויום יש חכמה ושכל מיוחד שזה עקר הטוב שבכל יום ויום והוא עקר אור היום והשמש שמאיר בכל יום, רק כל יומא אית לה גדר מלבד דלא יעול כל בר נש להאי טוב, כגון חשוכא דכסאי לנהורא כמבאר בזהר הקדוש, שזה בחינת קלפה הקודמת לפרי, שזה בחינת כלל כל הסבות והמארעות שעוברין על כל אדם בכל יום, והתפשטות והשתטחות הבלבולים שמתגברין על האדם בכל יום, עד שבכל פעם נדמה לו, שזוהי היום אי אפשר לו לעבד את השם יתברך ורוצה לרחות את עצמו מיום אל יום בעבודת השם, וזה אסור גדול, כי צריך להתגבר ולהשתדל בכל יום ויום לשבר הגדרים והמניעות שמתגברין עליו ולמצא הטוב שזוהי היום דיקא ולהמשיך המחזין והשכל המיוחד לזה היום דיקא, ולהפיר אותו יתברך על-ידי-זה כפי בחינת אותו היום דיקא כמבאר כל זה בפנים באריכות (עין יראה אות קמ"ג פסח וספירה אות קנ"ז קנ"ח):

וְהִנֵּה כְּפִי הַמְּשַׁכֵּת הַמּוֹחֵן שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל בְּכָל יוֹם בַּפְּרָטִיּוֹת כְּמוֹ כֵּן זֶה לְעֵמֶת זֶה מִתְגַּבְּרִין וּמִשְׁתַּמְחִין כְּנִגְדּוֹ בְּחִינַת הַגְּדָרִים וְהַמְּסָכִים וְהַמְּנִיעוֹת שֵׁישׁ עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי כְּפִי הַשְּׁנוּיִים הַגְּדוֹלִים שֵׁישׁ בֵּין הַמּוֹחֵן הַקְּדוּשִׁים, כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ שְׁנוּיִים רַבִּים לְאִין מִסְפָּר בְּעֵנֵן הַגְּדָרִים וְהַמַּחְצוֹת שֵׁישׁ עַל כָּל יוֹם וְיוֹם, וּמִזֶּה נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי הַדְּחִיּוֹת וְהַבְּלוּלִים שֶׁבְּאִין עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם. וְעַל כֵּן אֵל יִפֹּל לֵב הָאָדָם עָלָיו אִם רוּאָה, שֶׁבְּיָמִים הַקּוֹדְמִים הִתְפַּלֵּל קִצַּת כְּכֹנֶה וְהָיָה לוֹ אִיזָה נִיחָא קִצַּת מִן הַבְּלוּלִים וְכוּ' וְעַכְשָׁו מִתְגַּבְּרִין עָלָיו הַבְּלוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת בְּיוֹתֵר, כִּי יָכוֹל לְהִיטֵן שֶׁהַיָּמִים הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ בְּבְחִינַת הַמְּשַׁכֵּת הַמּוֹחֵן דְּגִדְלוֹת אֶצְלוֹ, שֶׁשָּׁם אֵין אַחֲזוֹת הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת וְהַבְּלוּלִים כָּל כָּד, וְעַכְשָׁו צָרִיךְ לְקַבֵּל גַּם בְּחִינַת מוֹחֵן דְּקַטְנוּת וְלַפְעָמִים הֵם בְּחִינַת קַטְנוּת דְּקַטְנוּת, שֶׁשָּׁם הַסְטֵרָא אַחֲרָא נֶאֱחָזֵת בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן נִדְמָה לוֹ שֶׁקָּשָׁה לְעִמּוֹד כְּנִגְדּוֹ הַמְּנִיעוֹת וְהַעֲכוּבִים שֶׁבּוֹה הַיּוֹם. אֲבָל בְּאֵמֶת צָרִיךְ לְהֶאֱמִין, שֶׁבּוֹדָאֵי גַם בּוֹה הַיּוֹם יֵשׁ בּוֹ טוֹב, רַק שֶׁצָּרִיכֵן לְשַׁבֵּר הַגְּדָר שֶׁכְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם כְּדִי לְזַכּוֹת לְזֶה הַטּוֹב שֶׁבּוֹה הַיּוֹם דִּיקָא כַּנ"ל.

וְעַל כֵּן צָרִיכֵן לְחֻזַּק אֶת עֲצֻמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְאִם לַפְעָמִים מִשְׁתַּמְחִים כְּנִגְדּוֹ מְאֹד עַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם אִפְּן לְהַתְּפַלֵּל פְּרָאוֹי, אַף־עַל־פִּי כֵּן צָרִיךְ לִידַע וּלְהֶאֱמִין, שְׁגַם הַיּוֹם הַזֶּה הוּא יוֹם וְהוּא מְנוּי וְסִפּוֹר בְּיָמֵי חַיּוֹ, וְעַל כֵּן אִם אֵי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם אִפְּן לְהַתְּפַלֵּל פְּרָאוֹי בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם יִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת בּוֹ עֲבוּדָה אַחֲרָת,

לומר שאר תחנות ובקשות בכונה ושיחה בינו לבין קונו או ללמד יותר או לעסק במצוות וגמילות חסדים. כי רצה הקדוש־ברוך־הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, וברוך השם יש לנו במה להחיות עצמנו בכל יום בכמה מיני למודי התורה הקדושה ובכמה מיני מצוות וכו'. והעקר שישתדל שלא ימעה חס ושלום, שהיום הזה במל והולך, פי צריך לחשב בכל יום שאין לו כי אם אותו היום לבד בכחינת היום אם בקולו תשמעו (הלכות פקדון ד' אות ה' ו' ח):

קִיט

אֶף־עַל־פִּי שְׁצַרְיָךְ הָאָדָם לְהוֹדְרוֹ בְּעִבּוּדְתוֹ יִתְבַּרְךְ וְלִפְרַע חוֹבַת כָּל יוֹם וְיוֹם בְּזִמְנוֹ דִּיקָא בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם, אֶף־עַל־פִּי־כֵן צָרִיךְ גַּם־כֵּן לְהִתְחַזֵּק מְאֹד לְהִמָּתֵן וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעַת הַשֵּׁם אֶף־עַל־פִּי שֶׁהוּא רוֹאֵה, שְׁעֵדִין הוּא רְחוּק לְגַמְרֵי מְעִבּוּדַת הַשֵּׁם, אֶף־עַל־פִּי־כֵן לֹא יִרְפֶּה יָדָיו חַס וְשָׁלוֹם, מְלִהוּחִיל וּלְהִמָּתֵן לִישׁוּעַת הַשֵּׁם תָּמִיד וְעַל־יְדִיזוּה דִּיקָא יִזְכֶּה לְשִׁלְמוֹת יִשׁוּעָתוֹ; [עֵינֵי כָּל זֶה יִרְאֶה אוֹת קמ"ד פֶּסַח וּסְפִירָה אוֹת ק"ם].

קב

עֵינֵי מֶה שֶׁעָקַר שְׁלֵמוֹת אֲמוּנַת חַכְמִים הוּא לְהִתְחַזֵּק כָּל כֶּךָ עַד שְׂיֵאֱמִין גַּם בְּעַצְמוֹ פִּי בְּגִדְל פֶּח צִדְקָתָם שֶׁל הַצְּדִיקִי אֲמַת יַעֲלוּ גַם אוֹתוֹ מַעֲלָה מַעֲלָה, וְלַעֲת עֵתָה גַם הִתְקַרְבוֹת בְּעַצְמוֹ שְׁמַתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם וּמֵאֲמִין בָּהֶם הוּא טוֹב וַיִּקַּר מְאֹד. וְעַקַר הָאֲמוּנָה הוּא בְּמֶה שְׂאִין מְבִינִים בְּשֶׁכֶל פִּדְוֵעַ, וְכִמוֹ כֵּן גַּם בְּעֵינֵי זֶה אֶף־עַל־פִּי שְׁלִפֵי שְׁכָלוֹ וַיְדַעְתוּ הוּא

רחוק עֲדֵינָן מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, אַף־עַל־פִּי־כֵן צָרִיךְ לְהֶאֱמִין בְּאֱמוּנָה כִּי בְּיָדָי גַּם מְעַט נִקְדוּתָיו הַטּוֹבִים יִקְרִים מְאֹד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ [עֵינִי אֱמוּנָה אוֹת קנ"ה].

קבא

עֵינִין מַה שְּׂאִין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כֻּלָּל, וְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ מְצַמְצֵם עֲצֻמוֹ מֵאִין סוֹף עַד אֵין תְּכֵלִית וּמְרִמּוֹ לְהֶאֱדָם רְמִזִּים לְהִתְקַרֵּב לְעִבּוּדָתוֹ יִתְבַּרְךָ לְכָל אָדָם, כִּפִּי הִרְאוּ לִי לֹא עֲכָשׁוּ בְּמִקוֹמוֹ וְשִׁעְתוֹ, וְעַל־יְדִי־זֶה יְכוֹלִין לְזַכֵּר אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ תָּמִיד בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל זְמַן וּבְכָל הַמַּדְרָגוֹת שֶׁבְּעוֹלָם [עֵינִי יִרְאֶה וְכוּ' אוֹת קנ"ה].

קבב

עֵינִין מַה שְּׁעַל־יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה אֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל מְקַשְׂרִין בּוֹ יִתְבַּרְךָ תָּמִיד וְהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הִיא יוֹרֶדֶת אֲפָלוּ בְּעַמְקֵי תְהוֹם לְעוֹרֵר אֲפָלוּ אֶת הַפְּחוּתֵי שֶׁבְּפִחוּתֵים לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, וְעַל־יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה יְכוֹלִין הַכֹּל לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ אֲפָלוּ אֵלָיו שֶׁכֶּבֶר נִשְׁקַעוּ בְּתוֹךְ סִטְרָא דְמוֹתָא חֶסֶם וְשִׁלּוּם, וְדַכְרֵי תּוֹרָה אֵינָם מְקַבְּלִים שְׂמֵאָה לְעוֹלָם, רַק אֲדַרְבָּא, מְעַלִּין אֶת הָאָדָם מִשְׂמֵאָה לְטַהֲרָה [עֵינִי תּוֹרָה אוֹת ק"ב].

קבג

שְׂרֵשׁ הַבְּעַל דְּבַר וְהַסְטְרָא אַחֲרָא הֵינּוּ שְׂרֵשׁ הַשְּׁתַלְשְׁלוֹת יְנִיקָתָם הוּא מִבְּחִינַת תְּחִלַּת הַצְּמֻצוֹם שֶׁל חֵלֶל הַפְּנוּי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, כִּבְיָכוּל,

העלים והסתיר אור חכמתו בשביל הבחירה. וההעלמה וההסתרה הוא, כפיכול, כמו בחינת גנבה, כי באמת לאמתו יש שם השם ותברך, רק שהוא מעלים ומסתיר עצמו, כפיכול, בשביל הנסיון והבחירה, בבחינת אהה אל מסתתר, וכעין שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, שאמר הקיסר אלקיכם גנב הוא, והשיב לו שהוא למוכה וכמבאר שם המשל. ומשם שרש הגנבה והערמות והמרמות של הפעל דבר שהוא ראש לכל הגנבים ובא על האדם בערמה ובמרמה גדולה, כמו שפתיב: יארב במסתר וכו' יארב לחטף עני וכו'. ועל כן עקר התקון על ידי אמת על ידי שידועים שבכל מקום נסתר השם ותברך אפלו בתוך תוקף התגברות החשך של היצר הרע וחילותיו, אף על פירכין גם שם יכולין להמשיך על עצמו אור האמת, עד שיאיר לו לצאת מתוך החשך והאפלה ולהתגבר על מה שצריך להתגבר, כי גם החלל הפנוי מלא מאלקותו ותברך. ועל כן בשימשיך עצמו אל האמת לאמתו אז בודאי אין חשך ואין צלמות להסתר שם, כי גם חשך לא יחשיך ממך וכתוב, כי איש בחשך ה' אור לי. ואז לא די שיזכה לצאת מתוך החשך אף גם יזכה להוציא כל הטוב שהיה פבוש בהם מכבר. וכל מה שהחשיך מתגבר עליו ביותר ידע, שצריך להתגבר ביותר להמשיך עצמו אל האמת, ואז יזכה להוציא על ידי זיה הטוב הפבוש בהם יותר ויותר, שזה בחינת מה שהגנב בשנמצא הגנבה בידו משלם כפל ואם טבח או מכרו אז משלם ארבעה וחמשה, כמבאר בפנים [ועין אמת אות ע"ז ע"ח] (הלכות גנבה הלכה ה' אות ט' א')

קבר

עקר קדשת ישראל בכל יום הוא ציצית ותפלין שהם בחינת אור האמת, כמבאר בפנים, והם בחינת שור ושה. ולפעמים מתגברת הסמרא אחרא כל כך עד שגונב חס ושלום, גם בחינת השור ושה ומבחו או מכרו שמיטיל פגם או מבטלו לגמרי חס ושלום, אפלו מעקר קדשתו שהוא ציצית ותפלין. והוא גם הוא צריך להתגבר לבלי ליאש עצמו ולמשך עצמו מעתה על כל פנים אל האמת לאמתו, ולדרש ולחזר לשוב אל השם יתברך באמת. כי סוף כל סוף מה יהיה ממנו, ויחפש ויבקש וידרש מעתה על כל פנים אחר תכליתו הנצחי, עד שיעזר לו השם יתברך שימצא הגנב ואז יוציא ממנו בכפלי כפלים, בבחינת תשלומי ארבעה וחמישה הנ"ל (שם אות טו). וענין עוד התחזקות גדול ממה שייכולין הכל להתקרב להשם יתברך על-ידי אור האמת שמאיר גם בעצם חשכת לילה, שזה בחינת תפלת ערבית בלילה שאז אין זמן ציצית ותפלין, [ענין אמת אות פ].

קבה

כל זמן שהאדם מחזק את עצמו באמונה שלמה וכו' אז יש לו תקוה לעולם [ענין אמונה אות קע"ג].

קבו

אף-על-פי שכל הרוצה לגשת אל הקדש מכרח לעורר מטה עז של עבודתו, הינו הפח וזכות של נקודותיו הטובים בפרט הפח

וזכות של צדיקי אמת החוסה בהם, אין זה רק בשביל להכניע הרע שבו, הינו מחמת שהפעל דבר פא לבלבל אותו גם ממעט עבודתו ולהחליש דעתו מרבו קלקוליו ופגמיו המרבים, על פן מכרח לחפש בעצמו איזה נקודות טובות בכדי להחיות ולחזק את עצמו, בבחינות ועוד מעט ואין רשע וכו', כמבאר במקום אחר. אבל לפני השם יתברך יעמד כדל וכרש וישפך לבו פנים ורק ברחמים ובתחנונים ולא יתלה בשום זכות כלל וגם לא ידחוק את השעה כלל וכו'. וזה בחינת מה שנאמר בדוד, עדינו העצני, ודרשו רבותינו זכרונם לברכה, כשיוצא למלחמה מתקשה עצמו פען וכשהיה עוסק בדברי תורה מעדן עצמו פתולעת (עין כל זה בתלמוד תורה אות ק"ד):

קבו

באור הרבה בענין מה שאי אפשר לדחוק את השעה אפלו בענין ההתקרבות אל הקדשה, רק צריכין להמתין הרבה ולצפות לישועת השם, עד שיוזבה לפרש שיחתו היטב לפני השם יתברך ברחמים ותחנונים, עד שיוזבה לקבל דבורים חמים בנחלי אש ואחר כך צריכין להמתין עוד הרבה, עד שיתמלא בקשתו ועד שיתקרב להשם יתברך בשלמות. ואף-על-פי-כן גם בתוך זמן ההמתנה והשהיה אסור לשכח ולהסיח דעתו מן ההשתוקקות והפסופין והגעגועים אליו יתברך [עין התבודדות אות מז, יראה אות קס"ד, פסח וספירה קס"ה קס"ו].

קב"ה

צָרִיף כָּל אָדָם לַיָּדַע, שְׁחוּטֵי הַשְּׁעָרָה יָקָר מְאֹד מְאֹד וְהוּא תִּלְוִי בְּכָל עַת בְּחוּטֵי הַשְּׁעָרָה. שִׁיכּוֹל הָאָדָם לְקַלְקֵל הַרְבֵּה עַל־יְדֵי חוּטֵי הַשְּׁעָרָה חֵם וְשָׁלוֹם, וּמִכָּל שָׁפֵן שִׁיכּוֹל לְתַקֵּן הַרְבֵּה עַל־יְדֵי חוּטֵי הַשְּׁעָרָה, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה מְמַדַּת פְּרַעֲנִיּוּת, כִּי חוּטֵי הַשְּׁעָרָה בְּקִדְשָׁה יָקָר מְאֹד מְאֹד. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו זָכָה אוֹתֵנוּ בְּמַצּוֹת רַבּוֹת בְּכָל יוֹם וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ מִהַרְעֵ אֶל הַטּוֹב בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי הוֹלֵךְ מִבֵּיתוֹ וּמֵעֶסְקָיו לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמִנִּיחַ טְלִית וּתְפִלִּין וּמִתְפַּלֵּל וְכוּ', וּבּוֹדָאי נִמְצָא בְּכָל זֶה כְּמִה וְכַמֶּה נִקְדוּת טוֹבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת קְדוּשׁוֹת שֶׁהֵם יָקָרִים אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד.

וְכֵן אֶפְלוּ בְּעֵינָיו תְּאוֹת וְהִרְהוּרִים שְׁמִתְגַּבְּרִים עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם, וּבּוֹדָאי מִי שֶׁהוּא אִישׁ כְּשֶׁר קָצַת יֵשׁ לוֹ יִסּוּרִים גְּדוֹלִים מְזִה וּמִתְגַּבֵּר בְּכָל עַת נֶגֶד הַמַּחְשְׁבוֹת וְהִרְהוּרִים. וְכָל תְּנוּעָה שְׁמִנְתָּק אֶת עַצְמוֹ מֵהֵם כְּחוּטֵי הַשְּׁעָרָה הוּא יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד, כִּי הוּא יָדַע יִצְרָנוּ וְכוּ', וְיִדְעֵ אִיךְ הֵיִצֵר הָרַע מִתְגַּבֵּר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְעַל כֵּן יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ כָּל תְּנוּעָה וְתְנוּעָה אֶפְלוּ הִיא פְּשַׁעָה מִמֶּשׁ מִה שֶׁהָאָדָם מוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ מִהַסְמָרָא אַחֲרָא אֶל הַקְּדֻשָּׁה.

כִּי הָאָדָם בְּעוֹלָם הַעֲשִׂיָה שֶׁהוּא מְלֵא קְלָפוֹת וְהֵם פְּרוּכִים אַחַר הָאָדָם מְאֹד מְאֹד, וְלוֹלִי הַקְּדוּשָׁה־בְּרוּךְ־הוּא עוֹזְרוֹ הִיָּה נוֹפֵל בִּידוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן צָרִיף כָּל אָדָם לְהַשְׁכִּיל עַל דְּרָכָיו בְּכָל עַת לְשֹׁמֵר עַצְמוֹ מְאֹד שְׁלֵא תִתְחַל מַחְשְׁבָתוֹ לְצִאת חוּץ מִהַגְּבוּל דְּקִדְשָׁה חֵם וְשָׁלוֹם, אֶפְלוּ כְּחוּטֵי

השערה. פי על־ידי פגם פחוט השערה שנוטה מן הדרך הטוב חס ושלום, יכול להטות הרבה לדרכים נבוכים, וכאשר יודע כל אחד בנפשו, שעקר קלקוליו ופגמיו וחטאיו רחמנא לצלן, בלם התחילו מחוט השערה על־ידי שלא היה נוהר בתחלה לשמור מחשבתו היטב ונמשך אחר המסית מעט מעט רחמנא לצלן, כמו שפיתוב: הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, היום אומר לו עשה כך וכו'. וכפי התגברות היצר הרע על האדם היה חס ושלום, אפס תקנה, אך מדה טובה מרבה פי חוט השערה דקדשה יקר מאד ועל בן צריך האדם לידע גם ההפך, שבשמתגברים עליו מאד ונרמה לו שכבר נתעה כל כך עד שאי אפשר לו לעמוד נגדם, צריך לידע ולהאמין שכל תנועה ותנועה שינתק וימשיך את עצמו מהם אפלו פחוט השערה הוא יקר מאד בעיניו ותרבה בלי שעור, ואלו השערות יתלקטו יחד ברכות הימים ויזכה על ידם להשגת אלקות שנמשך על־ידי צמצומים קדושים שהם בחינת שערות שהם נעשים על־ידי בחינת השערות הנ"ל, הינו על־ידי שאיש הישראלי מושך את עצמו מרע לטוב בכל פעם שעקרו תלוי פחוט השערה, פי אפלו צדיקים גדולים תלויים בכל עת פחוט השערה, בבחינת וסביבו נשערה מאד, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (הלכות ניוקן הלכה ד' אות ג' ועין צדיק אות ע"ד):

קבט

עקר היהדות תלוי בהתחזקות שהוא בחינת עזות דקדשה, שכל מי שמחזק את עצמו בכל פעם אפלו פחוט השערה, כמו כן הוא נכנס

בגבול הקדשה בבחינת נהלת בעוף אל גוה קדשך, ויתקרב יותר אל תורה ותפלה ולצדיקי אמת. וכל מה שזוכה לתורה ולתפלה יותר, כמו כן זוכה לעזות דקדשה והתחזקות גדול ביותר וכן חוזר חלילה, עד שיכול על-ידי זה לבוא למדרגות גדולות בעבודת השם, אם יזכה לחזק ולאמץ את עצמו תמיד בכל עת ולהיות עו כנמר בכל הפחיתות. הן שיהיה לו עזות דקדשה כנגד גופו המגושם שהוא עו פנים ביותר בעניני התאוות, והן שיהיה לו עזות דקדשה כנגד כל מיני העני פנים שברור שהם כלל כל המונעים והמסיתים והמדיחים אותו מדרך האמת לאמתו, וכן גם להפך חס ושלום, שעל-ידי חלישות הדעת כל שהוא יכול לפל בדעתו, ועל-ידי-זה יתרחק מתורה ותפלה וכמו כן נחלש דעתו יותר חס ושלום, וכן חוזר חלילה עד שהרבה נפלו על-ידי-זה לגמרי. ועל זה אמרו רבותינו זכרונם לברכה, יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקדוש-ברוך-הוא עוזרו וכו', כי עקר התגברותו הוא להחליש לב האדם בתחבולותיו ואלמלא הקדוש-ברוך-הוא עוזרו בכל יום לחזק לבנו בכמה מיני התחזקות, שחזקו אותנו הצדיקי אמת בתורתם ושיחתם הנפלאות והנוראות והעמקות מאד מאד כבר היה מה שהיה חס ושלום. ועל כן עקר הסלם לעלות מדרגא לדרגא בעבודת השם הוא רק על-ידי התחזקות ועזות דקדשה כנ"ל (הלכות מעקה ושמירת נפש הלכה ד' אות ב' ג'):

קל

בכל פעם שרוצין לעלות מדרגא לדרגא בודאי ההכרח שיהיה ירידה קדם העליה ואז בודאי האדם בספנה גדולה ויש עליו מלחמות

גדולות וצריך להתחזק הרבה הרבה, עד שיכמל המוסף המבדיל והחשף שקדם לאור שהוא בחינת הירידה שקדם לעליה, עד שתתהפך הירידה לעליה, וזה עבודת הצדיקים והכשרים כל ימי חייהם, כי על כל אדם שבעולם עובר כל זה, כי אפלו מי שהוא במדרגה פחותה מאד מאד ואפלו אם עבר מה שעבר וגם עתה הוא כמו שהוא, אף-על-פי-כן בכל עת שמתעורר באיזה תנועה קלה להתקרב לאיזה דבר שבקדשה אזי לפי בחינתו יש לו תקף עליות וירידות הרבה כפי התעוררותו להתקרב להשם ותברך. כי אפלו מי שהוא בתוך הארץ ממש אפלו בשאול תחתיות ומתחתיו רחמנא לצלן, גם משם כשמתעוררין לעלות משם גם יש בודאי כמה וכמה מדרגות בלי שעור.

כמו למשל בגשמיות בשם שיש מדרגות רבות מבית לעליה ומעליה לעליה, וכל שכן אם ישער בדעתו כמה מדרגות יש מארץ לשמים מכל שכן משמים למעלה ולמעלה למעלה, כמו כן תוך גוף עבי הארץ בודאי יש שם כמה וכמה מדרגות, אם ישער בדעתו בורות ומחלות בעמקי הארץ הרבה, בודאי אם רוצה לעלות משם מעמקי הבורות והמחלות בודאי ההכרח, שילך ויעלה מדרגא לדרגא, ואזי כשרוצה לעלות ממדרגתו לאיזה מעלה ומדרגה גבוהה ממנה קצת אף שגם זו המדרגה עדין בתוך עמק הארץ הרבה, אף-על-פי-כן אזי משתמחין בנגוד הרבה בכל פעם.

ועל פן יש להאדם מלחמות גדולות ומניעות רבות בכל פעם שרוצה לגשת לאיזה עבודה של קדש. ולפעמים מעצם המלחמה הוא

נִכְשָׁל לַפְעָמַיִם וְאִינוּ עוֹמְדֵי בְּנִסְיוֹן חֵם וְשִׁלּוֹם, וְאִזְ צָרִיךְ לְהִתְחִיל מִחֵדָשׁ. עַל כֵּן צָרִיכִין הַתְּחִינּוֹת גְּדוֹל וְעֲצוּם מְאֹד בְּכָל פֶּעַם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, לְרַחֵם עַל עֲצוּמוֹ וְלַחֲשֹׁב עַל תְּכֵלִיתוֹ וְסוּפוֹ בְּכָל פֶּעַם, כִּי סוּף כָּל סוּף מֵהַיְהוּה מִמֶּנּוּ, וְאִיךְ שְׂיִהְיֶה וְאִיךְ שְׂיִהְיֶה הוּא מְחַיֵּב וּמְשַׁעֲבֵד לְלִחְמָם מְלַחֲמַת הַשֵּׁם בְּכָל מֵה שְׂיִיכַל. כִּי הַיְגִיעָה בְּעֲצָמָה מֵה שְׂמִתִּיעַ וְחוֹתֵר עַל כָּל פְּנִיִם בְּכָל פֶּעַם לְצֵאת וּלְעֹלוֹת מִפְּחִיתוֹת מְדַרְגָּתוֹ זֶה גַם כֵּן יִקָּר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְאִם יִתְיַעַ וְיִחַתֵּר וְיִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שְׂיִצְיֵאֵהוּ מִמְּקוֹמוֹת אֵלּוֹ שֶׁנֶּפֶל בָּהֶם, בְּוֹדָאֵי יְהוּה אַחֲרֵיתוֹ לְמִזְבֵּחַ כִּי סוּף כָּל סוּף יִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְמִזְבֵּחַ וְכָל הַיְדִירוֹת יִתְהַפְּכוּ לְעֹלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכַחֲנֵיַת יְרִידָה תְּכֵלִית הַעֲלִיָּה (שָׁם ב' ה):

קלא

מִי שָׁחַם עַל חַיּוֹ הָאֲמִתִּיִּים הַנִּצְחִיִּים, אִזּוֹ כָּל מֵה שְׂרוּאָה שְׁהַסְמְרָא אַחֲרָא שְׁהֵם בְּחִינַת הַיְכָלֵי הַתְּמוּרוֹת מִתְּגַבְרִים וּמִתְּפִשְׁטִים וּמִשְׁתַּטְחִים כְּנִגְדּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כְּמוֹ כֵּן הוּא מִתְּגַבֵּר וּמִתְּאֲמִץ וּמוֹדֵר יוֹתֵר לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, מִחֲמַת שְׂרוּאָה שְׂרוּצִים לְדַחוֹתוֹ לְגַמְרֵי חֵם וְשִׁלּוֹם, וְזֶה בְּחִינַת הַתְּרַחֲקוֹת תְּכֵלִית הַהִתְקַרְבוֹת יְרִידָה תְּכֵלִית הַעֲלִיָּה. וְזֶה בְּחִינַת מֵה שְׂאֲמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, עַל מִמְרָא הוּא שְׂנַתָּן לוֹ עֲצָה עַל הַמִּילָה, מִמְרָא הוּא בְּחִינַת הַיְכָלֵי הַתְּמוּרוֹת שְׁהִתְגַּבְּרוּ וְהִשְׁתַּטְחוּ כְּנִגְדּוֹ וְעַל־יְדֵי־זֶה דִּיקָא נִתְיַעַץ לְמוֹל אֶת לְבָבוּ בְּשִׁלְמוֹת (הִלְכוֹת אִישׁוֹת הִלְכָה ד' אוֹת י"ט):

קלב

כְּשֶׁרוֹצֶה הָאָדָם לְכַנֵּס אֶל הַקִּדְשָׁה, אָזוּ מִתְגַּבְּרִין וּמִתְפַּשְׁטִין בְּנִגְדוֹ
הַפְּטָרָא אַחֲרָא שְׁהִם הִיכְלֵי הַתְּמִוּוֹת מְאֹד, וְכָל מָה שֶׁהוּא
סְמוּךְ יוֹתֵר לְפִתַח הַקִּדְשָׁה, מִתְגַּבְּרִין וּמִתְפַּשְׁטִין בְּנִגְדוֹ מְאֹד מְאֹד עַד
שֶׁיֵּשׁ הִרְבֵּה שֶׁכֶּבֶד הָיוּ אֵצֶל הַפֶּתַח וְחִזְרוּ רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ, מִחֲמַת שְׁלֵא יִדְעוּ
שֶׁכֶּבֶד הֵם אֵצֶל הַפֶּתַח אוֹ מִחֲמַת שְׁמוֹשְׁתַּפְּחִין בְּנִגְדוֹ מְאֹד מְאֹד עַד
שֶׁקָּשָׁה לוֹ לְשַׁבְּרָם. אֲבָל הָאִישׁ הַבָּשֵׂר בְּאֵמַת הוּא יוֹשֵׁב וּמִמְתִּין וּמִתְעַכֵּב
יָמִים הִרְבֵּה אֵצֶל פֶּתַח הַקִּדְשָׁה, וְאַף־עַל־פִּי שֶׁבְּתוֹךְ זְמַן זֶה שֶׁהוּא מִתְעַכֵּב
אֵצֶל הַפֶּתַח וּמִקּוּהָ וּמִיּוֹחַל לְהַכְנִס לְפָנָיִם, מִתְגַּבֵּר עָלָיו חֲמוּמוֹת הַיֶּצֶר הָרַע
מְאֹד, אַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא עוֹשֶׂה אֶת שְׁלוֹ וְיוֹשֵׁב וּמִמְתִּין אֵצֶל פֶּתַח הַקִּדְשָׁה
וְאֵינּוּ רוֹצֶה לְשׁוּב לְאַחֲרָיו בְּשׁוּם אִפְּן, וְזֶה בְּחִינַת וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח
הָאֹהֶל, יְשִׁיבָה מְלִשׁוֹן עַכְבָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּנָם לְבִרְכָה, וְכֹהֵם
הַיּוֹם מְרַמְזוּ עַל הַתְּגַבְּרוֹת חֲמוּמוֹת הַיֶּצֶר הָרַע, אַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא אֵינּוּ
רוֹצֶה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ וְחוֹשֵׁב עַל תְּכֵלִיתוֹ הַנִּצְחִי בְּאֵמַת וְאֵינּוּ שׁוֹב
לְאַחֹר בְּשׁוּם אִפְּן יִהְיֶה אִידֵי שִׁיְהִיָּה, רַק הוּא יוֹשֵׁב וּמִמְתִּין וּמִתְעַכֵּב אֵצֶל
פֶּתַח הַקִּדְשָׁה יָמִים רַבִּים כְּמָה שִׁיְהִיָּה. וְאַף־עַל־פִּי שְׁאִין מְנִיחִין אוֹתוֹ
לְהַכְנִס לְתוֹךְ הַפֶּתַח, וְחֵם הַיּוֹם שֶׁהוּא חֲמוּמוֹת הַיֶּצֶר הָרַע לוֹהֵט אוֹתוֹ
מְאֹד אַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא אֵינּוּ מְנִיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וְיוֹשֵׁב וּמִתְעַכֵּב אֵצֶל פֶּתַח
הָאֹהֶל שֶׁל הַצְּדִיקִים וְהַבָּשָׂרִים עַד יֵרַח מִן הַשָּׁמַיִם. וְזֶה גַם בֵּן בְּחִינַת
וְהוֹשֵׁעַ בֶּן נוּן נֶעַר לֹא יֵמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, כְּמִבְּאֵר בְּפָנָיִם (שֵׁם אוֹת הַנ"ל):

קלג

עקר המִתְקַת פֶּל הצְמֻצוּמִים וְהַדְיָנִים הוא עַל־יְדֵי הַשֶּׁכֶל וַיֵּשׁ לְכָל צְמֻצוּם בְּחִינַת שֶׁכֶל פְּרָטִי, שְׁעַל־יְדֵי־זוֹ הַשֶּׁכֶל דִּיקָא נִמְתָּק זֶה הַצְמֻצוּם. אֵד יֵשׁ בְּחִינַת שֶׁכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת חֻכְמָה עֲלֵאָה שְׁשֵׁם נִמְתָּקִים כֹּל הַצְמֻצוּמִים וְהַדְיָנִים, אֵד אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִשֵּׁם כִּי אִם עַל־יְדֵי רַבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וְכַמְבֹאֵר בַּפָּנִים.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שְּׁעָקַר הַתְּחַבְרוּת אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת שֶׁכֶל וְצְמֻצוּם הוּא עַל־יְדֵי סֵפֶר כְּתוּבָה אוֹ קְדוּשֵׁי שְׁטָר. וְכֵן הַפְּרוּד שְׂבִינֵיהֶם הוּא גַם כֵּן עַל־יְדֵי סֵפֶר כְּרִיתוֹת דִּיקָא, כִּי בֵּין הַחֲבּוּר וּבֵין הַפְּרוּד אִי אֶפְשָׁר עַד שְׁיַעֲלוּ לְשֵׁם לְבַחֲנֵינָת שֶׁכֶל הַכּוֹלֵל הַנִּלְ שְׁמֻקְבָּלִין מִשֵּׁם עַל־יְדֵי בְּחִינַת סֵפֶר. וּמִזֶּה בָּא מַה שְּׁלַפְעָמִים יֵשׁ קְטָטוֹת וּמְרִיבוֹת בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, עַד שְׂבֹאִין אֶצֶל הָרַב לְסִדֵּר לָהֶם גִּט. וְאִזּוֹ דִּיקָא מִתְרַצֵּין וּמִתְפִּיסִין זֶה עִם זֶה וְנִתְחַזַּק בְּיוֹתֵר הָאֵהָבָה וְהַקְּשָׁר שְׂבִינֵיהֶם, וְזֶה מַחֲמַת שְׁנִמְשָׁד עֲלֵיהֶם הָאָרֶה מִהַמְתָּקַת הַשֶּׁכֶל הַכּוֹלֵל שְׁשֵׁם נִמְתָּקִין כֹּל הַדְיָנִים וְכֹל הַמַּחֲלָקַת שְׂבַעֲוֹלָם. אֵד מַחֲמַת שְׁעַל־פִּי רַב אִין לָהֶם כַּח לְקַבֵּל מִשֵּׁם הַהִמְתָּקָה בְּשִׁלְמוֹת עַל כֵּן נִגְמַר עַל־פִּי רוֹב כִּי אִין לָהֶם כַּח לְהַמְתִּיק הַמַּחֲלָקַת שְׂבִינֵיהֶם בְּשִׁלְמוֹת, רַק אֲדַרְבָּא, עוֹלִין לְשֵׁם לְבַטֵּל הַקְּשָׁר וְהַחֲבוּר בְּשִׁרְשׁוֹ הַעֲלִיּוֹן שְׁזֶה בְּחִינַת הַגִּט (עֵין זִוּוּגִים וְכוּ אֹת כ"ז כ"ח):

אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד וּכְבֹד בְּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים בְּמַעֲמַד הַר סִינַי שְׁנִקְרָא יוֹם חֲתֻנָּתוֹ, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּנוֹם לְבְרָכָה, בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ זֶה מִתֵּן תּוֹרָה וּכְבֹד נִשְׁבַּע לְאַבּוֹתֵינוּ וְלָנוּ שְׁלֹא לְרַחֵק אוֹתָנוּ

לְעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם. עַל בֵּן מַה שֶׁהָשֵׁם יִתְפָּרֵד מִזְכִּיר עֲלֵינוּ כְּמָה פְּעָמִים
 לְשׁוֹנוֹת שֶׁל הַתְּרַחֲקוֹת וּפְרוּד כְּבִיכּוֹל, אֵין פּוֹנְתוֹ כִּי אִם בְּשִׁבִיל הַתְּקַרְבוֹת
 כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה, מִשָּׁל לְמַלְךְ שֶׁהָיָה לוֹ כַּעַם עִם
 אִשְׁתּוֹ וְשָׁלַח אַחֵר הַסּוֹפֵר לְכַתֵּב לָהּ גַּם וּבִתּוֹךְ כֶּךָ נִתְּפִים עִמָּה אָמַר
 לְסוֹפֵר, יָצָא וּכְפַל לָהּ כְּתַבְתָּהּ. הֵינּוּ כַּנֶּ"ל כִּי הַהִתְרַחֲקוֹת וְהַפְּרוּד חַס
 וְשָׁלוֹם, לְבַטֵּל הַקָּשֶׁר שֵׁישׁ בֵּינֵיהֶם מִכְּבֵר אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם בְּשַׁעוֹלָיִן עַד
 בְּחִינַת חֲכָמָה עֲלֵאָה בְּחִינַת שֶׁכֵּל הַכּוֹלֵל, וְהָשֵׁם יִתְפָּרֵד מֵלֹא רַחֲמִים
 וְתַכְּף בְּשַׁעוֹלָיִן לְשָׁם, אֲזַי תַּכְּף נִכְמָרִין רַחֲמֵיו יִתְפָּרֵד וְאֲזַי נִתְּהַפֵּךְ הַדְּבָר
 וְלֹא מִבְּעֵי אֲשֵׁינוּ מִבַּטֵּל הַקָּשֶׁר שָׁם חַס וְשָׁלוֹם, אֲדַרְבָּא, מִמְּשִׁיבַת מִשָּׁם
 הָאָרֶה גְּדוּלָה לְבַטֵּל כָּל הַצְּמֻצוּמִים וְכָל הַדֵּינִים שֶׁפּוֹעֵלָם, וְכָל הַפְּעָמִים
 וְכָל הַקְּפֻדוֹת שֶׁהָיָה לוֹ עַל יִשְׂרָאֵל מֵעוֹלָם בְּכָלֵל וּבַפְּרָט הַכֵּל מִמְּתִיק
 וּמִבַּטֵּל עַל־יְדֵי הַבְּחִינָה חֲכָמָה עֲלֵאָה, שְׁנַתְּעוֹרֵר לְהַמְשִׁיךְ הָאָרֶה מִשָּׁם
 בְּשִׁבִיל פְּרוּד וְסֹפֵר כְּרִיתוֹת חַס וְשָׁלוֹם. כִּי עֲכָשׁוּ נִתְּהַפֵּךְ הַדְּבָר עַד
 שֶׁאֲדַרְבָּא, נִמְשָׁךְ מִשָּׁם הַמְּתִיקָה גְּדוּלָה שׁוֹהַ בְּחִינַת מַה שֶׁאָמַר לְסוֹפֵר, יָצָא
 וּכְפַל לָהּ כְּתַבְתָּהּ, הֵינּוּ שְׁנַמְשָׁךְ הָאָרֶה גְּדוּלָה מִשָּׁם בְּשִׁבִיל חֲזוּק
 הַהִתְחַבְּרוֹת וְאֵהָבָה וְשָׁלוֹם.

וְזֵהוּ בְּחִינַת הַתְּרַחֲקוֹת הַתְּכֵלִית הַהִתְקַרְבוֹת, כִּי כָּל עֵקֶר פּוֹנְתוֹ יִתְפָּרֵד מַה
 שְׁכַבֵּיכּוֹל, קָרָא הַסּוֹפֵר לְכַתֵּב הַגַּם, הֵינּוּ מַה שֶׁהוֹפִיר שָׁם הַתְּרַחֲקוֹת
 חַס וְשָׁלוֹם, כָּל פּוֹנְתוֹ הִיא לְמוֹכָה גְּדוּלָה בְּשִׁבִיל הַתְּקַרְבוֹת כַּנֶּ"ל. וְזֵה בְּחִינַת
 וְהָיָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יֵאמָר לָהֶם לֹא עִמִּי אַתֶּם וְיֵאמָר לָהֶם בְּנֵי אֵל חַי, בְּמָקוֹם
 דִּיקָא כִּי דִיקָא בְּמָקוֹם הַהִתְרַחֲקוֹת בְּחִינַת גַּם שְׂרָצָה לְכַתֵּב חַס וְשָׁלוֹם,

וְלִהְיֶמְשִׁיךְ הָאָרֶז מִשְׁכָּל הַכּוֹלָל בְּשִׁבִיל פְּרוּד וְהִתְרַחֲקוּת חֵם וְשָׁלוֹם, כְּבִיכּוֹל, וּבְמִקּוֹם הַזֶּה דִּיקָא יִתְהַפֵּךְ וַיִּמְשָׁךְ מִשָּׁם הַמִּתְקָה לְכָל עַד שְׂיֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חַי, כִּי מִשָּׁם דִּיקָא נִמְשָׁךְ כָּל הַהִתְמַתְקוּת שֶׁבְּעוֹלָם כְּנ"ל. (הַלְכוֹת גִּטָּין הַלְכָה ג' אוֹת ד' וְעַן גַּם בֵּן תּוֹרָה אוֹת ק"ב):

קלד

בְּתַקְרָה הַגְּלוּת בְּתַקְרָה הִירִידָה שֶׁל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁנוֹפֵל מְאֹד חֵם וְשָׁלוֹם, לְסַטְרָא דְמִסְאָבָא אִזְ דִּיקָא אֵינּוּ יוֹכֵל לְקַבֵּל חַיּוּת מִשׁוּם קִדְשָׁה פְּרָטִית כִּי אִם מִבְּחִינַת הַקִּדְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה מְאֹד, שֶׁהִיא יוֹכֵלָה לְהִתְעַלֵּם וְלִהְסִתֵּת גַּם בְּמִקּוֹמוֹת הַטְּמֵאִים לְגַמְרֵי וְלִהְיִיתׁוּת הַנוֹפְלִים לְשָׁם חֵם וְשָׁלוֹם, בְּבְחִינַת וְעִבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכו' אֲנִי וְלֹא מִלְּאֲדָךְ כִּידוּעַ. וְעַל כֵּן בְּאֵמֶת לַפְעָמַיִם הִירִידָה הִיא תְּכֵלִית הָעֲלִיָּה, כִּי מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פְּנִיִּים בְּאֵמֶת מְקַבְּלִין בְּעַת הִירִידָה וְהַגְּלוּת מִהַקִּדְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה מְאֹד, עַל כֵּן אֵין שׁוּם יֹאשׁ בְּעוֹלָם כָּלָל, כִּי מִכָּל הַמִּקּוֹמוֹת הָרָעִים וְהַטְּמֵאִים שֶׁבְּעוֹלָם יוֹכֵלִין לְחוֹד אֱלֹוִי וְיִתְפַּרֵּךְ. כִּי אֲדַרְבָּא, שָׁם דִּיקָא מְלַבֵּשׁ וְנִסְתַּר וְנִעְלָם קִדְשָׁה עֲלִיּוֹנָה מְאֹד, וְעַל כֵּן אִם יִזְכֹּר אָדָם זֹאת בְּתַקְרָה יִרִידָתוֹ וְנִפְּלָתוֹ וַיֵּאֱמִין זֹאת בְּאֵמוּנָה שְׁלֵמָה, שְׂדִיקָא בְּמִקּוֹמוֹ מִסְתִּיר עֲצֻמוֹ הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ בְּעֲצֻמוֹ לְהִחַיּוּתוֹ וּמְרַמֵּז לוֹ רְמִזִּים מֵרְחוֹק לְשׁוּב אֱלֹוִי בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה לְבָד, אִזְ בּוֹדָאֵי יוֹכֵל לִזְכּוֹת לְהִתְקַרֵּב אֱלֹוִי יִתְפַּרֵּךְ מִכָּל מִקּוֹם שֶׁהוּא וְלִהְפֵּךְ הִירִידָה לְעֲלִיָּה, וְכַמְבָּאָר בְּמִקּוֹם אַחַר, דְּהִינּוּ שְׂיִזְכֶּה לְהִשׁוּבָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם כְּפֻרִים, שְׂאֵז עוֹלִין לְשָׁם לְבְחִינַת הַקִּדְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה הַנ"ל בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה. כִּי עַל־יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה

קפב

מְשִׁיבַת

קלד

נָפֶשׁ

רְאוּיִים לְעֹלֹת לְשֵׁם וּלְקַבֵּל מִזֶּשֶׁם שְׂפַע גְּדוֹל וְרַב טוֹב לְבֵית יִשְׂרָאֵל
וּלְהַמְתִּיק כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים עַד שְׁעוֹנוֹת נְתִיפָכִין לְזִכִּיּוֹת (שֵׁם אֹת
כ"א כ"ב):

תפילה נפלאה מיוסדת על התורה "אזמרה" (עין עמ' י"ד-ט"ו)
 "אֵהְלֵלָהּ יְהוָה בְּחַיֵּי אֲזַמְרָהּ לֵאלֹהֵי בְעוֹדֵי". רבוננו של עולם, עשה
 עמי בדרכיך הנפלאים וחסדיך העצומים, והיה נא בעזרי
 והושיעני שאזכה בכל עת לשמח נפשי האמללה והעלובה מאד מאד
 בלי שעור, באפן שאזכה להיות בשמחה תמיד. כי אתה לבד יודע את
 כל המעשה אשר נעשה תחת השמש מיום בריאת אדם הראשון עד
 היום הזה, ואשר נעשה עתה בדור הזה. את כל אשר נעשה בכלליות
 העולם עם כלל גשמות ישראל. ואת כל אשר נעשה עמי העני
 והאביון, הדל והנשחת, החוטא והפגום, הפושע והחייב מאד, האכזר
 על עצמו פוה. את כל אשר נעשה עם גשמתי ורוחי ונפשי מיום
 שנאצלו ונבראו ונוצרו ונעשו, עד אשר נמשכו לתוך הגופים שנתגלגלו
 בהם בכל הגלגולים שעברו עליהם, עד אשר באו בתוך גופי הזה
 המגשם, החוטא והפגום מאד. את כל אשר עבר עלי מיום הזכרון של
 הזקן העליון שזוכר לאו כלום וכל אשר עבר עלי בימי הזכרון של
 שאר הזקנים הקדושים הזוכרים המראה והטעם והריח, והחכמים
 שהמציאו את הגרעין, ובעת שהוליכו הגרעין לטע הפרי, ובעת
 שהתחילה הפרי להתהוות ולהתרקם, ובעת שהיה הנר דולק, ובעת
 שחתכו הפרי מן האילן, אשר אתה לבד יודע הפרוש של אלו הדברים.
 ואת כל אשר נעשה עמי בימים ההם, ואת כל אשר נעשה עמי אחר

כך עד היום הזה, ואת כל אשר עשיתי טוב ורע, את כל אשר עברתי
 ופגמתי בשונג ובמזיד באנס ובכזון בכל יום ויום. ואת כל מה שזכרתי
 ברחמיך, לחטף איזה נקודות טובות בימים הרעים האלה שעברו עלי
 מעודי עד היום הזה. ועתה אחרי כל הבא עלי, ואחרי כל מה שעשיתי
 אם טוב ואם רע, הורני ולמדני עתה הדרך והנתיב והשביל האמת,
 באפן שאזכה לשוב בתשובה שלמה באמת מעתה על כל פנים:

רבנו של עולם, חפץ חסד, מלא רחמים, הצופה לרשע וחפץ
 בהצדקו, הן את כל אדם לכף זכות תמיד רב חסד ומרבה
 להטיב, המנהיג עולמו בחסד וכריותיו ברחמים. עורני ופני הדרך
 האמת, באפן שאזכה גם עתה לחפש ולבקש ולמצא בי זכות ונקודות
 טובות ולדון את עצמי לכף זכות תמיד, באפן שאזכה לשמח את עצמי
 בכליעת ולכנס בכף זכות באמת, ולזכות על ידייזה לתשובה שלמה
 באמת ולהתפלל על ידייזה בכונה גדולה בחיות והתלהבות ובשמחה
 רבה וחדוה גדולה ועצומה, ואזכה לקים באמת מקרא שכתוב, אזמרה
 לאלהי בעודי:

רבנו של עולם, אתה יודע שאין לי שום חיות וכח ותקוה ופתחון
 פה לדבר לפניך, פי אם על ידי הדרך הקדוש והנורא והנשגב
 והנפלא הזה שגלו רבותינו וזכרונם לברכה בפסוק, אזמרה לאלהי
 בעודי. פי אתה יודע את גדל עצם ורבו קלקולי, את מרירות דמרירות
 פאבים אנושים של עונותי העצומים והכבדים מאד במהות וכמות

ואיכות, אשר כמעט כמעט לא היה תקוה חס ושלום, כי מכף רגל ועד ראש אין בי מתם, פצע וחבורה ומכה מרובה. אבל אתה הוהרתנו שצריך האדם לחפש ולבקש ולמצא בעצמו נקודות טובות ולשמח את נפשו ולבלי לפל בדעתו, מפל שפן שלא ליאש את עצמו חס ושלום בשום אפן בעולם, על כן עזרני וזפני והורני הדרך לזכות לזה באמת, שאזכה בכל־עת אשר ירצו להתגבר עלי חס ושלום עצבות ומרה שחורה ויגון ואנחה, על־ידי עונותי ופשעי הרבים והעצומים מאד, וירצו להחליש את דעתי ולרשל את ידי כאלו אפס תקוה חס ושלום, שתעזרני ותושיעני בחסדיך הרבים והגדולים, להתגבר עליהם בכל עז ותעצומות ולבלי לפל בדעתי בשום אפן בעולם, רק להתחזק ולהתגבר בכל הפחות לחפש ולעין ולבקש ולמצא בי זכות ונקודות טובות שזכיתי לעשות מעודי עד היום הזה. כי באמת גם בעצם פחיתותנו ושפלותנו ובעצם רבוי פגמנו, אף־על־פי־כן חסדיך גבר עלינו, וזכיתנו ברחמך בכל־עת לחטף בכל פעם איזה מצות ומעשים טובים. וכאשר אתה משבח ומפאר ומחבב את כנסת ישראל בגלותם ושפלותם, "כפלח הרמון רקתך", אפלו פושעי ישראל מלאים מצות פרמון. ואם גם המצות בעצמן שאנו עושין הם מלאים פסלת, פגיות ומחשבות זרות ובלבולים, ועדין לא עשינו מעולם שום מצוה בשלמות, אף־על־פי־כן, אי אפשר שלא יהיה בהם איזה נקודות טובות, כי בכל מצוה ומצוה שזכינו כל אחד ואחד לעשות לפעמים, הן ציצית או תפלין, או

קבלת שבתות וימים טובים, או איזה צדקה ונמילות חסד, והרחקות מאכלות אסורות, וכו' וכו', בודאי יש בכל מצוה ומעשה טובה איזה נקדה טובה על כל פנים. ועלידי אלו הנקודות טובות ראוי לנו לשמח כל ימינו לעולם, אפלו בעצם גריעותינו, מה שזכינו לגרם נחת-רוח לפניך באיזה נקודות טובות שזכינו כל ימי חיינו. ועלידי-זה נזפה לכןם לכף זכות באמת, ולשמח את נפשנו תמיד, באפן שנוכח לשוב בתשובה שלמה באמת על-ידי-זה. כי אני מאמין באמונה שלמה שעל-ידי הדרך וצנור החסד הנפלא הזה, יש תקוה גם לי, ואפלו לכל פושעי ישראל הגרועים מאד, לזכות מעתה לתשובה שלמה באמת ולהיות בשמחה תמיד:

וזכני ברחמיך הרבים לדון את כל בני אדם לכף זכות תמיד, ואפלו בשאני רואה רשע גמור, אף-על-פי-כן אֲחַפֵּשׂ וְאֶבְקֶשׁ, עד שאמצא בו גם כן נקודות טובות, עד שאזכה לדונו לכף זכות ולהכניסו בכף זכות באמת, ולהשיבו בתשובה שלמה באמת על-ידי-זה. רבנו של עולם, בזכות וכח הצדיקים האמתיים המליצים טוב על ישראל תמיד, העוסקים וטורחים בכל כחם לחפש ולחתר ולמצא זכות וטוב בכל אחד מישראל, אפלו בהגרוע שפגרועים, בזכותם וכחם זכנו גם כן לבא לזה באמת:

ותזכנו להתקרב להצדיקים האמתיים האלו, העוסקים בזה תמיד, לחפש ולבקש ולמצא נקודות טובות בכל אחד ואחד

מיִשְׂרָאֵל, אָפְלוּ בְּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, בְּכֻלָּם מְחַפְּשִׁים וּמוֹצְאִים בְּחֻכְמָתָם
 נִקְדוֹת טוֹבוֹת, וּמְלַקְטִים וּמְקַבְּצִים אוֹתָם "אֶחָת לְאֶחָת לְמִצְא חֻשְׁבוֹן"
 וּמְכַנְיָסִים גַּם אוֹתָם בְּכַף זְכוֹת, וּבוֹנִים מֵהֶם בְּנִינִים דִּקְדוּשָׁה נִפְלְאִים
 וְנוֹרָאִים, וּמַעֲלִים לְפָנֶיךָ שְׁעֵשׂוּעִים גְּדוֹלִים שְׁלֹא עָלוּ לְפָנֶיךָ מִימֹת
 עוֹלָם, וְזוֹכִין לַעֲשׂוֹת זְמִירוֹת וְנִגּוּנִים קְדוּשִׁים עַל־יְדֵי קְבוּץ הַטּוֹב הַזֶּה
 מִמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה. רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מְלֵא רַחֲמִים, זַכְנוּ לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים
 הָאֵלֹהִם, וְזַכְנוּ לְהַכִּלֵּל בְּהֵם וְלִשְׁמַע תְּפִלָּתָם הַקְדוּשָׁה שֶׁל צַדִּיקִים נוֹרָאִים
 הָאֵלֹהִם, אֲשֶׁר רַק הֵם יוֹדְעִים לְהִתְפַּלֵּל בְּשִׁבּוּל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וְלִירֵד לְפָנֶי
 הַתִּבָּה לְהוֹצִיא אֶת הַרְבִּים יְדֵי חוֹבָתָן, לְקַבֵּץ כָּל הַטּוֹב וְכָל הַנִּקְדוֹת
 טוֹבוֹת מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַמְתַּפְּלְלוֹן, וְלִהְתַּפַּלֵּל עִם כָּל הַטּוֹב הַזֶּה
 לְפָנֶיךָ מְלֵא רַחֲמִים, וְלַהֲפִךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הַרַחֲמִים. זַכְנוּ בְּחֻסְדֶּיךָ
 הַגְּדוֹלִים וְרַחֲמֶיךָ הָעֲצוּמִים, שְׁנֵהִיָּה נִכְלָלִים בְּתַפְלוֹת הַצַּדִּיקִים הָאֵלֹהִם,
 וְהֵם יִתְפַּלְּלוּ בְּעַדְנוּ תָּמִיד. וְאֵל יִתְּנוּ דָּמֵי לֶךָ, עַד אֲשֶׁר תִּרְחַם גַּם עָלֵינוּ
 עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְתֹאסֶפְנוּ אֵלֶיךָ הַבֵּיתָה, וְתַכְנִיסֵנוּ לְכַף זְכוֹת בְּאַמַּת,
 וְתִשְׁמַח אֶת נַפְשֵׁנוּ תָּמִיד, וְתַחזִירֵנוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בְּאַמַּת,
 מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

וּבְכֵן תִּרְחַם עָלֵינוּ וְעַל זֵרְעֵנוּ וְעַל כָּל זֵרַע עַמְּךָ בֵּית־יִשְׂרָאֵל, וְתִגַּן
 וְתִשְׁמַר וְתִצִּיל אֶת כָּל יְלָדֵי עַמְּךָ בֵּית־יִשְׂרָאֵל מִן כָּל הַכַּתּוֹת
 הָרָעוֹת שֶׁל הַחֻכְמִים לְהַרְעֵם, הַמְתַּפְּשָׁטִים עִתָּה בְּעוֹלָם בְּעוֹנוֹתֵינוּ
 הַרְבִּים, כֹּאֲשֶׁר אֶתָּה יְדַעְתָּ. הֵן מַכַּתּוֹת הָאֲפִיקוֹרְסִים הָעוֹסְקִים בְּחֻכְמֹת

חיצוניות ולשון עלגים של העכו"ם, המתגברים בכל־עת לחנך נערי בני
 ישראל בדרביהם הרעים והמרים, להרחיקם מלמוד תורה שבעל פה,
 ולבלי ללמוד כי אם תנ"ך עם חכמת הדקדוק, וגם זה רק שעה מועטת
 ביום, ולבלות עקר הזמן על למוד חכמות חיצוניות ולשונות העוקרים
 את האדם משני עולמות. אוי לעינים שפך רואות, אוי לאזנים שפך
 שומעות. והן משאר פתות של חכמים בעיניהם, המתלוצצים
 מהתמימים בדרביהם, העוסקים בעבודת יהוה ובתורתו בפשיטות
 בתמימות בלי חכמות של הכל, באשר הזרו לנו אבותינו ורבותינו
 הקדושים, אשר רבים קמים נגדם ופורשים רשת לרגלם, להפוט אותם
 מני דרך הישר והכבוש מכבר, לבדות מלבם חכמות של שטות
 וליצנות, לבלבל ולהחליש חם ושלום, דעת התמימים והישרים
 בלבותם. יהוה אלהים, אתה ידעת את כל זה, כמה וכמה מזיקים
 לעבודתך חכמות פאלו. רחם עלינו ועל זרענו ועל כל זרע עמך בית
 ישראל, ושמר והצל כל ילדי עמך בית־ישראל מכל הפתות הרעות
 האלה, שלא יתפסו ברשתם בימי נעוריהם. ותעזר ותגן ותושיע לנו
 בכל־עת, ותורנו ותלמדנו תמיד שנוכה לידע איך להתנהג עם בנינו
 וזרענו מקטנותם, איך לשמרם ולמלט נפשם מן הפתות הרעות האלה,
 ולחנכם לטובה בדרך־הקדושים והאמתיים, שילכו בדרך הישר
 והאמת, בתמימות ופשיטות כרצונך הטוב באמת, באשר קבלנו
 מאבותינו ורבותינו הקדושים. ונופה להודיע לכל בנינו ודורותינו

הבאים אחרינו, ולכל דורות זרע ישראל, את כל מעשי יהוה הגדול, אשר עשית עמנו מימי אבותינו עד הנה בכל דור ודור, "למען ידעו דור אחרון בנים יולדו יקמו ויספרו לבניהם". ונזכה לקים בשלמות מקרא שכתוב, והודעתם לבניך ולבני בניך. להודיע להם קדשת אמונתנו הקדושה והטהורה והתמימה. ותרחם על כל ילדי עמך בית ישראל מקטנותם, שיזכו לקבל הכל פיהם שאין בו חטא מהמשפנות הקדושים של הצדיקים האמתיים, אשר כל אחד ואחד בונה משפן קדוש, אשר משם מקבלים התינוקות של בית רבן הכל פיהם הקדוש שאין בו חטא. רבזנו של עולם, אתה יודע את כל המעשה, אשר נעשה עכשיו בעולם בדורות הללו בענין התינוקות של בית רבן, אשר כל העולם אינו מתקים אלא על הכל פיהם הקדוש שאין בו חטא, ורבים קמים עליהם לבלבל ולקלקל חס ושלום, הכל פיהם הקדוש מנעוריהם עלידי חכמתם הרעות. רחם עליהם ועלינו למענה, והגן בעדיהם ושמרם והצילם מכל מיני חנוכים הרעים של כל מיני דרכים שאינם ישרים בעיניך. "אתה יהוה תשמרם תצורנו מן הדור זה לעולם".

חמל על פלטת ילדי עמך בית ישראל, אשר אין לנו על מה להשען פי אם על זכות הכל פיהם הקדוש שאין בו חטא. רחם עליהם ועלינו, שיזכו כל ילדי עמך בית ישראל, שכל אחד ואחד יקבל הכל פיו שאין בו חטא, מהמשפן הקדוש של הצדיק האמת השיך אליו כפי שרש נשמתו, באפן שיזכו עלידו לילך ולהתחנך בעבודת השם יתברך,

ולכנס בתורת יהוה באמת, שיזכו ללמוד תורה לשמה ולהגות בה יומם
 ולילה. ותפתח את לבם בתלמוד תורתך, ותתן להם בינה בלבם להבין
 ולהשכיל לשמע ללמוד וללמוד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי
 תורתך באהבה, והאר עיניהם בתורתך ודבק לביהם במצותיך. ותאריך
 ימיהם ושנותיהם בטוב ובנעימים, ותהיה עמם תמיד, ותעזרם
 ותושיעם שיזכו לעבדך באמת כל ימיהם לעולם:

רבנו של עולם, מלא רחמים, יודע תעלומות, זכנו לפעל בקשתנו
 ברחמים אצלה, בזכות וכח הצדיקיאמת הגדולים במעלה,
 העוסקים לדון את כל העולם לכף זכות תמיד, ולחפש ולבקש ולמצא
 נקודות טובות בכל אחד ואחד מישראל אפלו בהגרוע שבגרועים,
 ולקבץ כל הטוב הזה ולהתפלל עם כל הטוב הזה לפניך להמתיק
 ולכטול כל הדינים שבעולם, אשר אלו הצדיקים רואים ומבינים כל
 הבחינות בכלל ובפרט שיש בענין התינוקות של בית רבן. פי הם רואין
 היכן התינוקות קורין, ומאיזה צדיק מקבל כל תינוק ותינוק הכל פיו
 שאין בו חמא, וכמה וכמה מקבלים ממנו, וכל הבחינות שיש בזה,
 והדור שיצא מהם עד הסוף. בזכות וכח אלו הצדיקים עזר והושיע לנו
 ולכל ילדי עמך בית ישראל, וזכנו לפעל כל מה שבקשנו מלפניך,
 ומלא משאלותינו לטובה ברחמים:

מרא דעלמא כלא, זכני לכנס באמת לכף זכות, באפן שאזכה מעתה
 לשוב בתשובה שלמה לפניך באמת. זכני בזכות כל הצדיקים

הַאֲמִתִּים שֶׁהָיוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, וּבִזְכוּת כָּל הַצְּדִיקִים הַאֲמִתִּים שֶׁבְּדוֹר
הַזֶּה, וְעוֹרְנֵי וְהוֹשִׁיעֵנִי וְלִמְדֵנִי וְהוֹרְנֵי בְּכָל־עֵת עֲצוֹת אֲמִתִּיּוֹת, בְּאִפְנֵי
שְׂאוֹזֶכָה לְשִׁמְחָה אֶת נַפְשִׁי בְּכָל־עֵת עַל־יְדֵי דַרְכֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וּלְבָלִי
לְהַנִּיחַ אֶת הָעֲצֻבוֹת וְהַמְרָה שְׂחוֹרָה לְכַנֵּס בִּי וְלֹא לַגֵּעַ בִּי כָּלֵל, רַק
אֲזַכֶּה לְהֵיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד בְּאַמֶּת בְּכָל לֵב וּנְפֶשׁ, וְתַתֵּן שִׂמְחָה בְּלִבִּי
עַל־יְדֵי דַרְכֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת. וְאֲזַכֶּה לְהֵיוֹת אִךְ שִׂמְחָה תָּמִיד עַל־יְדֵי כָּל
נִקְדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שְׂזָכִיתִי מֵעוֹדֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה לְגַרֵם אִיזֵה נַחַת רוּחַ
לְפָנָיִךְ. וְתַעֲזֹרְנִי וְתוֹשִׁיעֵנִי שְׂאוֹזֶכָה גַם לְשִׂמְחָה אַחֲרַיִם. וְתוֹרְנֵי וְתִלְמֵדֵנִי
דַּעַת וְתִבְוֵנָה, בְּאִפְנֵי שְׂאוֹזֶכָה לָזֶה לְשִׂמְחָה נְפִשׁוֹת עַמּוּךְ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת
וּלְדוֹנָם לְכַף זְכוּת תָּמִיד, עַד שְׁיִזְכּוּ כֻלָּם לְשׁוֹב אֵלֶיךָ בְּאַמֶּת וּבְשִׂמְחָה,
וַיִּקְיָם מְהֵרָה מִקְרָא שְׂפָתוֹב, וְנַתַּתִּי לָכֶם לֵב חַדָּשׁ וְרוּחַ חַדָּשָׁה אֲתָן
בְּקִרְבְּכֶם וְהִסִּירוֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְנַתַּתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר.
וְעֲשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחַקֵּי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם. וְנִזְכֶּה לְעַבֵּד
אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה וּלְבָא לְפָנָיו בְּרִנָּה, וַיִּקְיָם מִקְרָא שְׂפָתוֹב יִשְׂמַח
יִשְׂרָאֵל בְּעֲשׂוֹי בְּנֵי צִיּוֹן יִגִּילוּ בְּמִלְכָם. וּנְאֻמָּר, אֲשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיֵּי
אֲזַמְרָה לְאֱלֹהֵי בְּעוֹדֵי. יַעֲרֹב עָלָיו שִׁיחֵי אֲנָכִי אֲשִׁמַּח בִּיהוָה. יִתְמוּ
חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וְרָשָׁעִים עוֹד אֵינָם בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה הַלְלוּיָהּ:

זֶה שְׁמוֹ נֶאֱמָה לוֹ

סֵפֶר

תִּקּוּן הַכֶּלֶלִי

כִּי הוּא תִקּוּן הַכֶּלֶלִי הַנִּקְרָא "תִּקּוּן הַכֶּלֶלִי" כְּמִבְאָר
בְּלִקוּטֵי מִתְר"ן חֶלֶק א' (סִימֹן כַּט' אוֹת ד' עֵץ שֵׁם). וְהוּא
תִּקּוּן לְמִקְרָה לַיְלָה, חֵם וְשֵׁלוֹם, לֹאֵר יֵלֵךְ הָעֵשְׂרָה
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁקָּרָה לוֹ, כְּמִבְאָר
בְּהַקְדַּמַת הַסֵּפֶר לְדָ גַּא רְאֵה שְׁמָה.

הוֹצִיאוּ מִתְהַעֲלֵם אֶל הַגְּלוּי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ וְכוּ'
וְכוּ' מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבִּי נַחֲמָן זָכָר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לְכַרְכָּה,
בְּעַל הַמַּחְפֵּר סֵפֶרִי לִקּוּטֵי מִתְר"ן חֶלֶק א' וְכו' וְסֵפֶר
סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, וְסֵפֶר הַמּוֹדוֹת הַנִּקְרָא הַנְּהַגוֹת יִשְׂרָאֵל
עַל־פִּי אֱלֹהֵי־בֵית וְעוֹד חֲבוּרִים וְהֵמָּה בְּפִתּוּכִים.

הַבְּטָחַת רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה

רַבְּנוּ ז"ל יַחַד שְׁנֵי עֲדִים נְאֻמָּנִים, תִּלְמִידוֹ ר' אֶהְרֹן מִבְּרֶסֶלַב וְתִלְמִידוֹ ר' נִפְתָּלִי מִנְּעַמְרוֹב, וְהִבְטִיחַ וְאָמַר בְּפִנְיָהֶם, מִי שְׂיִבֹא עַל קַבְרוֹ וְיֹאמֶר שֵׁם אֱלֹהֵי הָעֶשְׂרָה מְזֻמְרֵי תְהִלִּים, וְיִתֵּן פְּרוּטָה לְצַדִּיקָה עֲבוּרוֹ, אֶפְלוֹ אִם גָּדְלוֹ וְעֲצָמוֹ עֲוֹנוֹתָיו וְחַטָּאוֹ מְאֹד מְאֹד חֶסֶד וְשָׁלוֹם, אֲזִי אֶתְאַמֵּץ וְאֶשְׁתַּדֵּל לְאַרְךָ וְלִרְחֹב לְהוֹשִׁיעוֹ וְלִתְקֵנוֹ. וְאָמַר בְּזוֹ הַלְּשׁוֹן: אֵיךְ וְעַל מִיךְ לִיִּנְעַן אֵין דְּעַר לְעַנְג אֹן אֵין דְּעַר בְּרִיִּיט אֵיךְ זָאל אֵיהֶם אֵ מוֹכַח מְהוּן, בִּי דִי פְאוֹת וְעַל אֵיךְ אֵיהֶם אַרוֹיִס צִיֵּהֶן פּוֹן שְׂאוּל תְּחִתּוֹת (אֶשְׁתַּטַּח לְאַרְךָ וְלִרְחֹב לְהִיטִיב עִמּוֹ. בְּפְאוֹתָיו אֶמְשַׁכְּהוּ וְאֶוֹצִיאֵהוּ מִשְׂאוּל תְּחִתּוֹת). וְאֵי חוֹק בְּכָל הַדְּבָרִים שְׁלִי, אֵיךְ בְּזֵה אֵינִי חוֹק בְּיוֹתֵר, שְׂאֵלֹהי הָעֶשְׂרָה מְזֻמְרֵי תְהִלִּים מוֹעִילִים מְאֹד מְאֹד, וְאָמַר שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכֶּלֶלִי, כִּי כָל עֲבָרָה יֵשׁ לָהּ תִּקּוּן מִיַּחַד, אֲבָל תִּקּוּן הַזֶּה הוּא תִּקּוּן הַכֶּלֶלִי.

תִּקּוּן רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה

לֹמַר הָעֶשְׂרָה מְזֻמְרֵי תְהִלִּים אֱלֹהֵי מֵן, לֵב, מֵא, מֵב, נֵט, עוֹ, צ, קה, קלו, קנ, לִפְנֵם הַבְּרִית. וּמִי שְׂזוֹכֶה לְאֶמְרָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם אֵין צְרִיךְ לִפְחֹד כִּי בְּוֹדָאֵי גִתְתִּקּוּן עַל־יְדֵי זֵה. וְאָמַר רַבְּנוּ ז"ל: דָּאֵם עֲרֻשְׁטֵעַ אִיז מְקוּה (הַדְּבָר הָרֵאשׁוֹן מְקוּה). אֵיךְ אֶפְלוֹ אִם הוּא אָנוּם שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְטַבֵּל בְּמְקוּה, אֶף־עַל־פְּרִי־כַן יֶאמְרֵם. כִּי הֵם תִּקּוּן גָּדוֹל וְנוֹרָא.

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים:

הריני מקשר עצמי באמירת העשרה מזמורים אלו לכל הצדיקים האמתיים שבדורנו, ולכל הצדיקים האמתיים שכני עפר קדושים אשר בארץ המה. ובפרט לרבנו הקדוש צדיק יסוד עולם נחל נובע מקור חכמה רבנו נחמן בן פינא, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן:

קדם שיתחיל באמירת תהלים יאמר זה:

לכו נרננה ליהוה נריעה לצור ישענו: נקדמה פניו בתודה בזמרות נריע לו: כי אל גדול יהוה ומלך גדול על כל אלהים:

הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו עלידי ההוא ממיר ונעלם בשם כל ישראל:

טז

- א מכתם לדוד, שמרני אל כי חסיתי בך:
- ב אמרת ליהוה, אדני אתה, טובתי כל עליך:
- ג לקדושים אשר בארץ המה, ואדירי כל חפצי בם:
- ד ירבו עצבותם אחר מהרו, כל אסוף נספיהם מדם, וכל אשא את שמותם על שפתי:
- ה יהוה מנת חלקי וכוסי, אתה תומיך גורלי:
- ו חבלים נפלו לי בנעמים, אף נחלת שפרה עלי:
- ז אברך את יהוה אשר יעצני, אף לילות יסרוני כליותי:
- ח שויתי יהוה לנגדי תמיד, כי מימיני כל אמוט:
- ט לכן שמח לבי ויגל כבודי, אף בשרי ישפן לבטח:

י כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשֵׂאוֹל, לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לְרֵאוֹת שְׁחַת:
 יא תוֹדִיעֵנִי אֶרֶח חַיִּים, שְׁבַע שְׂמֵחוֹת אֶת פְּנִיךָ, נְעֻמוֹת בְּיַמִּינְךָ נִצַּח:

לב

א לְדָוִד מִשְׁכִּיל, אֲשֶׁרֵי נִשְׁוִי פֶשַׁע כְּסוּי חַטָּאָה:
 ב אֲשֶׁרֵי אָדָם לֹא יַחֲשֹׁב יְהוָה לוֹ עֹן, וְאִין בְּרוּחוֹ רַמְיָה:
 ג כִּי הִחַרְשֵׁתִי בְּלוֹ עֵצְמוֹ, בְּשִׂאֲגָתִי כָּל הַיּוֹם:
 ד כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִכְבֵּד עָלַי יְדָךְ, נְהַפְךָ לְשִׂדִי בְּחֻרְבְּנֵי קִיץ סֵלָה:
 ה חַטָּאתִי אוֹדִיעֵךְ וְעוֹנֵי לֹא כִסִּיתִי, אִמְרַתִי אוֹדָה עָלַי פֶּשַׁעֵי לַיהוָה,
 וּואֲתָה נִשְׂאֵת עֹן חַטָּאתִי סֵלָה:
 ו עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֲסִיד אֱלֹהִים לְעַת מְצֵא, רַק לְשִׁטְף מַיִם רַבִּים אֱלֹהֵי
 ז לֹא יַגִּיעוּ:
 ח אֲתָה סֵתֵר לִי*, מִצַּר תִּצְרַנִּי, רְנִי פִלְט תְּסוּכְבְּנֵי סֵלָה:
 ט אֲשַׁכֵּילְךָ, וְאוֹרֵךְ בְּדַרְךָ זֶה תִלְךָ, אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינֵי:
 י אֵל תִּהְיוּ כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הִבִּין, בְּמַתָּג וְרֶסֶן עֲדִיו לְבָלוּם בַּל קָרֵב
 יא אֱלֹהִים:
 יב רַבִּים מִכְּאוֹבִים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסוּכְבְּנוּ:
 יג שְׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ צְדִיקִים, וְהִרְנִינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל יָב:

מא

- א לְמַנְצַח מְזוּמֹר לְדָוִד:
- ב אֲשֶׁרֵי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל, בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה:
- ג יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וַיְחַיֶּהוּ וְאֲשֶׁר בְּאָרְץ, וְאֶל תְּתַנְהוּ בְּנַפְשׁ אִיבִיו:
- ד יְהוָה יִסְעֲדֵנוּ עַל עֵרֶשׁ דָּוִי, כָּל מִשְׁכְּבוֹ הַפְּכֶת בְּחַלְיוֹ:
- ה אֲנִי אֶמְרָתִי יְהוָה חֲנֻנִי, רַפְּאֵה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ:
- ו אוֹיְבֵי יֹאמְרוּ רַע לִי, מִתִּי יָמוּת וְאֶבֶד שְׁמוֹ:
- ז וְאִם בָּא לְרָאוֹת שְׂוֹא יְדַבֵּר, לְבוֹ יִקְבֹּץ אָנוּן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר:
- ח יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שִׁנְאֵי עָלַי, יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִּי:
- ט דַּבֵּר בְּלִיעַל יִצּוֹק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שׁוֹכֵב לֹא יוֹסִיף לְקוֹם:
- י גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר בְּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלַי עֵקֶב:
- יא וְאַתָּה יְהוָה חֲנֻנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאַשְׁלֹמָה לָהֶם:
- יב בּוֹאֵת יַדְעֵתִי כִּי חִפְצָתָ בִּי, כִּי לֹא יִרְעֵ אִיבֵי עָלַי:
- יג וְאֲנִי בַתְּמִי תִּמְכַּת בִּי, וְתִצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם:
- יד בְּרוּךְ יְהוָה, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהֶעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

מב

- א לְמַנְצַח מִשְׁכִּיל לְבָנֵי קָרַח:
- ב כְּאִיל תְּעַרְגַּ עַל אֶפְיָקֵי מַיִם, בֵּן נַפְשֵׁי תְעַרְגַּ אֱלֹהִים:
- ג צְמָאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לֵאלֹהֵי חַי, מִתִּי אָבוֹא וְאֶרְאָה פָּנֵי אֱלֹהִים:

- הִיְתָה לִי דְמַעְתִּי לֶחֶם יוֹמָם וְלַיְלָה, בְּאִמֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם אֵיִה אֱלֹהֶיךָ:
- אֵלֶּה אֲזַכְּרָה וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעְבֹּר בַּסֶּף, אֲדַדִּם עַד בֵּית אֱלֹהִים, בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הַמּוֹן חוֹגֵג:
- מָה תִשְׁתַּוְּחִי נַפְשִׁי וְתַהְמִי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים כִּי עוֹד אֲוַדְנוּ יְשׁוּעוֹת פְּנִי:
- אֱלֹהִי, עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתַּוְּחֶת, עַל־כֵּן אֲזַכְּרֶךָ מֵאֶרֶץ יִרְדֵּן וְחַרְמוֹנִים מִהַר מְצַעַר:
- תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל מִשְׁפְּרִיךָ וְגִלְיָד עָלַי עֲבְרוּ: יוֹמָם יִצְוָה יְהוָה חֲסֵדוֹ וּבִלְיָלָה שִׁירָה עִמִּי, תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי:
- אֲזַמְרָה לְאֵל סְלַעִי לָמָּה שָׁכַחְתָּנִי, לָמָּה קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֵץ אוֹיֵב:
- בְּרִצַּח בְּעַצְמוֹתַי חֲרַפּוּנִי צוֹרְרִי, בְּאִמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אֵיִה אֱלֹהֶיךָ: מָה תִשְׁתַּוְּחִי נַפְשִׁי וּמָה תַהְמִי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים כִּי עוֹד אֲוַדְנוּ, יְשׁוּעַת פְּנִי וְאֱלֹהֵי:

נט

- לְמַנְצָת, אֶל תִּשְׁחַת לְדוֹד מִכַּתָּם, בְּשִׁלַּח שָׂאוֹל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ:
- הַצִּילֵנִי מֵאוֹיֵב, אֱלֹהִי, מִמֵּת־קוֹמְמִי תִשְׁגַּבֵּנִי:
- הַצִּילֵנִי מִפְּעֵלֵי אֹן, וּמֵאֲנָשֵׁי דָמוֹם הוֹשִׁיעֵנִי:
- כִּי הִנֵּה אֲרַבּוּ לְנַפְשִׁי, יַגְרוּ עָלַי עֲזִים, לֹא פִשְׁעִי וְלֹא חַטָּאתִי אֲדַנֵּי:

ה בְּלִי עֶזְרָה, יְרוּצוּן וְיִבְזוּנוּ, עוֹרָה לְקִרְאָתִי וְרֵאָה:

ו וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הִקְיֹצֵה לְפָקֶד כָּל הַגּוֹיִם,

אֶל תִּהְיוּן כָּל בְּגֵדֵי אָוֶן סָלָה:

ז וְיָשׁוּבוּ לְעֶרְב יִהְמוּ כַּכֶּלֶב וְיִסּוּכְבוּ עִיר:

ח הִנֵּה יִבְעִיעוּן בְּפִיָּהֶם חֲרֻבוֹת בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי מִי שָׁמַע:

ט וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׁחַק לָמוֹ, תִּלְעַג לְכָל גּוֹיִם:

י עֲזוּ אֱלֹהֵי אֲשֻׁמְרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׁגָּבִי:

יא אֱלֹהֵי חֲסָדֵי יְקַדְּמֵנִי, אֱלֹהִים יִרְאוּנִי בְּשִׁרְרֵי:

יב אֶל תִּהְרַגְם פֶּן יִשְׁכַּחוּ עִמּוֹ, הִנִּיעֵמוּ בְּחִילָךְ וְהוֹרִידֵמוּ, מִגִּגְנוֹ אֲדֹנָי:

יג חַטָּאת פִּימוֹ דִּבֶּר שִׁפְתֵימוֹ וְיִלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֲלֹה וּמִבְּחַשׁ יִסְפְּרוּ:

יד כִּלָּה בְּחִמָּה כִּלָּה וְאִינָמוּ, וַיִּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מִשַׁל בִּיעֲקֹב לְאַפְסֵי

הָאָרֶץ סָלָה:

טו וְיָשׁוּבוּ לְעֶרְב יִהְמוּ כַּכֶּלֶב וְיִסּוּכְבוּ עִיר:

טז הִמָּה יִנִּיעוּן לְאַכֹּל, אִם לֹא יִשְׁפְּעוּ וַיִּלְוֵנוּ:

יז וְאִנִּי אֲשִׁיר עֲזָךְ וְאַרְצֶךָ לְפָקֶד חֲסָדֶךָ, כִּי הָיִיתָ מִשְׁגָּב לִי וּמְנוּס בְּיוֹם

צָר לִי:

יח עֲזוּ אֱלֹהֵי אֲזֻמְרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׁגָּבִי אֱלֹהֵי חֲסָדֵי:

עז

- א לְמַנְצַחַ עַל יְדוּתוֹן לְאַסָּף מְזֻמּוֹר:
- ב קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלַי:
- ג בְּיוֹם צַרְתִּי אֲדַנִּי דְרַשְׁתִּי, יְדֵי לַיְלָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג, מֵאַנְהָ הַנְּחָם
נִפְשִׁי:
- ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה וְתַתְּעִיפוּ רֹחֵי סֵלָה:
- ה אַחֲזֹת שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַרְבֶּר:
- ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שְׁנוֹת עוֹלָמִים:
- ז אֲזַכְּרָה נְגִינְתִי בַּלַּיְלָה, עִם לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רֹחֵי:
- ח הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדַנִּי, וְלֹא יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד:
- ט הָאֶפֶס לְנֹצַח חֶסֶדּוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדָר וָדָר:
- י הַשְּׂכַח חַנּוּת אֵל, אִם קִפְץ בָּאֶף רַחֲמֵי סֵלָה:
- יא וְאֲמַר חֲלוֹתִי הוּא, שְׁנוֹת יָמַיִן עֲלִיוֹן:
- יב אֲזַכּוֹר מַעַלְלֵי יְהוָה, כִּי אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם פְּלֹאֲדָ:
- יג וְהִגִּיתִי בְּכָל פְּעֻלָּה, וּבַעֲלִילוֹתַיִךְ אֲשִׁיחָה:
- יד אֱלֹהִים, בִּקְדֹשׁ דְּרַכְּךָ, מִי אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים:
- טו אַתָּה הָאֵל עֲשֵׂה פְלֹא, הוֹדַעַתְּ בַּעֲמִים עֲדָ:
- טז גְּאֻלַּת בְּזוֹרְעַ עֲמֻד, בְּנֵי יַעֲקֹב וַיִּוֹסֵף סֵלָה:
- יז רְאוּךָ מִיָּם אֱלֹהִים, רְאוּךָ מִיָּם יַחֲלוּ, אֶף יִרְגְּזוּ תְהוֹמוֹת:
- יח זָרְמוּ מִיָּם עֲבוֹת, קוֹל נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף חֲצֻצִיךָ יִתְהַלְכוּ:

ט קול רעמך בגלגל האירו ברקים תבל, רגזה ותדעש הארץ:
 כ בים דרפך ושבילך במים רבים, ועקבותיך לא נדעו:
 ס נחית כצאן עמך, ביד משה ואהרן:

ע

א תפלה למשה איש האלהים, אדני מעון אתה היית לנו בדר ודר:
 ב במרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל, ומעולם עד עולם אתה אל:
 ג תשב אנוש עד דפא, ותאמר שוכו בני אדם:
 ד כי אלה שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבר, ואשמורה בלילה:
 ה זרמתם שנה יהיו, בבקר פחציר יחלף:
 ו בבקר יציץ וחלף, לערב ימולל ויבש:
 ז כי כלינו באפך, ובחמתך נבהלנו:
 ח שתה עונתינו לנגדך, עלמנו למאור פניך:
 ט כי כל ימינו פנו בעברתך, בלינו שנינו כמו הגה:
 י ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורת שמונים שנה, ורהבם,
 עמל ואון, כי גו חיש ונעפה:
 יא מי יודע עז אפך, וכיראתך עברתך:
 יב למנות ימינו בן הודע, ונבא לבב חכמה:
 יג שובה יהוה עד מתי, והנחם על עבדיך:
 יד שבענו בבקר חסדך, ונרננה ונשמחה בכל ימינו:

- טו שִׂמְחָנוּ כִּימוֹת עֲנִיתָנוּ, שְׁנוֹת רָאינוּ רָעָה:
 טז יֵרָאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פְּעֻלָּךְ, וְהִדְרִיךְ עַל בְּנֵיהֶם:
 י וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יַדֵּינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יַדֵּינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

קה

- א הוֹדוּ לַיהוָה קְרָאוּ בְשֵׁמוֹ, הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילוֹתָיו:
 ב שִׁירוּ לוֹ זַמְרוּ לוֹ, שִׁיחוּ בְּכָל נַפְלְאוֹתָיו:
 ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קְדֹשׁוֹ, יִשְׂמַח יָב מִבְּקִשֵׁי אֲדֹנָי:
 ד דְּרִשׁוּ יְהוָה וְעִזּוּ, בְּקִשׁוּ פָּנָיו תִּמְדוּ:
 ה זַכְרוּ נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, מִפְּתוֹי וּמִשְׁפְּטָיו פִּיו:
 ו זַרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב בַּחִירָיו:
 ז הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפְּטָיו:
 ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צְוָה לְאַלְף דּוֹר:
 ט אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אֲבָרָהֶם, וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׁחָק:
 י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחַק, לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
 יא יֹאמַר לְךָ אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, חֶבְל נַחֲלַתְכֶם:
 יב בְּהוֹתֶם מִתִּי מִסַּפֵּר, כַּמַּעֲט וְגֵרִים בָּהּ:
 יג וַיִּתְּהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי, מִמַּמְלַכָּה אֶל עַם אֲחֵר:
 יד לֹא הֵנִיחַ אָדָם לְעִשְׁקֶם, וַיִּזְכַּח עֲלֵיהֶם מַלְכִּים:

- טו אֵל תִּגְעוּ בַמִּשְׁחִי, וְלִנְבִיאֵי אֵל תִּרְעוּ:
 טז וַיִּקְרָא רָעַב עַל הָאָרֶץ, כָּל מִטְּהָ לֶחֶם שָׁבַר:
 י זָלַח לַפְּנֵיהֶם אִישׁ, לְעֹבֵד גַּמְכָּר יוֹסֵף:
 יח עָנּוּ בַכָּבֶל הַגָּלוּ, בַּרְזֶל בָּאָה נִפְשׁוּ:
 יט עַד עַתָּה בֹא דְבַרְוּ, אִמְרַת יְהוָה צִרְפַּתְהוּ:
 כ זָלַח מִלֶּךְ וַיִּתִּירֶהוּ, מִשָּׁל עַמּוּם וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא שָׁמוּ אָדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשָּׁל בְּכָל קַנְיָנוֹ:
 כב לְאִסּוּר שָׁרְיוֹ בַנֶּפֶשׁוֹ, וּזְקָנָיו יַחֲסִים:
 כג וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם:
 כד וַיִּפְרֹ אֶת עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצֵמֶהוּ מִצְרַיִם:
 כה הִפְדָּ לָבֶם לְשֵׁנָא עַמּוֹ, לְהַתְנַבֵּל בַּעֲבָדָיו:
 טו זָלַח מֹשֶׁה עֲבָדוֹ, אֶהְרֵן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ:
 טז שָׁמוּ בָם דְּבַרֵי אֲתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם:
 טז זָלַח חֶשֶׁד וַיַּחֲשֵׁד, וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבַרְוֹ:
 טז הִפְדָּ אֶת מִימֵיהֶם לָדָם, וַיָּמַת אֶת דִּגְתָם:
 טז שָׁרֵץ אֲרָצָם צִפְרָדִּיעִים, בַּחֲדָרֵי מְלִכֵיהֶם:
 טז אָמַר וַיָּבֵא עָרֹב, כְּנִיָּים בְּכָל גְּבוּלָם:
 טז נָתַן גְּשָׁמֵיהֶם בְּרֹד, אִישׁ לְהַכּוֹת בְּאֲרָצָם:
 טז וַיִּדְּ גְּפָנִים וַתֵּאֲנַתֶּם, וַיִּשְׁפַּר עֵץ גְּבוּלָם:
 טז אָמַר וַיָּבֵא אֲרֵבָה, וַיִּלְקַח וַאֲיִן מִסִּפְרֵי:

- זח וַיֹּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאֶרֶץ, וַיֹּאכַל פְּרִי אֲדָמָתָם:
 זט וַיֵּךְ כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ, רֵאשִׁית לְכָל אוֹנֶם:
 לח וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וַאֲיִן בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל:
 לה שָׁמַח מְצֻרִים בְּצִאתָם, כִּי נָפַל פְּחָדִים עֲלֵיהֶם:
 לו פָּרַשׁ עֵינָיו לְמִסְדָּה, וְאֵשׁ לְהֵאִיר לַיְלָה:
 לו שָׁאֵל וַיִּבֹא שָׁלוֹם, וְלָחֶם שָׁמַיִם יִשְׂבִּיעֵם:
 מז פָּתַח צוּר וַיִּזְכּוּ מַיִם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נֹהֵר:
 נב כִּי זָכַר אֶת דְּבַר קְדָשׁוֹ, אֶת אֲבֹרָהֶם עֲבָדוֹ:
 נג וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה אֶת בְּחִירָיו:
 נד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרָצוֹת גּוֹיִם, וְעָמַל לְאֲמִים יִירָשׁוּ:
 מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ הַלְלוּיָהּ:

קלז

- א על נִהְרוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁכְּנוּ גַם בְּכִינוּ, בְּזָכְרָנוּ אֶת צִיּוֹן:
 ב על עַרְבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ בְּנֹרֹתֵינוּ:
 ג כִּי שָׁם שָׁאֲלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַרֵי שִׁיר וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֵחָה, שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן:
 ד אֵיךְ נִשִּׁיר אֶת שִׁיר יְהוָה, עַל אֲדָמַת נֹכַר:
 ה אִם אֲשַׁפְּחֶךָ יְרוּשָׁלַם, תִּשְׁפַּח יְמִינִי:

תקוון

הַכִּלְי

יא

ו תִּדְבֶּק לְשׁוֹנֵי לֶחֶפִי אִם לֹא אֶזְכְּרֶנּוּ, אִם לֹא אֶעֱלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם,
עַל רֹאשׁ שְׂמֹחֹתַי:

ז זָכַר יְהוָה לִכְנִי אֲדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד
הַיְסוּד בָּהּ:

ח בַּת בָּבֶל הַשְׂדוּדָה, אֲשֶׁרֵי שִׁישְׁלָם לָךְ אֶת גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלֹת לָנוּ:
ט אֲשֶׁרֵי שִׁיאֲחֹז וְנִפֵּץ אֶת עַלְלֶיךָ אֶל הַסַּלְעַ:

קג

א הַלְלוּיָהּ, הַלְלוּ אֶל בְּקֹדֶשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקְיעַ עֲזוֹ:

ב הַלְלוּהוּ בְּגִבּוֹרֹתָיו, הַלְלוּהוּ כְּרֹב גְּדָלוֹ:

ג הַלְלוּהוּ בְּתִקְעַ שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנִבְל וּכְנֹר:

ד הַלְלוּהוּ בְּתֶרֶף וּמַחֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב:

ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׂמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה:

ו כָּל הַנְּשָׂמָה תְהִלֵּל יְהוָה, הַלְלוּיָהּ:

מי יתן מציון ישועת ישראל בשוב יהוה שבות עמו, יגל יעקב ישמח ישראל:
ותשועת צדיקים מיהוה, מעוזם בעת צרה: ויעזרם יהוה ויפלטם, ויפלטם
מרשעים ויושיעם כי חסו בו:

אחר־כֵּן טוב לומר תפלה זו, יסדה מורנו רבי נתן זצוק"ל:

אֲשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיִּי, אֲזַמְּרָה לְאֱלֹהֵי בְּעוֹדִי, יַעֲרֹב עָלָיו שִׁיחֵי
אֲנֹכִי אֲשַׁמַּח בִּיהוָה: הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר, בְּנִבֵּל עֲשׂוֹר
זָמְרוּ לוֹ: אֱלֹהִים, שִׁיר חֲדָשׁ אֲשִׁירָה לָךְ, בְּנִבֵּל עֲשׂוֹר אֲזַמְּרָה
לָךְ: עָלֶי עֲשׂוֹר וְעָלֶי נָבֵל, עָלֶי הַגִּיזוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׁמַּחְתַּנִּי יְהוָה
בְּפַעֲלֶךָ, בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲדוֹן כָּל, בּוֹרֵא
כָּל הַנְּשָׁמוֹת, רַבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים, הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זְמֵרָה, עֲזַרְנִי
וְחַנּוּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים וּבַחֲסֶדֶךָ הַעֲצוּמִים, שְׂאֵזְבֶּה לְעוֹרֵר
וּלְהוֹצִיא וּלְגַלּוֹת כָּל הָעֲשָׂרָה מִיָּנִי נְגִינָה שְׁנֵאמַר בְּהֵם סֵפֶר
תְּהִלִּים. וּבְזִכּוֹת אֵלּוֹ הָעֲשָׂרָה קְפוּטֵל תְּהִלִּים שְׂאֵמַרְתִּי לְפָנֶיךָ,
שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מִיָּנִי נְגִינָה, שְׁנֵאמַר בְּהֵם סֵפֶר תְּהִלִּים,
שֶׁהֵם: אֲשִׁרֵי, בְּרֻכָּה, מְשֻׁכֵּיל, שִׁיר, נְצוּחַ, נְגוּן, תְּפִלָּה, הוֹדָאָה,
מְזִמּוֹר, הַלְלוּיָהּ. בְּזִכּוֹת הַמְּזִמּוֹרִים וּבְזִכּוֹת הַפְּסוּקִים וּבְזִכּוֹת
תִּבּוֹתֵיהֶם וְאוֹתִיּוֹתֵיהֶם וּנְקֻדּוֹתֵיהֶם וְטַעְמֵיהֶם וְהַשְּׁמוֹת
הַיּוֹצֵאִים מֵהֶם מְרֵאשֵׁי תִבּוֹת וּמְסוּפֵי תִבּוֹת, וּבְזִכּוֹת דָּוִד
הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, עִם כָּל הָעֲשָׂרָה צְדִיקִים, שֶׁיִּסְדּוּ סֵפֶר
תְּהִלִּים וּבְזִכּוֹת הַצְּדִיק יְסוֹד עוֹלָם, נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חַכְמָה,
רַבּוֹנוּ נַחְמֵן בֶּן פִּינְאָ, זְכוֹתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, אֲשֶׁר גָּלָה וְתַקֵּן לֹאמַר אֵלּוֹ
הָעֲשָׂרָה קְפוּטֵל תְּהִלִּים בְּשִׁבְלֵי תַקּוּן הַבְּרִית, וּבְזִכּוֹת כָּל

הַצְּדִיקִים וְהַחֲסִידִים הָאֲמִתִּיִּים, תִּזְכְּנִי וּתְחַנְּנִי, שְׂאֲזֹכָה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים לְהוֹצִיא כָּל הַטְּפוֹת קָרִי, שְׂיִצְאוּ מִמֶּנִּי לְבַטְלָה, בֵּין בְּשׁוּגֵג בֵּין בְּמִזִּיד, בֵּין בְּאִנּוֹם בֵּין בְּרָצוֹן, (אם יאמר חס ושלום בשביל מקרה שנודמן לו באותו הלילה, יאמר: ובפרט כל הטפות שִׂיִּצְאוּ מִמֶּנִּי בְּלַיְלָה זֶה עַל יְדֵי מְקֶרֶה לַיְלָה, שֶׁקָּרָה לִּי בַּעֲוֹנוֹתַי הַרְבִּים) כְּלָם אֲזֹכָה, בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים וּבְחַמְלַתְךָ הַגְּדוֹלָה וּבְכַחַדְךָ הַגְּדוֹל, לְהוֹצִיאֵם מֵהַקְּלָפוֹת וּמֵהַסְּמִרִין אַחֲרָיִךְ, מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּפְלוּ וְנִתְפָּזְרוּ וְנִפְּצוּ וְנִדְּחוּ לְשָׁם, וְאֵל יְדָח מִמֶּךָ גְּדָח. וְתִכְנִיעַ וְתִשְׁבַּר וְתִתְהַרְגַּ וְתִתְעַקַּר וְתִכְלָה וְתִבְטַל כָּל הַקְּלָפוֹת וְכָל הַרוּחִין וְשִׂדִּין וְלֵילִין, שֶׁנַּעֲשׂוּ וְנִבְרְאוּ וְנוֹצְרוּ עַל יְדֵי אֱלוֹ הַטְּפוֹת, שְׂיִצְאוּ מִמֶּנִּי לְבַטְלָה, וְתִסִּיר מֵהֶם חַיּוּתָם, וְתוֹצִיא וְתִגְזֹל מֵהֶם הַחַיּוּת דְּקִדְשָׁה, וְכָל הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁבִּלְעוּ.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֵל חַי וְקַיִם, חַי הַחַיִּים, מְלֵא רַחֲמִים, הֲדִין אֶת כָּל הָעוֹלָם לְכַף זְכוּת תְּמִיד, הַחֶפֶץ חֶסֶד וּמִרְבָּה לְהִיטִיב. אָבִי אָבִי, גּוֹאֲלִי וּפּוֹדִי. יְדַעְתִּי יְהוָה יְדַעְתִּי, כִּי אֲנִי בַּעֲצְמִי הַחַיִּב וְהַפּוֹשֵׁעַ אֶפְלוּ בְּהַמְּקֻרֹת שֶׁנִּזְדַּמְּנוּ לִי בְּשׁוּגֵג, כִּי לֹא שָׁמַרְתִּי אֶת הַמְּחֻשְׁבָה כָּלֵל וְהִרְהַרְתִּי בַּיּוֹם, עַד שֶׁבִּאתִי לְיָדֶיךָ טְמֵאָה בְּלַיְלָה, וְעַל יְדֵי זֶה קִלְקַלְתִּי מִהַ שֶׁקִּלְקַלְתִּי, וְגִרְמַתִּי מִהַ שֶׁגִּרְמַתִּי, וְשַׁחַתְתִּי מִהַ שֶׁשַׁחַתְתִּי. אוֹי אוֹי, אוֹיָה עַל נַפְשִׁי, אוֹי לְנַפְשִׁי, כִּי גִמַּלְתִּי לִי רָעָה. מָה אָמַר, מָה אֲדַבֵּר, מָה

אֶצְטַדֵּק. מָה אָמַר, מָה אֲדַבֵּר, מָה אֶצְטַדֵּק. הָאֱלֹהִים מָצָא אֶת
 עוֹנִי. הִנְנִי לְפָנֶיךָ בְּאִשְׁמָה רַבָּה, הִנְנִי לְפָנֶיךָ מְלֵא בּוֹשָׁה וּכְלֻמָּה,
 מְלֵא מְנוּפִים וְלִכְלוּכִים, מְלֵא תּוֹעֵבוֹת רָעוֹת, וְאִין שׁוּם לְשׁוֹן
 בְּעוֹלָם שְׂאוּכַל לְכַנּוֹת בּוֹ עֵצִם הִרְחַמְנוֹת שֵׁישׁ עָלַי, כִּי רַע וְמָר,
 כִּי נִגַע עַד הַנֶּפֶשׁ, מֵר לִי מְאֹד, אָבִי שֶׁבְשָׁמַיִם; מֵר לִי מְאֹד,
 רַבּוֹן כָּל הָעוֹלָמוֹם. רָאָה אֲנַחְתִּי וְאֲנַקְתִּי, כִּי נִפְשִׁי מָרָה לִי
 מְאֹד, עַד אֲשֶׁר אִינִי יוֹדֵעַ אִיךָ אֲנִי יִכּוֹל לְחַיּוֹת מֵעֵצִם מְרִירוֹת
 נִפְשִׁי, אֲשֶׁר עַד גְּבַהֵי שָׁמַיִם יִגִיעַ, כִּי קִצְתִּי בְּחַיִי, לָמָּה לִי חַיִּים
 כְּאֵלֶּה, חַיִּים מְרִים וּמְרוֹרִים מְמוֹת. אֶת קִבְעַת כּוֹס הַתְּרַעְלָה
 שְׁתִּית, מְצִית, נִפְשִׁי.

רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה לְכַד יַדְעֵת רַבּוּי וְעֵצִם הַפְּגָמִים
 הַגְּדוֹלִים, הָעֲצוּמִים וְהַנּוֹרָאִים, שֶׁנַּעֲשִׂים עַל יְדֵי זֶה
 בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְעַתָּה אִיךָ אוּכַל לְתַקֵּן זֹאת וּבְמָה יִזְכֶּה גַּעַר
 כְּמוֹנֵי לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שַׁחַתְתִּי. אִךְ אַף עַל פִּי כֵן יַדְעֵתִי, וְאִנִּי
 מֵאַמִּין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי אִין שׁוּם יֵאוּשׁ בְּעוֹלָם כְּלָל, וְעַדִּין
 יֵשׁ לִי תַקְוָה, וְעַדִּין לֹא אֶבְדָּה תּוֹחַלְתִּי מִיְהוָה, כִּי חֲסִדֵי יְהוָה
 כִּי לֹא תִמְנוּ, כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו.

עַל־כֵּן בָּאתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם,
 אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, אֱלֹהֵי כָל הַצַּדִּיקִים

וְהַחֲסִידִים הָאֲמִתִּיִּים וְאֱלֹהֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, אֱלֹהֵי הָרָאשׁוֹנִים
 וְהָאֲחֵרֹנִים, שֶׁתִּרְחַם עָלַי וְתַעֲשֶׂה אֶת אֲשֶׁר בְּחַקְיֶךָ אֵלֶיךָ וְאֶת
 מִשְׁפָּטֶיךָ אֲשֶׁמֶר, וְתִכַּף אֶת יִצְרִי לְהִשְׁתַּעֲבֹד לָךְ, וְתִנְעַר בְּהִיצֵר
 הָרַע וְתִגְרָשׁוּ מִמֶּנִּי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם, וְתִשְׁמְרֵנִי וְתִצְלִנֵנִי
 וְתִפְלֹטֵנִי מַעֲתָה מִכָּל מִיַּי הַרְהוּרִים רָעִים וּמִמַּחְשְׁבוֹת רָעוֹת
 וּמִפְּגָם הָרְאוֹת וּמִפְּגָם הַדְּבֹר, וְתִצְלִנֵנִי מַעֲתָה מִכָּל מִיַּי פְּגָם
 הַבְּרִית שֶׁבְּעוֹלָם בְּמַחְשָׁבָה, דְּבֹר וּמַעֲשֶׂה, וְתִהְיֶה עִמִּי תָּמִיד
 וְתִשְׁמְרֵנִי וְתִצְלִנֵנִי מִמַּקְרָה, בֵּין בְּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה, מַעֲתָה וְעַד
 עוֹלָם.

אָבִינוּ, מְלֶכֶד אֵל חַי וְקַיִם, גּוֹאֵל חֹזֵק. שִׁטְחָתִי אֵלֶיךָ כִּפִּי. הִצַּל
 הִצַּל, הוֹשִׁיעָה הוֹשִׁיעָה, הִצַּל לְקוֹחִים לַמּוֹת, הִצַּל
 נִרְדַּף וְחָיֵב כְּמוֹנִי, הִצִּילֵנִי מִן הַשְּׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת. תֵּן לִי תַקְוָה
 וְלֹא אֶבֶד, חֵם וְשְׁלוֹם, כִּי מָה בָּצַע בְּדַמִּי, בְּרַדְתִּי אֵל שַׁחַת,
 הַיּוֹדֵךְ עֶפֶר, הַיּוֹגֵד אֲמִתְּךָ. דָּלוּ עֵינַי לְמָרוֹם, יְהוּה עֲשֶׂקָה לִי,
 עֲרַבְנִי, עֲרַב עֲבָדְךָ לְטוֹב, אֵל יַעֲשֶׂקְנִי יָדַיִם. כִּי אֵין לִי שׁוֹם כַּחַ
 אֶלֹא בְּפִי, אֵין לִי שׁוֹם מְנוּס וּמִכְּמַח, כִּי אִם עֲלֶיךָ לְבַד, עַל
 חֲסִדֶיךָ הָעֲצוּמִים לְבַד, עַל רַחֲמֶיךָ הַגְּדוֹלִים, עַל חֲמִלְתְּךָ
 הָאֲמִתִּית, עַל חֲנִינוּתְךָ הַנְּצַחִיּוֹת וְעַל כַּחַ וּזְכוֹת הַצְּדִיקִים,
 שֶׁשְׁמְרוּ אֶת הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת, שְׂאִין שְׁלֵמוֹת אַחֲרָיו,

בָּהֶם תִּמְכְּתִי יִתְדוֹתַי, בָּהֶם אֲשַׁעֵן וְאֶסְמְךָ, בְּזִכּוֹתֶם וְכַחֵם
אֶבְטַח וְאֶקְוֶה, כִּי לֹא תֵעוֹב גַּפְשִׁי לְשִׂאוֹל, לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ
לְרֵאוֹת שַׁחַת.

אֲהִיָּה יְהוָה, מִלְטָנִי אֲהִיָּה יְהוָה, פְּדֵנִי! רֵאֵה מִסְפֵּן כְּמוֹנֵי טוֹרֶף
בְּלֵב יָמִים, תַּהוֹם אֶל תַּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כֹּל
מִשְׁפָּרֶיךָ וְגִלְיָד עָלַי עָבְרוּ. צוּד צְדוּנֵי כַּצְפּוֹר, אִיבֵי חֲנָם. צָמְתוּ
כַּבּוֹר חַיִּי, וַיְדוּ אָבֶן בֵּי. צָפוּ מַיִם עַל רֵאשֵׁי, אִמְרָתִי נִגְזְרָתִי.
קָרָאתִי שְׁמֶךָ, יְהוָה, מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת; קָרָאתִי שְׁמֶךָ, יְהוָה, מִבּוֹר
תַּחְתִּיּוֹת.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מְלֵא רַחֲמִים, מְלֵא חֶסֶד
חֲנָם, מְלֵא חַיִּינּוֹת, מְלֵא רַחֲמָנוֹת, מְלֵא טוֹב, מְלֵא
רְצוֹן. כִּבֵּר קִבְּלָנוּ עָלֵינוּ לְקָרֵא אֱלֹהֵי תְּמִיד, וְהִנְנִי מְקַיֵּם
קִבְּלָתְנוּ, וְהִנְנִי קוֹרֵא אֱלֹהֵי מִמְקוֹם שְׁפַל כְּזֶה, מִמְקוֹמוֹת מְגֻנִים
כְּפֹאֵלָה. מִמְעַמְקִים קָרָאתִיךָ, יְהוָה, מִעַמְקֵי עַמְקִים, מִן הַמַּצַּר
קָרָאתִי יְהִי, עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהִי. וְאִם בְּעוֹנוֹתֵינוּ הִרְפִּים יִרְדְּנוּ
לְמִקּוֹם שְׂיִרְדְּנוּ, וַיִּרְדְּנוּ עִכְשָׁו בְּעַקְבוֹת מְשִׁיחָא לְמִקּוֹמוֹת
נְמוּכִים וְשְׁפָלִים מְאֹד מְאֹד, שְׁלֹא יִרְדוּ יִשְׂרָאֵל לְתוֹכֶם מֵעוֹלָם,
כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: וְתִרְדַּד פְּלָאִים, אֵין מְנַחֵם לָהֶ; אַף עַל פִּי כֵן אֵין
אָנוּ מֵיֵאשִׁים עֲצֻמְנוּ, חֵם וְשְׁלוֹם, בְּשׁוּם אִפֵּן בְּעוֹלָם כְּלָל, כִּי

כָּבֵר הִבְטַחְתָּנוּ לְהַשִּׁיבֵנוּ מִמְצוּלוֹת יָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: אָמַר אֲדֹנָי
 מִבְּשָׁן אָשִׁיב, אָשִׁיב מִמְצוּלוֹת יָם. וּכְתִיב: וְאָף גַּם זֹאת,
 בְּהִיוֹתְם בְּאֶרֶץ אֲיִבֵיהֶם לֹא מֵאִסְתִּים וְלֹא גַעְלֹתִים לְכַלְתֶּם
 לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּם, כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, פָּתַח פִּיךָ לְאֵלִים כְּמוֹנֵי, וְתִשְׁלַח לִי דְבוּרִים
 מִמְּעוֹן קְדוֹשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם, בְּאִפְנֵי שְׂאוּכַל לְנִצְחָה אוֹתְךָ,
 לְרִצּוֹת וּלְפִיּוֹס אוֹתְךָ, שֶׁתִּקְבַּל בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּיּוֹת וּבְחִסְדֶּיךָ
 הָעֲצוּמִים אֵת אֵלוֹ הָעֹשֶׂה קְפִיטָל תְּהֵלִים שְׂאִמְרָתִי לְפָנֶיךָ,
 כְּאֵלֹהֵי אֲמָרָם דְּדוֹד הַמְּלֶכֶת, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, בְּעֲצֻמוֹ. וְאָף עַל פִּי
 שְׂאִינִי יוֹדֵעַ לְכוּן שׁוֹם בְּוָנָה מֵהַכּוֹנֵת הָעֲצוּמוֹת וְהַנּוֹרְאוֹת,
 שֵׁישׁ בְּאֵלֹהֵי הָעֹשֶׂה מְזוֹמְרִים, יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵי
 יְוֹדֵי אֲבוֹתַי, שֶׁתֵּהָא חֲשׂוּבָה לְפָנֶיךָ הָאִמִּירָה בְּפֶה לְבָד, כְּאֵלֹהֵי
 הַשְּׁגָתִי וּכְוֹנָתִי כָּל הַסּוּדוֹת וְהַכּוֹנֵת שֵׁישׁ בְּהֶם, וְיִהְיוּ אֲמָרֵי
 לְרִצּוֹן לְפָנֶי אֲדוֹן כּוֹל. וְהִנְנִי מִשְׁלִיךְ יְהִי עֲלֶיךָ, וְהִנְנִי מְקַשֵּׁר
 עֲצֻמֵי לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ וּלְכָל הַצְּדִיקִים
 הָאֲמִתִּיִּים, שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּוָה, וּבְכַרְמֵי
 לְהַצְּדִיק יְסוּד עוֹלָם, נַחַל גּוֹבֵעַ מְקוֹר חֲכָמָה, רַבְּנוּ נַחֲמֵן בֶּן
 פִּינְאָה, זְכוֹתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ אָמֵן, וְעַל דַּעְתָּם וְעַל בְּוָנָתָם אֲמַרְתִּי כָּל
 אֵלֹהֵי הָעֹשֶׂה קְפִיטָל תְּהֵלִים, וּבְזִכְוֹתָם וּבְחֶסֶם אֲזַכֶּה לְעוֹרֵר
 וּלְגַלּוֹת כָּל הָעֹשֶׂה מִיַּיִן נְגִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בְּהֶם סֵפֶר תְּהֵלִים,

שָׁהֵם: שִׁיר פְּשׁוּמ, כְּפוּל, מְשֻׁלֵּשׁ, מְרַבֵּעַ, שָׁהֵם כְּלוּלִים בְּשִׁמּוֹד
הַמִּיחָד, הַגְּדוּל וְהַקְּדוּשָׁה. וּבִזְכוּת וּכְחַ הַשְּׁנֵי שִׁמּוֹת הַקְּדוּשִׁים
הָאֵלוּ בְּמִלּוּאָם, שָׁהֵם "אֵל אֱלֹהִים" (פְּזוּה): אֵל"ף לַמ"ד, אֵל"ף
לַמ"ד ה"י יו"ד מ"ם, שָׁהֵם עוֹלָיִם בְּמִסְפָּר תַּפ"ה [אַרְבַּע מֵאוֹת
שְׁמוֹנִים וְחֲמִשׁ], בְּמִסְפָּר תַּהֲלִי"ם, בְּכַח אֵלוּ הַשִּׁמּוֹת תַּזְכְּנֵי
לְהוֹצִיא כָּל הַטְּפוֹת קְרִי לְכַפֵּלָה מִבְּטָן הַקְּלֶפֶת שְׁבֻלְעָם, אֲשֶׁר
מִסְפָּר שְׁמָה עִם הָאוֹתִיּוֹת עוֹלָה תַּפ"ה, שָׁהִיא בְּקֶלֶפֶת כְּנֶגֶד
קְדֻשַׁת סֵפֶר תַּהֲלִים. וּבְכַח אֵלוּ הַעֲשָׂרָה מִזְמוּרֵי תַּהֲלִים תַּעוֹרֵר
הַשְּׁנֵי הַשִּׁמּוֹת הַקְּדוּשִׁים "אֵל אֱלֹהִים", וְתַהַרְגַּ, וְתִשְׁפֹּר
וְתַכְנִיעַ, וְתַעֲקֹר וְתַכְלֶה וְתַכְפִּיל אֶת הַקְּלֶפֶת הַזֹּאת שְׁבֻלְעָם,
וְתַכְרִיחַ אוֹתָהּ לְהַפְלִיט כָּל הַטְּפוֹת הַקְּדוּשׁוֹת מִבְּטָנָה וּקְרָבָה,
וְתַמְחָה שְׁמָה וְזַכְרָה מִן הָעוֹלָם, וְתַקְיֵם מִקְרָא שְׁכַתוּב: חֵיל
כָּלֶע וּיקְיָאנוּ, מִבְּטָנוּ יוֹרִישֵׁנוּ אֵל. וְתַהַרְגַּ כָּל הַקְּלֶפֶת, שְׁנַבְרָאוּ
עַל יְדֵי אֵלוּ הַטְּפוֹת, וְתוֹצִיא וְתַגְזֹל מֵהֶם הַחַיּוֹת דְּקִדְשָׁה. וְכָל
הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשׁוֹת שְׁבֻלְעוּ עַל־יְדֵי פְּגָם חֲטָא זֶה, כָּלָם
תוֹצִיאִים, וְתַחֲזוֹר וְתַקְבְּצִים בְּקִדְשָׁה שְׁנִית, וְתַזְכְּנֵי לְקַבֵּל עָלֵינוּ
עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּאַהֲבָה תָּמִיד, וְנִזְכֶּה לַעֲסֹק כָּל יְמֵינוּ בְּתוֹרָה
וְתַפְלָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּאַמֶּת וּבְלֵב שָׁלֵם, בְּאַפְּן שְׁנִזְכֶּה לְבְרָא
גּוֹפִים וְכֵלִים קְדוּשִׁים לְכָל הַנְּשִׁמּוֹת דְּאֲזַלִּין עֲרִטִילָאִין עַל יְדֵי
עוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים עַל יְדֵי פְּגָם הַטְּפוֹת קְרִי, שְׁיִצְאוּ מִמֶּנּוּ

לְבַטְלָהּ.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲמִיץ כַּחַ, וְרַב אוֹנִים עֲשֵׂה מַה שֶׁתַּעֲשֶׂה
 בְּרַחֲמֵיךָ הַרְבִּים בְּאֶפֶן שְׁנוֹזֵכָה לְתַקֵּן פְּגָם הַבְּרִית, פְּגָם
 טְפֵי הַמּוֹחַ, בֵּין מַה שֶׁפָּגַמְנוּ בְּזוֹה בְּשׁוֹגֵג, בֵּין בְּמִזִּיד, בֵּין בְּאִנּוּס,
 בֵּין בְּרִצּוֹן עַל הַכֹּל תִּמְחַל וְתִסְלַח לִי, אֱלוֹהֵי סְלִיחוֹת, חַנוּן
 הַמְּרַבֵּה לְסִלַּח, וְנוֹזֵכָה לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים בְּשִׁלְמוֹת בְּחַיֵּינוּ
 בְּזִכּוֹת הַצְּדִיקִים הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאַרְץ הַמָּה (אם יִהְיֶה עַל קִבְרוֹ
 יֵאמַר זֶה: וּבִזְכוֹת הַצְּדִיק הַזֶּה הַשׁוֹכֵן פֹּה, צְדִיק יִסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
 מְקוֹר חַכְמָה, אֲשֶׁר אֲנִי מְכַתֵּת רַגְלִי וּמְלַמֵּתִי עֲצָמֵי בְּטִלְמוּל הַקְּשָׁה
 בְּשִׁבְלִי לְבוֹא הִנֵּה לְהִשְׁתַּטַּח עַל קִבְר הַצְּדִיק הָאֵמֶת הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה אֲשֶׁר
 הִבְטִיחְנוּ בְּחַיּוֹ הַקְּדוֹשִׁים, לְעַמֵּד בְּעִזָּרְתָנוּ סֵלָה תְּמִיד, כְּשֶׁנִּבְּאוּ עַל קִבְרוֹ
 הַקְּדוֹשׁ וְנִתְּן פְּרוּמָה לְצַדִּיקָה וְנֵאמַר אֵלֶּי הַעֲשֶׂרָה קְפוּמָל תְּהִלִּים. וְהִנֵּה
 עֲשִׂיתִי מַה שֶׁמִּטַּל עָלַי, עֲשֵׂה מַה שֶׁעֲלִיד). וּמְחַל לִי, וּסְלַח לִי, וְכִפֵּר
 לִי עַל כָּל הַחַטָּאִים וְהַעֲוֹנוֹת וְהַפְּשָׁעִים, שְׁחַטָּאתִי וְשַׁעֲוִיתִי
 וְשִׁפְשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ בְּרַמ"ח אֵיבָרֵי וְשִׁס"ה גִּידֵי, בְּמַחְשָׁבָה, דְּבִוֵּר
 וּמַעֲשֵׂה, וּבַחֲמִשָּׁה חוּשִׁים וּבִשְׂאֵר כּוֹחוֹת הַגּוּף, וּבְפָרֵט מַה
 שֶׁחַטָּאתִי וּפְשַׁעְתִּי וּפְגַמְתִּי נִגְדָד בְּפָנֶם הַבְּרִית, שֶׁהוּא כָּלֵל כָּל
 הַתּוֹרָה כְּלָהּ, וְהִרַע בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי מִנְעוּרֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. עַל
 הַכֹּל תִּמְחַל וְתִסְלַח וְתִכַּפֵּר, מֵלֵא רַחֲמִים, וְתִמְלֵא כָּל הַשְּׂמוֹת

שֶׁפָּגַמְתִּי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. הָרַב בְּכִסְיִי מַעֲוֵנִי, וּמַחֲטָאֵתִי מַהֲרֵנִי.
 תַּחֲטָאֵנִי בְּאִזּוּב וְאַמְהָר, תִּכְבְּסֵנִי, וּמִשְׁלַג אֲלֵבֶיךָ. תִּשְׁמִיעֵנִי
 שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה, תִּגְלַגְלֵה עֲצָמוֹת דְּבִיתָ. הַסֶּתֶר פְּנֵיךָ מַחֲטָאִי, וְכֹל
 עֲוֹנוֹתַי מִחָה. מִחָה פִּשְׁעֵי לְמַעַנְךָ, פְּאָמוֹר: אֲנֹכִי אֲנֹכִי, הוּא
 מוֹחָה פִּשְׁעֶיךָ לְמַעַנִי, וְחַטָּאתֶיךָ לֹא אִזְכּוֹר, וְתִמְלֵא עָלַי
 בְּרַחֲמִים, וְתִהְיֶה בְּעֲזֹרֵי תְּמִיד בְּזִכּוֹת וְכֹחַ הַצְּדִיקִים הָאֱמִתִּיִּים,
 וְתִשְׁמְרֵנִי וְתִצִּילֵנִי תְּמִיד, וְתִתֵּן לִי כַח לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרֵי וְלִכְפֹּת
 וְלִשְׁבֹּר אֶת תְּאוֹתַי, וְלֹא אֶפְגַּם עוֹד מֵה שֶׁפָּגַמְתִּי, וְלֹא אֶעֱשֶׂה
 עוֹד הֶרַע בְּעֵינֶיךָ, וְלֹא אֲשׁוּב עוֹד לְכַסְלָה. אִם אֲוֹן פְּעַלְתִּי לֹא
 אוֹסִיף, כִּי כָּבֵד הִבְטַחְתָּנוּ, שְׂגָם עַל זֶה מוֹעִיל תִּפְלֵה וּבִקְשָׁה
 לְהַנְצִיל לְהַפֵּא, בְּרַחֲמֶיךָ הָאֱמִתִּיִּים, מִן הַיִּצֵּר הֶרַע וְכַת דִּילָה.
 (אם יהיה על קברו הקדוש יאמר זה: ובִּפְרָט על מְקוֹם צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ
 הַזֶּה, עֲזָרְנִי בְּזִכּוֹת הַצְּדִיקִים הַגְּנוּזִים פֹּה), וְרַחֵם עָלַי, וְתֵן לִי כַח
 וּגְבוּרָה מֵאַתָּה, שְׂאִזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר וְלִכְבֹּשׁ אֶת יִצְרֵי תְּמִיד, עַד
 שְׂאִזְכֶּה בְּרַחֲמֶיךָ לְגַרְשׁוֹ וְלִסְלְקוֹ וְלִכְבֹּלוֹ מֵעָלַי לְגַמְרֵי מַעֲתָה
 וְעַד עוֹלָם, כִּי כָּבֵד כָּלוּ בִּיגוֹן חַיִּי, וּשְׁנוֹתַי בְּאַנְחָה, כְּשֶׁל בְּעֲוֵנֵי
 כַּחַי, וְעַצְמֵי עִשְׂשׁוֹ, עַד אֲשֶׁר כְּשֶׁל כַּח הַסֶּפֶל.

רַחֵם עָלַי, אֲבִי, אֲב הַרְחֵמֵן, רַחֵם עָלַי, שׁוֹמֵעַ תִּפְלֵה, חוּם
 וְחַמּוֹל עָלַי, שׁוֹמֵעַ צְעָקָה, שׁוֹמֵעַ אֲנַחָה, שׁוֹמֵעַ אֲנָקָה,

רחם רחם, הצל הצל, הושיעה הושיעה, אל יפל דמי ארצה
 לפניך, אל תתן לשחת נפשי, הצילני מדמים, אלהים, אלהי
 תשועתי. תרנן לשוני צדקתך. חוסה עלי, פרב רחמך, פרב
 חסדך, יהמו נא מעיד וחנינותך על גלוב נפש פמוני, על
 גרדך פמוני, על מלכלך בחטאים פמוני, על חסר דעה, חסר
 עצה פמוני, פי לך לבד עינינו תלויות, לך לבד רעיוני צופיות,
 דלו עיני למרום, עזר נא, הושיעה נא, חוס וחמל נא עלי
 והושיעני לשוב אליך בתשובה שלמה, באמת ובלב שלם,
 ואזכה להיות תמיד פרצונך הטוב מעתה ועד עולם. פחסדך
 חייני, ואשמרה עדות פיך. לב טהור ברא לי אלהים, ורוח נכון
 חידש בקרבי.

ובכן, יהי רצון מלפניך, יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, אדון
 השמחה והחדוה, אשר לפניך אין שום עצבות כלל
 לעולם, פמו שכתוב: הוד והדר לפניו, עז וחדוה במקומו.
 שתעזרני ברחמך העצומים ותזכני להיות בשמחה תמיד.
 משמח נפשות עגומים, שמח נפשי האמללה מאד, העלובה
 מאד, העיפה והצמאה והרעבה אליך מאד, חסר מפוני יגון
 ואנחה, שמח נפש עבדך, פי אליך, יהוה, נפשי אשא. תודיעני
 ארח חיים. שבע שמחות את פניך, נעימות בימנך נצח.
 השיבה לי ששון ישעך, ורוח גדיבה תסמכני. שבעני ממוכך,

וְשִׁמַּח נַפְשִׁי בִישׁוּעַתְּךָ, וְטַהַר לְבִי לְעִבְדְּךָ בְּאֵמֶת. עוֹרָה כְּבוֹדִי,
 עוֹרָה הַנֶּבֶל וְכִנּוֹר, אֶעִירָה שָׁחַר. זָכְנוּ לְכֹל הַעֲשָׂרָה מִיַּי נְגִינָה
 דִּקְדָּשָׁה, שֶׁהֵם מְכֻנְיָעִים וּמְתַקְנִים פָּנִים הַבְּרִית, כְּאִמּוֹר: אֶבְרָךְ
 אֵת יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי, אַף לֵילוֹת יִסְרוּנִי כְלִיּוֹתַי. לְדוֹד מִשְׁפִּיל,
 אֲשָׁרֵי נִשְׁוִי פֶשַׁע כְּסוּי חַטָּאת. בֵּית וְהוֹן נַחֲלַת אֲבוֹת, וּמִיָּהוּהָ
 אִשָּׁה מִשְׁכַּלְתָּ. יוֹמָם יִצְוֶה יְהוָה חֲסֵדוֹ, וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמּוֹ,
 תְּפִלָּה לְאֵל חַיִּי. לְמַנְצֵחַ אֵל תִּשְׁחַת לְדוֹד מְכַתֵּם בְּשִׁלַּח שְׂאוֹל
 וַיִּשְׁמְרוּ אֵת הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ. אֲזַכְּרָה נְגִינָתִי בַלַּיְלָה, עִם לְבָבִי
 אֲשִׁיחָה וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי. הַיֵּאֱכַל תִּפַּל מִבְּלֵי מֶלֶח, אִם יֵשׁ מַעַם
 בְּרִיר חֲלָמוֹת. פֶּן תִּתֵּן לְאַחֲרִים הוֹדְךָ וּשְׁנוֹתֶיךָ לְאַכְזוּרֵי. וְלֹא
 אָמַר, אֵיךְ אֱלֹהֵי עֲשִׂי הַנּוֹתָן זְמִירוֹת בַּלַּיְלָה. שֶׁקָּרַח הַחֹן וְהַבֵּל
 הֵיפּוּ, אִשָּׁה יִרְאֵת יְהוָה הִיא תִתְהַלֵּל. וְנֶאֱמַר: הַלְלוּיָהּ, הַלְלוּ
 אֵל בְּקָדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרַקִּיעַ עִזּוֹ. הַלְלוּהוּ בְּגִבּוֹרוֹתָיו, הַלְלוּהוּ
 בְּרַב גְּדֻלּוֹ, הַלְלוּהוּ בְּתַקְעַ שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנֶבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ
 בְּתַף וּמְחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעַנְבִּ: הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה. כֹּל הַנְּשָׂמָה תְהִלֵּל יְהוָה הַלְלוּיָהּ:
 רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, תַּקַּע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל לְחֲרוֹתֵנוּ, וְשֵׂא גַם לְקַבֵּץ
 גְּלִיּוֹתֵינוּ, וְקַרֵב פְּזוּרֵנוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם, וּנְפּוּצוֹתֵינוּ כְּנֶסֶם
 מִיִּרְבְּתֵי אֶרֶץ. וְקַבֵּץ נִדְחֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ:

וְקִיָּם בְּנוֹ מִקְרָא שְׁפָתוֹב: וְשֹׁב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתֶךָ וְרַחֲמֶךָ,
 וְשֹׁב וּקְבָצֵךְ מִכָּל הָעַמִּים, אֲשֶׁר הִפִּיצֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה. אִם
 יִהְיֶה גִדְחֶךָ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם, מִשָּׁם יִקְבָּצֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם
 יִקְחֶךָ. וְהִבִּיאֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ, אֲשֶׁר יִרְשׁוּ אֲבוֹתֶיךָ,
 וִירִשְׁתָּהּ וְהִיטִיבְךָ, וְהִרְבֶּךָ מֵאֲבוֹתֶיךָ. וְנֹאמַר: נָאִם יְהוָה אֱלֹהִים,
 מִקְבֵּץ גִּדְחֵי יִשְׂרָאֵל, עוֹד אֶקְבֹּץ עֲלֵי לְנַקְבְּצִיו. וְנֹאמַר: בּוֹנֵה
 יְרוּשָׁלַיִם יְהוָה, גִּדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס. וּתְמַהֵר וּתְחַיֵּשׁ לְגֵאֲלָנוּ,
 וּתְבִיא לָנוּ אֶת מוֹשִׁיחַ צְדָקְנוּ, וּתְכַנֶּה אֶת בֵּית קִדְשֵׁנוּ וּתְפַאֲרֵתְנוּ,
 וְהִבִּיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירֶךָ בְּרִנָּה, וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת
 עוֹלָם. כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: וּפְדוּיֵי יְהוָה יִשׁוּבוּ, וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה,
 וּשְׂמִיחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים, שְׁשׁוֹן וּשְׂמִיחָה יִשְׁיִגוּ, וְנָסוּ יַגוֹן וְאֲנַחָה.
 וְנֹאמַר: כִּי בְּשִׂמְחָה תִצְאוּ, וּבְשָׁלוֹם תּוּבְלוּן, הֶהָרִים וְהַגְּבְעוֹת
 יִפְצְחוּ לְפָנֶיכֶם רִנָּה, וְכָל עֵצֵי הַשָּׁדָה יִמְחֵאוּ כָף. וְנֹאמַר: כִּי נַחֵם
 יְהוָה צִיּוֹן, נַחֵם כָּל חֲרֻבוֹתֶיהָ, וַיֵּשֶׁם מִדְּבָרָה כְּעֵדֶן וְעִרְבַתָּהּ כְּגֵן
 יְהוָה, שְׁשׁוֹן וּשְׂמִיחָה יִמְצֵא בָּהּ, תּוֹדָה וְקוֹל זְמֵרָה. שְׂמֵחוּ בֵּיהוָה
 וְגִילוּ צְדִיקִים, וְהִרְנִינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל. אֹרֶז זְרוּעַ לְצַדִּיק, וְלִיִּשְׂרֵי לֵב
 שְׂמִיחָה. שְׂמֵחוּ צְדִיקִים בֵּיהוָה, וְהוֹדוּ לְזִכְרֵ קִדְשׁוֹ. אֲמֵן נִצַּח סֵלָה
 וְעַד.

